

---

**Industridepartementet.**

Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1959.  
Kap. 2872.

# **MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER**

**(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)**

**XLV. TILLATELSER MEDDELT I 1958**

## Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Midt-Helgeland Kraftlag A/L. Erverv og regulering av Kaldåga m. v. Kgl. res. 17. januar 1958.	5
2. Falconbridge Nikkelyverk A/S. Ytterligere kraftleie fra Kristiansands Elektrisitetsverk samt kraftleie fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Kgl. res. 7. februar 1958. Jfr. bind 1946 side 39, 1949 side 53 og 1953 side 102 .....	16
3. A/S Døvik-Søiafoss. Ytterligere fristforlengelse for utbygging av Døvikfoss m. v. Departementets avgjørelse 21. februar 1958. Jfr. bind 1956 side 52 .....	18
4. Overføring til Numedalslågen av Tinnhølfeltet i Bjoreia. Planendring m. v. Kgl. res. 18. april 1958. Jfr. bind 1948 side 25 .....	18
5. A/L Nord-Østerdal Kraftlag. Erverv av fallrettigheter i Einunna. Kgl. res. 18. april 1958 ...	22
6. A/S Statlandbruket. Kraftleie fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Kgl. res. 18. april 1958 ...	28
7. A/S Ardal og Sunndal Verk. Ytterligere regulering av Tyin og Torolmen. Kgl. res. 18. april 1958. Jfr. bind 1950 side 53 og 1957 side 39 .....	30
8. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Regulering av Aurdalsfjord i Begna. Kgl. res. 25. april 1958. Jfr. bind 1949 side 11 og 102, 1950 side 69, 1955 side 141 og 170, 1956 side 68, 75 og 192 og 1957 side 54 og 210 .....	46
9. Mosjøen Aluminium A/S. Kraftleie fra Røssåga kraftverk. Kgl. res. 23. mai 1958 .....	64
10. Porsa Kraftlag A/S. Erverv av bruksrett samt regulering av Porsavassdraget. Kgl. res. 23. mai 1958. Jfr. bind IV side 49 (1916) og side 244 (1917), 1922 side 70 og 1939 side 44 ...	73
11. A/S Norsk Aluminium Company. Regulering av Høyangvassdraget m. v. Fornyelse av konsesjon — Planendring m. v. Kgl. res. 23. mai 1958. Jfr. bind 1936 side 70 .....	85
12. Salten Kraftlag A/S. Regulering av Oldereidvassdraget m. v. Planendring m. v. Kgl. res. 6. juni 1958. Jfr. bind 1951 side 65 og 1955 side 97 .....	93
13. Asker og Bærum Kraftselskap. Regulering av Gjuva, Vrenga og Høymyrselv m. v. Kgl. res. 6. juni 1958 .....	95
14. Statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget. Planendring, reguleringsbestemmelser m. v. Kgl. res. 4. juli 1958. Jfr. bind 1957 side 48 .....	101
15. Statsregulering av Aura-Lilledalsvassdraget. Endring av reguleringsbestemmelser. Kgl. res. 4. juli 1958. Jfr. bind 1953 side 96 .....	103
16. A/S Tyssefaldene. Regulering av Vendevatn m. v. Fornyelse av konsesjonen. Planendring. Kgl. res. 4. juli 1958. Jfr. bind I s. 1 (1906), 1924 side 95 og 126, 1928 side 25 og 1949 side 96 ...	104
17. I/S Sundsfjord Kraftlag. Erverv og regulering av Forsåga m. v. Kgl. res. 4. juli 1958 .....	107
18. Luostejok Kraftlag A/L. Utførsel av elektrisk energi til Finnland. Kgl. res. 4. juli 1958 .....	115
19. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Regulering av Otrøvatn i Vang herred. Kgl. res. 4. juli 1958 .....	116
20. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. Regulering av Bjonevatn og Samsjøen. Kgl. res. 4. juli 1958 .....	130
21. A/S Rolloya Elektrisitetsverk. Erverv av fallrettigheter i samt regulering av Nord-Forsåelv i Ibestad. Kgl. res. 18. juli 1958 .....	143
22. Bergenshalvoens kommunale kraftselskap. Regulering av Matre- og Haugsdalsvassdragene. Fornyelse av konsesjon. Kgl. res. 18. juli 1958. Jfr. bind 1953 side 83 .....	151
23. Christiania Spigerverk. Utvidelse av aksjekapitalen. Kgl. res. 18. juli 1958 .....	152
24. A/S Ardal og Sunndal Verk. Regulering av Fortun-Grandfastavassdragene. Planendring m. v. Kgl. res. 1. august 1958. Jfr. bind 1957 side 20 .....	153
25. A/S Norsk Jernverk. Erverv av Bergverkselskapet Nord-Norge's vassfallsrettigheter i Andfiskvassdraget i Nord-Rana. Kgl. res. 19. september 1958. Jfr. bind 1930 side 26, 1937 side 110 og 1949 side 81 .....	154

	Side
26. Karmsund Kraftlag. Ekspropriasjon av vassfall i Vikedalsvassdraget. Forlengelse av utbyggingsfrist. Industridepartementets avgjørelse 12. november 1958 .....	164
27. L/L Tussa Kraft. Regulering av Tussavassdraget. Endring av manøvreringsreglement. Industridepartementets avgjørelse 19. november 1958. Jfr. bind 1957 side 151 .....	164
28. Arendal komm. Elektrisitetsverk. Regulering og utbygging av Uldalselv. Planendring m. v. Kgl. res. 14. november 1958. Jfr. bind 1957 side 71 .....	164
29. Vestfold Kraftselskap. Erverv av Øvre og Nedre Gravenfoss i Numedalslågen. Kgl. res. 14. november 1958. Jfr. bind I side 116 (1908) .....	165
30. Førde komm. Elektrisitetsverk. Regulering av Jølstervatn i Jølster herred. Fornyelse av konsesjon m. v. Kgl. res. 12. desember 1958. Jfr. bind 1952 side 79 .....	169
31. Narvik kommune. Regulering av Lille Fiskeløsvatn i Nygårdsvassdraget i Ankenes. Kgl. res. 12. desember 1958 .....	174
32. Bergenshalvøens komm. kraftselskap. Tilleggsreguleringer m. v. av Haugsdalsvassdraget. Kgl. res. 19. desember 1958. Jfr. bind 1953 side 83 og 1958 side 151 (nr. 22 foran) .....	180
33. Odda Smelteverk A/S. Forhøyelse av aksjekapitalen til kr. 8 000 000. Kgl. res. 19. desember 1958. Jfr. bind 1952 side 53 .....	185
34. Nordland Portland Cementfabrik A/S. Erverv og regulering av Sørfjordvassdraget. Ytterligere fristforlengelse. Jfr. bind 1954 side 8 .....	187

## 1. Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

(Tillatelse til å erverve og regulere Kaldåga m. v. i Nordland fylke.)

Kgl. res. av 17. januar 1958.

Midt-Helgeland Kraftlag A/L, som består av 19 kommuner på midtre Helgeland og har til formål å skaffe distriktet elektrisk energi, har etter avtale med staten planlagt å bygge ut Kaldågavassdraget i Drevja kommune. Ved overføring tas øverste del av Tverrelva i Bugtelvassdraget i Elsfjord med i utbyggingen. Om avtalen med staten vises til St. prp. nr. 5 for 1956, side 19—20. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 14. september 1956 har kraftlaget fått tilsagn om en statsstøtte på 2 mill. kroner til utbyggingen.

Nordland fylkes elektrisitetskontor har i brev av 7. og 22. mai 1956 på vegne av Midt-Helgeland Kraftlag A/L søkt om konsesjon på erverv av de nødvendige vannrettigheter i Kaldåga-vassdraget og Bugtelvassdraget og om tillatelse til å regulere Envatn, Tovatn, Femvatn, vatn mellom Femvatn og Seksvatn og Seksvatn i Kaldågavassdraget og Nivatn i Bugtelvassdraget samt å overføre Nivatn til Envatn.

Håndgivelse av	28. januar 1956	fra	Johs Flodmo,	g.nr. 19, b.nr. 3.
»	» 13. april 1956	»	Sverre Nordås,	» 19, » 1.
»	» 13. april 1956	»	Einar Olsen,	» 19, » 5.
»	» 13. april 1956	»	Georg Leirfallmo,	» 19, » 4 og 13.
»	» 13. april 1956	»	Ole Jenssen,	» 19, » 11.
»	» 11. mai 1956	»	Kristian Aspli,	» 19, » 6.
»	» 11. mai 1956	»	Bjarne Johansen,	» 19, » 12.

Bekreftede avskrifter av håndgivelsene vedlegges.

I håndgivelsene fra Sverre Nordås, Einar Olsen og Georg Leirfallmo er det tatt forbehold om at spørsmålet om fløtningsvann eller kompensasjon for merutgifter ved fløtning ordnes etter nærmere avtale. Videre er det tatt forbehold om kompensasjon for forringet fiske. Georg Leirfallmo har også tatt forbehold om at kraftlaget eventuelt skal dekke utgiftene til anskaffelse av drikkevann. I håndgivelsen fra Ole Jenssen er det tatt samme forbehold om drikkevann som for Georg Leirfallmo samt forbehold om kompensasjon for forringet fiske. Kristian Aspli og Bjarne Johansen har tatt forbehold om kompensasjon for forringet fiske.

Foruten ovennevnte grunneiere har også frk. Kristine Arntsen, g.nr. 19, b.nr. 7, rettigheter i Bugtelvassdraget. Kraftlaget har tatt opp underhandlinger med Kristine Arntsen, og meddelelse vil bli innsendt så snart underhandlingene er avsluttet.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning av søknadene avgitt følgende uttalelse datert 27. november 1957:

«Nordland fylke, elektrisitetskontoret, har sendt inn følgende søknad, datert 22. mai 1956, m/bilag:

«Midt-Helgeland Kraftlag A/L skal bygge ut Kaldågavassdraget i Drevja kommune med overføring av vann fra nedslagsfeltet til Tverrelva som er en del av tilløpet til Bugtelva i Elsfjord kommune, og på vegne av kraftlaget søkes herved om tillatelse for Midt-Helgeland Kraftlag til å erverve de nødvendige vassrettigheter.

Det vises til søknad av 7. mai d. å. om tillatelse til regulering og overføring som sendes samtidig med nærværende søknad om ervervs-konsesjon.

Vassrettighetene i Kaldåga tilhører dels Drevja kommune, dels gårdbruker Olav Vats-haug.

Drevja kommune har håndgitt sine rettigheter i håndgivelse datert 17. januar 1956.

Gårdbruker Olav Vatshaug, g.nr. 179, b.nr. 2, har håndgitt sine rettigheter i brev av 9. mars 1956.

Rettighetene i Bugtelvassdraget tilhører private grunneiere, og følgende håndgivelser er avgitt til kraftlaget:

Så vidt man har kunnet bringe på det rene, omfatter ovennevnte håndgivelser samt Kristine Arntsens rettigheter alle de vassrettigheter som er nødvendig i forbindelse med den planlagte utbygging.

De erstatningsbeløp som er nevnt i håndgivelsene for Kaldågavassdraget og Bugtelvassdraget, henholdsvis kr. 80 000 og kr. 30 000, omfatter den hele erstatning for vassrettighetene og skal fordeles på de enkelte rettighetshavere i forhold til rettighetenes størrelse.

Midt-Helgeland Kraftlag A/L er et andelslag med 19 kommuner på midtre Helgeland som andelseiere. Kraftlagets vedtekter vedlegges. Videre vedlegges erklæring fra kraftlagets styre etter ervervslovenes § 24.»

Søknaden om reguleringstillatelse, datert 7. mai 1956, lyder:

«På vegne av Midt-Helgeland Kraftlag søkes herved om tillatelse til regulering av Envatn, Tovatn, Femvatn og Seksvatn i Kaldågvassdraget i Drevja kommune. Videre søkes om tillatelse til å regulere Nivatn i Bugtelvassdraget i Elsfjord kommune samt til å overføre Nivatn til Envatn.

Reguleringen og overføringen skal foretas i forbindelse med utbygging av fallet mellom Envatn på kote 665,5 til ca. kote 102,0. Det henvises til vedlagte beskrivelse med omkostningsoverslag for utbyggingen.

Det søkes om:

1. Regulering av Envatn på kote 665,5 mellom kote 657,0 og kote 668,0.
2. Regulering av Tovatn på kote 677,0 mellom kote 667,0 og kote 677,0.
3. Regulering av Femvatn på kote 715,0 mellom kote 705,0 og kote 724,0.
4. Regulering av vatn mellom Femvatn og Seksvatn på kote 715,2 mellom 715,2 og kote 724,0.
5. Regulering av Seksvatn på kote 720,5 mellom kote 717,0 og kote 724,0.
6. Regulering av Nivatn på kote 674,1 mellom kote 669,0 og kote 675,0.
7. Overføring av Nivatn til Envatn.

#### Beregning av kraftøkingen.

Det samlede nedslagsfelt er ca. 19 km<sup>2</sup>. Gjennomsnittlig minste vassføring anslåes til 100 sl. Midlere bruttofall ved utbyggingen blir ca. 563 m, og minstevassføringen svarer til ca. 750 natur HK.

Vi regner med et gjennomsnittlig avløp på 90 sl. pr. km<sup>2</sup>, svarende til 1,7 m<sup>3</sup>/sek. eller 54 mill. m<sup>3</sup> pr. år fra hele feltet.

De forutsatte reguleringer vil skaffe magasiner på til sammen ca. 13,7 mill. m<sup>3</sup> eller 25 pst. av gjennomsnittlig årsavløp. Regulert vassføring regnes lik 66 pst. av den gjennomsnittlige eller 1,1 m<sup>3</sup>/sek.

Ved 563 m bruttofall svarer 1,1 m<sup>3</sup>/sek. til 8 200 natur HK. Kraftøkingen ved reguleringen i forhold til kraftytelsen ved minstevassføringen blir således ca. 7 550 natur HK.

Det bemerkes at man regner med å utnytte også en vesentlig del av den uregulerte vassføring ved samkjøring med Røssåga i forbindelse med forholdsvis stor maskininstallasjon, slik det fremgår av vedlagte beskrivelse.

#### Skadevirkninger.

Det er ingen bebyggelse og heller ingen nyttbar skog ved de regulerte vatn. Det har foregått litt fiske og vedfløting i vassdragene.

Lappefogden i Nordland har i brev av 14. februar 1956 til Fylkesmannen i Nordland anført at reindriften muligens kan bli skadelidende. Gjenpart av Lappefogdens brev vedlegges. Eventuelle skader må formentlig avbøtes etter overenskomst eller skjønn.

Det antas at skadevirkningene blir små i forhold til de fordeler som oppnåes ved reguleringene.»

Et vedliggende forslag til manøvreringsreglement innholder bestemmelse om at flomvassføringen ikke skal økes, at lågvassføringen ikke skal minskes til skade for andre og at vannslippingen for øvrig kan foregå etter behovet i nedenforliggende kraftverk. For-

slaget inneholder for øvrig de vanlige bestemmelser.

Av den vedlagte utbyggingsplan går det fram at hele årsavløpet fra det ca. 19 km<sup>2</sup> store feltet — i gjennomsnitt ca. 54 M.m<sup>3</sup> pr. år — tilsvarende en energiproduksjon på 66 mill. kWh. Med magasinkapasitet 13,7 mill. m<sup>3</sup> regnes med regulert vassføring 1,1 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende en årgangskraft på 6 700 hk — 43 mill. kWh.

For å kunne utnytte en del av den uregulerte vassføring ved samkjøring med Røssåga kraftverk, er det foreløpig forutsatt montert en maskin på ca. 15 000 kW (21 000 hk/19 000 kVA) med maksimalt vannforbruk ca. 3,4 m<sup>3</sup>/sek.

Hele kraftanlegget er beregnet å koste 18 mill. kroner, hvorav ca. 5 mill. kroner faller på regulerings- og overføringsanleggene. Årlige driftsutgifter er beregnet til 1 350 000 kroner som fordelt på en påregnelig årsproduksjon på 60 mill. kWh gir en produksjonspris av 2,3 øre/kWh.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 6. og 12. juni 1956 (nr. 128 og 133), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Elsfjord herredstyre gjorde i møte 28. juni 1956 slikt vedtak:

«De arealoppgaver som er oppgitt i konsesjonsøknaden anses ikke å være riktige med hensyn til nedslagsfeltets størrelse for de forskjellige kommuner. Under forutsetning av at nedslagsfeltenes størrelse i de forskjellige kommuner blir kontrollmålt, vedtar Elsfjord herredstyre å gi M.H.K. rett til å erverve og regulere Kaldågvassdraget med de vatn som ligger i Elsfjord kommune, samt å regulere og overføre Nivatn til Envatn.

En del av nedslagsfeltet til Kaldåga ligger i Elsfjord, en del muligens i Leirfjord og en del i Drevja kommuner.

Ved deling av konsesjonsavgiften, eventuelt erstatning eller andre ytelser, forutsettes det at hver kommunes del blir å beregne etter at kommunegrensene er nøye oppmålt og oppmålingen er godkjent av partene.»

Drevja kommunestyre anbefalte i møte 12. juli 1956 at søknaden blir imøtekommet.

Fra Leirfjord kommune foreligger uttalelser i to brev til fylkets elektrisitetskontor. Brev av 27. juli 1956 lyder:

«En viser til ovennevnte eksp. og kan meddele at kommunen vil gjøre de interesserte grunneiere kjent med saken som fulgte med ekspedisjonen.

Det ser ut for formannskapet som en del av nedslagsfeltet til Kaldågvassdraget ligger i Leirfjord og muligens en del av de vann som vil bli regulert.

Det er vanskelig for formannskapet å ta standpunkt til disse forhold før en del av medlemmene har vært på befarings i traktene, og en må be om at det ordnes slik at Leirfjord kommune må bli representert på en eventuell grensegang eller åstedsbefaring.

Formannskapet går ut fra at Leirfjord må ha krav på konsesjonsavgift etter Vassdragsreguleringsloven og kommunen må be om å få komme tilbake til saken senere.»

Brev av 19. september s. å. lyder:

«Med dette returneres saken vedr. erverv og regulering av Kaldåga, etter at den har vært forelagt kommunestyret og de interesserte parter forøvrige.

Av de grunneiere som ble tilskrevet er det bare 4 som har svart skriftlig. Brevet fra Einar Leknæs og Otto Kibsgård, som også er sendt Nordland Fylke den 4. august 1956, følger vedlagt.

Det går fram av brevet at disse grunneiere ikke har noen interesser i nedslagsfeltet til Kaldåga.

Fra Olav og Edvard Vatne har kommunen den 25. august 1956 fått et skriv hvor det går fram at en del av grunneiernes felles utmark vil bli nedslagsfelt for det fremtidige Kaldåga kraftverk.

Dette brev vedlegges.

En viser ellers til brev herfra av 27. juli 1956 hvor formannskapet gjør sitt syn gjeldende på saken. Kommunen har ingen eieendommer i de områder som vil bli berørt av reguleringene, formannskapet gikk imidlertid ut i fra at kommunen måtte ha krav på konsesjonsavgift etter Vassdragsreguleringsloven.»

Olav og Edvard Vatne erklærer seg i sitt brev 25. august 1956 villige til å stille sine rettigheter til disposisjon for Kaldåganlegget etter nærmere overenskomst.

Lappefogden i Nordland gir saken slik påtegning 25. juni 1956:

«Fra reindriftens side er det intet å bemerke ved at Kaldågavassdraget blir regulert. En går ut fra, at det ved reguleringen blir tatt hensyn til de ulemper som reguleringen vil føre med seg for reinbeitingen og flyttingen med rein i området. Det vises til skriv fra lappefogden i Nordland dat. 14. februar 1956 til Fylkesmannen i Nordland.»

Overingeniøren for fylkets elektrisitetskontor uttaler i brev av 25. september 1956 til fylkesmannen:

«Søknadene av 7. og 22. mai d. å. om regulering- og erverv av Kaldågavassdraget m. v. er forelagt Drevja, Elsfjord og Leirfjord kommuner samt Lappefogden i Nordland til uttalelse. Videre er søknadene forelagt en del grunneiere i Leirfjord kommune.

En vedlegger utskrift av vedtak i Elsfjord herredstyre av 28. juni 1956 og av vedtak i Drevja herredstyre av 12. juli 1956 samt brev av 27. juli og 19. september 1956 fra Leirfjord kommune. Videre vedlegges brev av 4. august 1956 fra E. Leknes, Leirfjord, samt brev av 25. august 1956 fra Olav Vatne og Edvard Vatne, Leirfjord, som mener å ha

rettigheter i vassdragene. Angående reindriften vises til Lappefogdens tidligere vedlagte skriv av 14. februar 1956 til Fylkesmannen i Nordland samt til Lappefogdens påtegning av 25. juni 1956.

Av utskriftene fremgår at kommunene ikke har noe å innvende mot de planlagte reguleringer m. v., men forbeholder seg rett til andel i konsesjonsavgift. Vi går ut fra at konsesjonsavgift til kommunene senere vil bli fordelt etter at kommunegrensene er nærmere fastlagt i forhold til nedslagsfelt og reguleringsmagasiner.

Som nevnt har 2 grunneiere i Leirfjord, Olav Vatne og Edvard Vatne meddelt at de har rettigheter i nedslagsfeltet for vassdragene, og vi har anmodet Midt-Helgeland Kraftlag om å søke eierforholdet bragt på det rene, samt ta opp forhandlinger om erverv av de nødvendige rettigheter.

Skader eller ulemper som måtte oppstå for reindriften bør avbøtes etter overenskomst eller skjønn, og vi har også bedt kraftlaget ta opp dette spørsmål med reindriftens vedkommende.

Etter at søknadene om regulerings- og ervervskonsesjoner var innsendt er det foretatt nøyaktige nivellementer, og kotehøydene på de regulerte vann er revidert. Det vedlegges 2 sett kopier av følgende tegninger som fulgte konsesjonssøknaden og hvor høydene nå er revidert: Tegning nr. 2754, 2773, 2775, 2777, 2797 og 2800. Reguleringshøydene i forhold til uregulert vannstand blir uforandret, og det er derfor formentlig unødvendig å forelegge søknaden for kommuner og andre på ny.

Det bemerkes at Nivatn, som også anført i den beskrivelse som fulgte søknaden, allerede er regulert av Drevvatn Kraftverk ved en bukkedam av tre. Drevvatn Kraftverk er overtatt av Midt-Helgeland Kraftlag, og dammen mister sin betydning for kraftverket, da dette skal nedlegges før Kaldåga kraftverk kommer i drift. Den høyde som er angitt på Nivatn i søknaden, kote 674,1 og den reviderte høyde 680,1 refererer seg til delvis oppdemmet vannstand. Alminnelig uregulert vannstand kan ikke bestemmes nøyaktig, men ligger tilnærmet på kote 678,0.

Uregulert vannstand for de vatn som skal reguleres er etter målinger foretatt august 1956:

Envatn .....	672,1 m o. h.
Tovatn .....	682,9 »
Femvatn .....	721,8 »
Vatn mellom Femvatn og Seks-	
vatn .....	723,7 »
Seksvatn .....	727,3 »
Nivatn .....	678,0 »

På grunnlag av de reviderte høyder har vi nedenfor satt opp en oversikt over reguleringsgrensene:

Reguleringsgrenser for Envatn:

Øvre grense .....	674,6 m o. h.
Nedre grense .....	663,6 »
Reguleringshøyde .....	11,0 m

Reguleringsgrenser for Tovatn:

Øvre grense .....	682,9 m o. h.
Nedre grense .....	672,9 »
Reguleringshøyde .....	10,0 m

## Reguleringsgrenser for Femvatn:

Øvre grense .....	730,8	m o. h.
Nedre grense .....	711,8	»
Reguleringshøyde .....	19,0	m

## Reguleringsgrenser for vatn mellom Femvatn og Seksvatn:

Øvre grense .....	730,8	m o. h.
Nedre grense .....	723,7	»
Reguleringshøyde .....	7,1	m

## Reguleringsgrenser for Seksvatn:

Øvre grense .....	730,8	m o. h.
Nedre grense .....	723,8	»
Reguleringshøyde .....	7,0	m

## Reguleringsgrense for Nivatn:

Øvre grense .....	681,0	m o. h.
Nedre grense .....	675,0	»
Reguleringshøyde .....	6,0	m

Ovenstående reguleringsgrenser kommer istedenfor de grenser som var angitt i det forslag til manøvreringsreglement som var inn tatt i søknaden.

Vi har forøvrig intet å bemerke og tør anbefale at søknadene om regulerings- og ervervs-konsesjoner kan bli innvilget.»

Fylkesmannen i Nordland viser i påskrift 1. oktober 1956 til den uttalelse som fylkets elektrisitetskontor har gitt i brev av 25. september 1956, og har intet vesentlig å tilføye.

Høyesterettsadvokat Otto Jebens har sendt inn følgende brev, datert 15. november 1956:

«Trygve Vatshaug, Drevja, har henvendt seg til meg i anledning sitt erstatningskrav vedr. de ovennevnte vassdragsrettigheter, og jeg har overtatt å varetta hans interesser i denne forbindelse.

Vedlagt tillater jeg meg å oversende skrivelse av  $\frac{3}{4}$  fra min mandat.

De omtalte hjemmelsdokumenter har jeg ennå ikke mottatt, men jeg håper å få tak i dem snarest. Jeg har allikevel ikke villet vente lenger med å oversende herr Vatshaugs skrivelse, for at Vassdragsvesenet skal være kjent med hans krav på andel i avståelses-summen for de nevnte vassdragsrettigheter, som etter hva der foreligger opplyst skal utgjøre kr. 80 000.»

Vatshaugs skrivelse lyder:

«I forbindelse med spørsmålet om fordelingen av avståelsessummen, tør jeg i medholdt at konsesjonsloven av 14. desember 1917 § 2 punkt 14 fremholde følgende:

Som kjent eier Drevja kommune de største vassdragsrettigheter i Kaldåga, nemlig de som har fulgt med eiendommen Vatshøve g.nr. 179 b.nr. 1 i Drevja. Denne eiendom tilhørte min far, Kristian Vatshøve, inntil 1927. Da ble eiendommen solgt ved tvangsauksjon til Drevja kommune for kr. 8 400 hvilket beløp dekket alle heftelser inklusive kommunens skattekrav, så vidt jeg kan forstå.

I 1928 kjøpte min far, på mine vegne, tilbake denne eiendom for kr. 7 000, men da hadde kommunen frasolgt 2 parseller for kr. 3 300. Kommunen hadde da fått dekket mer enn sine utlegg. Men dessuten undtok kommunen alle vassdragsrettigheter i Kaldåga ved overdragelsen til mig. Jeg var den gang ikke myndig og min far, som var verge for mig, var i en tvangssituasjon, og kunde vel heller ikke gjøre seg opp noen mening om det tap han led ved at vassdragsrettighetene ble undtatt.

Under henvisning til ovenstående, tør jeg høfligst søke om at Hovedstyret, i medhold av § 2 nr. 14 i konsesjonsloven av 14. desember 1917 nr. 16, bestemmer at en del av avståelses-summen for vassdragsrettighetene skal tilfalle mig.

Jeg vedlegger avskrift av de hjemmelsdokumenter som viser de foran nevnte transaksjoner.»

Inspektøren for ferskvannsfisket viser til uttalelse av 24. september 1956 fra fiskerikonsulenten i Nord-Norge, og foreslår i brev av 28. september s. å. følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av reguleringene og overføringene, plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Ved utbyggingen blir en del av nedslagsområdet til Buktelva ført over til Kaldåga, så vassføringen i Buktelva blir noe redusert. I begge elver kan laks og sjøaure gå opp et lite stykke, men oppgangen av fisk fra Drevvatnet later til å være ubetydelig. I elvene er det ellers ingen større fiskebestand, og de sjøene som berøres av reguleringen, later til å ha en overtallig fiskebestand, vesentlig røye. Fisket er derfor av liten verdi i vassdraget, og sjøene må anses for å være næringsfattige.

Når reguleringene har virket en tid, kan det tenkes at forholdene i vassdraget vil endre seg, og at det derfor kan bli tale om å slippe ut fisk for å opprettholde bestanden. En bør vel derfor i konsesjonsvilkåra ta inn bestemmelse om at konsesjonæren kan tilpliktes å sette ut yngel eller settefisk i det antall, slag og på den måte som måtte fastsettes av det departement ferskvannsfisket sorterer under.»

Landbruksdepartementet uttaler i påskrift 5. desember 1956:

«Departementet viser til foranstående uttalelse av inspektøren for ferskvannsfisket og rår til at det til fremme av fisket blir satt slike konsesjonsvilkår som inspektøren foreslår.

Man går ut fra at eventuelle skader og ulemper som reguleringen måtte forårsake for reindriften i distriktet, vil bli erstattet i henhold til skjønn.»

Hovedstyret skal bemerke:

Midt-Helgeland Kraftlag er et andelslag med 19 kommuner på midtre Helgeland som andelseiere. Kommunene er: Alstahaug, Drevja, Dønnes, Elsfjord, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Hemnes, Korgen, Leirfjord, Mo, Mosjøen, Nesna, Nordvik, Nord-Rana, Sandnessjøen, Sør-Rana, Tjøtta og Vefsn. Lagets formål er å skaffe distriktet elektrisk energi, enten ved egne utbygninger eller ved leieavtaler. Kraftlaget har nå planlagt utbygging av Kaldåga-vassdraget i Drevja kommune. Ved overføring tas øverste del av Tverrelva i Bugtelvassdraget, Elsfjord med i utbygningen.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 14. september 1956 fikk kraftlaget tilsagn om en statsstøtte til denne utbygning på 2 mill. kroner.

Det søkes nå om ervervs- og reguleringskonsesjon. I søknaden opplyses at kraftlaget har fått håndgitt vassrettighetene i Kaldåga. Også de berørte rettigheter i Bugtelvassdraget har laget forsøkt å sikre seg ved forhandlinger med grunneierne, og har fått hånd-

givelser fra de fleste. Det er visstnok bare rettighetene til g.nr. 19 b.nr. 7 som ikke er håndgitt kraftlaget. I enkelte av håndgivelsene er det tatt visse forbehold om fløtningsvann, kompensasjon for forringet fiske m. v.

Av den plan for utbygging av Kaldåga som fulgte søknaden, går det fram at avløpet fra et felt på 13,25 km<sup>2</sup> i Kaldåga og et felt på 5,70 km<sup>2</sup> i Bugtelva skal nyttas i et ca. 563 m høyt bruttofall fra Envatn. Gjennomsnittlig avløp er antatt å være 90 l/sek./km<sup>2</sup> eller 1,7 m<sup>3</sup>/sek. samlet fra hele feltet. Med de planlagte magasiner regnes å få en regulert vassføring på ca. 1,1 m<sup>3</sup>/sek. Hovedstyret antar at beregningen er for forsiktig og antar at regulert vassføring kan settes til mellom 1,1 og 1,2 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende 8 250—9 000 nat.-HK i det planlagte kraftverk.

Hovedstyret vil anbefale at ervervs-konsesjon blir gitt på betingelser som oppstilt i vedlagte utkast.

Det søkes om tillatelse til følgende regulering:

Vatn	Ureg. sommer v. s.	Regulering			
		Opp	Ned	H. R. V.	L. R. V.
Envatn .....	672,1	2,5	8,5	674,6	663,6
Tovatn .....	682,9	0,0	10,0	682,9	672,9
Femvatn .....	721,8	9,0	10,0	730,8	711,8
Vatn mellom Femvatn og seksvatn	723,7	7,1	0,0	730,8	723,7
Seksvatn .....	727,3	3,5	3,5	730,8	723,8
Nivatn .....	678,0	3,0	3,0	681,0	675,0

samt overføring av avløpet fra Nivatn til Envatn.

Det regnes med å oppnå magasiner på til sammen 13,7 mill. m<sup>3</sup> som vil gi en kraftøkning på ca. 7 550 nat.-HK. Hovedstyret antar at naturlig lågvassføring er satt for låg av søkeren, og regner med en kraftøkning på ca. 7 150 nat.-HK.

Det tas som vanlig forbehold om korreksjon av kraftberegningene siden.

Regulerings- og overføringsanleggene er i kostnadsoverslaget beregnet å koste ca. 5 mill. kroner tilsvarende ca. 700 kr./nat.-HK.

#### Skader og ulemper.

I søknaden opplyses at det ikke finnes bebyggelse eller nyttbar skog ved de foreslåtte magasiner, og at det i vassdragene foregår litt fiske og fløtning av ved. Det kan tenkes at reguleringen vil føre med seg ulemper for reindriften i distriktet, jfr. uttalelse fra lappefogden i Nordland. Fiskerikonsulenten i Nord-Norge uttaler at det i Kaldåga og Bugtelva ikke er noen større fiskebestand, og at bestanden i vatna later til å være overtallig.

Han anser fisket i det berørte vassdrag for å være av liten verdi.

Hovedstyret finner etter dette at betingelsene er til stede for å kunne gi regulerings-tillatelse, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1. Når det gjelder overføringen fra Nivatn til Envatn, foreligger det ingen protester fra de berørte grunneiere.

Som foran nevnt har ikke eieren av g.nr. 19, b.nr. 7 gått med på å håndgi sine rettigheter i Bugtelva på de tilbudte vilkår. I brev av 13. september d. å. opplyser søkeren at eieren, frk. Arntsen, er villig til å overdra sine rettigheter til kraftlaget, men at enighet ikke er oppnådd når det gjelder godtgjørelsens størrelse og form. Man anser også her lovens betingelser for å kunne gi tillatelse for oppfylt, jfr. reguleringslovens § 8, pkt. 2.

Etter dette vil Hovedstyret tilrå at søknaden imøtekommes på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast. Man har funnet det hensiktsmessig å gi betingelser for regulerings- og ervervetillatelse under ett, og har for det tilfelle at den regulerte vassføring blir tatt i bruk i fall i Drevja nedenfor Kaldåga kraft-



stasjon, tatt med bestemmelse om avgifter for krafttøkingen i disse i post 14.

Om betingelsene bemerkes ellers:

*Konsesjonstid og innløsning*, postene 17, 18 og 19.

Konsesjonstiden foreslås satt til 50 år, altså så lang tid som lovene gir adgang til uten Stortingets samtykke. Ved utløpet av konsesjonstiden tilfaller vassfallet m. v. staten uten vederlag, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 17, og reguleringsanleggene m. v. har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 3. Betingelsene i postene 17 og 18 er formet overensstemmende hermed, og i post 19 er betinget innløsningsrett for staten etter 35 år.

*Årlige avgifter*, post 13.

Det er ikke satt fram bestemte krav fra kommunene når det gjelder avgifter, og Hovedstyret vil foreslå at man her benytter satsene 0,10 og 1,00 kr./nat.-HK til henholdsvis stat og kommuner. Samme satser er f. eks. betinget for reguleringen av Oldereidvassdraget i Skjerstad i 1951 og for reguleringen av Trollevatn, Søre Sunnmøre i 1953.

Spørsmålet om deling av avgiften til kommuner vil som vanlig i sin tid bli behandlet som egen sak.

*Kraftavgivelse*, post 12,

er betinget med lovens ordinære satser: inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

*Fisket*, post 21.

Man har ved utformingen av denne post stort sett fulgt fiskeriinspektørens forslag. Man har imidlertid ikke funnet det riktig å pålegge plikt til å bedre forholdene på dette området, og har derfor i stedet for «Til fremme av . . . .» satt «Til opprettholdelse av . . . .».

*Sikkerhetsstillelse*, post 25,

er foreslått betinget med et beløp på kr. 5 000, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 16.

*Tilleggs godtgjørelse*, post 30.

Hovedstyret finner kravet fra herr Trygve Vatshaug berettiget. Ut fra det fremlagte materiale synes det godtgjort at Trygve Vatshaugs far var i en tvangssituasjon da han i 1927 solgte sine rettigheter og at bl. a. dette har ført til at salgsprisen den gang ble urimelig lav. Man foreslår derfor at det betinges en tilleggs godtgjørelse på kr. 10 000 og levering av 2 kW gratis strøm ved husvegg.

Strømleveringen forutsettes knyttet til bruket, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 21.

De øvrige betingelser trenger formentlig ingen nærmere kommentar.

*Manøvreringsreglement*

foreslås fastsatt i det vesentlige i samsvar med ansøkerens forslag. Høydeangivelsene er korrigert overensstemmende med opplysninger fra Nordland fylkes elektrisitetskontor, jfr. brev derfra av 25. september 1956.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. november 1957.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag vedkommende frister oversittes.

## 3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unnatakelse fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende pos<sup>t</sup> erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

## 6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke

sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

## 8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven og ervervsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene henholdsvis i § 12 pkt. 7 og § 2 pkt. 9, begge paragrafers 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig

husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjo-

næren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

## 13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, kan inndrives ved utpantning.

## 14.

Eiere av bruk eller vassfall — som ikke trenger ervervskonsesjon — som tar i bruk reguleringsvann fra de i denne konsesjon tillatte reguleringer, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkningen etter de samme regler som er oppstilt i postene 12 og 13.

## 15.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

## 16.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med for-

nødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget og vassfallets utbygging. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 17.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 18.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 19.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den ut-

strekning hvori det etter post 17 tilfaller staten og etter post 18 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende regulering og overføring, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris for elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av departementet oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

## 20.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengninger i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

## 21.

Til opprettholdelse av fiskebestanden i de deler av vassdraget som berøres av reguleringen og overføringen, skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 22.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inn-

til kr. 100 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 23.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 24.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 25.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

## 26.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

## 27.

Overtrødelse av foranstående poster 1, 11 og 26 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov om ervervelse av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

## 28.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte vassfall med tilhørende anlegg og eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulker, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 29) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 50 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.

Alle heftelser som hviler på reguleringsanlegget med tilhørende eiendommer faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

## 29.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneeting og innen de jurisdiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Vedkommende departement kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i to eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes poster 17, 18 og 19.

## 30.

Konsesjonæren plikter som tillegg til den kjøpesummen eieren av g.nr. 179 b.nr. 1 «Vats-

høve» i 1927 fikk for gården med tilhørende vassdragsrettigheter å betale til dennes arvinger et beløp en gang for alle stort kr. 10 000 samt å levere til nevnte gård gratis ved husvegg ferdig nedtransformert, 2 kW elektrisk kraft fra den tid Kaldåga Kraftverk kommer i drift.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement gjengis:

## 1.

Reguleringsgrenser for Envatn:

Øvre grense ..... 674,6 m o. h.  
Nedre grense ..... 663,6 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 11,0 m  
Vanlig sommervannstand nå: 672,1.

Reguleringsgrenser for Tovatn:

Øvre grense ..... 682,9 m o. h.  
Nedre grense ..... 672,9 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 10,0 m  
Vanlig sommervannstand nå: 682,9.

Reguleringsgrenser for Femvatn:

Øvre grense ..... 730,8 m o. h.  
Nedre grense ..... 711,8 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 19,0 m  
Vanlig sommervannstand nå: 721,8.

Reguleringsgrense for vatn mellom Femvatn og Seksvatn:

Øvre grense ..... 730,8 m o. h.  
Nedre grense ..... 723,7 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 7,1 m  
Vanlig sommervannstand nå: 723,7.

Reguleringsgrenser for Seksvatn:

Øvre grense ..... 730,8 m o. h.  
Nedre grense ..... 723,8 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 7,0 m  
Vannlig sommervannstand nå ca. 678,0.

Reguleringsgrenser for Nivatn:

Øvre grense ..... 681,0 m o. h.  
Nedre grense ..... 675,0 m o. h.

Reguleringshøyde ..... 6,0 m  
Vanlig sommervannstand nå: ca. 678,0.

Avløpet fra Nivatn kan overføres til Envatn.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetvesenet godkjenner.

## 2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. Heller ikke må lågvassføringen minskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslipningen foregå etter behovet i nedenforliggende kraftanlegg.

## 3.

Det skal påseses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetvesenet.

## 4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

## 5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

Endring av reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at Midt-Helgeland Kraftlag A/L blir meddelt konsesjon på erverv av de fallrettigheter i Kaldågavassdraget kraftlaget har søkt om.

Når det gjelder fallene i Bugtelvvassdraget er det forutsetningen at disse ikke skal utbygges, men at endel av vannet i vassdraget skal overføres for å øke vassføringen i fallene i Kaldåga. Med den vassføring som blir igjen i Bugtelva blir det etter underhåndsmeddelelse fra Hovedstyret neppe praktisk mulig å foreta noen utbygging av de fall Midt-Helgeland Kraftlag erverver i dette vassdrag. Departementet antar derfor at Kraftlaget iallfall for tiden ikke trenger noen ervervskonsesjon på fallene i Bugtelva.

Hovedstyret har beregnet kraftinnvinningsen ved den planlagte utbygging med regulering og overføring til mellom 8 250—9 000 nat.-HK, hvorav ca. 7 150 nat.-HK er øking på grunn av reguleringene.

Hele kraftanlegget er beregnet å koste 18 mill. kroner, hvorav ca. 5 mill. kroner faller på regulerings- og overføringsanleggene.

Bortsett fra mulige ulemper for reindriften i distriktet synes det ikke å bli skader eller

ulemper av noen betydning på grunn av reguleringene og overføringen. Fisket i vassdragene er etter det opplyste av liten verdi og det forekommer bare litt fløtning av ved.

Departementet antar med Hovedstyret at lovens betingelser for å gi regulerings- og overføringstillatelse som søkt om er til stede, og vil anbefale at konsesjon blir gitt på betingelser som foreslått av Hovedstyret. En forutsetter at departementet er bemyndiget til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Angående vilkårene vil departementet spesielt nevne at en, slik som saken ligger an i dette tilfelle, er enig med Hovedstyret i at konsesjonæren bør betale en tilleggs godtgjørelse som foreslått i post 30. Departementet har overveiet om ikke tilleggs godtgjørelsen i sin helhet burde gå til den nåværende eier av g.nr. 179 b.nr. 1 i Drevja, Trygve Kristiansen Vatshøve, slik at godtgjørelsen helt kunne komme bruket og bygda til gode, jfr. de betraktninger som lå til grunn for Skog-, vassdrags- og industrikomiteéns innstilling angående Ardal og Sundal Verks ervervskonsesjon vedrørende Fortun-Grandfasta, se Stortingsforhandlinger for 1956 side 3666—3667. Den tidligere eier, Kristian Andersen Vatshøve, døde 8. april 1944 og etterlot seg ifølge opplysninger fra skifteretten, foruten sønnen Trygve, to døtre, som begge er i live og bor i Drevja kommune. All den stund arvingene alle er barn av avdøde og alle bor i distriktet, finner en det imidlertid lite rimelig å tilgodese bare den ene av dem, og en slutter seg derfor til Hovedstyrets forslag om at godtgjørelsen blir å fordele mellom arvingene.

Departementet er enig med Hovedstyret i at leveringen av gratiskraft blir knyttet til bruket.

Manøvreringsreglement foreslås fastsatt overensstemmende med hovedstyreutkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilr å d e r :

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 og lov nr. 17 av samme dag tillates Midt-Helgeland Kraftlag A/L å erverve vassfall i Kaldågvassdraget i Drevja kommune samt å regulere dette vassdrag og Bugtelvassdraget i Elsfjord kommune, videre å foreta en overføring fra Bugtelvassdraget til Kaldågvassdraget i det vesentlige overensstemmende med søknader fra Nordland fylkes elektrisitetskontor av 7. og 22. mai 1956 og brev fra samme av 25. september s. å. og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 17. januar 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

## 2. Falconbridge Nikkelverk A/S.

*Tillatelse til å leie ytterligere inntil 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk samt inntil 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.*

Kgl. res. av 7. februar 1958.

Ved kgl. res. av 11. april 1946 og av 31. mars 1949 har Falconbridge Nikkelverk A/S fått konsesjon på leie av henholdsvis inntil 9 600 kW og ytterligere inntil 6 400 kW elektrisk energi fra Kristiansands Elektrisitetsverk. Tillatelsene gjelder for den tid kraftleveransene står ved makt, dog ikke utover 1. juli 1963, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946 s. 39 flg. og for 1949 s. 53 flg.

Videre fikk Falconbridge Nikkelverk A/S ved kgl. res. av 23. okt. 1953 tillatelse til å leie ytterligere inntil 7 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1953 s. 102 flg. I svar med pkt. 1 i vilkårene for denne tillatelse gjelder tillatelsene til å leie henholdsvis 2 000 kW og 5 000 kW i henhold til to særskilte kraftleiekontrakter så lenge vedkommende kontrakter står ved makt, dog ikke utover henholdsvis 1. juli 1963 og 1. juli 1975.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 11. jan. 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 16. mai 1956 fra h.r.adv. Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om tillatelse til å leie ytterligere inntil 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk samt inntil 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelings påtegning av 24. mai 1956 mottok hovedstyret til uttalelse en søknad av 16. mai 1956 fra høyesterettsadvokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om konsesjon på leie av 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk og 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Ved kontrakt av 27. februar 1956 mellom Falconbridge Nikkelverk A/S og Vest-Agder Elektrisitetsverk har Falconbridge Nikkelverk fått leie 3 500 kW elektrisk kraft. Avskrift av kontrakten vedlegges. Den er godkjent av Vest-Agder Fylkesting den 23. mars 1956.

Ved kontrakt av 1. mars 1956 mellom Falconbridge Nikkelverk A/S og Kristiansands Kommunale Elektrisitetsverk har Falconbridge Nikkelverk fått leie 3 500 kW elektrisk kraft.

Avskrift av kontrakten vedlegges. Kontrakten er godkjent av Kristiansand Bystyre den 2. mai 1956.

På vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S tillater jeg meg herved å søke om konsesjon på de foreliggende kraftleier i medhold av lov av 14. desember 1917 kap. IV. Den leiede kraft skal anvendes til produksjon ved selskapets anlegg for nikkelrafinering i Kristiansand, hvor der i den senere tid er gjennomført betydelige utvidelser.»

Hva de nevnte kraftleiekontrakter angår skal bemerkes: I henhold til kontrakten av 27. februar 1956 leier Falconbridge Nikkelverk 3 500 kW årskraft fra Vest-Agder e.v. fra høsten 1957. Kraften leveres i Krossen sekundærstasjon med en spenning av ca. 55 kV til en pris av 127 kr. pr. kilowatt pr. år. Kraftprisen er gjenstand for indeksregulering. Nikkelverket er forpliktet til å betale for de 3 500 kW årskraft fra det tidspunkt de stilles til disposisjon, uansett om kraften uttas eller ikke (kontraktens § 2).

Nikkelverket har i henhold til kontraktens § 6 rett til å anvende den mottatte energi til eget bruk i sin bedrift i Kolsdalen eller til et med Nikkelverket i direkte forbindelse stående selskap for videre bearbeiding av dets produkter.

Kontrakten er bindende til 30. juli 1972.

I samsvar med den annen kontrakt, av 1. mars 1956, leier Nikkelverket 3 500 kW årskraft fra Kristiansands e.v. Kontraktens § 1 er sålydende:

«Fra det tidspunkt maskin 2 i Steinsfoss kraftstasjon er satt i regulær drift (antakelig i 1958), og spenningen på de to kraftledningene mellom Krossen og Falconbridge er hevet fra 25 til 50 kV, forplikter KEV seg til på de i denne kontrakt angitte vilkår å levere til Falconbridge 3 500 kW utover de 23 000 kW som er omhandlet i kontrakter av 30. oktober 1945, 29. november 1948, 2. oktober 1952 og 28. april 1953.»

Kraften leveres i Nikkelverkes sekundærstasjon i Rosindalen i Kristiansand med en spenning av ca. 50 kV og til en pris av 125 kr. pr. kW pr. år. Kraften er også her gjenstand for indeksregulering. Kontraktvilkårene er for øvrig stort sett tilsvarende vilkårene i den førstnevnte kontrakt med Vest-Agder e. v., bortsett fra at kontrakten med Kristiansand e. v. gjelder til 1. juli 1975 (kontraktens § 14).

Kraftleiekontrakten mellom Kristiansands e. v. og Nikkelverket er godkjent ved kommunens vedtak av 2. mai 1956 som er godkjent ved Kommunaldepartementets brev av 5. oktober 1956 til fylkesmannen i Vest-Agder fylke. Konsesjon er for øvrig anbefalt meddelt på Nikkelverkets leie fra Vest-Agder e. v. av Kristiansand ved kommunestyrets vedtak av 14.

november 1956 og av fylkesmannen i Vest-Agder fylke i påtegnning av 21. desember 1956 til hovedstyret.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kongelig resolusjon av 11. april 1946 og 31. mars 1949 er Falconbridge Nikkelverk A/S meddelt konsesjon på leie av henholdsvis 9 600 kW og 6 400 kW fra Kristiansands e. v. Konsesjonene gjelder til 1. juli 1963. Videre er selskapet ved kongelig res. av 23. oktober 1953 meddelt konsesjon på leie av ytterligere 2 000 kW og 5 000 kW fra Kristiansands e. v.

For de nevnte 2 000 kW gjelder tillatelsen inntil 1. juli 1963 mens tillatelsen for de andre 5 000 kW gjelder inntil 1. juli 1975 av hensyn til finansieringen av utbyggingen av Steinsfossen hvorfra denne kraftmengde blir å levere.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å bemerke til selskapets leie av ytterligere tilsammen 7 000 kW i tillegg til de 23 000 kW det fra før av har leid og hvorpå konsesjon som nevnt er gitt.

Hovedstyret vil da rå til at det meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S konsesjon på leie av de 3 500 kW fra Vest-Agder e. v. og de andre 3 500 kW fra Kristiansands e. v. for den tid de resp. kraftleiekontrakter av 27. februar og 1. mars 1956 står ved makt, dog ikke lenger enn til henholdsvis 30. juni 1972 og 1. juli 1975.

Tillatelsen anbefales meddelt på samme vilkår som fastsatt i Falconbridge Nikkelverk A/S' opprinnelige kraftleiekonsesjoner av 11. april 1946 og 31. mars 1949, herunder innbefattet vilkårene om en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til kommuner og en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til staten av den kraft hvorav der skal betales leie.

Da Nikkelverkets hovedkonsesjoner av 11. april 1946 og 31. mars 1949 på leie av de opprinnelige samlede 16 000 kW utløper 1. juli 1963 og således før den senest meddelte konsesjon og den nå eventuelle konsesjon, går en ut fra at det tas forbehold om at myndighetene står fritt hva en eventuell forlengelse av hovedkonsesjonene angår. For øvrig forutsettes selskapet gjort oppmerksom på at overdragelse av den nå kjøpte eller tidligere kjøpte energi i henhold til vilkårene for de tilsvarende konsesjoner i tilfelle ikke kan skje uten departementets samtykke.

Behandlet i hovedstyremøte den 10. januar 1958.»

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at Falconbridge Nikkelverk A/S gis den søkte konsesjon på leie av ytterligere 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisi-



tetsverk samt inntil 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk i samsvar med hovedstyrets forslag. I samsvar hermed vil en anbefale at vilkårenes pkt. 1 om leietid gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen til å leie ytterligere 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk i henhold til kraftleiekontrakt av 1. mars 1956 gjelder så lenge kontrakten står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1975.

Tillatelsen til å leie inntil 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk i henhold til kraftleiekontrakt av 27. februar 1956 gjelder så lenge kontrakten står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 30. juni 1972.»

For øvrig anbefales tillatelsen gitt på de samme vilkår som for Falconbridge Nikkelverk A/S' tidligere konsesjoner på kraftleie fra Kristiansands Elektrisitetsverk, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1953 s. 102 flg. I disse er betinget en årlig avgift på kr. 1 pr. kW til staten og kr. 1 pr. kW til kommuner av den kraft hvorav det skal betales leie. Ellers er vilkårene de vanlige. Det er bl. a. fastsatt at den kjøpte energi ikke kan overdras videre uten samtykke av departementet.

Departementet forutsetter at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Ved anbefaling av Nikkelverkets søknad om konsesjon på leie av ytterligere inntil 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk for tidsrommet inntil 1. juli 1975, har departementet ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om eventuell forlengelse av de av nikkelverkets eldre konsesjoner på kraftleie fra Kristiansands Elektrisitetsverk, som senest utløper allerede 1. juli 1963.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. des. 1917 Kap. IV tillates Falconbridge Nikkelverk A/S å leie ytterligere inntil 3 500 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk samt inntil 3 500 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Tillatelsene gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 7. februar 1958.

### 3. A/S Døvik-Søiafoss.

(Ytterligere fristforlengelse for utbyggingsarbeidene i Døvikfoss m. v.)

Departementets avgjørelse 21. februar 1958.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, pkt. 3 og bemyndigelse gitt ved

kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

De frister for påbegynnelse og fullførelse av utbyggingsarbeidene i Døvikfoss m. v. som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 i konsesjon for A/S Døvik-Søiafoss på erverv av Døvikfoss m. v. og forlenget senest ved departementets bestemmelse av 12. april 1956, forlenges herved ytterligere med 2 år til henholdsvis 23. juni 1959 og 23. juni 1964.

### 4. Tinnhølfeltet i Bjoreia.

(Endring av planen for overføring av Tinnhølfeltet i Bjoreia til Numedalslågen.)

Kgl. res. av 18. april 1958.

Ved kgl. resolusjon av 5. mars 1948 ble det fastsatt reguleringsbestemmelser for overføring til Numedalslågen av Tinnhølfeltet i Bjoreia og statsregulering av Halnevatn i Numedalslågen. Man viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948 side 25 flg., jfr. St. prp. nr. 171 for 1947 og Innst. S. nr. 13 for 1948.

Overføringen er gjennomført ved hjelp av en attholdsdam ved Tinnhølen utfallsos og en ca. 1 500 m lang kanal fra Tinnhølen. Dammen er bygget provisorisk som trebukkedam allerede i årene 1941—42 i forbindelse med en midlertidig overføring. I St. prp. nr. 171 for 1947 forutsatte departementet at det provisoriske damanlegg ble bibeholdt så lenge det med rimelige omkostninger kunne holdes vedlike.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 12. mars 1958 foreslått å erstatte dammen med en dam med fast overløp i betong på et sted ca. 1,5 km nedenfor det nåværende damsted. Hovedstyrets brev er sålydende:

«Vassdragsvesenets Bygningsavdeling har lagt fram følgende plan, datert 29. april 1957, for ny dam ved Tinnhølen:

«Overføring av et nedbørsfelt på 135 km<sup>2</sup> til Numedalslågen ble gjennomført ved graving av en kanal og bygging av en sperredam i osen på Tinnhølen i årene 1941—42. Dammen ble bygget provisorisk som trebukkdam, og det er nå nødvendig å erstatte den med en dam med fast overløp i betong.

Det gunstigste damsted er funnet å være ca. 1,5 km nedenfor det nåværende, og det anses berettiget å søke om den nødvendige tillatelse til planendring for at den nye dam kan bli satt på dette nye sted. Tegning B-2903 a viser hvorledes man har tenkt seg den nye dam ved Trondsbru. Høyden på overløpet er fastholdt som tidligere, men lengden er redusert til 80 m. For å forhindre ytterligere oppstuing i Tinnhølen med skade på

det omliggende land og øket vassføring i kanalen østover, er det et nåleløp til bruk ved de største skadeflommer.

Lengden på dammen reduseres til under det halve av hva den ville blitt oppe ved den nåværende dam uten at høyden økes mer enn ca. 1 m, og dammen med veg og bolig kommer på ca. kr. 1 400 000 dvs. ca. kr. 300 000 billigere enn dam bygd ved det nåværende damsted. Selve damkonstruksjonen blir bedre i og med at man har funnet fjell i hele lengden. Oppe ved trebukkdammen har vi ikke nådd ned til fjell med boring ved venstre side. Tegning B-2583 viser damprofilen oppe ved den nåværende dam. Tilløpsfeltet til elven mellom de to damsteder er omlag 5,5 km<sup>2</sup>. Ved de største vannføringer fra overføringsfeltet vil avløpet fra tilleggfeltet gå vestover som tidligere. Ved mindre vassføring enn tilsvarende en oppstuing i Tinnhølen til overløpskoten 1214,00, vil avløpet fra tilleggfeltet gå østover gjennom kanalen. Maksimalvassføringen i kanalen økes altså ikke, da nåleløpet i dammen forutsettes åpnet ved flommer som vil kunne bevirke økning. Det som kan overføres av vann fra tilleggfeltet, gjennomsnittlig ca. 5 mill. m<sup>3</sup>, vil kunne nyttes i kraftverkene i Numedalslågen og representerer da 6 mill. kWh i de år de kan utnyttes fullstendig. Den pris som det til enhver tid betales for spillkraft i samkjøringsområdet vil gi uttrykk for den vesentlige nytte vi får av overføringsvatnet fra tilleggfeltet.

Planendringen medfører noen forandring i de hydrologiske forhold, men får liten eller uvesentlig skadevirkninger. Østover gjennom kanalen vil den samlede mengde vatn som passerer øke med ca. 4 pst. uten at maksimalt tillatt vassføring økes. Det skulle ikke bli noen skadevirkninger av denne uvesentlige økning i vassføringen. Vestover vil vassføringene bli redusert med avløpet fra tilleggfeltet. I lavvassperioden er avløpet fra høyfjellsfeltet lite, men tilleggsoverføringen vil redusere kraftproduksjonen i Eidfjord Kraftverk. Alminnelig lavvassføring fra tilleggfeltet kan settes ca. 12 l/sek. Med et fall på 60 m kan det settes lik 7,2 HK. En stor del av året vil kraftverket tape ca. 15 HK.

Ved flyttingen av dammen vil elveløpet med myrstrekninger omkring ca. 1 km<sup>2</sup> bli neddemmet uten at vesentlige verdier går tapt.

Noen skade på fiske kan vi ikke se at det vil bli. Elveleiet mellom nåværende og planlagte dam ved Trondbu vil bli oppdemmet og vil igjen gi betingelse for fiske.»

Forslag til manøvreringsreglement følger planen, og har følgende innhold:

- «1. Tinnhølenes øvre reguleringsgrense er kote 1214,15. Nedre grense er bestemt av det naturlige avløp gjennom kanalen som er uten reguleringsanordning. Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at flomløpet er helt åpent, jfr. dog post 2. Høyden refererer seg til vassdragsnivellment L. nr. 327 F:M. 22 kote 1214, 880.
2. Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene vestover i Bjoreia så vidt mulig ikke økes og at flommene østover i Numedalslågen likeledes ikke økes med mer enn overføringskanalen fører ved vannstand 1214,15 i Tinnhølen ca. 30 m<sup>3</sup>/s.

3. Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander.»

Saken er kunngjort i Norsk Lysingsblad 11. og 14. juni 1957 (nr. 131 og 134), og har vært forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Øvre Numedal fjellstyre har sendt inn følgende brev, datert 12. juli 1957:

«Øvre Numedal fjellstyre har tidligere gjort henvendelse om hvor påkrevet det er å få bru over kanalen ved Tinnhølen.

I Norsk Lysingsblad 11. juni i år sees inn tatt kunngjøring om overføring av Tinnhølen til Numedalslågen og så vidt man har forstått skal der nå legges permanent dam ved Tinnhølen. I den anledning tillater fjellstyret seg påny å gjøre krav om at Vassdragsvesenet i forbindelse med den nye regulering fører opp bru eller får ordnet med adkomst i forbindelse med byggingen av dammen.

Forholdene er nå helt ansvarsløse og går det på livet løs for fjellfolk som skal innover fjellet. De fleste Numedølinger og andre fjellfolk som skal til fjells på fiske eller jakt, reiser nå om Dyranut og innover derfra. For å komme over kanalen må der vasses og når kanalen er på det største, er det så å si uoverkommelig.

Må derfor på nytt henstille til Hovedstyret å ta opp spørsmålet om bygging av bru så snart som mulig.»

Med påtegning av 7. februar d. å. fra fylkesmannen i Buskerud og påskrift av 5. februar d. å. fra Elektrisitetsforsyningen i Buskerud, fikk man oversendt uttalelser fra Uvdal kommunestyre og Numedals-Laugens Brugseierforening. Brukseierforeningen anbefaler den endrede plan, (brev av 20. juni 1957), og Uvdal kommunestyre vedtok i møte den 8. juli 1957 følgende forslag fra formannskapet:

«Uvdal kommune finner for sitt vedkommende ikke grunn til å motsette seg at det blir oppført permanent dam ved Tinnhølen, men tar for ordens skyld forbehold om krav på erstatning for de eventuelle skader og/eller ulemper som den permanente dam vil påføre grunneiere og/eller rettighetshavere i vassdraget ut over hva tidligere måtte være erstattet av Vassdragsvesenet. Videre tas forbehold om regulering av konsesjonsavgiften såfremt dammen medfører økning av den maksimalt tillatte vassføring.

Videre fastholder Uvdal kommune det tidligere krav om bru over kanalen.»

Elektrisitetskontoret anbefaler tillatelse gitt til å bygge den permanente dammen og tiltrer de forbehold Uvdal kommunestyre har tatt.

Fylkesmannen nevner at Hol formannskap er tilskrevet og bedt om at saken må bli behandlet i kommunestyret snarest, og har ellers ikke noe å bemerke.

Eidfjord herredstyre fattet i møte den 12. august 1957 slikt vedtak:

«Heradstyre finn at ein kan gjeva Vassdragstellet løyve til å byggja den nye dammen ved Tinnhølen, i samsvar med framlagde teikningar d.s. 6. april 1956.

*Heradstyre tek desse atterhald:*

1. Norges Vassdragsvesen må gjeva Eidfjord kommune bindande tilsagn om at kommunen skal få tilført nok elektrisk kraft, til rimeleg pris so lenge overføring, vatn frå Tinnhølen står ved lag.
2. At vassdragsregulering og konsesjonslåva vert gjort gjeldande overfor både kommunen og dei private, også for det nye nedfallsdistrikte.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland noyer seg med i påskrift av 27. januar 1958 å vise til Eidsfjords vedtak.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 6. november 1957:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske og hans uttalelse, dater 2. november 1957, følger vedlagt.

Etter konsulentens uttalelse og de opplysninger som går frem av de tilsendte dokumenter, finner jeg det nødvendig å be om at følgende blir tatt inn i eventuelle reguleringsbestemmelser vedrørende anlegget:

«Til fremme av fisket i Tinnhølen plikter reguleringsanleggets eier årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Det bør pålegges konsesjonæren å sette ut i Tinnhølen et antall yngel og/eller settefisk av aare årlig i et antall som til enhver tid blir nærmere å fastsette av Landbruksdepartementet.

Nogen ytterligere forføyninger for Bjoreia og Eio utover det fond som tidligere er avsatt, finner jeg ingen grunn til å tilrå.»

De innkomne uttalelser er forelagt bygningsavdelingen som i brev av 6. februar 1958 bl. a. bemerker:

«Bygningsavdelingen er av den mening at forbeholdet om nok kraft til rimelig pris er svært ubestemt, og den aktuelle kraftmengde står antagelig ikke i noe forhold til det som tapes i Eidfjord Kraftverk på grunn av tillegsoverføringen.

Med nåværende ledningsnett er det ikke mulig å overføre kraft til Eidfjord fra statens egne anlegg, men det er planer om en forbindningslinje med Bergenshalvøens forsyningsdistrikt. Det kan komme på tale å gi statsbidrag til denne kraftledning. En godtgjørelse til Eidfjord kan muligens kobles sammen med statsbidraget eller det må gis som et spesielt bidrag til Eidfjord Kraftverk.

Vi anser det nye damsted så meget gunstigere enn det nåværende at besparelsen i byg-

gekostnader pluss verdi av overført tilleggsfelt skulle dekke et betydelig tilskudd.»

Hovedstyret skal bemerke:

Vedtaket om for statens regning å gjennomføre en overføring av vann fra Tinnhølen i Bjoreia til Numedalslågen, ble fattet 21. mai 1942 og reguleringsbestemmelser fastsatt ved kgl. resolusjon av 5. mars 1948, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, side 39 og for 1948, side 25.

I St. prp. nr. 171 (1947), side 6, 3. avsnitt i første spalte, forutsetter departementet at det provisoriske damanlegg bibeholdes så lenge vedlikeholdsutgiftene faller rimelige.

Dammen som er utført som bukkedam i tre, er nå 16 år gammel og i så dårlig forfatning at det ved sterk vind fra sør må holdes kontinuerlig vakt hele døgnet under vårfloppen. Det har derfor lenge vært klart at den provisoriske dam i den aller nærmeste fremtid må erstattes av en permanent dam, og det er foretatt inngående grunnundersøkelser for å finne det gunstigste damsted. Undersøkelsene har vist at det ved Trondbu ca. 1,5 km nedenfor den provisoriske dam er et gunstig profil der dammen kan fundamenteres på fjell i hele lengden. Ved det nåværende damsteds venstre side nådde man ikke ned til fjell ved den foretatte grunnboring. Profilet ved Trondbu vil ved siden av å muliggjøre en teknisk sett god damkonstruksjon, også by på økonomiske fordeler idet en dam der vil falle ca. kr. 300 000 billigere enn dam bygd ved den provisoriske dam.

Man har derfor valgt å plasere den permanente dam ved Trondbu. Dette valg beror i første rekke på en bygningsteknisk vurdering av de muligheter terrenget byr når det gjelder damsteder. Og da den nye plassering av dammen ikke antas å medføre noen vesentlig økning av skadevirkningene, vil Hovedstyret tilrå at flyttingen godkjennes som en planendring.

Når det gjelder fisket, har Fiskeriinspektøren uten nærmere begrunnelse foreslått at det betinges utsetting av yngel og/eller settefisk i Tinnhølen. Hovedstyret finner imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for en slik betingelse, idet man antar at planendringen neppe vil medføre vesentlig økning av skaden på fisket i Tinnhølen. Man vil i denne forbindelse peke på at flytting av dammen vil resultere i at ca. 1,5 km av det tørrlagte elveleie igjen fylles med vann.

De spørsmål Eidfjord herredstyre og Øvre Numedal fjellstyre reiser om kraftforsyning i Eidfjord og bru over kanalen fra Tinnhølen, har svært liten tilknytning til foreliggende sak, og må eventuelt løses som egne saker senere.

*Manøvreringsreglement.*

Det er ikke tidligere fastsatt reglement for overføringen av Tinnhølen. Da det i den nye dam er planlagt manøvrerbart nåleløp, bør det nå fastsettes manøvreringsreglement. Utkast vedlegges. Utkastet er stort sett overensstemmende med Bygningsavdelingens forslag.

Sakens dokumenter følger vedlagt.  
Behandlet i møte 11. mars 1958.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Tinnhølenes øvre reguleringsgrense er kote 1214,15. Nedre grense er bestemt av det naturlige avløp gjennom kanalen som er uten reguleringsanordning. Dammen skal manøvreres slik at vannstanden ikke overstiger øvre reguleringsgrense, jfr. dog post 2. Høyden refererer seg til vassdragsnivellelement L. nr. 327 F:M. 22 kote 1214,880.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i Bjoreia så vidt mulig ikke økes og at flommene i Numedalslågen likeledes ikke økes med mer enn overføringskanalen fører ved vannstand 1214,15 i Tinnhølen ca. 30 m<sup>3</sup>/s.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander.»

Departementet har ikke noe å bemerke til plaseringen av den nye dam og antar med Hovedstyret at flyttingen må kunne behandles som en mindre planendring uten foreleggelse for Stortinget.

Det nye damsted gir en teknisk sett bedre dam, og billigere dam (kr. 300 000 besparelse).

Av omkostningsoverslaget for dammen med veg og bolig, i alt ca. 1,4 mill. kroner er hittil bevilget kr. 800 000 under kap. 1204 post 2 f i statsbudsjettet. I kapitalbudsjettet for statskraftverkene for 1958—59 har departementet ført opp kr. 500 000 under samme post.

På foranledning har Inspektøren for ferskvannsfisket gitt følgende tilleggsuttalelse i brev av 18. mars 1958 til Hovedstyret:

«Ad overføring av Tinnhølen til Numedalslågen. — Permanent dam. Hovedstyrets ekspedisjon av 6. juni 1957, j.nr. 845. 1054/57 V. Ekspedisjon herfra av 6. november 1957. Telefonsamtaler angående pålegg om utsetting yngel/og eller settefisk i Tinnhølen.

1. Reguleringstillatelse av 21. mai 1942 angående overføring av Tinnhølfeltet til Numedalslågen pålegger konsesjonæren å

opprette et fond til fremme av fisket, stort kr. 20 000.

2. Ifølge reguleringstillatelse av 5. mars 1948 angående samme sak er konsesjonæren gitt pålegg om å øke fondet med kr. 50 000 til kr. 70 000. Det samlede beløp skal gå til fremme av fisket i Bjoreia og Eidfjordelva.
3. Reguleringstillatelse av 28. juni 1942 angående overføring til Numedalslågen av Vierslafeltet i Veigvassdraget gir pålegg om opprettelse av et fond på kr. 5 000 til fremme av den kunstige utklekking av lakseyngel for Veig. Landbruksdepartementet kan treffe bestemmelser om utsetting av settefisk av aure i Veig.
4. Reguleringstillatelse av 16. mai 1952 angående Eidfjord Elektrisitetsverks regulering av Sysenvatn gir pålegg om plikt for konsesjonæren til årlig å sette ut settefisk.

Tiltak til fremme av fisket er ved disse reguleringstillatelser sikret for Eidfjordelva, Bjoreia, Veig og Vierslafeltet og Sysenvatn. Men tilsvarende bestemmelse for Tinnhølen er dessverre ikke blitt pålagt konsesjonæren.

Det er av denne grunn jeg har funnet det påkrevet å gi pålegg om utsetting av yngel og/eller settefisk i Tinnhølen.»

Hovedstyret har i ekspedisjon til departementet av 24. s. m. vist til sin tidligere uttalelse av 12. s. m.

Planendringen vil så vidt en kan se ikke medføre noen øking av skadene for fisket i Tinnhølen, og departementet kan derfor i likhet med Hovedstyret ikke se at det er tilstrekkelig grunnlag for å ta med en bestemmelse som foreslått av fiskeriinspektøren. Det at det i reguleringsbestemmelsene av 5. mars 1948 og i andre reguleringsbestemmelser er tatt med betingelser om opphjør av fisket i Eidfjordelva, Bjoreia, Veig, Vierslafeltet og Sysenvatn er i og for seg ikke noen grunn til at bestemmelser til fremme av fisket også skal tas med for Tinnhølenes vedkommende.

Kravene om bro over kanalen fra Tinnhølen og om kraftforsyning i Eidfjord forutsettes vurdert av Hovedstyret og forelagt departementet som særskilte saker så snart som mulig.

Departementet vil anbefale at flyttingen av dammen godkjennes som planendring uten særskilte betingelser.

Manøvreringsreglement anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag, idet dog post 1 gis følgende tilføyelse:

«Øvre reguleringsgrense skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker.»

Industridepartementet

tilråder:

Planen for den ved kgl. resolusjon av 5. mars 1948 besluttede overføring til Numedalslågen av Tinnhølfeltet i Bjoreia endres i samsvar

med Industridepartementets tilråding av 18. april 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for overføringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

### 5. A/L Nord-Østerdal Kraftlag.

*Tillatelse til erverv av fallet Markbulien—Einunnvangen i Einunna.*

Kgl. res. av 18. april 1958.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev datert 26. mars 1958 vedrørende søknad av 2. juni 1954 fra Nord-Østerdal Kraftlag A/L om tillatelse til å erverve fallrettighetene m.m. i Einunna på strekningen Markbulien—Einunnvangen:

«Fra A/L Nord-Østerdal Kraftlag er innkommet følgende søknad, datert 2. juni 1954:

«A/L Nord-Østerdal Kraftlag søker herved og konsesjon for ervervelse av en del vassfall i Einunna. Fallene er beliggende fra nåværende dam i Markbulien, tilhørende Follidal Verk og til projektert kraftst. (Einunna Kraftverk) nedenfor Einunnvangen seter. Se inntegning på vedlagte rektangelkart og detaljkart. Samlet naturlig fall på denne strekning er 117 m. Elvens lengde på fallstrekningen er 5 200 m og danner her grense mellom Alvdal og Follidal herreder. P. g. a. oppdemning ved inntaket blir den samlede bruttofallhøyde 123 m.

Maskininstallasjonen blir:

Turbin: Type Francis — Kraftutvikling 4 800 Hk.

Generator: Trefaset synkrongenerator med horisontal aksel — Ytelse 4 250 kVA.

Anlegget er kostnadsberegnet til ca. 6 mill. kroner.

Samtlige fallrettigheter er ervervet i minnelighet og skal betales med levering av elektrisk energi så snart kraftleveransen fra anlegget tar til. Prisen pr. fallmeter ble satt til 50 watt levert fritt på husvegg hos de respektive falleiere.»

Søknaden er bilagt de i ervervslovens § 24 påbudte erklæringer fra kraftlagets styre. Og videre med avskrifter av erklæringer datert 29. juni og 28. juli 1953 fra eiere av fallstrekningen Markbulidammen—Einunna kraftverk i Einunna elv om overdragelse til A/L Nord-Østerdal Kraftlag av deres vassfallsrettigheter overensstemmende med håndgivelser henholdsvis av 20. oktober 1952 og 9. og 21. juli 1953. Erklæringen er tinglyst 9. juli og 1. august 1953.

Søknaden har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Follidal og Alvdal herredstyret har i møter henholdsvis 11. og 20. august

1954 enstemmig anbefalt at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Hedmark anbefaler søknaden under henvisning til herredstyrets vedtak, jfr. hans ekspedisjon av 25. august 1954.

Da de tinglyste erklæringer fra grunneierne inneholdt bestemmelse om at samtlige parseller og rettigheter — hvis kraftstasjonen ble nedlagt og fallet igjen blir ubenyttet — vederlagsfritt skulle gå tilbake til de respektive grunneiere, skrev Hovedstyret 31. mai 1955 slik til A/L Nord-Østerdal Kraftlag:

«De med Deres søknad av 2. juni 1954 fremlagte erklæringer vedrørende grunnrettigheter m. v. er noe uklare. Man har særlig festet seg ved at de omhandlede rettigheter — for så vidt kraftstasjonen skulle bli nedlagt — er tenkt å skulle falle tilbake til de opprinnelige grunneiere, jfr. siste avsnitt i erklæringene. I dette avsnitt er for øvrig rettsforholdet mellom grunneierne og kraftlaget kalt et *leierforhold*. Man skal i den anledning gjøre oppmerksom på at de vannfall m. v. som går inn under konsesjonen i henhold til ervervsloven hjemfaller til staten når konsesjonstiden er forløpet. Konsesjon på *leierrett* til et fall kan bare gis når fallet tilhører en norsk kommune (eller staten). Før konsesjon kan gis, må det derfor være på det rene at fallene skal overdras til kraftlaget uten forbehold av den nevnte art. Håndgivelsen må omarbeides i samsvar hermed.

Videre bes innsendt avskrift av håndgivelserne av 20. oktober 1952 og 9. og 21. juli 1953.»

Etter at Hovedstyret flere ganger hadde minnet om saken og til sist forlangt — da det viste seg vanskelig å komme til minnelig ordning med en av grunneierne — at det ble fremmet søknad om rett til innløsning av vedkommendes rettighet i henhold til vassdragslovens § 55, lyktes det endelig kraftlaget å få saken ordnet. Dets brev herom — datert 21. februar 1958 — lyder slik:

«Vedlagt oversendes gjenpart av tilleggs-erklæringer fra samtlige falleiere ved Einunna Kraftverk hvor de frafaller siste avsnitt i sine tidligere erklæringer. Hermed er da erklæringene bragt i overensstemmelse med Hovedstyrets påbud.

Det er de samme underskrifter på én nær. På gårdsnr. 46, br.nr. 1 har nemlig Arne Sinnerud overtatt gård og hjemmel etter Tore Steifetten.

Tilleggserklæringene er tinglyst ved Nord-Østerdal sorenskriveri 6. februar 1958, dagbok nr. 302 til 315.

Videre vedlegges avskrift av håndgivelser av 20 oktober 1952 og 9.—21. juli 1953.

Det ble således ikke behov for å søke om rett til innløsning.

Vi håper hermed at denne sak er i orden slik at ervervskonsesjon kan innvilges.»

I tilleggserklæringene heter det bl. a.:

«Etter anmodning fra A/L Nord-Østerdal Kraftlag i brev av 29. mai 1957 innvilger jeg/vi i at siste avsnitt av erklæringen utgår. Avsnittet lyder slik:

«I fall den her angjeldende kraftstasjon blir nedlagt og fallet igjen blir ubenyttet så opphører dette leieforhold og samtlige parseller og rettigheter går vederlagsfritt tilbake til de respektive grunneiere. Kraftlaget forplikter seg i dette tilfelle til å ordne med nødvendige formalia uten utgifter for grunneierne.»

Håndgivelsene omfatter foruten selve fallrettighetene med rett til å regulere elvas vassføring m. v., også rett til i fremtiden å erverve fornøden grunn til byggetomter, damsted, oppdemming, tunnel, brustak og steinbrudd o. l. etter en pris bestemt av de lokale prismyndigheter, eventuelt ved vanlig skjønn.

For øvrig forplikter Nord-Østerdal Kraftlag seg til å levere tilsammen 5 100 Watt/ca. 220 V gratiskraft på forbrukernes husvegg.

Eiendommene overdras fri for odel og overtas innen 1. juni 1953.

Hovedstyret skal bemerke:

A/L Nord-Østerdal Kraftlag er et andelslag med vekslende medlemstall, vekslende kapital og begrenset ansvar. Kraftlagets formål er elektrisitetsforsyning av Nord-Østerdal, og i første rekke herredene Ytre Rendal, Øvre Rendal, Alvdal, Folldal, Tynset, Tolga og Os. Vedtektene for kraftlaget er godkjent av Hovedstyret i brev av 16. juni 1951.

Som kraftkilde har kraftlaget valt det 123 m høye fall i Einunna fra Markbulidammen til Einunnvangen. Det ble innkjøpt i 1953 etter håndgivelser av 20. oktober 1952 og 9. og 21. juli 1953. Utbyggingen ble påbegynt straks etter og kraftstasjonen, med en maskin på 4 800 hk/4 250 kVA og med plass for enda ett av samme størrelse, ble satt i drift 31. mars 1955.

Kraftlaget søker nå om konsesjon på dette erverv.

Ved kgl. res. av 2. mars 1951, 23. juli 1954 og Kronprinsregentens resolusjon av 9. september 1955 fikk A/L Nord-Østerdal Kraftlag i alt 5,2 mill. kroner i statsstøtte til utbygging av omhandlede fall samt til overføringslinjer til henimot 13 000 innbyggere i de syv herreder. Senere har kraftlaget ved Kronprinsreg.s resolusjon av 20. april 1956, 22. februar og 26. juli 1957 fått ytterligere statsstøtte på 2,015 mill. kroner til fortsatt linjebygging med sikte på å tilføre strøm til ytterligere ca. 3 000 innbyggere.

Med nåværende magasin i Elgsjø, Marsjø og Markbulidammen på tilsammen 21,2 mill. m<sup>3</sup> anslås den regulerte vassføring i Einunna kraftverk til 2,5 m<sup>3</sup>/sek., tilsvarende ca. 4 100 nat.hk i verkets fall.

Kraftlaget har 8. mars 1957 søkt om tillatelse til å tilveiebringe et kunstig magasin på 52 mill m<sup>3</sup> ved 16 m oppdemming av Unndalen, hvorved den regulerte vassføring i Einunna kraftverk påregnes økt til 4,7 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende 7 700 nat.hk i forannevnte fall. Søknaden er under forberedende behandling og Hovedstyret kan ikke på det nåværende tidspunkt si noe bestemt om utsiktene for en eventuell reguleringstillatelse, men det er på det rene at den omsøkte regulering vil medføre betydelige skadevirkninger.

Da kraftlaget har helt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital blir ervervsøknaden å behandle etter ervervslovens § 2.

Det omhandlede vassfall antas etter ovenstående ved regulering ikke å kunne utbringes til så meget som 10 000 nat.hk, jfr. nevnte paragrafs 3. ledd.

Man tar forbehold om senere revisjon av de angitte kraftmengder.

Hovedstyret antar at almene hensyn taler for at konsesjon gis og anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

*Konsesjonstid m. v.* post 14.

Konsesjon foreslås gitt for 50 år regnet fra 31. mars 1955 da anlegget ble satt i drift, med vanlig hjemfallsrett til staten på vassfallet m. v. ved utløpet av denne tid.

*Innløsningsrett*

for staten er i post 15 betinget i det 35. og 45. år regnet fra samme datum.

*Kraftavgivelse*

er i post 11 betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

*Årlige avgifter*, post 12.

Hverken søkeren eller vassfallskommunene Alvdal og Folldal kommer inn på spørsmålet om avgiftene. Hovedstyret vil foreslå at lovens minimumssatser blir anvendt både for avgiften til kommuner og avgiften til staten, altså kr. 0,10 pr. nat.hk til hver.

*Samarbeid* med andre kraftanlegg er foreslått pålagt i post 19.

Ved utarbeidelsen av utkastet har man hatt for øyet at anleggsarbeidet er utført. Foruten at altså da avsnittet om byggefrister i post 2 faller bort, er ved utforming av post 13 — om teknisk kontroll — også tatt hensyn

hertil. Av samme grunn har man heller ikke tatt med betingelse om legehjelp m. v.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 25. mars 1958.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke medregnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner eller stat etter post 11, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntak fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tiltstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelser av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departementet kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av

tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 7.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 8.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 2, pkt. 9, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 10.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

## 11.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, herunder også fylkeskommuner etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris regnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i et hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.



## 12.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

## 13.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger og beregninger vedkommende utbyggingen. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 14.

Når 50 år er forløpet fra 31. mars 1955, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 15.

I det 35. år etter 31. mars 1955 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 14 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien.

Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning. Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Såfremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

## 16.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 12 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 11, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

## 17.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 18.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 19.

Konsesjonæren er forpliktet til samarbeid med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

## 20.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 21.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulker, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 23) er på-

ført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse i følge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

## 22.

Overtredelse av foranstående poster 1, 10 og 20 medfører i gjentakelsetilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

## 23.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelse for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som nevnt i postene 14 og 15.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/L Nord-Østerdal Kraftlag får tillatelse til å erverve de fallrettigheter i Einunna m. m. som det er søkt om. Tillatelsen foreslås gitt på vilkår som foreslått av Hovedstyret.

Betingelsen post 9 om forsorgsutgifter forutsettes å falle bort dersom ervervslovens bestemmelser herom blir opphevet.

Ifølge håndgivelsene på fallrettighetene skal kraftlaget levere tilsammen vel 5 kW til de angjeldende grunneiere, samt sette opp og vedlikeholde gjerde langs Einunna elv på nærmere angitte steder. Departementet antar at disse heftelser må ansees for å være av mindre betydning og at de må kunne tillates å bli stående også etter at fallet ved hjemfallsrettens inntreden er gått over til staten, jfr. konsesjonsvilkårenes post 21.

## Industridepartementet

## tilråder

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 tillates A/L Nord-Østerdal Kraftlag å erverve fallrettighetene i Einunna på strekningen Markbulien—Einunnvangen på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. april 1958.

## 6. A/S Statlandbruket.

(Tillatelse til å leie inntil 1 200 kW, eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk.)

Kgl. res. av 18. april 1958.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 12. mars 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 22. mars 1957 fra ingeniørene Nissen og von Krogh på vegne av A/S Statlandbruket om tillatelse til å leie inntil 1 200 kW, eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk:

«I brev av 22. mars 1957 til Hovedstyret har ingeniørene Nissen og von Krogh på vegne av A/S Statlandbruket søkt om konsesjon på leie av inntil 1 200 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«A/S Statlandbruket har med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk opprettet kontrakt hvoretter Elektrisitetsverket på visse betingelser påtar seg å levere Statlandbruket inntil 1 200 kW.

En gjenpart av denne kontrakt vedlegges. Likeledes vedlegges en erklæring fra Statlandbrukets styre om at det ikke foreligger noen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til Selskapets bestyrelse.

I henhold til Ervervsloven av 14. desember 1917, kap. IV, tillater vi oss på vegne av A/S Statlandbruket å søke om tillatelse til å erverve de ovenfor nevnte inntil 1 200 kW.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Otterøy herredstyre har i møte den 21. mai 1957 vedtatt å tilrå at den søkte konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i påtegning av 14. juni 1957 til Hovedstyret meddelt at han anbefaler søknaden innvilget.

I henhold til den nevnte kraftleiekontrakt av 26. januar 1955 mellom A/S Statlandbruket og Nord-Trøndelag elektrisitetsverk leverer fylkesverket til bruket dets behov for tilskuddskraft, foreløpig begrenset oppad til ca. 1 200 kW, for en årlig minimumsavgift de første 10 år på kr. 13 000. For leveringen gjelder for øvrig de av Fylkestinget til enhver tid fastsatte bestemmelser og priser for den slags kraftleveranser, for tiden fylkesverkets tariff 11. (kraftleiekontraktens § 1).

Tilskuddskraften blir å utta med 20 kV spenning i Fylkesverkets transformatorstasjon «Bratli», mens målingen av kraftforbruket skal skje i brukets transformatorstasjon (§ 2).

Imidlertid skal bruket ha rett til å øke sitt uttak inntil 2 000 kW hvis Fylkesverkets belastningsforhold og vannsituasjonen tillater det. Om en slik økning av uttaket blir det på forhånd å konferere med Fylkesverket (§ 4).

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Statlandbruket har eget vannkraftanlegg med en ytelse på ca. 650 kW. Det supplerer seg med leie av kraft fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk i henhold til forannevnte kraftleiekontrakt, alt til drift av selskapets sag og høvleri og for drift av dets tresliperi. Endel av brukets egen kraft (ca. 300 kW) leveres dog til alminnelig forsyning.

Så vidt en kjenner til, ble brukets tresliperi gjenoppbygd etter brann med utvidet produksjonskapasitet i forhold til før. Tresliperiet drives i det vesentlige ved leid kraft fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk på kontrakten av 26. januar 1955. Tremasseproduksjonen har pågått noen år uten at de produksjonsmessige forhold overfor myndighetene er søkt ordnet. Behandlingen av nærværende konsesjons sak har derfor vært utsatt.

Disse forhold med hensyn til selskapets tremasseproduksjon er imidlertid nå ordnet ved en av A/S Statlandbruket overfor myndighetene avgitt erklæring av 28. desember 1957.

Hovedstyret vil da for sitt vedkommende rå til at A/S Statlandbruket nå innvilges konsesjon på leie av de inntil 1 200 kW eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk som det her handler seg om. Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleiekontrakten av 26. januar 1955 mellom partene står ved makt, dog ikke utover 26. januar 1965.

En vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes samt at avgiften blir å erlegge fra og med året 1955.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår, dog med vilkår om norsk styre således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. mars 1958.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

### «1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kontrakten av 26. januar 1955 for A/S Statlandbrukets leie av inntil 1 200 kW, eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk står ved makt, dog ikke utover 26. januar 1965.

## 2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

## 3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

## 5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

## 6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll).

Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

## 7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

## 8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter be-

stemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

### 9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges det til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften blir å erlegge fra og med året 1955.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svarer deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Industridepartementet.

### 10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

### 11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Den av A/S Statlandbruket på departementets foranledning avgitte erklæring av 28. desember 1957 er sålydende:

«På vegne av A/S Statlandbruket erklærer vi at bedriften for sitt sliperi i perioder med offentlig eller privat kvotefordeling av tømmeret, ikke vil fremsette krav om større tildeling av norsk tømmer og kubb enn hva Norges Treforedlingsråd etter vanlige regler måtte bestemme som kvote for sliperiet på basis av tidligere tømmerforbruk. (Med tidligere tømmerforbruk menes det kvantum tømmer som medgår til produksjon av 15 500 tonn 45 pst. tremasse pr. år.)

Dersom Industridepartementet forlanger det, skal den del av den totale produksjon som måtte overstige 15 500 tonn våt masse pr. år eller 7 750 tonn 90 pst. masse pr. år tørt beregnet, leveres for foredling innenlands til papir. Industridepartementet skal i god tid varsle bedriften om slike leveranser. Langsiktige kontrakter om eksportleveranser som omfatter kvanta utover 7 750 tonn 90 pst. tremasse pr. år, må forelegges departementet til godkjennelse. Prisen på den masse som leveres innenlands kan, dersom selger og kjøper ikke blir enige, fastsettes av Industridepartementet til en pris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste, jfr. Ervervslovens § 2, punkt 11.

Til kontroll med at disse bestemmelser blir overholdt skal bedriften hvert halvår sende inn oppgaver over sin produksjon og eksport av tremasse samt over kraftforbruket.

Disse betingelser skal gjelde selv om bedriften ikke står tilsluttet Norges Treforedlingsråd eller Norsk Tremasseforening. De skal også gjelde ved overdragelse av bedriften til nye eiere.»

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at A/S Statlandbruket gis den søkte konsesjon på leie av inntil 1 200 kW, eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk i samsvar med Hovedstyrets forslag. En vil således anbefale tillatelsen gitt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, bl. a. om en avgift til statskassen på kr. 1 årlig pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, jfr. pkt. 9 i de foreslåtte vilkår.

En forutsetter at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Statlandbruket å leie inntil 1 200 kW, eventuelt inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. april 1958.

### 7. A/S Årdal og Sunndal Verk.

Tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Tyin og Torolmen.

Kgl. res. av 18. april 1958.

Ved kgl. res. av 14. juli 1950 fikk A/S Årdal Verk tillatelse til å erverve og regulere Tya-vassdraget m. v. og til å overføre Rausdøla og Berdøla til dette vassdraget. Tillatelsen omfattet bl. a. 7,34 m regulering av Tyin ved 2,00 m oppdemming og 5,34 m senking og en regulering av Torolmen ved 5,08 m oppdem-

ming hvorav bare de 3 øverste m blir brukt som magasin, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950 side 53 og St. prp. nr. 109 og Innst. S. nr. 183 for s. å.

Ved Kronprinsregentens res. av 25. januar 1957 fikk videre A/S Årdal og Sunndal tillatelse til å erverve og regulere Fortun-Grandfastavassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1957 side 20, St. prp. nr. 15 for 1956 og Innst. S. nr. 279 for 1956. Endelig fikk selskapet ved Kronprinsregentens res. av 8. februar 1957 tillatelse til å overføre visse deler av Utlavassdraget til Tyavassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1957 s. 39, St. prp. nr. 106 for 1956 og Innst. S. nr. 281 og 309 for 1956.

Ved brev av 30. september 1957 har A/S Årdal og Sunndal Verk nå søkt om ytterligere regulering av Tyin og Torolmen ved henholdsvis 3 m og 4 m oppdemming.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i anledning av søknaden ved brev av 13. januar 1958 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Med Departementets påtegnning av 5. oktober f. å. fikk man oversendt til uttalelse følgende søknad, datert 30. september 1957, med bilag fra A/S Årdal og Sunndal Verk:

«Ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 ble vårt selskap meddelt konsesjon til blant annet å regulere Tyavassdraget og å overføre Rausdøla og Berdøla til dette vassdrag.

Vi tillater oss med dette å søke om et tillegg til nevnte konsesjon, omfattende en øket oppdemming av hovedmagasinet Tyin med 3,0 m og av inntaksmagasinet Torolmen med 4,0 m.

#### Planen.

Den foreliggende plan og det hydrologiske grunnlag for denne er beskrevet i vedlagte redegjørelse «øket oppdemming av Tyin og Torolmen».

Som det fremgår av denne redegjørelse har Tyavassdraget i følge den gjeldende konsesjon en god regulering, med et midlere årlig tilløp på 379 mill. m<sup>3</sup> og samlede magasiner på 267 mill. m<sup>3</sup>, derav 216 mill. m<sup>3</sup> i Tyin. Reguleringen gir en ikke ubetydelig magasinreserve.

Ved kgl. resolusjon av 8. februar 1957 er Verket gitt konsesjon til å overføre deler av Utlavassdraget til Tyavassdraget. Overføringen ventes iverksatt i 1961. Det nye tilløp på gjennomsnittlig 148 mill. m<sup>3</sup> som denne overføring vil gi, vil komme uregulert inn i Tyin og legge beslag på en vesentlig del av Tya-reguleringens magasinreserve.

Ved kgl. resolusjon av 25. januar 1957 er Verket gitt konsesjon til regulering av Fortun-Grandfasta-vassdragene. Den fulle utbygging av disse vassdrag ventes å være gjennomført i 1962. Reguleringen vil være mindre god, og det vil være nødvendig for en effektiv utnyttelse av vassdragene å kjøre Fortun kraftverk vesentlig sterkere om sommeren enn om vinteren. Da kraften skal brukes til aluminium-

produksjon, som er betinget av jevn krafttilførsel, forutsettes en samkjøring med Tyin kraftverk slik at dette kjøres vesentlig sterkere om vinteren enn om sommeren. Ved dette stilles økede krav til Tyareguleringens magasinkapasitet.

Så vel for overføringen av Uvla som for reguleringen av Fortun-Grandfasta er det således behov for å gjøre bruk av magasinet i Tyin. Den forhåndenværende magasinreserve blir da for liten, slik at det anses nødvendig å øke magasinet.

Som det fremgår av vedlagte redegjørelse, har man funnet at det for en effektiv utnyttelse av de tidligere tillatte reguleringer, og i mindre grad med henblikk på visse fremtidige utbygginger, vil være nødvendig å heve Tyin 3,0 m over nåværende regulerte høyvannstand fra kote 1079,84 til kote 1082,84. Man oppnår derved en økning av magasinet med 100 mill. m<sup>3</sup>.

For å få tilfredsstillende driftsforhold ved den utvidede drift av Tyin kraftverk er det behov for å forhøye inntaksmagasinet i Torolmen ved en øket oppdemming på 4,0 m, se avsnitt III i forannevnte redegjørelse. Torolmens regulerte høyvannstand vil da bli hevet fra kote 1050,08 til kote 1054,08.

Behovet for å iverksette de foran omhandlede oppdemninger vil inntre i 1962 når den fulle regulering av Fortun-Grandfasta beregnes iverksatt. Imidlertid vil det i året 1958 være behov for delvis å iverksette oppdemningen av Tyin. Om dette vises til redegjørelsens avsnitt V.

#### Fordeler, omkostningsoverslag.

Det fremgår av redegjørelsen at magasinøkningen vil muliggjøre en økning av den effektive produksjon i Tyin og Fortun kraftverker med gjennomsnittlig ca. 135 mill. kWh pr. år. Omkostningene ved oppdemningene av Tyin og Torolmen vil i følge den spesifiserte oppstilling i redegjørelsens avsnitt IV utgjøre 7,5 mill. kroner, hvortil kommer den midlertidige omsetningsavgift på bygg og anlegg, erstatninger samt administrasjon, planlegging og kapitalutgifter.

Fordelene ved den delvise iverksettelse av oppdemningen av Tyin i 1958 er beskrevet i redegjørelsens avsnitt V. Ved en øket oppdemming på 1 m vil man få et tilleggsmagasin på ca. 30 mill. m<sup>3</sup>, svarende til en kraftproduksjon på ca. 65 mill. kWh. Et slikt tilskudd til kraftproduksjonen vil ha særlig stor betydning fordi de nye fabrikkannlegg i Årdal ventes å være driftsklare tidligere enn Fortun Kraftverk, og fordi det er behov for en sikkerhet for det tilfelle at Fortun Kraftverk skulle bli forsinket. Oppdemningen i 1958 aktes utført ved hjelp av en tredam til et kostende av ca. 80 000 kroner.

#### Skader.

De arealer som vil bli neddemmet omkring Tyin og Torolmen, er ikke særlige betydelige, og utgjøres forøvrig av lite verdifull fjellgrunn.

Av bebyggelse som ligger så lavt at den vil bli berørt, finnes såvidt vites bare de to hoteller Tyin Høyfjellshotell og Tyinholmen hotell. Tyin Høyfjellshotell eies av Verket. Med eieren av Tyinholmen hotell, Jon Opdal,

er inngått avtale om adgang for Verket til å foreta hevingen mot en fastsatt erstatning.

Riksvei nr. 230 langs sydøstsiden av Tyin og videre forbi Torolmen er allerede besluttet omlagt i sammenheng med byggingen av den nye vei gjennom Moadalen til Øvre Årdal. Fylkesveien fra Tyin Høyfjellshotell til Tyinholmen vil bli neddemmet på visse kortere strekninger og vil måtte omlegges på disse strekninger.

Oppdemmingen kan tenkes å få virkning på fisket i Tyin, hvor Verket årlig setter ut betydelige mengder settefisk etter bestemmelse i Tyakonsesjonen av 1950. Mulige virkninger for fisket i Torolmen antas å bli ubetydelig, fordi bevegelsene i magasinet vil bli omtrent som før, bare forskjøvet til et høyere nivå.

Det kan neppe være tvil om at fordelene ved de økede oppdemminger vil overstige skadene i betydelig grad.

#### *Manøvreringsreglement.*

Når unntas selve reguleringsgrensene for Tyin og Torolmen, nødvendiggjør de økede oppdemminger ingen reell endring av det manøvreringsreglement som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950. I § 2 bør «A/S Årdal Verks behov» endres til «A/S Årdal og Sunndal Verks behov».

#### *Konsesjonstid.*

Tilleggskonsesjon søkes for samme tid som konsesjonen av 1950 gjelder for, 60 år regnet fra 1. januar 1948.

For at det skal bli mulig å iverksette den delvise oppdemming av Tyin i 1958, vil det være nødvendig at konsesjonen foreligger før sommeren samme år. Vi tillater oss derfor å anmode om at søknaden blir behandlet raskest mulig. I denne forbindelse opplyses at vi, på grunnlag av eiendomsforholdene omkring Tyin og fordi skadene vil bli meget små, regner med gode utsikter til at grunneierne vil gi samtykke til denne lille oppdemming uten forhåndsskjønn. Arbeidet med å tilveiebringe de nødvendige samtykker er satt i gang.»

Av den vedlagte redegjørelse går det fram at Verket har sikret seg samtykke fra alle grunneiere langs Lærdalselva til overføring av Sletningen (på kote 1228) i Lærdalsvassdraget til Tyin, og at Verket dessuten har ervervet Nysetvassdraget som renner ut i Årdalsfjorden ved Naddvik. Ved fastsettelsen av den økede oppdemming er det tatt hensyn til planene for utnyttelse av disse rettigheter. Om Torolmen uttales i redegjørelsen:

«Driftstunnelen har som før nevnt et midlere tverrsnitt på 13,5 m<sup>2</sup> og er beregnet å kunne føre maksimalt 17,8 m<sup>3</sup>/sek. ved H. R. V. i inntaksmagasinet Torolmen. Vannstanden i fordelingsbassenget blir da imidlertid så lav at driftsforholdene neppe blir tilfredsstillende, dessuten bør man ha et mindre utjevningsbasseng i Torolmen. På grunnlag av hydrauliske målinger for driftstunnelen og beregninger av kapasiteten er vi kommet til at en oppdemming på 4 m vil være påkrevet. Høyeste regulerte vannstand blir da kt. 1054,08.»

Saken har vært kunngjort i Norsk lysingsblad 18. og 22. oktober 1957 (nr. 242 og 245) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

V a n g h e r r e d s t y r e vedtok i møte 16. november 1957 denne uttalelse:

«Ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 fikk A/S Årdal og Sunndal Verk tillatelse til bl. a. å regulere Tyin ialt 7,34 m mellom kote 1072,50 og kote 1079,84. Herav utgjør 2 m oppdemning og 5,34 m senkning. Reguleringen gir et magasin på 216 mill. m<sup>3</sup>. Ved skrivelse til Industridepartementet av 30. september d. å. har A/S Årdal og Sunndal Verk søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Tyin. Reguleringen aktes gjennomført ved oppdemning på ennå 3 m, slik at den samlede reguleringshøyde vil bli 10,34 m mellom kote 1072,50 og kote 1082,84 hvorav 5 m utgjør oppdemning og 5,34 m senkning. Tilleggsreguleringen vil øke magasinet med 100 mill. m<sup>3</sup> fra 216 mill. m<sup>3</sup> til 316 mill. m<sup>3</sup>.

Herredstyret er av den oppfatning at tilleggsreguleringen vil medføre betydelige skadevirkninger, som man nedenfor vil redegjøre nærmere for.

Tyinmagasinet er med den nåværende regulering blitt fylt hvert år og som regel først på sommeren. Dette i motsetning til Bygdinmagasinet som først blir fylt sent på høsten. Ved Bygdin har man således hele turistseasonen vært utsatt for bare og stygge strender, noe som har vært en kilde til stadig irritasjon hos turistnæringens folk og har ført til at Bygdinreguleringen i debatten om disse problemer ofte blir nevnt som et eksempel på hva en altfor inngripende regulering kan føre til. Ved en tilleggsregulering på 3 m må man etter herredsstyrets mening regne med at de samme ulemper i adskillig utstrekning vil gjøres gjeldende ved Tyin. Også her vil man da utover i turistseasonen få bare og stygge strender. For å få litt nærmere rede på hvorledes dette vil arte seg, har man anmodet konsesjonssøkeren om å opplyse hvorledes fyllingen av Tyinmagasinet vil bli etter tilleggsreguleringen. Det henvises i denne anledning til vedlagte skrivelse fra A/S Årdal og Sunndal Verk til o.r.sakfører Carl Tank av 13. ds. Etter det opplyste må man regne med at Tyin i mange år ikke vil være fylt før etterat turistseasonen er over, mens forholdene i andre år vil stille seg noe gunstigere.

Turisttrafikken har stor betydning for Vangs økonomi. Det vil antakelig være kjent hvorledes Tyin er et knutepunkt for turisttrafikken i høyfjellet med stor trafikk og flere store høyfjellshoteller. Man må etter herredsstyrets mening nok regne med at en så utstrakt regulering vil forringe mulighetene for turistnæringen.

Når det gjelder fisket, vil reguleringen utvilsomt medføre stor skade. Det har fra gammel tid vært utøvet et overmåte rikt fiske som har en betydelig næringsinteresse for de berettigede. Dette fiske har allerede lidt skade ved den nåværende regulering. Tilleggsreguleringen vil komme til å medføre større skade i all fall etter en del års forløp. Selvom det vil bli utsatt settefisk, kan dette ikke avhjelpe skadene for fiskens næringsgrunnlag og for utøvelsen av fisket.

Reguleringen vil videre skape økte vanskeligheter for vintertrafikken på Tyin fra Tyin hotel til Tyinholmen og Eidsbugarden. Disse har også vintersesong og i denne tid er veien ikke brøytet. Det har allerede med den nåværende regulering vært vanskeligheter med isen og etter tilleggsreguleringen vil vel denne bli helt ubrukt til vintertrafikk.

Ved tilleggsreguleringen vil en del arealer rundt Tyin bli neddemmet. Det uttales i søknaden at det ikke dreier seg om særlig betydelige arealer, men det foreligger ingen beregning over størrelsen. Man bør i all fall regne med at adskillig beite vil bli satt under vann eller forsumpet slik at det blir ødelagt for fremtiden.

Den kraft som innvinnes gjennom tilleggsreguleringen vil bli anvendt til øket aluminiumsproduksjon. Herredstyret er klar over de fordeler dette vil medføre for konsesjonssøkeren og hele samfunnet. Det er derfor kommet til at det ikke ville være riktig av Vang kommune å sette seg imot at tillatelse til den omsøkte regulering blir gitt og det ville vel i dette tilfelle heller ikke hjelpe om kommunen gjorde det. Men den må i all fall ha et rimelig krav på at det ved utformingen av konsesjonsvilkårene tas fullt hensyn til dens interesser.

For den nåværende regulering ble den årlige reguleringsavgift, etter vassdragsreguleringslovens § 11, til kommuner satt til kr. 2 pr. natur hk. Den gang var bedriften ennå i sin vorden og man var vel ikke fullt ut klar over hvilken glimrende forretning Årdal verk ville bli. Det kan i denne forbindelse nevnes at A/S Årdal og Sunndal Verk ved skatteligningen 1957—58 (inntektsåret 1956) ble ansatt i en formue på kr. 77 381 000 og en inntekt på kr. 17 853 500. Hensikten med reguleringsavgiften kan ikke bare være at den skal ansees som en kompensasjon for skader og ulemper som det ikke vil være adgang til å erstatte ved skjønn. Den må også ansees som kommunens kompensasjon for den verdi som ligger i at konsesjonæren får anledning til kraftproduksjon. Det er da riktig at det ved fastsettelsen av avgiften også i en viss utstrekning tas hensyn til de fordeler som reguleringen gir konsesjonæren, fordeler som i dette tilfelle er særdeles i øyefallende. Man viser i denne forbindelse til en betenkning av professor Knut Robberstad av 29. oktober 1957, som vedlegges. Ut fra disse hensyn mener herredstyret at også Vang bør gis en rimelig andel i de verdier som skapes ved reguleringen og dette kan gjøres bl. a. gjennom reguleringsavgiften. Denne bør derfor settes betydelig høyere ved denne regulering enn hva det ble gjort ved forrige regulering. Man mener at det ikke vil være noe for meget om den nå blir satt til kr. 4 pr. natur hk. Denne sats er forøvrig ikke noe ubetinget maksimum, idet det i loven heter at avgiften som regel ikke bør settes høyere. Det bør også i konsesjonsvilkårene tas forbehold om adgang til ytterligere forhøyelse senere i konsesjonstiden dersom den nye vassdragsreguleringslov som er under arbeid skulle gi adgang til dette.

Man går ut fra at det i konsesjonsvilkårene blir inntatt bestemmelser om konsesjonskraft i medhold av vassdragsreguleringslovens § 12 punkt 15. I denne forbindelse kan nevnes at

kommunen i fjor høst besluttet å fremsette krav om konsesjonskraft i medhold av punkt 13 i vilkårene for konsesjonen av 14. juli 1950. Verket har imidlertid stillet seg lite imøtekommende over for dette og vil så vidt man har forstått helst slippe å levere slik kraft fordi all kraften trenges i aluminiumsproduksjonen. Herredstyret mener at kommunen etter loven må ha krav på konsesjonskraft og ville anse det ønskelig om dette ble presisert i tillatelsen for den nye regulering.

Man går ut fra at det i konsesjonsvilkårene blir inntatt bestemmelser om at konsesjonæren blir tilpliktet å bekoste omlegging av vegene Tyin—Årdal og Tyin—Tyinholmen i den utstrekning reguleringen nødvendiggjør dette.

Ved konsesjonen av 14. juli 1950 ble konsesjonæren pålagt å avsette et jordbruksfond for Årdal. Da tilleggsreguleringen i alt vesentlig rammer Vang og skal gjennomføres ved en oppdemning, må det denne gang inntas bestemmelse om avsetning av et jordbruksfond for Vang, av tilsvarende størrelse som Årdal fikk sist.

Det må også nå inntas i konsesjonsvilkårene bestemmelser om utsetting av settefisk m. v. svarende til pkt. 22 i vilkårene for konsesjonen av 14. juli 1950.

Under en av de politiske debatter i kringkastingen før valget uttalte industriministeren, statsråd Sjøstad at det over nyttår ville bli satt fram proposisjon om ny vassdragsreguleringslov. Herredstyret regner med at det i denne lov vil bli tatt et mere rettferdig hensyn til fjellbygdenes og grunneiernes interesser enn i den nåværende lov og mener at det ville være uheldig og lite rettferdig om A/S Årdal og Sunndal Verk nå skulle få konsesjon etter den nåværende lov like før denne skal utløpe. Det vil derfor inntrengende henstille om at konsesjonsmeddelelsen enten må utstå til den nye lov er kommet eller at det i det minste i konsesjonsvilkårene blir inntatt en bestemmelse om at skjønnene for fastsettelse av erstatninger til grunneiernes skal legges reglene i den nye lov til grunn. At erstatningsskjønnene da må utstå til etter at den nye lov er vedtatt, skulle ikke medføre noen betenkelighet. Ordføreren har før denne saksbehandling i herredstyret hatt kontakt med grunneiernes, som har gitt uttrykk for at det må være i deres interesse at skjønnene utstår slik at de kan bli behandlet etter den nye lovs regler. Ut fra dette syn vil de ikke motsette seg at konsesjonssøkeren får anledning til å ta den omsøkte foreløpige hevning på 1 m i bruk allerede sommeren 1958 selv om skjønnene og eventuelt konsesjonsmeddelelsen utstår i påvente av vedtagelsen av den nye lov.»

Den nevnte skrivelse fra søkeren til overrettssakfører Tank av 13. november 1957 lyder:

«Vi viser til telefonsamtale forleden dag da De i forbindelse med Deres forberedelser til Vang herredsstyres behandling av Verkets konsesjonssøknad ba om oppgave over hvordan magasinfyllingen ville bli.

Vi vil i den anledning få meddele at en gjennomsnittsberegning utført av Verkets ingeniører viser at vannstanden til forskjellige tider i fyllingsperioden vil bli som følger:



	Vst. koter m. o. h.
1. juni .....	ca. 1076,4
1. juli .....	» 1079,0
1. august .....	» 1081,4
1. september .....	» 1082,4

Regulert høyvannstand etter søknaden, kote 1082,84, vil gjennomsnittlig bli nådd ved månedsskiftet september—oktober.

De oppgitte data viser som nevnt de gjennomsnittlige forhold. De faktiske forhold vil naturligvis vise avvikelser i begge retninger. I gunstige år vil vannstanden komme opp til reguleringsgrensen så tidlig som i løpet av juli måned.»

Vegsjefen i Oppland har gitt saken følgende påskrift 13. november 1957:

«Går uten vedlegg tilbake til herr fylkesmannen i Oppland idet jeg tillater meg å vise til foranpårte uttalelse fra Valdres avdeling om de følger denne oppdemning vil få for de bestående vegger.

Jeg slutter meg til denne uttalelse og tør foreslå at A/S Ardal og Sunndal Verk avkrevs opplysning om beregnet flomvannstand. Det viser seg nemlig ofte at denne vil gå betydelig over høyeste regulerte vannstand.»

Uttalelsen fra Valdres avdeling lyder:

«Med ytterligere 3 m heving av Tyin til H.R.V. kote 1082,84 vil riksveg 230 bli neddemmet på flere steder med en samlet lengde av 970 m. Ytterligere 900 m blir liggende fra 0 m til 1,5 m over H.R.V., slik at riksveg 230 på en samlet strekning av 1 870 m blir liggende lavere enn 1,5 m over kote 1082,84. På denne strekning ligger 2 platebruer med 3 m lysvidde.

Vegen Tyin—Tyinholmen blir etter profilene neddemmet på en lengde av 420 m, og 2 150 m blir liggende fra 0 til 1,5 m over H.R.V., samlet lengde 2 570 m. Høydeavgivelsene på profilene synes imidlertid å være noe unøyaktige, slik at det kan bli mindre forandringer i disse lengdene. Her er også 2 bruer med 4 m og 5 m lysvidde.

En har regnet med at den nye vegen bør ligge minst 1,5 m over H.R.V. Det har i denne forbindelse interesse å få oppgitt den beregnede flomvannstand. Som eksempel kan nevnes at for dammen ved Flyvatn er flomvannstanden inntegnet 0,9 m over H.R.V. Etter oppdemningen blir vegen også liggende mer utsatt til for bølgeslag og utvasking.

Den midlertidige hevingen på 1,0 m som skal gjennomføres sommeren 1958 kommer til å demme ned riksveg 230 i en lengde av ca. 100 m ved Melvikbekken.

Spørsmålet om vegen skal heves eller omlegges på de forskjellige steder som blir berørt av reguleringen må bli gjenstand for nærmere undersøkelse i marken. For fremtidig vintervedlikehold vil det være en fordel at vegen blir lagt på en lav fylling. Fyllingen ved Melvikbekken vil imidlertid bli 4—4,5 m høy. En må også ta hensyn til rasfaren.

Omkostningene kan vanskelig beregnes på det nåværende tidspunkt. I forbindelse med planene for utbedring av riksveg 230 Hugostua—Tyinoset er tidligere beregnet en merutgift på kr. 151 000 ved 2,75 m heving. Veg-

direktøren har imidlertid i brev av 16. juli bemerket at vegen etter de foreliggende planer på lange strekninger antas å bli liggende for lavt, ned til 0,4 m over H.R.V.»

Elektrisitetsskontoret for Hedmark og Oppland uttaler i påskrift 28. november 1957:

«Sjøen Tyin har i dag en samlet reguleringshøyde på 7,34 m, nemlig 2 m oppdemning og 5,34 m senkning. A/S Ardal og Sunndal Verk søker nå om en ytterligere regulering av sjøen på 3 m heving. Samlet reguleringshøyde blir da 10,34 m med et magasin på 316 mill. m<sup>3</sup>.

En vesentlig del av vannet til tilleggsmagasinet skaffes ved å overføre øvre del av Utlavassdraget til Tyinfeltet.

Søkeren opplyser at regulert høyvannstand vil bli nådd ved månedsskiftet september—oktober i et middelsår. I gunstige år vil sjøen bli fylt i løpet av juli måned.

Det vil av dette framgå at i de alle fleste år vil Tyin ikke bli fylt før etterat turistseongen er over, og i særlig ugunstige år vil sjøen overhodet ikke bli fylt.

Elektrisitetsskontoret vil for øvrig uttale:

Det må etter vår oppfatning være helt klart at den omsøkte tilleggsregulering av Tyin vil medføre betydelige skadevirkninger. Sjøen vil i turisttiden være mer eller mindre nedtappet, og det vil være skjæmmende strandpartier. En god del beiteland blir også satt under vann. Vi viser for øvrig til uttalelse fra Vang kommunestyre og sier oss i det vesentligste enig i denne uttalelse.

På den annen side er Elekrisitetsskontoret klar over de store fordeler reguleringen har for A/S Ardal og Sunndal Verk og for landet. Elekrisitetsskontoret finner derfor å måtte rå til at tillatelse til ytterligere regulering av Tyin blir gitt.

I konsesjonsvilkårene bør det inntas bestemmelser om avsetning til et jordbruksfond for Vang av passende størrelse. Videre må konsesjonæren pålegges å sette ut settefisk i sjøen etter landbruksdepartementets nærmere bestemmelse. All skade og ulempe som påføres grunneiere og næringsdrivende i området må erstattes etter vanlig skjønn.

Reguleringsavgiften til kommuner bør for denne regulering ikke settes lavere enn kr. 3 pr. HK, det vil si samme avgift som er satt for regulering av Sandvann, Kaldfjord og Øyvann i Vinstravassdraget.

Konsesjonæren må pålegges å avgi konsesjonskraft til Vang til dekning av behovet for turisthotellene ved Tyin. Kraften bør leveres ved Tyin til selvkostnadspris.»

Fylkesmannen i Oppland slutter seg i påskrift 20. november 1957 til uttalelsene fra elektrisitetsskontoret og vegsjefen i Oppland, og tar forbehold om at enhver ulempe og omleggingsutgift også på veganleggene må erstattes fullt ut.

Ardal formannskap vedtok i møte 21. november 1957 etter fullmakt fra herredstyret følgende uttalelse utarbeidet av kommunens konsesjonsnemnd:

«Nemnda har i møte den 19. november 1957 behandlet saken og fattet enstemmig følgende vedtak:

A. Årdal kommune rår til at konsesjon blir gitt på blant annet disse vilkår som har særlig interesse for kommunen:

a. Konsesjonen skal inneholde samme vilkår som er fastsatt i «Tillatelsen for A/S Årdal Verk til å erverve og regulere Tyavassdraget, Rausdøla og Berdøla, og å overføre Rausdøla og Berdøla til Tyavassdraget» i henhold til kgl. resolusjon av 14. juli 1950.

b. De postene i nevnte konsesjon som ikke blir nevnt nedenfor tas uendret inn i den nye konsesjon, bortsett fra korrigering av tekniske tall og tidsfrister.

Betegnelsene «post» og «nr.» svarer til postene med samme nummer i konsesjonen av 1950.

#### Post 8.

Konsesjonæren blir pålagt i samarbeid med kommunen og eventuelt fylkeskommunen å bygge og ta del i byggeomkostningene og driftsutgiftene med nytt sykehus i Årdal etter nærmere bestemmelse, som fastsettes av Sosialdepartementet.

Når det gjelder begrunnelsen for kravet henvises til St. prp. nr. 106 for 1956, side 4, med dette tillegg: På grunn av de foreliggende og vedtatte planer om en betydelig utvidelse av den industrielle produksjon på stedet, er det nødvendig at sykehusspørsmålet løses snarest mulig. Det kan ikke gjøres uten økonomisk støtte fra konsesjonæren.

#### Post 9.

Når det gjelder den delen av boligbehovet for Verkets arbeidere og funksjonærer som blir dekket ved kooperativ boligbygging eller bygging av egne hjem, yter konsesjonæren samme støtte som tidligere, med tilbørlig hensyn til prisnivået til en hver tid.

Kommunen må være fri for ansvar for finansieringen. Dersom denne finner sted gjennom Husbanken eller andre banker som etter loven krever kommunal garanti, vil kommunen yte sin medvirkning mot kontragaranti fra Verkets side.

Verket dekker utgiftene med nye regulerings- og vannverksplaner, jfr. i denne forbindelse «Overenskomst nr. 1 mellom A/S Årdal Verk og Årdal kommune» (St. prp. nr. 109 for 1950, side 13, 2. spalte).

#### Post 14.

Konsesjonsavgiften bør settes til kr. 2,50 pr. nat.-HK.

#### Post 22.

Fondet til fremme av jord- og skogbruk i Årdal bør økes til kr. 200 000.

Konsesjonæren tar del i utgiftene med omlegging og utbedring av vegen Farnes—Hjelle og opparbeiding av brukbar veg til Vetti. Verket bør ta halvparten av distriktstilskottet og halvparten av eventuell forskottering.

Når det gjelder begrunnelsen for dette eller disse krav, henvises til St. prp. nr. 106 for 1956, side 4, spalte 2 nederst og side 5 til 6.

#### Post 23.

Konsesjonæren yter tilskudd til kirke og samfunnshus i Øvre Årdal og samfunnshus på

Årdalstangen. Blir partene ikke enige om tilskuddets størrelse, fastsettes dette av Industridepartementet. For øvrig henvises til St. prp. nr. 106 for 1956, side 4, spalte 2 nederst og side 5 spalte 1 øverst.

B. I tillegg til foranstående bør Verket medvirke til gjennomføring av disse nødvendige tiltak:

1. Et tilfredsstillende brannvern for kommunen. Dette spørsmål ligger etter kommunens mening slik an, at et praktisk og økonomisk samarbeide mellom Verket og kommunen vil kunne føre til en rasjonell løsning til beste for begge parter. Det ville derfor være av stor betydning om det i forbindelse med tillatelsen kunne gis uttrykk for ønske om en fellesløsning av brannvernsspørsmålet.

2. Verket må medvirke til å løse nødvendige vegspørsmål som måtte bli aktuelle i forbindelse med utvidelsen av den industrielle produksjon på stedet. Dette gjelder først og fremst sikring og utviding av vegen Årdalstangen—Øvre Årdal med den nye brua over Årdøla, bygging av vegen til Seimsdalen.

Når det gjelder vegen Farnes—Hjelle og vegen Hjelle—Vetti, henvises til anførselene under post 22.

For øvrig som under post B 1 når det gjeld forhandlinger og forbehold.»

Vegsjefen i Sogn og Fjordane uttaler i brev til fylkesmannen av 9. november 1957:

«Under henvisning til herr Fylkesmannens brev av 22. oktober 1957 tillater en seg å meddele at den midlertidige oppdemning på 1,0 m av Tyin neppe vil være til ulempe for riksveg 230 innen Sogn og Fjordane fylke. Fra vegvesenets side innen dette fylket skulle det således ikke være noe å bemerke til at denne oppdemning på 1,0 m av Tyin kan iverksettes.

Den endelige oppdemning som etter planen skal settes i verk i 1962, med øket oppdemning av Tyin og Torolmen med henholdsvis 3,0 m og 4,0 m vil medføre at en lengere strekning av riksveg 230 innen Sogn og Fjordane fylke må omlegges. En går ut fra at A/S Årdal og Sunndal Verk må bli tilpliktet å bekoste denne ombygging av riksvegen.

En har mottatt brev fra Vegdirektøren angående den videre regulering av Tyin og Torolmen, og Vegdirektøren har bedt om at plan og kostnadsoverslag for eventuell omlegging forårsaket ved den økete oppdemning må bli utarbeidet. Det blir neppe anledning til å foreta dette arbeidet nå, så det skal bli utført utpå forsommeren neste år.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler i oversendelsesbrev av 2. desember 1957:

«Søknaden fra A/S Årdal og Sunndal Verk har vore lagt fram for Årdal kommunestyre og vegsjefen i Sogn og Fjordane.

Vegsjefen har uttalt seg slik som det går fram av vedlagte skriv av 9. november d. å.,

og etter dette må ein gå ut frå at den omtalte førebels oppdemning ikkje vil føre med seg noko ulempe for riksveg 230 innan Sogn og Fjordane. Derimot vil den planlagte endelege oppdemning føre med seg at ei lengere strekning av riksveg nr. 230 må leggjast om. Ein finn at A/S Årdal og Sunndal Verk må påleggjast å koste den naudsynlege ombygging av riksvegen. Etter det som er opplyst er elles dette spørsmålet teke opp med Vegdirektøren.

Etter fullmakt frå kommunestyret har Årdal formannskap i møte den 21. november d. å. gjort vedtak om fråsegn til konsesjonssøknaden. Etter denne tilrår formannskapet at det vert gjeve konsesjon på same vilkår som er fastsett i «Tillatelse for A/S Årdal Verk til å erverve og regulere Tyavassdraget, Rausdøla og Berdøla og å overføre Rausdøla og Berdøla til Tyavassdraget» etter kgl. resolusjon av 14. juli 1950, men med visse tillegg og endringar.

Ein vil herfrå slutte opp om ein konsesjon svarande til den tidlegare Tyakonsesjon, men med slike tillegg og endringar som nemnt av Årdal formannskap. Spesielt vil ein uttale at ein finn ei konsesjonsavgift på kr. 2,50 pr. nat.-HK rimeleg ut frå tilhøva i dag. Når det gjeld spørsmålet om at Verket skal ta del i byggekostnadene og driftsutgiftene med nytt sjukehus i Årdal så vil ein uttale at ut fra eit fylkeskommunalt synspunkt må ein sjå saka i samanheng med sjukehusstoda i fylket i det heile, og det har ikkje vore drøft eller vurdert av fylkeskommunen. Men utan omsyn til dette vil ein ut frå Årdalsamfunnet sine interesser tilrå at det mellom konsesjonsvilkåra vert teke inn slike føresegner som Årdal formannskap har gjort framlegg om. I denne samanheng vil ein nemne at når det i den tidlegare Tyakonsesjon ikkje vart tekne inn føresegner om plikter vedkomande sjukehus, så hadde vel det sin grunn i feiltolkning av konsesjonslovene — jfr. seinare høgsterettsdom i «Odda-saka».

Inspektøren for ferskvannsfisket bemerker i brev av 13. november 1957:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske og jeg viser til hans uttalelse av 6. november 1957 som følger vedlagt i gjenpart.

I anledning den ytterligere regulering vil jeg foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av den ytterligere regulering plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å foreta finrydding av enkelte arealer i de neddemte områder av hensyn til garnfiske og lignende.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Jeg tror neppe at den ytterligere oppdemning av Tyin og Torolmen vil medføre ytterligere ulemper og skade for aurens reproduksjon sett i relasjon til den forrige regulering.

Jeg finner derfor ikke at en her bør forlange årlige utsettinger av yngel eller settefisk av aure i Tyin og Torolmen som følge av denne ytterligere oppdemning.

Skulle det derimot vise seg at reproduksjonen hos laks og sjøaure i Årdalsvassdraget blir skadet eller at stamfisket etter laks og sjøaure blir hindret i noen utstrekning, bør en sørge for at Landbruksdepartementet kan komme tilbake til dette spørsmål med pålegg om utsetting av yngel eller settefisk av laks og sjøaure.

Det bør videre pålegges konsesjonæren å ryddiggjøre endel felter i det nye neddemmede område av hensyn til utøvelsen av garnfisket. Disse felter må bli å peke ut av Landbruksdepartementet i samråd med de fiskeriberettigede.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt ansøkeren som i brev av 16. desember 1957 bemerker:

«Vi tillater oss i det følgende å fremkomme med våre bemerkninger i anledning av de uttalelser som nå foreligger fra distriktene.

Ingen av de instanser som har uttalt seg, reiser innvending mot at konsesjon blir meddelt etter søknaden, men det er fremsatt diverse krav med hensyn til konsesjonsvilkårene.

*Vang kommunes krav.*

Kommunen fremholder at den økede oppdemning medfører skadevirkninger for turisthotellene ved skjemet utseende og ved at trafikken over isen blir vanskeliggjort. Som kommunen selv synes å være klar over, er dette spørsmål som kommer inn under det erstatningsskjønn som skal holdes. Det må for øvrig bemerkes at forholdene i Tyin hittil har vært påvirket av at den gjeldende regulering ikke har vært fullt utnyttet. Disse spørsmål kan ikke tillegges noen betydning for konsesjonsvilkårene.

*Konsesjonsavgift.*

Det kreves at avgiften til kommunene skal settes til lovens ordinære maksimum, kr. 4 pr. nat.-HK. Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland anfører at avgiften ikke bør settes lavere enn kr. 3 pr. nat.-HK. I denne forbindelse peker vi videre på at Årdal kommune og fylkesmannen i Sogn og Fjordane har anmodet om at avgiften settes til kr. 2,50.

Etter Verkets oppfatning er det neppe naturlig og heller ikke påviselig grunnlag for å fravike de avgiftssatser som gjelder ifølge hovedkonsesjonen for Tya-reguleringen av 1950. Under ingen omstendighet kan det være grunnlag for å sette avgiftene høyere enn for konsesjonene vedrørende Fortun—Grandfastavassdragene og Utlavassdraget, kr. 2,50 til kommunene og kr. 1 til Staten.

*Konsesjonskraft.*

Vi går ut fra at konsesjonsvilkårene overensstemmer med regl. § 12, pkt. 15 må inneholde den vanlige bestemmelse om at departementet skal avgjøre hvorvidt konsesjonskraft skal avgis til andre kommuner enn den hvor kraftanlegget er beliggende.

Det er da ingen grunn til i denne forbindelse å komme inn på den spesielle sak angående konsesjonskraft til Vang kommune som har vært reist og som Vasdragsvesenet har hatt til behandling.

#### *Jordbruksfond.*

På grunnlag av foreliggende kartmateriale er det nå beregnet at det areal som vil bli neddemmet ved 3 m øket oppdemming av Tyin i Vang herred vil utgjøre ca. 980 mål. Hvor meget av dette som kan sies å være nyttbart til beite har vi ikke opplysninger om. Arealet er imidlertid under enhver omstendighet ubetydelig sammenlignet med de store fjellstrekninger i området. Det kan ikke sies at «et etter stedforholdene betydelig areal» blir satt under vann, jfr. regl. § 12, pkt. 8. Det er følgelig ikke grunnlag for pålegg om opprettelse av jordbruksfond.

#### *Ardal kommunes krav. Sykehus, kirke, samfunnshus, brannvern.*

Disse krav faller utenfor rammen av de konsesjonsvilkår som vassdragsreguleringsloven gir grunnlag for å oppstille.

Skjønt det således ikke har noen betydning for behandlingen av konsesjonssaken, vil vi opplyse at det tidligere har funnet sted forhandlinger hvorunder Verket har erklært seg villig til visse ytelser til enkelte av de angjelende formål. Noen av formålene er av en slik art at Verket i det hele ikke har noen foranledning til å yte bidrag utover de betydelige skatter som tilflyter kommunen.

Påbudet i regl. § 12, pkt. 4, 2. avsnitt overholdes ved at Verket har bygget og innredet ny sykestue i Øvre Ardal og ved den bedriftslegeordningen som forlengst er etablert.

#### *Boligbygging, reguleringsplan.*

I en ren reguleringskonsesjon som det her gjelder, er det neppe grunnlag for å treffe bestemmelse etter regl. § 12, pkt. 5, 1. avsnitt med virkning for andre arbeidstakere enn dem som blir beskjeftiget med selve reguleringen. Under ingen omstendighet kan det være grunnlag for å gå utover de generelle bestemmelser som er hjemlet i lovregelen. De spesielle krav som kommunen har fremsatt og som blant annet ville medføre fastlåsing av Verkets praksis med hensyn til støtte til arbeidstakeres boligbygging, kan således etter vår mening ikke etterkommes.

Uavhengig av konsesjonsforpliktelser har Verket allerede gitt tilsagn om å dekke utgiftene ved utarbeidelse av de nye reguleringsplaner som er foranlediget av fabrikkutvidelsene.

#### *Konsesjonsavgift.*

Det vises til bemerkningene ovenfor vedrørende Vang kommunes krav.

#### *Jordbruksfond.*

Det areal som blir satt under vann omkring Tyin og som ligger i Ardal herred, er etter foreliggende kartmateriale beregnet til ca. 620 mål, hvorav det alt overveiende ligger i statsalmenning.

Ved den økede oppdemming av Torolmen vil et areal på ca. 300 mål bli satt under vann.

Hvor meget av disse arealer som kan sies å være brukbart beite, har vi ikke opplysninger om. Det synes i hvert fall klart at det som

blir satt under vann ikke kan sies å være «et etter stedforholdene betydelig areal» når man sammenligner med de svære arealer som for øvrig finnes i disse fjellstrekninger.

Nede i selve Ardal blir det sikkert ingen jordskader som følge av oppdemmingen. Det ble denne høst holdt skjønn over Tyareguleringens virkninger i dalen, og det ble ikke anmeldt en eneste jordskade som følge av denne regulering.

Det er således heller ikke for Ardal grunnlag for å treffe bestemmelse om etablering av jordbruksfond.

#### *Veikerav.*

De kommunale vei- og brooppgaver som er nevnt, står ikke i sammenheng med den økete oppdemming av Tyin og kan ikke gi grunnlag for konsesjonsforpliktelser.

#### *Veimyndighetenes krav.*

Valdres veiavdeling har i en uttalelse som er tiltrådt av veisjefen i Oppland gitt opplysninger om i hvilken utstrekning veiene ved Tyin vil bli berørt av den økete oppdemming, uten at det er formulert bestemte krav. Veisjefen i Sogn og Fjordane har uttalt at den økete oppdemming i Tyin og Torolmen med henholdsvis 3,0 m og 4,0 m vil medføre at en lengre strekning av riksvei 230 i Sogn og Fjordane fylke må omlegges. Veisjefen går ut fra at Verket må bli forpliktet til å bekoste denne omlegging.

Verket er naturligvis i alminnelighet innstillet på å bekoste de veiomlegginger som nødvendigvis gjøres av den økete oppdemming. Dette generelle synspunkt kan midlertid ikke legges til grunn i tilfelle hvor en veistrekning allikevel skal omlegges uavhengig av reguleringen. Dette kan være aktuelt for riksvei 230 langs Tyin og Torolmen, som formodentlig skal omlegges til helårsvei i forbindelse med anlegget av den nye vei fra Øvre Ardal gjennom Moadalen til Sletterust. Vi viser for så vidt til siste avsnitt i uttalelsen fra Valdres veiavdeling.

Av den her nevnte grunn må vi anmode om at spørsmålet om veiomlegging, i hvert fall vedrørende riksvei 230, holdes utenfor konsesjonsvilkårene og overlates til løsning ved forhandling mellom veimyndighetene og Verket, eventuelt ved skjønn.»

#### *H o v e d s t y r e t skal bemerke:*

A/S Ardal og Sunndal Verk fikk ved kgl. resolusjon 14. juli 1950 tillatelse til å regulere Tyavassdraget og til å overføre Rausdøla og Berdøla til dette vassdrag. Verket har videre ved Kronprinsregentens resolusjon henholdsvis 25. januar og 8. februar 1957 fått tillatelse til å regulere Fortun—Grandfastavassdragene og til å overføre deler av Utlavassdraget til Tyavassdraget. Utenom foreliggende søknad om utvidet regulering av Tyin og Torolmen har selskapet for tiden inne søknad om videre regulering av Grandfasta. Denne søknad er for tiden under forberedende behandling.

Tillatelsen av 1950 omfattet bl. a. 7,34 m regulering av Tyin (2,0 m opp og 5,34 m ned

fra vanlig sommervannstand på kote 1077,84) og 3,00 m regulering av Torolmen (5,08 m opp hvorav 2,08 som varig heving i forhold til vanlig sommervannstand på kote 1045,00). Det søkes nå om tillatelse til økning av disse reguleringer med henholdsvis 3,00 m og 4,00 m ved ytterligere oppdemning.

#### *Fordeler.*

Den økte oppdemning begrunnes for Tyins vedkommende med økt magasinbehov ved overføring av uregulert tilsig fra Utlea og ved samkjøring med Fortun—Grandfasta som har mindre reguleringsmuligheter. Dessuten er det tatt et visst hensyn til fremtidig overføring fra Lærdalselv og utbygging av Nyssetvassdraget.

Ytterligere oppdemning av Tyin 3 m oppgis i søknaden å ville muliggjøre en økning av den effektive kraftproduksjon i Tyin og Fortun kraftverker med i middel ca. 135 mill. kWh pr. år. Hovedstyret antar at vassføringsøkningen kan settes til 0,7 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende en økning på ca. 9 400 nat.-HK i det 1 008 m høye fall som er utbygd i Tyin kraftverk. Man forbeholder seg som vanlig å komme tilbake til denne beregning senere.

Økning av oppdemningen i Torolmen er en følge av økt belastning på driftstunnelen. Denne er snaut dimensjonert, og for å oppnå den nødvendige vassføringskapasitet, må enten vannstanden i inntaksmagasinet Torolmen heves eller tunnelverrsnittet økes. Økning av tunnelverrsnittet vil medføre betydelige kapitalutlegg og kan neppe gjennomføres uten driftstans. Den avgjort mest rasjonelle løsning må derfor antas å være høyning av inntaksdammen. Økningen av oppdemningen antas ikke å medføre noen økning av den regulerte vassføring.

#### *Anleggsomkostningene*

oppgis til 7,5 mill. kroner eksklusive omsetningsavgift, erstatninger, administrasjon m. v. samt kapitalkostnader. Herav faller ca. 43 pst. på reguleringen av Tyin.

#### *Skader og ulemper.*

Ved tilleggsreguleringen neddemmes ved Tyin ca. 1 600 da grunn og ved Torolmen ca. 300 da. En god del av dette må antas å være beiteland. Reguleringen nødvendiggjør dessuten delvis omlegging av riksveg 230 og av vegen Tyin—Tyinholmen. I Vang kommunes uttalelse hevdes det at reguleringen vil medføre stor skade på fisket som opplyses å ha en betydelig næringsinteresse for de berettigede. Fiskerikonsulenten tror derimot at den ytterligere oppdemning neppe vil skade aurens reproduksjon, men synes å mene at laks- og

sjøaurefisket i Årdalsvassdraget kan tenkes å bli berørt.

Av andre skadevirkninger nevner Vang økte vanskeligheter for vintertrafikken over Tyin til og fra Tyinholmen og Eidsbugarden samt forringelse av mulighetene for turistnæringen ved skjemet utseende på grunn av sen fylling av magasinet. Sammenholdt med de fordeler som oppnås må skadevirkningene sies å være av mindre betydning, og distriktet har derfor ikke motsatt seg at tillatelse blir gitt. Etter dette vil Hovedstyret tilrå at søknaden blir imøtekommet på samme betingelser som fastsatt for tillatelse til samme selskap til overføring av Utlea til Tyavassdraget (jfr. Kronprinsregentens resolusjon 8. februar 1957) med følgende forandringer:

#### Post 1 og 2:

«Overførings . . .» erstattes med «regulerings . . .».

#### Post 3:

«Overføringen» erstattes med «tilleggsreguleringen».

«Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.»

#### Post 12:

Annet og tredje avsnitt går ut og erstattes av følgende:

Konsesjonæren plikter å dekke den del av omleggingsutgiftene for riksveg 230 og vegen Tyin—Tyinholmen som er en følge av tilleggsreguleringen.

Spørsmålet om hvilke utgifter som skal dekkes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Skjønnet kan kombineres med det erstatningsskjønn som holdes etter samme lovs § 16.

#### Post 13:

«Overføringsanlegget» erstattes med «reguleringsanlegget».

#### Post 14 gis følgende ordlyd:

«Til opprettholdelse av fisket i de vannområder som berøres av den ytterligere regulering plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å foreta finrydding av enkelte arealer i de neddemte områder av hensyn til garnfiske og lignende.»

#### Post 15:

«Overføringsanlegget» erstattes med «reguleringsanlegget».

## Post 16:

I første avsnitt siste periode sløyfes ordene «ved elveinntakene».

## Post 17:

«Overføringen» erstattes med «tilleggsreguleringen».

## Post 19 gis følgende ordlyd:

«Den sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 100 000 som er betinget i konsesjonen av 14. juli 1950 post 29, gjøres gjeldende også for denne konsesjon (jfr. også post 19 i konsesjon av 8. februar 1957).»

## Post 21:

«Overføringen» byttes ut med «tilleggsreguleringen».

Som nye poster tas inn:

## 23.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Vang og Årdal kommuner tilsammen kr. 50 000 som avsettes til fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av nevnte departement.

## 24.

Konsesjonæren skal stille kr. 25 000 til rådighet til almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

Om betingelsene bemerkes:

*Konsesjonstid og innløsning*, post 1 og 2.

Hovedkonsesjonen gjelder inntil 1. januar 2008, altså snaue 50 år fra nå av. Tilleggskonsesjonen bør følge hovedkonsesjonen, og overensstemmende med søknaden foreslås samme bestemmelse om konsesjonstid og innløsning som i konsesjonen av 14. juli 1950.

*Avgifter*, post 3.

Vang kommune krever at avgiften til kommuner settes til lovens ordinære maksimum, kr. 4 pr. nat.-HK. Elektrisitetskontoret i Oppland mener at denne avgift ikke bør settes lavere enn 3 kr./nat.-HK, og Årdal kommune med tilslutning fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane anmoder om at avgiften settes til kr. 2,50.

Da det magasin som tilveiebringes ved den nå omsøkte regulering kommer på toppen av et tidligere ganske stort magasin, vil kraft-

økingen beregnet på vanlig måte bli forholdsmessig mindre. Den virkelige nytte av tilleggsreguleringen vil være atskillig større enn beregningen gir inntrykk av. I betraktning herav foreslår Hovedstyret avgiften til kommuner satt til kr. 3 pr. nat.-HK. Avgiften til staten foreslåes satt til kr. 1 pr. nat.-HK, samme sats som betinget i konsesjonen vedr. Fortun—Grandfasta og Utlavassdraget.

Da Tyin er undergitt eiendomsrett, jfr. Høyesteretts kjennelse av 21. april 1951 og kgl. resolusjon av 29. juni s. å. skal det ikke betinges godtgjørelse en gang for alle til staten etter reguleringslovens § 13.

*Veger*, post 12.

Vegmyndighetene har uttalt seg om tilleggsreguleringen og sier at riksveg 230 og vegen Tyin—Tyinholmen må omlegges på bestemte strekninger. Hovedstyret tilrår at konsesjonæren bckoster denne omlegging for så vidt den er forårsaket av tilleggsreguleringen.

*Jordbruksfond*, post 23.

Det demmes ned mellom 1 000 og 2 000 da beite ved Tyin og Torolmen. 1 000 da til eller fra i de fjellstrekninger det her gjelder, spiller neppe noen større rolle. Men da det må antas at beitestrekningene nede ved vatna er de mest verdifulle, vil Hovedstyret tilrå betinget opprettelse av jordbruksfond på kr. 50 000 til fordeling mellom Årdal og Vang kommuner.

De øvrige poster trenger formentlig ingen kommentar.

Til Vang kommunes krav om konsesjonskraft skal bemerkes at fordelingen av slik kraft avgjøres av departementet og må tas opp som egen sak senere. Vang kommune henstiller inntrengende at konsesjonsmeddelelsen enten må utstå til «den nye vassdragsreguleringslov» er kommet eller at det i konsesjonsvilkårene blir inntatt bestemmelse om at skjønnene for fastsettelse av erstatning til grunneierne skal legge reglene i den «nye lov» til grunn. Hovedstyret antar at det ikke er lovlig adgang til å innta vilkår herom i konsesjonen, selv om kravet i og for seg kan synes rimelig.

Kravet fra Årdal kommune om samme betingelser som i konsesjon av 14. juli 1950, er det formentlig ikke grunnlag for å imøtekomme. Den gang gjaldt det en kombinert ervervs- og reguleringskonsesjon. Nå gjelder det utelukkende regulering. Betingelser om boligbygging, kirke, sykehus, samfunnshus og brannvern har først og fremst tilknytning til industrisamfunnet og kan neppe tas inn i konsesjonen for en regulering som denne. Derimot har man funnet det rimelig at Verket yter

et beløp til almindennende virksomhet og geistlig betjening blant anleggsarbeiderne, jfr. betingelsenes post 24.

Årdal kommune har med brev av 5. desember 1957 via fylkesmannen ettersendt en ekspedisjon fra kommunens konsesjonsnemnd. De spørsmål som reises er i det vesentlige en erstatningssak, og henvises til skjønnet.

#### *Manøvreringsreglement:*

Man foreslår at reglement fastsatt ved kgl. resolusjon 14. juli 1950 gjøres gjeldende for tilleggsreguleringen med de endringer som følger av denne. Reguleringsgrensene for Tyin og Torolmen i post 1 blir da:

Tyin: Reg. h. vasst.: 1082,84, reg. lågvasst.: 1072,50.

Torolmen: Reg. h. vasst.: 1054,08, reg. lågvasst.: 1047,08.

Dessuten bør «A/S Årdal Verks behov» sist i post 2 forandres til «A/S Årdal og Sunndal Verks behov».

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 10. januar 1958.»

Et utkast til vilkår i det vesentlige i svar med Hovedstyrets forslag ble deretter oversendt A/S Årdal og Sunndal Verk med spørsmål om selskapet hadde noe å bemerke til vilkårene. Selskapets svar av 28. februar 1958 ble så sendt over til Hovedstyret som i brev av 26. mars 1958 ga følgende uttalelse: «Med ekspedisjon av 6. d. m. fikk man oversendt til uttalelse A/S Årdal og Sunndal Verks brev av 28. februar d.å. med bemerkninger til konsesjonsvilkårene for ytterligere regulering av Tyin og Torolmen. Brevet lyder:

«Idet vi viser til det ærede departements brev av 18. februar d. å. tillater vi oss å fremkomme med de nedenstående bemerkninger i anledning av det utkast til konsesjonsvilkår som fulgte med brevet:

#### *Konsesjonsavgift, post 3.*

Avgiften til kommunene er foreslått satt til kr. 3 pr. nat.-HK, mens tilsvarende sats ifølge Tya-konsesjonen av 1950 er kr. 2 og ifølge konsesjonene for Fortun—Grandfasta og Utla kr. 2,50. Etter hva vi muntlig har fått opplyst fra departementet, er forslaget om denne forhøyelse spesielt begrunnet med at den kraftøkning som vil ligge til grunn for avgiftsberegningen, vil være forholdsvis liten sammenlignet med de totale fordeler Verket vil oppnå ved tilleggsreguleringen.

Det er riktig, som det også er fremholdt i vår konsesjonssøknad, at Verket vil ha en fordel av tilleggsreguleringen utover den økning av minstevannføringen i Tya som kan oppnåes. Denne fordel ligger i muligheten av samkjøring med Fortun Kraftverk og den derav følgende bedre utnyttelse av Fortun—Grandfastareguleringen. Imidlertid er forholdet at det etter konsesjonsvilkårene for Fortun—

Grandfasta skal betales avgift beregnet etter «den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet».

Etter konsesjonsvilkårene for overføring av Utla skal Verket betale for den økning av lavvannføringen fra Tyin som vannet fra Utla gir mulighet for.

Den omhandlede særlige fordel av tilleggsreguleringen vil således bli gjenstand for full avgiftsbetaling etter de allerede foreliggende konsesjonsvilkår for Fortun—Grandfasta og Utla, og bør da ikke tjene som begrunnelse for noen økning av avgiftssatsen for den ytterligere regulering av Tyin. Vi må følgelig henstille at avgiftssatsene ikke settes høyere enn de satser som er fastsatt for Fortun—Grandfasta og Utla.

#### *Jordbruksfond, post 23.*

I brev til Hovedstyret for Vassdragsvesenet av 16. desember f. å. oppga vi de arealer som vil bli neddemmet omkring Tyin og Torolmen til ca. 980 mål i Vang og ca. 920 mål i Årdal. Hvor store deler av disse arealer kan sies å være nyttbart beite, har vi ikke oversikt over. Vi gjorde i nevnte brev gjeldende at arealene var ubetydelige sammenlignet med de meget store beitearealer som finnes i disse områder og som så vidt vites er lite utnyttet.

Fra departementet har vi muntlig fått opplyst at forslaget om opprettelse av jordbruksfond er begrunnet med at de arealer som ligger ned til vannet skal være særlig verdifulle til beite. Vi har vanskelig for å se at denne begrunnelse kan ha synderlig vekt.

Det betviles i og for seg ikke at dyrene, spesielt på varme dager, kan være tilbøyelige til å ferdes langs strendene, men vi kan ikke se at tilleggsreguleringen kan bevirke noen merkbar reduksjon av beitearealene langs de nye strandlinjer eller av beitenes kvalitet.

Om man i denne forbindelse har tatt hensyn til at fyllingsforholdene vil bli endret ved tilleggsreguleringen, er å merke at en slik endring vesentlig vil skyldes den omstendighet at den nåværende regulering ikke har vært fullt utnyttet.

Vi har vanskelig for å se at det kan finnes anvendelse for et jordbruksfond på noen måte som kan ha naturlig sammenheng med tilleggsreguleringens virkninger. Likesom vi således mener at opprettelse av et slikt fond vil være uten reelt formål, mener vi også at dette vil savne lovhjæmmel, idet det ikke kan sies at «et etter stedforholdene betydelig areal» blir satt under vann.

#### *Almindennende virksomhet og geistlig betjening, post 24.*

I forbindelse med denne post vil vi gjøre oppmerksom på at de anleggsarbeidere som vil bli beskjeftiget med reguleringsarbeidene, ikke vil bli særlig mange. Det vil antagelig dreie seg om vel 100 mann i en samlet anleggsperiode på ca. 1 år fordelt på 3 somre.

Slik som bestemmelsen er formet i utkastet, vil den så vidt forståes innebære at Verket ubetinget skal betale det foreslåtte beløp kr. 25 000 til omhandlede formål. I betraktning av den beskjedne anleggsstyrke vil det neppe på rimelig måte kunne brukes kr. 25 000 til almindennende virksomhet og geistlig betjening. Vi vil derfor anmode om at formulerin-

gen blir endret slik at Verket skal betale det som faktisk blir brukt etter Kirkedepartementets bestemmelse, med et maksimum som bør settes lavere enn kr. 25 000.

For øvrig har vi ikke noe å bemerke til de foreslåtte konsesjonsvilkår.»

Fra ingeniør A. H. Lem er innkommet følgende brev, datert 24. ds.:

«Ordføreren i Vang har i dag anmodet meg, som kommunens tekniske rådgiver, om å sende en henvendelse til det ærede Hovedstyre, med anmodning om å ta opp til fornyet overveielse fastsettelsen av avgiften til kommunene for ovennevnte regulering, idet en er kjent med at søknaden påny skal behandles av Hovedstyret. Når denne henvendelse ikke kommer direkte fra ordføreren, skyldes det den knappe tid som er til rådighet, da det er opplyst at saken skal fore i møte i morgen.

Den økte oppdemning av Tyin som A/S Årdal og Sunndal Verk har søkt om, er begrunnet med økt magasinbehov ved overføring av uregulert tilsig fra Utlea og med hensynet til samkjøring med Fortun—Grandfaste, hvor reguleringsmuligheten er mindre. Når det søkes om en så stor tilleggsregulering som 3 m, må det ansees på det rene at hovedhensikten er å utnytte de muligheter samkjøringen gir for bedre å ta vare på det uregulerte tilsig i Fortun—Grandfaste, m. a. o. Tyin blir også magasin for dette vassdrag. Den kraftøkning man beregningsmessig får når Tyinvassdraget betraktes separat er jo relativ beskjeden, 9 400 nat.-HK. En medvirkende årsak hertil er at denne regulering kommer på toppen av et ganske stort magasin. Den faktiske fordel ved reguleringen er av en ganske annen størrelsesorden. Den effektive økning av kraftproduksjonen er oppgitt til 135 mill. kWh pr. år. Med 8 700 timers brukstid svarer dette til 15 500 kW. Under hensyntagen til falltap og virkningsgrad kan dette settes lik 25 000 å 26 000 nat.-HK.

Jeg er klar over at det ut fra gjeldende regler ikke er adgang til å beregne kraftøkningen på denne måte når avgiftsgrunnlaget skal bestemmes, men jeg vil allikevel særlig fremheve dette forhold, som springer så sterkt i øynene i dette tilfelle.

Vang kommune mener at det må være fullt berettiget å pålegge A/S Årdal og Sunndal Verk en avgift til kommunene så høy som det etter loven er adgang til. Jeg vil derfor høfligst anmode det ærede Hovedstyre om å legge størst mulig vekt på det foran omhandlede forhold når saken nå skal behandles på ny.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ad post 3.

Påstanden om at de særlige fordeler som Verket oppnår ved tilleggsreguleringen vil bli gjenstand for full avgiftsbetaling etter de allerede foreliggende konsesjonsvilkår for Fortun—Grandfaste og Utlea, må ha sin grunn i en uriktig forståelse av beregningsmåten for avgiftene. Avgiften for Fortun—Grandfaste beregnes etter den gjennomsnittlige påregnelige

vassføring år om annet ut fra den regulering som finnes i dette vassdrag.

Ved elektrisk samkjøring med Tyin vil imidlertid en del av magasinet i Tyin medføre en økning av kraftproduksjonen i Fortun utover den det skal betales avgifter for.

Det er ikke fremkommet momenter — hverken fra Verket eller ingeniør Lem — som Hovedstyret ikke var oppmerksom på ved utarbeidelsen av betingelsene, og man kan ikke tilrå endringer i postene 3 og 23.

Når det gjelder post 24 om almindennende virksomhet og geistlig betjening har ikke Hovedstyret noe å innvende mot at formuleringen endres slik at Verket bare betaler det som faktisk trenges, og vil rå til at det i stedet for «kr. 25 000» settes «inntil kr. 25 000». Man kan ikke anbefale at dette maksimumsbeløp reduseres.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 25. mars 1958.»

Departementet skal bemerke:

Som det ses antas den søkte ytterligere oppdemning av Tyin å ville gi en økning av vannkraften på ca. 9 400 nat.-HK i det 1 008 m høye fall som er utbygd i Tyin kraftverk. Når det gjelder den økte oppdemning av Torolmen fremgår det at denne er en følge av økt belastning på driftstunnelen og den antas ikke å medføre noen økning av den regulerte vassføring.

Den ytterligere regulering vil neddemme ca. 1 600 da ved Tyin og ca. 300 da ved Torolmen, hvorav en god del antas å være beiteland. Videre vil reguleringen medføre at riksveg 230 og vegen Tyin—Tyinholmen delvis må omlegges. Etter det fiskerikonsulentens for det Østenfjelske antar, vil den ytterligere oppdemningen neppe skade aurens reproduksjon, men det kan være mulighet for at laks- og sjøaurefisket i Årdalsvassdraget kan bli berørt. Av andre skadevirkninger som det kan bli tale om er økte vanskeligheter for vintertrafikken over Tyin til og fra Tyinholmen og Eidsbugarden og forringelse av mulighetene for turistnæringen på grunn av skjemmet utseende.

Anleggsomkostningene er oppgitt til å ville bli på 7,5 mill. kroner eksklusive omsetningsavgift, erstatninger, administrasjon m. v. og kapitalkostnader.

Departementet antar etter det foreliggende at skaden og ulempene ved reguleringen er av mindre betydning sammenliknet med de fordeler som den vil medføre, herunder også medregnet de påregnelige omkostninger. En finner således at vilkårene etter vassdragsreguleringslovens § 8 er til stede for å meddele den søkte reguleringstillatelse, og vil med Hoved-



styret tilrå at søknaden blir imøtekommet.

Hovedstyret har foreslått at vilkårene for tillatelsen — med visse endringer — blir de samme som for selskapets tillatelse til overføring av Uvla. Når det gjelder tre av postene i de foreslåtte vilkår har A/S Ardal og Sunndal Verk protestert. Dette gjelder for det første post 3 om avgifter til kommuner som Hovedstyret har foreslått satt til kr. 3 pr. nat.-HK. Verket mener imidlertid at den ikke bør settes høyere enn kr. 2,50 slik som for konsesjonene for Fortun—Grandfaste og Uvla. Videre mener Verket at det ikke er grunnlag for å betinge jordbruksfond slik som Hovedstyret har foreslått, jfr. post 23. Endelig mener Verket at post 24 om at konsesjonæren skal stille kr. 25 000 til rådighet til almindennende virksomhet og geistlig betjening er uheldig formet og ber om at denne formulering blir endret slik at Verket skal betale det som faktisk blir brukt etter Kirkedepartementets bestemmelse. Verket finner også at kr. 25 000 som maksimumsbeløp er for stort.

Hovedstyret har ikke funnet å kunne tilrå endringer i postene 3 og 23. Når det gjelder post 24 har Hovedstyret ikke noe å innvende mot at formuleringen endres slik som foreslått av Verket, men finner at selve beløpet ikke bør reduseres.

Departementet slutter seg til Hovedstyret og vil tilrå at tillatelsen gis i det vesentlige på vilkår som foreslått av Hovedstyret. En antar imidlertid at det i vilkårenes post 12 bør tas inn bestemmelse om at konsesjonæren har plikt til å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som tilleggsreguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

En vil etter dette foreslå at det blir gitt følgende vilkår for tillatelsen:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra 1. januar 1948. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger som er oppført av hensyn til overføringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år fra 1. januar 1948 skal staten kunne innløse hele reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonen plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som tilleggsreguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved tilleggsreguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved tilleggsreguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter innfall svarer 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

## 5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlig tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

## 6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

## 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

## 11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelig vilkår og uten berøring av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å

erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og broer, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veger og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som tilleggsreguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser og å dekke den del av omleggingsutgiftene for riksveg 230 og vegen Tyn—Tynholmen som er en følge av tilleggsreguleringen.

Spørsmålet om hvilke tiltak man skal treffe og hvilke omleggingsutgifter som skal dekkes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

### 13.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

### 14.

Til opprettholdelse av fisket i de vannområder som berøres av den ytterligere regulering plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å

foreta finrydding av enkelte arealer i de neddemte områder av hensyn til garnfiske og lignende.

### 15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

### 16.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Oppdemningsgrensene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kartter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

### 17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggsreguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs-kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis pri-

sen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren, eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 18.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

## 19.

Den sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 100 000 som er betinget i konsesjonen av 14. juli 1950 post 29, gjøres gjeldende også for denne konsesjon (jfr. også post 19 i konsesjon av 8. februar 1957).

## 20.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke tilleggsreguleringen kan medføre forpliktelser.

## 22.

Det påhviler konsesjonshaveren — i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 23.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Vang og Ardal kommuner tilsammen kr. 50 000 som avsettes til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av nevnte departement.

## 24.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 25 000 til rådighet til almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.»

En vil videre tilrå at det tidligere foreslåtte manøvreringsreglement blir gjort gjeldende inntil videre også for tilleggsreguleringen i samsvar med Hovedstyrets forslag.

Manøvreringsreglementet vil da lyde slik:

## «1.

Reguleringsgrensene er:

Magasin	Sommer- vass-st. m o. h.	Reg. h. vass-st. m o. h.	Reg. låg. vass-st. m o. h.	Oppd. m.	Senking m	Reg. h. m
Tyin .....	1077,84	1082,84	1072,50	5,0	5,34	10,34
Torolmen .....	1045,0	1054,08	1047,08	9,08	0	7,0
Mannsbergvatn .....	1344,0	1344,0	1335,70	0	8,3	8,3
Kyrkjevatn .....	1350,0	1352,0	1342,0	2,0	8,0	10,0
Breibottenvatn .....	1232,50	1232,5	1228,20	0	4,3	4,3
Biskopvatn .....	1340,0	1342,0	1336,0	2,0	4,0	6,0
Krækjavatn .....	1320,0	1320,0	1312,0	0	8,0	8,0
Skogsvatn .....	1233,0	1235,0	1227,0	2,0	6,0	8,0
Viervatn .....	1216,0	1228,0	1206,0	12,0	10,0	22,0

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

## 2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke økes og at den naturlige lågvassføring — så vidt det kan skje uten at reguleringens (overføringens) effekt forringes — ikke forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter A/S Årdal og Sunndal Verks behov.

## 3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at dammer og andre reguleringsanlegg til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Om det forlanges skal også nedbørmengde, temperatur m. v. observeres og noteres. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

## 4.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sin bolig.

## 5.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirk-

ninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring av reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

## Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 tillates A/S Årdal og Sunndal Verk å foreta en ytterligere regulering av Tyin og Torolmen i det vesentlige i samsvar med søknad av 30. september 1957 med bilag og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 18. april 1958.
2. Det ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Tya, Rausdøla og Berdøla gjøres gjeldende inntil videre også for tilleggsreguleringene, idet dog post 1 og 2 i reglementet endres slik som foreslått i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

### 8. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Aurdalsfjord.)

Kgl. res. av 25. april 1958.

I Bægnavassdraget er det til nå gitt tillatelse til regulering av følgende vann: Steinbusjøen og Øyangen i Vang, Øyangen i Ø. Slidre, Voldbufjord, Strandefjord, Sperillen, Storevatn, Tisleifjord, Ølsjøen med Bløytjern, Helin, Flyvatn, Olevatn og Fleinsendin.

Mellom Aurdalsfjord og Bagn har Begna et fall på vel 80 m, som eies av Skiensfjordens kommunale kraftselskap, Vestfold kraftselskap og Storbrotfoss kraftanlegg, og som nå er planlagt utbygd i Bagn kraftverk. Forenin-

gen til Bagnavassdragets Regulering har i den anledning søkt om tillatelse til å foreta en regulering av Aurdalsfjord på 3,75 m.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning av søknaden avgitt følgende uttalelse datert 11. januar 1958:

«Departementet oversendte 20. april 1953 til uttalelse søknad av 9. s. m. m/bilag fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering om tillatelse til å regulere Aurdalsfjord i Begna.

Av søknaden hitsettes:

«Aurdalsfjorden i Nord-Aurdal er meget smal og er ved forskjellige undervannsrygger og innsnevninger delt i flere deler. Fjorden er ca. 10 km lang. Omtrent midtveis deles den i to av et smalt sund. Her ligger Sundvold bro.

Ved Askjær slutter Aurdalsfjorden i et meget trangt utløp. Følgen av dette trange utløp er at fjordens selvregulering er meget stor. Vannhøydene ved henholdsvis Askjær, nedenfor Sundvold bro og ovenfor Sundvold bro er i dag som følger ved de forskjellige nedennevnte vannføringer:

	Vannstand Askjær	Vannstand nedenfor Sundvold bro	Vannstand ovenfor Sundvold bro
15 sm <sup>3</sup> .....	303,25	303,34	303,53
40 » .....	304,13	304,33	304,37
ca. 205 » .....	306,55	306,73	306,82
275 » .....	307,29	307,50	307,60
346 » .....	307,65	308,24	308,34
500 » .....	ca. 308,80	309,55	309,60

Undervannstunnelen for Åbjøra Kraftanlegg i Nord-Aurdal munnar ut i Aurdalsfjorden nedenfor Sundvold bro. Turbinene (Pelton-hjul) er lagt slik at en vannstand over kote 306,75 i Aurdalsfjord vil kunne sjenere kraftstasjonen. Ved en regulering av Aurdalsfjord vil derfor regulert høyvannstand måtte settes til 306,75. Vi bruker Vassdragsvesenets nivellement og fastmerker som grunnlag for de høyder vi oppgir.

En mudring i de trange partier av fjorden kan ikke føres særlig langt uten for store omkostninger og vi gjør derfor ikke regning med å komme under kote 303,00 som laveste regulerte vannstand.

Fra Askjær faller Begna elv jevnt mot Bagn på en ca. 10 km lang strekning. Fallhøyden er noe over 80 meter, som nå er tenkt utnyttet i en kraftstasjon i Bagn. Eierne av fallet er Skiensfjordens kommunale kraftanlegg og Vestfold Kraftselskap for den øverste dels vedkommende. Storbrosfoss Kraftanlegg eier de nederste ca. 17 meter.

Omtrent midtveis mellom Bagn og Askjær ligger gården Klossbøle. Litt søndenfor gården er dalen ganske trang, og her er tenkt lagt inntaksdammen for Bagn Kraftverk, som den nye stasjon vil bli kalt. Gjennom en tunnel i fjellet fra damstedet til stasjonstomten vil vannet bli ført i ca. 3,4 km lengde. Inntaket til kraftstasjonen kommer vi ikke nærmere inn på her. Selve dammen søkes imidlertid brukt også som reguleringsdam for Aurdalsfjord, og vi skal derfor behandle den noe nærmere.

Vi søker konsesjon på å få bygget dammen og for å utnytte en reguleringshøyde i Aurdalsfjord av 3,75 meter, nemlig mellom kotene 303,00 og 306,75. Tegning nr. 176/3740 fra ingeniør A. B. Berdal viser anlegget. Den vedlegges.

Likeledes søker vi konsesjon på å få gjennomføre en utsprenkning ved Askjær for å få øket profil her. På denne måte vil man oppnå å kunne få en flomsenkning, som vil komme alle interesserte rundt Aurdalsfjord-

en til gode. Utløpet ved Askjær er nemlig så trangt at det ikke skal stor flom til før mark og skog rundt Aurdalsfjorden er oversvømmet. Vi henviser til vår tabell på første side. Slike oversvømmelser kan man nå vente både sommer og vår.

Vi søker også om konsesjon på å få mudre endel i Aurdalsfjorden for å bringe de forskjellige deler av fjorden i nivå med hverandre. Ved disse arbeider regner vi med å kunne utnytte også de øvre deler av fjorden ned til kote 303,00.

Dammen ved Klossbøle vil bli en ca. 32 meter høy hvelvdam med krone på kote 308,00. Den vil bli forsynt med et flomløp, en 19 meter bred valse med terskel på kote 301,00. Dessuten er den tenkt forsynt med et tømmerløp med skuff og med terskel på kote 304,00. Flomløpet er dimensjonert med de størst tenkelige flommer for øye og vil kunne slippe igjennom 500 sm<sup>3</sup> ved kote 306,75 på vannsiden og 670 sm<sup>3</sup> ved kote 308,00.

Vi kan dessverre ikke fremlegge noe omkostningsoverslag for dammen i dag.

Aurdalsfjorden og elvestrekningen ned til damstedet ved Klossbøle er kartlagt i 3 blad som vedlegges. Dessuten er oppsatt beregninger over neddemmet areal for hvert av de 3 blad. Vi tillater oss påny å gjøre oppmerksom på at vi her ikke har en neddemming i vanlig forstand. Som vi ovenfor har opplyst vil enhver regnværslom og vårflom av betydning sette de arealer det her er snakk om under vann. De 3 ark med beregninger vedlegges.

På strekningen fra dammen til Askjær løper Begna elv i det vesentligste i en trang slukt med fjell i dagen på en rekke steder. På en strekning fra og med Landmark-gårdene og sydover til Klossbøledalen er det imidlertid en flattere strekning med i alt 106 da dyrket mark, og 57 da beite, som blir neddemmet. Av skog vil der bli neddemmet 362 da på samme strekning.

Vi har vært oppmerksom på disse skadene og med en av mest berørte, O. Frydenlund,

er det allerede truffet overenskomst om dekning av skaden. For Landmarkgårdens vedkommende er der opptatt forhandlinger gjennom ordføreren i Nord-Aurdal, som har påtatt seg å være med på disse. Vi tror derfor spørsmålet om erstatning for de største skader vil kunne løses frivillig.

Langs Aurdalsfjord blir naturligvis ikke skadene så store. Oppdemningen går jo ikke lenger enn man kan vente å få vannet også nå under vårflokker og under større regnflokker om sommeren.

Størrelsen av neddemningen vil bli som følger:

Dyrket mark .....	73 da
Skog .....	198 »
Beite .....	160 »

fordelt på ca. 20 km strandlinje.

Utover skadene på land blir det ikke skader av stor betydning i Aurdalsfjord og langs elven ned til Klossbøle. Velteplassene for tømmer går vi ut fra vil måtte trekkes noe lenger tilbake enn tidligere, for tømmer som kommer ned til vassdraget før man får anledning til å legge på is. Fisket tror vi neppe vil bli vesentlig berørt og heller ikke båtdrag og båthus. Vi tror i det hele forholdet med skadene kan sammenfattes til at de ikke blir større enn at man må kunne regne dem som meget rimelige sammenlignet med de fordeler som oppnåes ved dammen nedenfor Klossbøle og Aurdalsfjordens regulering.

Det er oppsatt en magasinkurve for Aurdalsfjord og elven ned til Klossbøle. Den vedlegges. Av magasinkurven fremgår at der mellom kotene 303,00 og 306,75 blir et magasin på i alt 11 400 000 m<sup>3</sup>, som vi regner vil gi en vannføringsøkning på ca. 0,8 sm<sup>3</sup>. Vannet vil bli brukt av våre medlemmer som eier ca. 220 meter fall mellom Aurdalsfjord og Drammen. De vil alle bli gitt anledning til å delta i reguleringen.

Skal det stevnes til skjønn i anledning konsesjon i henhold til denne søknad, ber vi om å få anledning til å anvende almenningsvarsel etter loven av 1851 ved slik stevning. Dessuten tør vi anmode om at de skjønnsretter som nedsettes, må få sine medlemmer oppnevnt av Kongen og at rettene også får til behandling de vassdragsspørsmål som måtte komme opp i forbindelse med byggingen av Bagn Kraftverk.»

Søknaden som også inneholder forslag til manøvreringsreglement formet som vanlig, ble kunngjort i Norsk lysingsblad 29. april og 4. mai 1953 (nr. 98 og 102), og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Fylkesmannen i Buskerud uttaler i brev av 15. juli 1953:

«Under henvisning til det ærede Hovedstyres skrivelse av 24. april d. å. (j.nr. 534—1953—V) tillater jeg meg herved å sende inn uttalelser fra:

1. Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening av 2. juni d. å.
2. Ådal herredstyre av 13. juni d. å.
3. Norderhov herredstyre av 13. juni d. å.

Jeg tiltrer de uttalelser som Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening og de to herredstyrene har gitt.»

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforenings uttalelse lyder:

«Med Deres skrivelse av 24. april d. å. mottok vi Foreningen til Begnavassdragets Regulerings konsesjonssøknad av 9. april d. å. om regulering av Aurdalsfjord og tillater oss i den anledning å meddele at vi ikke har noe å innvende mot at slik konsesjon gis, idet vi forutsetter at denne regulering — som et ledd i de samlede reguleringer i Begnavassdraget — kommer inn under det vedtatte Reglement for manøvrering av Sperillen (datert 14/11-1923) hva nødvendig vann til fløtnings fremme angår.

Vi tør be om at dette blir gitt tydelig tilkjenne også i det nye manøvreringsreglement for Aurdalsfjorden, således at det blir avgitt tilstrekkelig vann til fløtnings fremme ikke bare i Begna, som forslaget til manøvreringsreglementet sier i forslaget punkt 2, men også i vassdraget nedenfor Begna.»

Ådal kommunestyres vedtak i møte 13. juni har denne form:

«Ådal kommune har forståelse av at de nødvendige reguleringer må til for at kraftbehovet kan dekkes og har ikke noe å innvende mot den ansøkte regulering.»

Norderhov kommunestyre vedtok i møte 13. juni 1953 følgende tilråding fra formannskapet:

«Med brev av 29/4-53 oversender fylkesmannen i Buskerud til uttalelse søknad fra Foreningen til Begnavassdragets Regulering ang. regulering av Aurdalsfjord.

Søknaden er anbefalt av driftsbestyreren for Norderhov komm. e.verk.

Rådmannen foreslår at formannskapet rår herredstyret til å slutte seg hertil.

Enstemmig vedtak:

Formannskapet rår herredstyret til å fatte følgende vedtak:

«Rådmannens forslag tiltres.»

Sør-Aurdal herredstyre fattet i møte 23. juni 1953 slikt vedtak:

«Reguleringa av Aurdalsfjorden går inn som ein naudsynt lekk i utbygginga av Begnafalla med kraftstasjon i Bagn. Sør-Aurdal heradstyre ser denne utbygginga som ei viktig samfunnsøkonomisk oppgave, som ein også må rekna med vil få mykje å seia for kraftforsyninga og den økonomiske utviklinga i Sør-Aurdal. Ein vil difor rå til at konsesjon vert gjeven.

Når det gjeld konsesjonsvilkåra vil ein uttala fylgjande:

1. Reguleringsforeninga nemner i søknaden sin at ein i stor mon reknar med å nytta arbeidskraft frå denne bygda. Ein finn det rett at det vert gjeve uttrykk for dette i tillatelsen og kan elles stort sett seia seg samd i det som er sagt i siste avsnittet av søknaden.
2. Reguleringsavgifta vil det vera naturleg å setja i samsvar med det som er fastsett for Åbjørareguleringa (Kr. 3 pr. naturhestekraft til kommunen.)

3. Det må vera eit vilkår at det vert ytt vederlag etter skjønn for dei skadene reguleringa fører med seg, så framminnelig overenskomst ikkje ligg føre.

Når det gjeld verknaden av denne reguleringa på elvestrekningen nedanfor kraftstasjonen mellom Bagn og Sperillen, vil ein gjere gjera fylgjande merknad:

Reguleringsforeninga vil truleg hevde at den auken i vintervassføringa, som denne reguleringa fører med seg, er relativt liten, samanlikna med vassmengdene dei andre reguleringane i vassdraget har kome inn med, og at det er lite truleg av denne siste reguleringa vil gjera nokon skade på isvegar og tømmervelter mellom Bagn og Sperillen.

Utan å koma inn på om ein slik påstand er rett eller ikkje, vil ein i denne samanhengen peika på at det nå for Begnas vedkomande føreligg fylgjande reguleringar:

- a. Regulering av Strandefjorden og Øyangen, kgl. resolusjon av 18. august 1916. Manøvreringsreglement fastsett ved kgl. resolusjon av 18. september 1916. Magasin 112 mill. m<sup>3</sup>.
  - b. Regulering av Volbufjorden, kgl. resolusjon av 24. august 1917. Manøvreringsreglement fastsett ved kgl. resolusjon same dag. Magasin 11 mill. m<sup>3</sup>.
  - c. Tilleggsreguleringar i Strandefjord og Øyangen. Vedtak av 21. januar 1943. Manøvreringsreglement frå 1916 med den endringa at øvste reguleringsgrensa er høgda 0,5 m.
  - d. Ny tilleggsregulering av Øyangen. Vedtak dagsett 22. juni 1944. Ingen endring av manøvreringsreglementet bortsett frå at øvste reguleringsgrensa er høgda 0,5 m. Magasin for reguleringane som er nemnde under c og d er 11 mill. m<sup>3</sup>. Vedtaka under c og d vart stadfest i skriv dagsett 22. august 1946 frå Det Kgl. Departement for Handel, Sjøfart, Industri og Handverk.
  - e. Regulering av Steinbusjøen og Ylja-Øyangen. Vedtak 8. oktober 1952. Manøvreringsreglement av same dag.
  - f. Vidare regulering av Steinbusjøen og Øyangen, kgl. resolusjon av 20. februar 1948. Manøvreringsreglement ved kgl. resolusjon same dag. Magasin for reguleringane som er nemnde under e og f er 80 mill. m<sup>3</sup>.
  - g. Regulering av Olavatn og Fleinsendin, kgl. resolusjon av 14. juli 1950. Magasin 68 mill. m<sup>3</sup>.
- Denne siste reguleringa er visstnok ikkje teken i bruk enno, men det er halde skjønn.
- h. Regulering av Åbjøravassdraget og Helin, kgl. resolusjon av 21. januar og 3. juni 1949. Magasin 152 mill. m<sup>3</sup>.

Berre for dei reguleringane som er nemnde under a og b og h er det halde skjønn på strekningen mellom Bagn og Sperillen. Dei reguleringane som er nemnde under c — g var kvar for seg so småe at grunneigarar i Sør-Aurdal — i fall dei var merksame på desse — fann det lite tenleg å setja fram krav om vederlag, liksom skjønnsrettane heller ikkje fremja skjønna så langt ned som i Sør-Aurdal.

For desse reguleringane er det såleis ikkje halde noko skjønn i det heile, korkje tiltaks- eller erstatningsskjønn på den nemnde strekningen.

Skjønna for reguleringane som er nemnde under h har i premissa sagt sers i frå at det berre er ytt vederlag for dei skader og ulemper som desse reguleringane fører med seg, medan skader og ulemper som fylgjer av tidlegare reguleringar i vassdraget er haldne utanfor.

Heradstyret vil peike på at sjølv om ein kanskje kan seia at reguleringane c — g sett kvar for seg har mindre innverknad på vassføringa i istilhøva på strekningen Bagn—Sperillen, vert det noko heilt anna når ein ser det samla. Samanlagt utgjer det ein stor auke i vintervassføringa, og skaden på isvegar og tømmervelter vert tilsvarande større, og dette er det ikkje ytt skadebot for. Vi meiner det er uheldig at det gjennom ei årrekke vert sett i verk mange reguleringar i vassdraget, som i allefall tilsaman valdar skader og ulempe, utan at det vert ytt vederlag for desse.

Når ein no skal ta fatt på arbeidet i Aurdalsfjorden, meiner vi det ville vera naturleg og praktisk å påleggja reguleringsforeninga samstundes å halda skjønn på skader og ulemper som er ein fylgje av alle dei reguleringane som det tidlegare ikkje er ytt vederlag for. Vi tenkjer her på strekningen fra grensa mot Nord-Aurdal til grensa mot Adal.

4. Vidare vil vi peika på at det kan verta naudsynt med serse tiltak for å bøte på skaden som dammen og kraftstasjonen kan gjera på fisket i Begna.»

Nord-Aurdal vedtok i møte 30. november 1953 denne uttalelse:

«Nord-Aurdal herredstyre vil i anledning denne søknad komme med følgjande merknader: Nord-Aurdal er vel den bygd i Valdres som er mest regulert. Her er alle større vatn både nede i dalen og oppe på fjellet regulert. Allerde i 1917 fikk Foreningen til Begnavassdragets Regulering konsesjon på regulering av Strandefjorden med hele 7 meters senkning. En mindre tilleggsregulering kom til i 1944, slik at fjorden nu er regulert med 7,5 meter.

I 1947 fikk reguleringsforeningen konsesjon på regulering av Tisleifjorden på hele 10,5 meters heving og ½ meters senkning. Bortsett fra noen små fjellvann det vel aldri blir aktuelt å regulere er således Aurdalsfjorden den siste reguleringsmulighet som er igjen i Nord-Aurdal.

Det er naturleg at man i denne forbindelse ser litt på de reguleringer som allerede er foretatt i Nord-Aurdal, og samtidig foretar en vurdering av hvorvidt bygdens folk er tilfreds med disse reguleringer, og hvorvidt bygden har fått fordeler som oppveier ulemper ved reguleringene.

Når det gjelder regulering av Strandefjorden, så må en slå fast at det fra første stund har hersket stor utilfredshet med denne affæren. Erstatningene var ytterst små engangserstatninger, og bygda fikk heller ingen andre fordeler av reguleringen. Det ble ikke bygget 1 meter vei tiltrods for at de gamle isveger ble ødelagt, og det nesten ikke fantes brukbar veg på hele vestsiden av Strandefjorden. Heller ikke fikk bygda et eneste watt i elektrisk strøm, enda den aller vesentligste del av bygda var uten elektrisk kraft. Ikke en yngel eller settefisk skulle kunne settes ut, selv om fisket



ble ødelagt. Konsesjonsavgiftene er ubetydelige.

I 1947 ble det gitt konsesjon på regulering av Tisleifjorden etter at søknaden var tilrådd av Nord-Aurdal herredstyre på nærmere fastsatte vilkår. Sammen med reguleringen av Tisleifjorden ble Åbjøra Kraftanlegg utbygget. Det var stor interesse i Nord-Aurdal for at de store uutnyttede kraftressurser i Åbjøra kunne bli utbygget, og dette foretagende er sett på med interesse og velvilje både av herredstyret og folket forøvrigt. Og det må her kunne sies at både konsesjonssøkeren og de myndigheter som har hatt med saken å gjøre også har tatt hensyn til bygdens interesse.

Det gjelder både de kompensasjoner som der ved frivillige forhandlinger kom til enighet om og de tiltak og erstatninger som ble fastsatt ved skjønn, og likeså konsesjonsavgiftene. Tiltrods for at konsesjonssøkerne har gitt uttrykk for at erstatningene og avgiftene er for høye, og grunneierne har gitt uttrykk for det motsatte, så må det vel stort sett kunne sies at det ved denne regulering er tatt hensyn til begge sider.

Selv om det heller ikke ved Åbjørareguleringen er gitt full kompensasjon for de herligheter disse bygder har stillet til disposisjon for kraftutbyggingen i landet, så er det iallfall et stort steg fremover til fordel for bygdene, og grunneierne i forhold til det som Nord-Aurdal kommune og grunneierne fikk for reguleringen av Strandefjorden.

Imidlertid ble Nord-Aurdal i siste omgang ubehagelig overrasket ved fordelingen av konsesjonsavgiftene for Åbjøra. Det heter i § 16 i lov om vassdragsreguleringer at alle skader skal erstattes fullt ut med tillegg av 25 pst. Der hvor skadene ved reguleringer nødvendigvis gjør spesielle tiltak, kan reguleringsforeningen pålegges å utføre og bekoste slike tiltak. En må da gå ut fra at de direkte skader ble erstattet ved skjønn, og at konsesjonsavgiftene til kommunen ikke skal være en erstatning for de direkte skader som reguleringen medfører. Konsesjonsavgiftene til kommunene må bli å betrakte som en erstatning til vedkommende bygd for de naturherligheter som på denne måte stilles til disposisjon for hele samfunnet, når ikke bygden selv har økonomisk evne til å nytte ut disse herligheter.

Ved Åbjørautbyggingen og reguleringen av Tisleifjorden hadde Nord-Aurdal hele fallhøyden og omtrent halvparten av reguleringsmagasinene og ca. halvparten av neddemmet areal. Flere tusen mål ble satt under vatn eller forsumpet. Likevel opplever en at kommuner som står helt utenom det hele, og som har fått skadene ved reguleringen erstattet ved tiltakskjønn og vanlige erstatningsskjønn får en omtrent like stor del av konsesjonsavgiftene som de kommuner som har både regulerings- og kraftutbyggingsmuligheten innen sine grenser. Både Nord-Aurdal herredstyre og bygden forøvrig står uforstående overfor en slik fordeling. Selv om en trekker sammenligning med andre reguleringer og utbygginger som er foretatt etter krigen, så kan en ikke finne noe sammenligningsgrunnlag for en slik fordeling, og herredstyret kan ikke annet enn se fordelingen av konsesjonsavgiftene for Åbjøra som et brudd på det som en mener er rett og rimelig.

Nord-Aurdal herredstyre vil med dette bestemt protestere mot den foretatte fordeling

og vil tillate seg å be Hovedstyret og Departementet om å foreta en ny fordeling straks, slik at Nord-Aurdal kommune kan få sin rettmessige andel av reguleringsavgiftene før enn det fastsatte 10 år er gått.

Reguleringen av Aurdalsfjorden griper sterkt inn i de naturlige forhold og forårsaker store skader på dyrket jord, skog og beitemark. Hele 3 gårdsbruk får demmet ned det vesentlige av det dyrkede areal — ialt ca. 180 da forholdsvis flat god dyrket jord satt under vatn. Det som blir igjen av dyrket jord på disse gårder blir så lite, at de er totalt ødelagt som gårdsbruk. Den ene av gårdene må til og med fraflyttes på grunn av rasfare. Dette er fastslått ved undersøkelser av geolog Holmsen. I tillegg til dette blir ca. 600 dekar skog og ca. 200 dekar beitemark neddemmet. En stor del av de flate arealer rundt Aurdalsfjorden vil bli forsumpet. De flate strender som før ga gode muligheter for tømmerlegg blir borte. Skogterrenget vil stupe rett ned i elven, og det blir overhodet ingen mulighet for tømmerlegg langs elven. Der ble fra Nord-Aurdal kommunes side rettet henvendelse til konsesjonssøkerne om å komme til frivillige overenskomster om erstatninger til de grunneiere som blir mest berørt av reguleringen. Det er også ført forhandlinger med noen av grunneierne uten at dette har ført til noe resultat.

Det har vært herredstyrets oppfatning at konsesjonssøknaden ikke kunne realitetsbehandles før de nevnte forhandlinger var tilendebrakt. Når det imidlertid har vært purret på saken både fra Fylket og Hovedstyret blir altså saken tatt opp til behandling på nuværende tidspunkt.

Nord-Aurdal herredstyre er fortsatt fullt klar over den store betydning kraftutbyggingen har og at slik utbygging er avhengig av reguleringer. Herredstyret mener også at slike reguleringer bør kunne foretas innen en viss begrensning, når det blir tatt tilbørlig hensyn til at ulempene ikke blir for store, og landskapet ikke unødige skjemmes. Og frem for alt må grunneierne og vedkommende kommune bli rettfærdig behandlet. Det må ikke bare være spørsmål om en erstatning for de direkte skader, men bygder som har magasiner og fall må bli betraktet som eiere av disse herligheter og må få så store årlige avgifter, at de motsvarer de herligheter som blir avstått. Strandefjordsreguleringen, Åbjørautbyggingen og Tisleifjordreguleringen er eksempler på hvordan det ikke må gjøres — henholdsvis når det gjelder erstatninger og fordelingen av konsesjonsavgifter. Det er slike ting som skaper uvilje mot enhver regulering og virker hemmende på kraftutbyggingen i vårt land.

Før enn det øves rettfærdighet mot Nord-Aurdal når det gjelder de saker som er nevnt, kan ikke Nord-Aurdal herredstyre tilrå nye reguleringer i kommunen. Herredstyrets standpunkt til regulering av Aurdalsfjorden vil være avhengig av hvorvidt det blir sikret forsvarlige erstatninger, og av hvorvidt kommunen får sin rettmessige del av de avgifter som den tilkommer både for denne og allerede foretatte reguleringer. Før disse ting er nærmere klarlagt setter herredstyret seg bestemt imot enhver ny regulering.

I samsvar med det som er anført foran gjør herredstyret slik vedtak:

Nord-Aurdal herredstyre må på det nuvæ-

rende tidpunkt bestemt frarå enhver regulering av Begna fra Sør-Aurdal grense til Aurdalsfjorden.»

Elektrisitetsskontoret for Oppland og Hedmark uttaler i påskrift av 5. januar 1954 til fylkesmannen i Oppland:

«Foreningen til Begnavassdragets Regulering søker om tillatelse til å regulere Aurdalsfjord i Nord-Aurdal mellom kotene 303 og 306,75. Reguleringsforeningen anfører i sin søknad at Aurdalsfjord har en meget stor naturlig selvregulering. Det er ikke foretatt avløpsmålinger ved utløpet av Aurdalsfjord, men ved å sammenholde resultatene av avløpsmålingene i tiden 1928—40 ved utløpet av Strandefjord i Begnavassdraget og ved utløpet av Ølsjø i Abjøravassdraget vil en kunne trekke den slutning at vannstanden i Aurdalsfjord de aller fleste år i nevnte periode har variert mellom kotene 303 og 307.

Reguleringsdammen er forutsatt bygget syd for gården Klossbøle. Aurdalsfjord blir da samtidig inntaksmagasin for det planlagte Bagn kraftverk. På denne måte kan en spare inn over 6,5 km av driftstunellen for Bagn kraftverk, og enda utnytte den fulle fallhøyde i Begna mellom Aurdalsfjord og Bagn.

Ved reguleringen vil skadene på jord og skog bli størst på strekningen Landmark—Klossbøle ved Begna nedenfor den nåværende Aurdalsfjord. Her vil 106 dekar dyrket mark, 362 dekar skog og 57 dekar beite bli satt under vann.

Langs Aurdalsfjorden vil det bli neddemmet 73 dekar dyrket mark, 198 dekar skog og 160 dekar beite. På grunn av den tidligere omtalte store selvregulering i Aurdalsfjorden er disse arealer oversvømmet allerede nå i flomperioder.

Det er forhandlinger i gang om en minnelig ordning for erstatning av skadene i området Landmark—Klossbøle, og om konsesjon blir gitt vil det være meget ønskelig at konsesjonssøkeren får i stand en minnelig avtale med grunneierne i dette område som blir hardest rammet.

Magasinet ved den omsøkte regulering vil bli 11,4 millioner m<sup>3</sup>, med en beregnet vannføringsøkning på ca. 0,8 m<sup>3</sup>/sek.

Magasinet er altså av forholdsvis beskjeden størrelse, men den største verdi ligger i at Bagn kraftverk kan nytte Aurdalsfjord som inntaksmagasin og her få et rummelig utjevningsmagasin.

Nord-Aurdal herredstyre har i møte 30. november 1953 behandlet søknaden og enstemmig vedtatt å frarå at konsesjon blir gitt. Av premissene for vedtaket går det fram at herredstyret mener at Nord-Aurdal kommune ikke er blitt rettferdig behandlet ved tidligere gitte reguleringskonsesjoner innen kommunen. Herredsstyret uttaler at ved reguleringen av Strandefjorden ble reguleringsavgiften fastsatt altfor lavt og ved reguleringsene i Abjøravassdraget ble Nord-Aurdals andel av avgiftene satt for lavt.

Elektrisitetsskontoret vil uttale: En mindre regulering av Aurdalsfjorden er en tungtveiende forutsetning for å kunne utnytte fallet mellom Aurdalsfjord og Bagn. Dersom konsesjon på regulering av Aurdalsfjord ikke blir innvilget vil dette antakelig ha til følge at

utbyggingen av Bagn kraftverk blir skutt ut i det blå.

Elektrisitetsskontoret mener at skadene ved reguleringen som vil påføres jord og skog rundt den egentlige Aurdalsfjord ikke vil bli av slik karakter at reguleringen må frarådes. En ser i så måte alvorligere på den skade som påføres grunneierne i område Landmark—Klossbøle. En vil derfor gjenta at konsesjonssøkeren bør gjøre alt som kan gjøres for å komme til en minnelig ordning med disse grunneiere.

Elektrisitetsskontoret kan i prinsippet være enig med Nord-Aurdal herredstyre i den misnøye som herredstyret har gitt uttrykk for med hensyn til avgiftsfastsettelsen for Strandefjordreguleringen og fordelingen av avgiften for Abjørareguleringen. Men på den annen side kan en ikke se bort fra de store økonomiske fordeler Nord-Aurdal kommune har fått ved utbyggingen av Abjøra kraftanlegg.

Elektrisitetsskontoret finner, idet en viser til foranstående, å måtte rå til at konsesjon blir gitt i samsvar med søknaden.

Vi forutsetter at all skade på jord og skog som reguleringen måtte medføre blir erstattet fullt ut etter skjønn — for Landmark og Klossbøles vedkommende helst etter minnelig avtale.

Videre finner vi det rimelig at avgiften til kommunen for denne regulering ikke blir satt lavere enn det som er fastsatt for Abjøra-reguleringen, og at reguleringsavgiften i sin helhet blir tildelt Nord-Aurdal kommune for denne regulering.»

Fylkesmannen i Oppland slutter seg i påskrift 13. januar 1954 til elektrisitetsskontorets uttalelse.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 5. oktober 1953:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, hvis uttalelse, dattert 24. august 1953, følger i gjenpart.

I henhold til konsulentens uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet tillater jeg meg å foreslå følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i den del av vassdraget som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrind foran tappeluken i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrinden og dens øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

For øvrig vil jeg ta forbehold om at det ved eventuelle skjønn for fastsetting av erstatning for skade på fisket må bli oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Til omsøkte regulering vil jeg uttale, uten å kjenne vassdraget nærmere, at reproduks-

sjonstapet som følge av reguleringen ikke vil volde meget betydelig skade.

Før nærmere undersøkelse er gjort, er det vanskelig å si i hvor stor utstrekning reguleringen vil bli til skade, hvorfor jeg vil rå til at konsesjonsvilkårene bør inneholde som betingelse at det utsettes i vassdraget årlig den mengde settefisk som ekvivalerer det tap som følger av reguleringen.

Viser det seg nødvendig med gitter foran tappeluken, bør dette forlanges anordnet.»

De innkomne uttalelser er forelagt ansøkeren som i brev av 3. mars 1954 bemerker:

«Til de forskjellige uttalelser som fulgte med som bilag tør vi bemerke:

1. Fylkesmannen i Buskerud. Vi har intet å bemerke til herr fylkesmannens uttalelse av 15. juli 1953.
2. Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening. Skrivelse av 2. juni 1953. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at i daglig tale i distriktet heter elven nedenfor Sperillen «Ådalselven», og man regner at «Begna» bare går til Sperillen. Det er øyensynlig fløtningen nedenfor Sperillen Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening mener når den nevner at det må avgis tilstrekkelig vann til fløtningen «nedenfor Begna». —  
I den forbindelse vil vi gjerne ha meddelt at siden Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening skrev sitt brev, er bygging av tømmerrenner forbi Hofsfossene satt i gang og arbeidet ventes ferdig til fløtningen begynner våren 1954. Det er da renner forbi alle fosser mellom Sperillen og Tyrifjord, og det blir heretter unødvendig å avgi vann til fløtning gjennom fossene. Dette forhold var naturligvis i lengden også uholdbart for de interesserte bedrifter ved fossene, hvorfor rennene er bygget.
3. Ådal kommune. Vi har intet å bemerke til herredstyrets vedtak av 13. juni 1953.
4. Norderhov kommune. Vi har intet å bemerke til formannskapets vedtak av 8. mai 1953.
5. Fylkesmannen i Oppland og Elektrisitetskontoret der. Som den vesentlige skade ved reguleringen av Aurdalsfjord pekes det i uttalelsene på at Landmarkgårdene rammes hårdt og at det bør søkes om minnelig overenskomst med disse.

Vi vil gjerne meddele at vi har forsøkt og fremdeles forsøker dette. Vi vedlegger kopi av vår skrivelse av 9. november 1953 til Nord-Aurdal kommune. Senere har vi forhandlet med grunneiernes prosesfullmektig, overretts-sakfører Carl Tank, Fagernes, først om gården Søndre Hjelle i Aurdal, som med sine 73 dekar innmark og gode hus var et godt objekt å overta for eieren av en av Landmarkgårdene. Disse siste var øyensynlig ikke interessert og Søndre Hjelle er nå solgt til andre.

Senere har vi fått på hånden gården Rothaugen i Aurdal på 55 dekar innmark, 600 dekar skog, seter med ca. 30 dekar dyrket jord og gratis 8 HK kraft fra Åbjøra Kraftanlegg. Eiendommen er odelsfri, som Søndre Hjelle var det. Dette objekt har overretts-sakfører Tank hatt til behandling siden 30 de-

sember 1953, men vi har inntrykk av at heller ikke dette interesserer.

Det ser således dessverre ut til at man ikke kommer noen vei med kompensasjonslinjen og at eierne heller vil ha erstatninger og sørge for seg selv.

6. Sør-Aurdal kommune. Vi har bemerket herredstyrets vedtak av 23. juni 1953, mest punktet om skjønn. Aurdalsfjordens regulering vil neppe komme til å bli sett isolert, men sammenholdt med Bagn Kraftverk når det gjelder strekningen fra dammen og utover, idet virkningen av at vannet tas gjennom tunnel og kraftstasjonen vil komme til bedømmelse sammen med bedømmelsen av den mulige skade ved reguleringen av Aurdalsfjorden.

Hva skjønn for tidligere reguleringer angår, skal vi ikke komme inn på dette her, da vi må anta at det ligger utenfor saken.

7. Nord-Aurdal kommune. Til herredstyrets uttalelse av 30. november 1953 må vi få lov til å bemerke at det som nevnes om fordelingen av konsesjonsavgiftene til kommunene for Åbjørareguleringene, må antas å ligge utenfor saken om Aurdalsfjordens regulering.

Hva angår Landmarkgårdene og skade på disse henviser vi til det som er sagt ovenfor under 5.

Til slutt vil vi bare bemerke at Nord-Aurdal kommune ikke har berørt den for kommunen særdeles betydelige økning i skattefundamentet som Åbjøra Kraftanlegg og reguleringene i virkeligheten har gitt, og som vi antar kommunen nødig ville ha unnvært.

Både Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner fremholder i sine utredninger at konsesjonsavgiftene for Aurdalsfjordens regulering bør settes til kr. 3 til kommuner. Vi vil gjerne bemerke at vi finner denne satsen for høy til kommuner som får de store skattemessige fordeler av kraftanleggene, slik som det er tilfelle med de to her nevnte. Vi tør derfor anmode om at satsen settes lavest mulig.»

Saken er også forelagt Fylkeslandbruksstyret i Oppland som i møte 11. november 1957 gjorde slikt vedtak:

«Sovidt fylkeslandbruksstyret forstår går no dei interesserte kommunar med på regulering av dei nemnde vatn på visse vilkår.

Fylkeslandbruksstyret kan slutte seg til dette, då det finn at det her ikkje fører med seg så stor skade jordbruksmessig at det kan frarå desse reguleringane.

På den andre sida meiner fylkeslandsbruksstyret at det må visast den største varsemnd med reguleringar av slike «perler» av vatn.»

I brev av 28. desember 1956 ber ansøkeren om at spørsmålet om reguleringskonsesjon må bli avgjort så fort som mulig da eierne av Begnafallene er innstilt på å gå i gang med utbyggingen så snart konsesjonen og spørsmålet om kraftoverføringen er brakt i havn. I nytt brev av 21. oktober 1957 sier ansøkeren:

«Under henvisning til vår skrivelse av 28. desember 1956 angående Aurdalsfjordens regulering vil vi gjerne meddele at styret og

representantskapet i Vestfold Kraftselskap enstemmig har gått inn for utbygging av Bagn Kraftverk. Vestfold Kraftverkselskap har 40 pst. av interessene.

Samme vedtak er gjort av styret og representantskapet i Storbross Kraftanlegg som har 20 pst. av interessene i Bagn Kraftverk.

Styret i Skiensfjordens kommunale kraftselskap anbefaler enstemmig for representantskapet å gå inn for utbyggingen. Representantskapsmøte vil bli holdt i neste måned. Skiensfjordens kommunale kraftselskap har 40 pst. av interessene i Bagn Kraftverk.

Ovenstående meddelelse har vi mottatt fra Vestfold Kraftselskap og vi vil ikke unnlate å gi opplysningene videre til det ærede Hovedstyre av hensyn til behandlingen av vår konsesjonssøknad om Aurdalsfjordens regulering.

Vi ville være meget takknemlig om det kunne antydes overfor oss noe om tidspunktet når Hovedstyrets innstilling angående konsesjon på Aurdalsfjordens regulering kan foreligge.»

Det er senere meldt at også Skiensfjordens kraftselskap har gått inn for utbyggingen av Bagn, jfr. brev fra selskapet av 18. desember 1957.

Hovedstyret skal bemerke:

Med de reguleringer som hittil er tillatt, har Begna ved Aurdalsfjordens munning en regulert vassføring på ca. 30 m<sup>3</sup>/s. og en gjennomsnittlig vassføring på ca. 60 m<sup>3</sup>/sek. Vassdraget må således sis å være forholdsvis godt regulert.

Begna har på den ca. 10 km lange strekning fra Aurdalsfjord til Bagn et jevnt fall på vel 80 m som nå er tenkt utbygd i Bagn Kraftverk. Fallet eies av Skiensfjordens komm. kraftselskap, Vestfold Kraftselskap og Storbross Kraftanlegg. Fallet er planlagt konsentrert ved at det omtrent midtveis mellom Aurdalsfjord og Bagn bygges en ca. 32 m høy hvelvdam som demmer inn det mellomliggende fall opp til Aurdalsfjord. Denne plan vil gi en driftstunnel med forholdsvis beskjeden lengde — nemlig ca. 3,4 km. Inntaksdammen vil, i tillegg til fallkonsentrasjon, også gi et magasin på 11,4 mill. m<sup>3</sup> som Reguleringsforeningen regner med vil gi en vassføringsøkning på ca. 0,8 m<sup>3</sup>/sek. Dette tilsvarende en kraftøkning på ca. 900 nat.-HK i det planlagte Bagn Kraftverk, og det søkes derfor om tillatelse etter reguleringsloven. Hovedstyret antar at vassføringsøkningen er noe høyt ansatt, bl. a. på grunn av at en vesentlig del av magasinet må disponeres for døgn og ukereguleringer. Man er imidlertid blitt stående ved at saken bør behandles etter reguleringsloven, jfr. dennes § 3, pkt. 2, a og b.

Søknaden omfatter 3,75 m regulering av Aurdalsfjorden mellom kotene 303,00 og 306,75. Reguleringen tenkes iverksatt ved

bygging av den foran nevnte inntaksdam, litt mudring i Aurdalsfjorden og sprengning i elvefaret ved utløpet fra Aurdalsfjord for å øke profilet og dermed vassføringskapasiteten.

#### *Fordeler.*

Det innvunne magasin vil gi en kraftøkning i Bagnfallene på 600 à 700 nat.-HK, og i fallene nedenfor ca. 1100 nat.-HK, tilsammen 1700 à 1800 nat.-HK. I dette tilfelle utgjør imidlertid kraftøkningen en forholdsvis beskjeden del av fordelene idet dammen først og fremst må betraktes som et viktig ledd i selve kraftanlegget.

*Kostnadsoverslag* er ikke fremlagt. Det er likevel klart at det meste av kostnaden må belastes utbyggingen.

#### *Skader og ulemper.*

Reguleringen vil gripe sterkt inn i de naturlige forhold og forårsake betraktelige skader på dyrket jord, skog og beitemark. Ca. 180 da dyrket mark, ca. 600 da skog og ca. 200 da beitemark blir neddemt. I tillegg til disse skadene på grunn, må det sannsynligvis regnes med ulemper for enkelte velteplasser for tømmer og muligens en del skade på fiske.

Når det gjelder jordskadene, som i dette tilfelle utgjør den vesentligste del av skadevirkningene, synes det klart at det neddemte areal ved selve Aurdalsfjorden også fra før har vært overflømt i flomperioder. Det må antas at vannstanden har ligget på ca. kote 303,0 ved minstevassføring om vinteren og ved største flom ca. kote 308,5 i fjordens nedre del og ca. kote 309,0 i fjordens øvre del. (Det søkes nå om regulering mellom kotene 303,00 og 306,75). Neddemningene har imidlertid ikke vært så langvarige at de har umuliggjort enhver utnyttelse av områdene slik tilfellet vil bli ved en regulering. Det må derfor regnes med en ikke uvesentlig skade her også. Langt alvorligere blir skadevirkningene for grunneierne i området Landmark — Klossbøle. Her får 3 gårdsbruk demt ned det vesentligste av sin dyrkede mark, ca. 106 da samt 57 da beite og 362 da skog som før var stort sett uberørt av flommer. For å holde de nåværende brukere av de gårder som således berøres mest mulig skadesløse også når det gjelder tilvante yrkesforhold o. l., har Reguleringsforeningen hatt på hånden noenlunde tilsvarende gårder i bygda som har vært tilsalg, og har forhandlet med grunneiernes prosessfullmektig om en ordning i minnelighet. Disse forhandlinger har imidlertid ikke ført til noe resultat. Selv om det således ble funnet en tilfredsstillende ordning

for grunneierne, er selvsagt den beregningsmessige skade som reguleringen volder, den samme.

Fylkeslandsbruksstyret finner at de jordbruksmessige skader ikke blir så store at det kan frarå reguleringen. Hovedstyret som så på forholdene på stedet under befarings i juni 1953 er også kommet til at fordelene som oppnås ved tiltaket overveier skader og ulemper. Herunder har man tatt hensyn til anleggskostnaden og til de betydelige fordeler for selve utbyggingen som oppnås ved innkorting av driftstunnelen. En forutsetning for at tillatelse skal kunne gis, er at Bagn kraftverk bygges samtidig med dammen. Etter dette vil Hovedstyret anbefale at søknaden imøtekommes på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast.

Om vilkårene bemerkes:

*Konsesjonstid m. v. (post 1 og 2).*

Som ved de tidligere reguleringstillatelser for Begnavassdraget, foreslås konsesjonen gitt på ubegrenset tid for kommuner.

For private falleiere foreslås konsesjonstiden satt til 50 år med innløsningsrett for staten i det 35. og 45. år.

*Arlige avgifter (post 3).*

Magasinet ligger nede i selve hovedbygda i Aurdal og medfører skade på betydelige areal dyrket jord og en del skog og beite. Vassføringsøkingen blir beskjedent og avgiftene vil ikke i noe tilfelle komme opp i store summer. Under hensyn hertil foreslår Hovedstyret avgiften til kommuner satt til kr. 4 pr. nat.-HK.

Når det gjelder avgift til staten, er den høyeste som hittil er benyttet kr. 1,50 pr. nat.-HK. Den er pålagt for Nordland Portland Cementfabriks regulering av Sørfjordvassdraget og for statsregulering av Aursunden, Rødungen og Pålsbufjord. Ellers er høyeste benyttede sats 1 kr. nat.-HK. Ut fra dette vil Hovedstyret foreslå satsen kr. 1,50 pr. nat.-HK til staten.

*Opprettholdelse av fisket (post 14).*

Man har her i det vesentligste fulgt fiskeriinspektørens forslag.

*Rydding av neddemte områder (post 15).*

Man har her gitt posten den redaksjon man etter hvert er kommet over til for ryddingsbestemmelsen. For å unngå misforståelser, er «høyde» definert som den vinkelrette avstand fra bakken (lengden av perpendikulæren).

*Jordbruksfond (post 16) foreslås betinget i henhold til reguleringslovens § 12, pkt. 8. Fondets størrelse er satt til kr. 100 000 og*

foreslås i sin helhet tildelt Nord-Aurdal kommune. Sør-Aurdal kommune eier riktig nok en del av den neddemte grunn på vestsiden av elva, men grunnen er her skrinnet med knauser og litt skog og ikke noe dyrket mark.

*Kraftavgivelse, post 21, er betinget med de vanlige satser inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.*

*Sikkerhetsstillelse, post 24, er betinget for et beløp av kr. 10 000.*

De øvrige betingelser trenger formentlig ingen nærmere kommentar.

Sør-Aurdal kommunestyre hevder at det i tillatelsen bør gis uttrykk for at det til anleggsarbeidet bør nyttes arbeidskraft fra denne kommune. I den anledning vil Hovedstyret henvisse til lov av 27. juni 1947 nr. 9 om arbeidsformidling. Da den utførende entreprenør selvsagt må ha full adgang til å benytte sine egne fagfolk og arbeidere som har vært i firmaet i lengere tid, har ikke Hovedstyret funnet hjemmel for å betinge fortrinnsrett for stedlig arbeidskraft, men vil anbefale den praksis som følges ved statens anlegg der det ved inntak av arbeidere samarbeides med det stedlige arbeidskontor. Sør-Aurdal peker videre på at det tidligere er gjennomført en rekke reguleringer i Begnavassdraget som hver for seg har liten innvirkning på vassføringen og isforholdene på strekningen Bagn—Sperillen og at det derfor ikke er holdt skjønn for skadevirkninger der. Sammenlagt medfører imidlertid disse mindre reguleringer en stor øking av vintervassføringen og skader på isveier og tømmervelter, hevder herredstyret, og mener det bør pålegges Reguleringsforeningen å holde skjønn for virkningen av disse reguleringer og reguleringen av Aurdalsfjord for strekningen fra grensen mot Nord-Aurdal til grensen mot Ådal. Hovedstyret er enig med herredstyret og vil anbefale at det settes som forutsetning for tillatelse at dette krav imøtekommes.

Kravet om spesielle tiltak for å avhjelpe skaden på fisket er ikke nærmere spesifisert, og Hovedstyret finner ikke grunnlag for å betinge pålegg utover det som fiskeriinspektøren har foreslått.

Til Nord-Aurdals klage over avgiftsfordelingen for Abjørereguleringen skal bemerkes at dette spørsmål ikke har noe med den foreliggende sak å gjøre, og ellers kan ikke Hovedstyret tilrå at avgiftsfordelingen blir tatt opp til ny behandling nå. Fordelingen av avgiftene for regulering av Aurdalsfjord blir eventuelt tatt opp som egen sak senere.

*Manøvreringsreglement.*

Det vedlagte utkast til reglement er stort sett overensstemmende med søkerens forslag.

Vassdragsreguleringslovens § 19 begrenser ikke plikten overfor fløtingen, men omfatter hele det nedenforliggende vassdrag som berøres. I samsvar hermed er søkerens forslag til post 2 om avgivelse av vann til fløtingen utvidet fra bare å gjelde Begna til å gjelde generelt.

Hovedstyret vil tilrå at søknaden om å få anvende almenningsvarsel etter loven av 1851 ved stevning til skjønn imøtekommes, jfr. reguleringslovens § 16,1. Man forutsetter at de rettighetshavere som er kjent, stevnes på vanlig måte. Videre vil man anbefale at skjønnsmennene blir oppnevnt av Kongen. Spørsmålet om skjønn i samband med bygging av Bagn kraftverk har man ikke grunnlag for å bedømme på det nåværende tidspunkt da det ikke er gitt ekspropriasjonstillatelse i den forbindelse og heller ikke foreligger søknad om sådan.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 10. januar 1958.»

I annen ekspedisjon av 11. januar 1958 uttaler Hovedstyret:

«Med egen ekspedisjon oversendes samtidig hermed Hovedstyrets tilråding angående reguleringen av Aurdalsfjord. I denne forbindelse vedtok Hovedstyret å uttale følgende:

Reguleringen av Aurdalsfjord kan, jfr. tilrådingen, ikke antas tilstrekkelig begrunnet som en alminnelig regulerings sak alene, men først i forbindelse med utbygging av kraftverket Bagn. Fordelene ved foretaket ligger nemlig ikke så meget i den oppnådde øking av vassføringen som i at kraftverket får det nye magasin som inntaksmagasin. Og det er det vesentlige og avgjørende at kraftverkets driftstunnel forkortes meget vesentlig ved den foreslåtte plassering av reguleringsdammen.

For at kraftverket skal kunne bygges, må imidlertid også visse andre forutsetninger være oppfylt enn de som vanligvis medtas som ledd i reguleringsvilkårene:

1. Med mindre konsesjonæren ved minnelig overenskomst måtte sikre seg alle nødvendige rettigheter til fall og grunn i forbindelse med selve kraftutbyggingen, må han ha ekspropriasjonstillatelse for erverv av det som måtte mangle. Søknad herom foreligger imidlertid ennå ikke.
2. Mulighet for overføring av kraften fram til de større avtakere må ordnes.
3. Finansieringen må ordnes.

Som det fremgår av dokumentene har Hovedstyret latt regulerings saken hvile noen tid, idet anlegget tidligere ikke syntes aktuelt. Konsesjonæren har imidlertid nå lagt vekt på å få regulerings saken behandlet og Hovedstyret har derfor fremmet denne som sådan, slik at det ikke skal stå på dette.

Hovedstyret antar imidlertid at departementet i forbindelse med en eventuell tillatelse til regulering bør ta forbehold om at arbeidet først settes i gang i marka etter departementets nærmere bestemmelse og etter at ovennevnte øvrige forutsetninger er tilfredstillende løst.

Behandlet i hovedstyremøte 10. januar 1958.»

Departementet antar med Hovedstyret at skadene og ulempene ved den søkte regulering må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler den vil medføre, alle forhold tatt i betraktning, og har i brev til Foreningen til Bagnvassdragets Regulering av 11. februar 1958 meddelt at man vil kunne anbefale at reguleringskonsesjon blir gitt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår og under visse forutsetninger. Brevet gjengis:

«Hovedstyret for vassdrags- og elektrisetsvesenet har ved brev av 11. f. m. avgitt uttalelse vedrørende den søkte tillatelse til å regulere Aurdalsfjord.

Departementet vil kunne anbefale at tillatelse blir gitt overensstemmende med søknaden på de betingelser og med slikt manøvreringsreglement som angitt i vedlagte utkast.

Dessuten vil departementet foreslå at det blir oppstillet som vilkår for tillatelsen at det i forbindelse med regulerings skjønnet for Aurdalsfjord av reguleringsforeningen også blir begjært skjønn for så vidt angår de tidligere reguleringer i vassdraget på de strekninger fra og med Aurdalsfjord og ned til Sperillen, hvor skjønn tidligere ikke er holdt.

Da reguleringen av Aurdalsfjord i og for seg ikke kan anses tilstrekkelig begrunnet uten i forbindelse med utbygging av kraftverket i Bagn, vil departementet videre måtte foreslå at det blir tatt forbehold om at reguleringsarbeidene bare kan settes i gang etter departementets nærmere bestemmelse og etter at følgende forutsetninger er oppfylt:

1. Med mindre konsesjonæren ved minnelig overenskomst måtte sikre seg alle nødvendige rettigheter til fall og grunn i forbindelse med selve kraftutbyggingen, må han ha ekspropriasjonstillatelse for erverv av det som måtte mangle.
2. Mulighet for overføring av kraften frem til de større avtakere må ordnes på tilfredsstillende måte.
3. Finansieringen av utbyggingen med overføringsledninger må ordnes på tilfredsstillende måte.

Før tilråding fremmes for Kongen skal en be meddelt om den ærede forening vedtar de oppstilte betingelser.

Utkastet til betingelser og manøvreringsreglement bes sendt tilbake med besvarelsen.»

Foreningen til Bagnavassdragets Regulering har i brev til departementet av 28. februar 1958 anført følgende:

«Skrivelse av 11. februar 1958 med bilag er mottatt og gjennomgått.

Til utkastet til betingelser har vår forening enkelte bemerkninger å gjøre:

- a. *Konsesjonsavgifter.* Vi bemerker at konsesjonsavgiftene er betydelig forhøyet, men går ut fra at om vi vedtar de forhøyede avgifter for Aurdalsfjord, er ikke dermed instituert nye høyere avgifter også for de øvrige reguleringer vi har søkt om i Valdres.
- b. *Fiskeforhold.* Vi skulle finne det lite rimelig om fiskeribiologiske undersøkelser av Bagnavassdraget skulle kunne pålegges oss på grunnlag av Aurdalsfjords regulering. Vi tillater oss å gå ut fra at formuleringen av annet avsnitt i punkt 14 er generell, og ikke kommer til å medføre uberegnede utgifter for de av vår forenings medlemmer som er interessert i Aurdalsfjords regulering.  
For ordens skyld gjør vi også oppmerksom på i anledning av 3. avsnitt i punkt 14 at slik som den tekniske utformingen av Bagn-anlegget blir, vil det være praktisk umulig å ha annet enn grovgrind foran tappelukene til Bagn Kraftverk.
- c. Vi finner at et jordbruksfond stort kr. 100 000 for denne lille regulering, hvor oppdemningen frasett strekningen langs elven, ikke kommer til å bli mere enn vanlig flomvannstand, må sies å være stort.
- d. Med hensyn til depot av kr. 10 000 etter punkt 24 i betingelsene tillater vi oss å meddele at den vesentligste del av den fallhøyde som kommer til å utnytte Aurdalsfjords regulering blir kommunal slik at vi tør anmode om at betingelsen om depot blir strøket.

For ikke å forsinke saken, vil vi ikke unnlate å vedta betingelsene slik som de nå foreligger, men vi ber det ærede departement å være så elskverdig å ta mest mulig hensyn til de anmerkninger vi har gjort ovenfor.

Vi er med departementets påskrift av 11. februar 1958 (j.nr. 341/58 IDV.) oversendt Vang kommunes uttalelse av 7. februar angående laksetrapp gjennom Bagn-fallene. Vi må meddele at vi ikke finner det rimelig å ta opp en slik sak. Det er ennå ikke på noen måte bragt på det rene at laks kan bringes opp gjennom fossene i Drammenselven til Tyrifjord, og heller ikke gjennom fossene mellom Tyrifjord og Sperillen. Ennå mindre er det klart om laksen overhodet kan tenkes å gå videre fra Bagn i tilfelle den skulle kunne bringes dit opp. Vi tillater os å foreslå at denne sak tas opp til nærmere vurdering hvis laksen noen gang kommer så langt som til Bagn.

Til slutt vil vi få lov å komme inn på de tre forutsetninger som departementet nevner at kraftverket i Bagn må ha oppfylt før arbeidet med Aurdalsfjord-dammen eventuelt kan ta til:

*Ad punkt 1.* Så vidt vi forstår er de nødvendige rettigheter til fall og grunn i forbin-

delse med Bagn Kraftverk allerede sikret, men vi skal få dette punkt nærmere bekreftet av de interesserte.

*Ad punkt 2.* Det ærede departement vil ha mottatt skrivelse av 24. ds. fra Abjøra Kraftverk og vi håper skrivelsen med bilag vil gi det ærede departement de opplysninger som trenges.

*Ad punkt 3.* Med hensyn til finansieringen av Bagn Kraftverk, må vi få lov å komme tilbake til dette spørsmål senere. Vi forstår at de interesserte holder på med å konsipere en skrivelse til det ærede departement.

Skulle ytterligere opplysninger eller meddelelser trenges, står vi når som helst til disposisjon. Vi vil være takknemlig om konsesjonen på Aurdalsfjords regulering kunne bli meddelt oss så snart som mulig.

Vi takker på forhånd.»

Brevet fra Abjøra Kraftverk av 24. februar 1958, som Foreningen til Bagnavassdragets Regulering henviser til, er sålydende:

«Gjennom Foreningen til Bagnavassdragets Regulering er vi gjort bekjent med de betingelser som det ærede departement i sitt brev av 13. ds. har stillet opp som forutsetning for å gi konsesjon på oppdemming av Aurdalsfjord. Blandt disse vil vi fra Abjøra Kraftverks side gjerne få komme inn på de forutsetninger som departementet krever oppfylt før reguleringsarbeidene kan komme i stand. Det blir nemlig i stor utstrekning vårt selskap som må sørge for at disse forutsetninger blir oppfylt.

Det er spesielt forutsetning nr. 2, den om overføring av kraften til de større forbrukere som vi gjerne vil komme mere grundig inn på ved denne anledning. Forutsetning nr. 1 om eventuell ekspropriasjonstillatelse for vannrettigheter og grunn vil neppe komme til å volde noen vanskeligheter idet det bare er ubetydelige rettigheter som ikke er ervervet gjennom minnelig overenskomst. Vi regner det som overveiende sannsynlig at saken vil kunne ordnes uten ekspropriasjon, men skal få lov å komme tilbake til den med det aller første.

Forutsetning nr. 3 om finansiering må vi også få lov å komme tilbake til senere sammen med Storbross Kraftanlegg. Så langt som vi nå kan ha oversikt over forholdene ser det nemlig ut til å bli dette selskaps behov for å ta opp et lån på ca. 10 mill. kroner som vil bli avgjørende i finansieringsspørsmålet.

Spørsmål nr. 2 om overføring av kraften fra Bagn, har det vært forhandlet om i en årrekke. Til departementets orientering oversender vi som bilag 1 vårt brev av 5. desember 1955 til Kraftverksavdelingen, og som bilag 2 vårt brev av 27. mai 1957 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, og som bilag 3 vårt brev av 21. februar 1958 til Hovedstyret med bilag. I det siste brev søker vi spesielt å vise at kraften fra Bagn vil kunne fordeles på en forsvarlig måte også i 1960—61 (og i 1961—62 hvis kraften fra Tokke mot formodning ikke skulle være kommet på markedet i sistnevnte sesong).

Som det vil sees, er det et avgjørende moment i våre betraktninger om overføringsmulighetene at de fleste kraftverker på Østlandet innen 1960 vil være kommet så langt at de ikke

behøver å foreta direkte rasjoneringsinngrep i sine primakraftleveringer uten at vannforholdene blir dårligere enn i et bestemmende år. I bedre vannår vil da kraftverkene få en god del spillkraft til disposisjon, og denne vil det bli nødvendig å levere blant annet til kjeler. En slik leveranse av kjelekraft er jo ikke bundet til bestemte leveringssteder, slik som primakraften. En videre utbygging i Valdres vil føre til at det i 1 eller 2 år eventuelt må leveres meget kjelekraft i Gjøvik og Hønefoss-distriktene (hvis vannforholdene blir gode), men da bedriftene i disse områder har forholdsvis store transportomkostninger på sitt brensel, er det ikke på noen måte uønsket at det blir spesielt god adgang til å få levert spillkraft til disse.

Vi håper at vårt seneste brev til Hovedstyret vil overbevise departementet og Hovedstyret om at det vil være mulig å overføre kraften fra Bagn til forbrukerne på en betryggende måte, uten at staten behøver å investere noe av den grunn. Vi mener å ha påvist at kraften i 1960 vil kunne utnyttes etter sin hensikt i Østlandsområdet, hva enten vi bygger en ny kraftledning fra Valdres til Follum ved Hønefoss, eller vi doublerer den bestående kraftledning fra Valdres til Gjøvik og foretar en midlertidig utvidelse av transformatorstasjonen på Gjøvik. Vi har inntrykk av at statsmyndighetene nå er mest interessert i at vi skal føre kraften også fra Bagn til Gjøvik. Dette er vi — og har vi alltid vært — fullt villige til å gjøre og derved mener vi at forutsetning nr. 2 i departementets brev av 13. ds. skulle være oppfylt.

Formidling av kraft fra Valdres burde også redusere omkostningene ved å omsette statskraft i nordre del av Østlandsområdet spesielt så lenge som staten har sine anlegg så sterkt konsentrert i den sydlige del. Fordelene må formodentlig bli stadig større etter hvert som utbyggingene i Tokkekomplekset skrider framover.

Det burde alt i alt etter vår mening nå være en kurant sak å få tatt et standpunkt til betingelsene for denne videre kraftformidling som § 8 i kontrakten av 1950 utvilsomt tar sikte på. (Konf. vårt brev av 27. mai 1957 til Hovedstyret.) Idet vi også henviser til våre øvrige betraktninger i brevene til Hovedstyret, vil vi innstendig anmode om at denne sak nå blir fremmet omgående.»

I brev av 26. mars 1958 har Bagn kraftverk gitt følgende redegjørelse for finansieringen:

«Idet vi viser til det ærede departements brev av 11. ds. til Foreningen til Bagnvassdragets Regulering og til Abjøra Kraftverks brev av 24. februar 1958 til departementet, vil vi herved få lov å komme litt nærmere inn på finansieringen av utbyggingsarbeidene (forbehold nr. 3 i departementets ovennevnte brev).

Bagn Kraftverk er ikke tenkt etablert som en juridisk person. Vestfold Kraftselskap (V. K.) skal finansiere 40 pst. av anleggsomkostningene, Skiensfjordens komm. kraftselskap (S. K. K.) 40 pst. og Storbrofoss Kraftanlegg (S. K.) 20 pst. Disse forholdstill gjelder selve kraftverket til og med 132 kV samleskinnene. Hvordan overføringsutgiftene blir

å fordele, vil avhenge av den endelige overføringsavtale med staten. En regner med at V. K. og S. K. K. må bære den alt overveiende del av overføringsutgiftene. Overenskomst om felles utbygging av Begnafallene er i hovedprinsippene vedtatt av alle 3 selskapers representantskaper. Den følger som bilag 1.

Omkostningene til kraftverket er i overslag av oktober 1955, revidert august 1957, beregnet til kr. 51 583 000 eksklusive overføringsanlegg. Overslaget følger som bilag 2.

Av overslagssummen gjelder ca. kr. 4 850 000 midler som i det alt vesentlige skal innbetales gjennom Foreningen til Bagnvassdragets Regulering til de selskaper som har betalt de tidligere reguleringer i vassdraget. Av foran nevnte beløp faller i alle tilfelle ca. 2 mill. kroner tilbake til Abjøra Kraftverk og Storbrofoss Kraftanlegg. Hvis det skulle vise seg nødvendig, får vi sikkert henstand med å innbetale også de beløp som de øvrige medlemmer vil få krav på. Styret i reguleringsforeningen har nemlig enstemmig vedtatt å foreslå for medlemmene at Bagn Kraftverk skal få adgang til å betale inn pengene i 5 like store årlige etterskuddsavdrag etter at anlegget er satt i drift. Det beregnede, øyeblikkelige kapitalbehov blir derved redusert til kr. 51 583 000 ÷ kr. 4 850 000 = kr. 46 733 000. Dette beløp regner vi med nedenfor.

Omkostningene til nye overføringsanlegg kjennes ennå ikke. Forutsettes det imidlertid at disse består i at vi nå skal skaffe nye penger til dublering av linjen fra Abjøra til Gjøvik med sløyfe nedom Bagn, og til midlertidig utvidelse av transformatorstasjonen på Gjøvik med nok en transformator, så lyder overslaget for disse anlegg på kr. 6 500 000. Disse penger forutsettes nedenfor skaffet av V. K. og S. K. K. S. K. vil få noen ekstra utgifter til uttak av kraft til seg med 20 kV spenning ved Bagn kraftstasjon. Disse utgifter settes anslagsvis til kr. 700 000.

Den totale kapital som må skaffes ny i og med utbyggingen, skulle da bli ca. kr. 46 733 000 + 6 500 000 + 700 000 = kr. 53 933 000. Hver av selskapene skulle da beregningsmessig få å skaffe:

V. K. ....	ca. kr. 18 693 200	
+ .....	» 3 250 000	
		kr. 21 943 200
S. K. K. ....	» 21 943 200	
S. K. ....	kr. 9 346 600	
+ .....	» 700 000	
		» 10 046 600
		<b>Sum kr. 53 933 000</b>

I de 3 vedlagte ekspedisjoner (bilag 3, 4 og 5) orienterer de 3 selskaper om sine muligheter for å skaffe penger. Som det sees, regner V. K. og S. K. K. tilsammen med å kunne skaffe sin andel i Bagnutbyggingen. S. K. regner med å måtte låne 9,1 mill. kroner.

En god del av de nødvendige penger skal, som det framgår av notatene, komme fra driftsoverskudd. Disse vil variere med vannforhold og med konjunkturer for industriedrifter, spesielt smelteverk. Det går derfor ikke an å se helt bort fra den mulighet at også V. K. og S. K. K. kan komme noe til kort med anleggskapital og få tilsvarende behov for å låne noe i det ordinære kapitalmarked. Det er dog all grunn til å gå ut fra at lånene i til-



felle bare behøver å bli relativt små og meget kortvarige. En tilsvarende utsettelse med utbyggingen ville imidlertid være svært lite ønskelig, både fordi Bagn ved å komme i drift høsten 1960 ville fylle en utpreget bølgedal i tilførselen av ny kraft på Østlandet, og fordi en utsettelse ville gjøre det vanskelig for selskapene å oppfylle de tilsagn som er gitt kraftavtakerne i forbindelse med de spesielle finansieringsaksjoner som har muliggjort en så utpreget grad av selvfinansiering.

Skulle en slik kapitalknapphet oppstå for V. K. og/eller S. K. K., blir V. K. den ansvarlige i siste instans. Selskapenes representantskaper er nemlig blitt enige om en tilleggsavtale om finansiering av Bagn Kraftverk, og den pålegger V. K. en slik forpliktelse. Avtalen følger som bilag 6.

Vi vil få føye til at V. K. vil kunne forskuddtere alle S. K.s utgifter til utbyggingen i 1958, men S. K. vil trenge å få sitt lånebeløp utbetalt i løpet av 1959.

Det må også være oss tillatt å bringe i erindring de ganske ekstraordinære byrder som våre distrikter har tatt på seg i form av pristillegg på kraften og lån fra kommuner og andre kraftavtakerne. Dette har de naturligvis gjort utelukkende for raskest mulig å skaffe seg mere kraft, og for å redusere faren for periodevis, generende rasjoneringsinngrep. Det vil uvegerlig måtte gjøre et dårlig inntrykk i våre distrikter om ikke disse bestrebelsler blir positivt understøttet av det offentlige.

Vi håper at det ærede departement vil gå inn for at S. K. skal få låne 9,1 mill. kroner i 1959, og deretter vil betrakte finansieringen av Bagn Kraftverks utbygging som ordnet på en tilfredsstillende måte, slik at forutsetning nr. 3 i departementets brev av 11. ds. til Foreningen til Bagnavassdragets Regulering kan betraktes som oppfylt.

Denne ekspedisjon sendes i 2 eksemplarer. Gjenpart er sendt direkte til Foreningen til Bagnavassdragets Regulering.»

Vang formannskap har i brev til departementet av 7. februar 1958 anført:

«I de senere år er det som kjent tatt opp arbeide for å gjøre flere av Østlandsvassdragene lakseførende. Bl. a. planlegges nå nødvendige laksetrapp for å føre laksen forbi Hønefossen og opp i Spirillen. Herfra vil den ved hjelp av ytterligere tre-fire trapper kunne føres videre helt opp til de øvre bygder i Valdres. Og etter uttalelse fra fagfolk er Begna ypperlig egnet som lakseelv.

Den største laksetrapp på strekningen videre oppover fra Spirillen vil bli trappen for passering av Storbrotfoss. Her søkes det nå om konsesjon på utbygging av fallet i den kraftstasjon som er betegnet som Åbjøra II. I den anledning tillater Vang kommunestyre seg høfligst å be det ærede departement ta inn i konsesjonsvilkårene for Åbjøra II, en bestemmelse slik at forholdene kan ligge til rette for bygging av en laksetrapp der, hvis spørsmålet i fremtiden skulle bli aktuelt.»

Formannskapets brev har vært forelagt for Fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, Inspektøren for ferskvannsfisket, Foreningen

til Bagnavassdragets Regulering og Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Fiskerikonsulenten for det Østenfjelske uttaler i brev til fiskeriinspektøren av 20. februar 1958:

«Det medfører riktighet at det for tiden arbeides med planer om utbygging av Begnavassdraget for laksen.

Det bør derfor søkes tatt inn i konsesjonsvilkårene for Åbjøra II en bestemmelse som pålegger konsesjonæren å ordne forholdene slik at de tiltak som kraftutbyggingen fører med seg ikke er til hinder for de tiltak som er nødvendige for å føre laksen forbi Storbrotfoss og videre opp vassdraget. Det siktes i denne forbindelse til bygging av laksetrapp og nødvendig vann for å få laksen opp og forbi hindringen.»

Inspektøren for ferskvannsfisket har avgitt uttalelse til Hovedstyret i brev av 28. februar 1958, sålydende:

«Jeg viser til uttalelse av 20. ds. fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske og tør be om at det i eventuelle konsesjonsvilkår vedrørende regulering av Aurdalsfjord (Åbjøra II), i tillegg til de bestemmelser til fremme av fiskebestanden som ble foreslått i mitt brev av 5. oktober 1953, også blir tatt inn følgende:

«Konsesjonæren plikter å bygge og vedlikeholde fisketrapp i den utstrekning kraftutbyggingen hindrer fiskens gang i vassdraget samt avgi nødvendig driftsvann til trappene.»»

Foreningen til Bagnavassdragets Regulering har i brev til Hovedstyret av 4. mars 1958 avgitt slik uttalelse:

«Fra Industridepartementets Vassdragsavdeling har vi med påtegning av 11. februar 1958 fått oversendt Vang Kommunes skrivelse av 7. februar 1958 angående laksetrapp gjennom Bagnfallene.

Vi må meddele at vi ikke finner det rimelig å ta opp en slik sak nå. Det er ennå ikke på noen måte bragt på det rene om laks kan bringes opp gjennom fossene i Drammenselven til Tyrifjord, og heller ikke gjennom fossene mellom Tyrifjord og Sperillen. Ennå mindre er det klart om laksen overhodet kan tenkes å gå videre opp fra Bagn i tilfelle den skulle kunne bringes dit opp. Vi tillater oss å foreslå at denne sak tas opp til nærmere vurdering, hvis laksen noen gang kommer så langt som til Bagn.

Denne uttalelse oversendes Dem direkte etter anmodning fra Industridepartementets Vassdragsavdeling i ovennevnte påskrift av 11. februar 1958. For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vi har uttalt det samme som er nevnt ovenfor, i brev av 28. februar 1958 til Industridepartementets Vassdragsavdeling.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i ekspedisjon til departementet av 17. mars 1958 uttalt:

«Man finner hjemmelen for å tilplikte konsesjonæren bygging av fisketrapp på grunn av planer om fremtidig å gjøre Begna til lakse-

elv for tvilsom, og anser Inspektørens forslag for å være for vidtgående. Man henviser til det som ble tatt inn i betingelsene for regulering av Hemsila, post 15, siste avsnitt, og vil foreslå følgende tilføyelse til betingelsen post 14:

«Anlegget skal bygges slik at det så vidt mulig ikke hindrer eller fordyrer bygging av eventuelle fisketrapper. Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av trappene.»»

Departementet skal bemerke:

Det vil nødvendigvis måtte ta noen tid før man kan ta endelig standpunkt til hvilke krav som må oppfylles før de forutsetninger departementet har stillet opp i brevet til reguleringsforeningen av 11. februar 1958 kan sies å være tilfredsstillende ordnet. Søknaden om reguleringskonsesjon må imidlertid tas opp til avgjørelse allerede nå, idet det som anført i ovennevnte brev til reguleringsforeningen forutsettes at reguleringsarbeidene først kan igangsettes etter departementets nærmere bestemmelse og etter at omhandlede forutsetninger er oppfylt.

Angående konsesjonsvilkårene bemerkes:

På grunn av forutsetningen om at reguleringsarbeidene ikke kan settes i gang før etter departementets nærmere bestemmelse, foreslås betingelsen post 5 første ledd om påbegynnelses- og fullføringsfrister gitt slik ordlyd:

«Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at departementets samtykke til igangsettelse av anleggsarbeidene foreligger og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.»

Departementet er enig med Hovedstyret i at forslaget fra fiskeriinspektøren om plikt for konsesjonæren til å bygge og vedlikeholde fisketrapper, etter omstendighetene er for vidtgående, og slutter seg til Hovedstyrets forslag til bestemmelser til beste for fisket.

Idet man viser til det som er anført av Sør-Aurdal herredstyre og av Hovedstyret, foreslår departementet overenstemmende med hva man har uttalt i brevet til reguleringsforeningen av 11. februar 1958, at det i konsesjonsvilkårene blir inntatt følgende bestemmelse (post 25):

«Konsesjonæren plikter i forbindelse med regulerings-skjønnen for Aurdalsfjord å begjære skjønn også for de tidligere reguleringer i vassdraget på de strekninger fra og med Aurdalsfjord og ned til Sperillen, hvor skjønn tidligere ikke er holdt.»

Den alminnelige bestemmelse om naturfredning foreslås inntatt som post 26.

Hovedstyret har foreslått at det betinges sikkerhet for et beløp, stort kr. 10 000. Da

deltagelsen i reguleringen vesentlig blir kommunal, antar departementet at et beløp på kr. 5 000 må være tilstrekkelig, jfr. post 24.

Man slutter seg for øvrig til Hovedstyrets bemerkninger til konsesjonsvilkårene og til spørsmålet om hvor arbeidskraften til anleggsarbeidene skal tas fra.

Utkastet til konsesjonsvilkår blir i sin helhet sålydende:

### 1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres etter skjønn på statens bekostning.

til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

### 2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

### 3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i

vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet ved den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

#### 4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforrbuket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelte tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

#### 5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at departementets samtykke til igangsettelse av anleggsarbeidene foreligger og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

#### 6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor

inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

#### 7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

#### 8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

#### 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom opsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsetting av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

## 13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser av vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk å anbringe varegrind foran tappeluka i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrinden og dens øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Anlegget skal bygges slik at det så vidt mulig ikke hindrer eller fordyrer bygging av eventuelle fisketrapper. Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, å slippe nødvendig vann for drift av trappene.

## 15.

Det neddemte område ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemming av vedkommende areal.

## 16.

Før reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Nord-Aurdal kommune kr. 100 000 som avsettes til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Før fondet skal utarbeides vedtekter som godkjennes av Landbruksdepartementet.

## 17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av om-

fang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 19.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

## 23.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

## 24.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 25.

Konsesjonæren plikter i forbindelse med reguleringsskjønnet for Aurdalsfjord å begjære skjønn også for de tidligere reguleringer i vassdraget på de strekninger fra og med Aurdalsfjord og ned til Sperillen, hvor skjønn tidligere ikke er holdt.

## 26.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 27.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 28.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

## 29.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglement foreslås fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre. Utkastet til manøvreringsreglement gjengis:

## 1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote .....	306,75
Nedre kote .....	303,00
Reguleringshøyde .....	3,75 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerker. De skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

## 2.

Det avgis det til den alminnelige fløting nødvendige vann, overensstemmende med de i overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

## 3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lågvassføring forbi kraftverket forminskes til skade for andres rettigheter.

## 4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammene til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

## 5.

Til å forestå manøvreringen foreslås en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

## 6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Såfremt konsesjon blir meddelt vil departementet gi konsesjonæren tillatelse til å benytte almenningsstevning ved skjønn i anledning av konsesjonen. Skjønnsmenn vil bli oppnevnt av departementet.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bagnavasdragets Regulering å foreta en regulering av Aurdalsfjord i Begna i det vesentlige i samsvar med søknad av 9. april 1953 og på de betingelser og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. april 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast.

## 9. Mosjøen Aluminium A/S.

(Konsesjon på leie av inntil 50 000 kW elektrisk energi fra Røssåga kraftverk.)

Kgl. res. av 23. mai 1958.

Stortinget samtykket 20. mars 1956 bl. a. i at det opprettes kontrakt om levering av elektrisk energi fra Røssåga kraftverk til Elektrokemisk A/S i det vesentlige i samsvar med Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956.

Overensstemmende hermed er opprettet kontrakt av 9. august 1956 med Elektrokemisk A/S.

Om konsesjon på kraftleien har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 18. februar 1958 gitt følgende uttalelse:

«I brev av 12. oktober 1955 stilet til Kongen har Elektrokemisk A/S søkt om konsesjon på

leie av inntil 50 000 kW fra Røssåga kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«Undertegnede Elektrokemisk A/S tillater seg herved å søke om tillatelse til å leie 50 000 kW elektrisk energi fra Røssåga kraftverk på de vilkår som det er oppnådd enighet om, senest ved Industridepartementets brev av 11. oktober 1955.

Tillatelsen søkes for et tidsrom av 50 år fra det tidspunkt kraftleveringen begynner.

Samtidig søkes om tillatelse til å fremleie den nevnte energi på uforandrede vilkår til det aksjeselskap som vil bli stiftet for drift av et aluminiumverk i Mosjøen.

Det påtenkte aluminiumverk vil i første trinn bli bygget for en produksjonskapasitet på ca. 20 000 tonn råaluminium pr. år, og hensikten er å utvide kapasiteten etter hvert som tilgangen på elektrisk energi og forholdene forevrig gjør det mulig.

Verket vil bli bygget i samarbeid med det schweiziske firma Aluminium-Industrie-Aktien-Gesellschaft, som vil skaffe  $\frac{1}{3}$  av den nødvendige kapital, mens vi vil skaffe  $\frac{2}{3}$ .

Det er ennå ikke avgjort om vi kommer til å bygge ut verket i eget navn med den schweiziske interessent som långiver for sin kapitalandel, eller om verket blir bygget ut av den schweiziske interessent og vårt selskap i sameie.

Under enhver omstendighet vil imidlertid det ferdige anlegg, etter at vi har nedskrevet vår andel med  $\frac{3}{4}$  av det beløp som vi på den tid har lagt opp til investeringsfond i henhold til kgl. resolusjon av 11. juni og Finansdepartementets brev av 8. juli 1954, hvorved vi fikk tillatelse til å avsette tilsammen 50 mill. kr., bli overdratt til et aksjeselskap som vil bli stiftet med formål bl. a. å drive verket og hvori Aluminium-Industrie-Aktien-Gesellschaft eier  $\frac{1}{3}$  av aksjekapitalen og vi  $\frac{2}{3}$ .

Hvorledes den kapital som er medgått skal deles i aksjekapital og lån fra aksjonærene, er ennå ikke avgjort.

Vi skal få opplyse at det ikke er truffet noen avtale om kjøp av alumina. Vi har forhandlet med flere om en langsiktig leveransekontrakt, deriblant Aluminium-Industrie-Aktien-Gesellschaft. Det er imidlertid full enighet mellom dette selskap og oss om at aluminiumoksyden skal kjøpes der hvor den kan fås billigst, så den schweiziske interessent vil her ikke få noen preferanse.

Bortsett fra den del av den produserte aluminium som eventuelt vil bli benyttet til betaling for aluminiumoksyden, vil den gjenværende produksjon bli solgt til verdensmarkedets pris.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktene m. v. til uttalelse på vanlig måte.

Mosjøen bystyre har i møte den 29. juni 1956 etter innstilling fra Mosjøen formannskap «enstemmig anbefalt innvilget søknaden fra Elektrokemisk A/S om tillatelse til å leie 50 000 kW elektrisk energi fra Røssåga kraftverk.»

Vefsn kommunestyre har i møte den 19. desember 1956 etter innstilling fra Vefsn formannskap avgitt følgende uttalelse:

«Vefsn kommunestyre har ikkje noko mot at Elektrokemisk A/S får konsesjon på leige av 50 000 kW frå staten. Det må vera føresetnaden for ein slik konsesjon at Elektrokemisk A/S blir pålagt dei vanlege konsesjons-

vilkår og at det gjennom disse blir sytt for at Vefsn kommune ikkje lir tap for mulege skadeverknader som det planlagte aluminiumsverk i Mosjøen vil kunna påføra Vefsn kommune.»

Hva konsesjonsvilkår angår bemerker kommunen «at det er grunn til å legge vekt på at Vefsn kommune ber all risiko for mulege skader, medan vår kommune ikkje kan draga den skattemessige fordel og andre sosiale fordelar det er ved å ha ei slik verksemd innanfor sine grenser.»

Det stilles derfor vilkår om en tilstrekkelig stor avgift til kommuner til kompensasjon for skader på jord, skog og laksefiske. Videre foreslås det stilt vilkår om legehjelp, sykehus, politioppsyn, forsamlingshus. Dessuten er kommunen av den mening at konsesjonæren bør bære utgifter med utbygging av gater, vann- og kloakkanlegg samt anlegg for gate-lys hvor det er bedriften sam har behov for regulering m. v. For øvrig mener Vefsn kommune det er rett at det i dette høve som ved vassdragsreguleringer, blir satt av et særskilt jordbruksfond.

Nordland fylkes elektrisitetskontor har i påtegning av 21. juli 1956 til fylkesmannen i Nordland bemerket:

«Søkeren bør formentlig pålegges konsesjonsavgift til kommuner i henhold til ervervslovens paragraf 23 pkt. 4, som kompensasjon for ulemper og skader som måtte følge med bedriften og som ikke blir dekket på annen måte. Distriktet og da spesielt Mosjøen og nabokommunen Vefsn vil bli nokså avhengig av denne relativt store bedrift, slik at eventuelle senere innskrenkninger i driften kan forårsake store skadevirkninger for kommunene.»

Mosjøen og de øvrige kommuner i distriktet får sin kraftforsyning gjennom Midt-Helgeland Kraftlag, som i forbindelse med utbygging av Kaldåga Kraftverk har inngått avtale med staten om at all konsesjonskraft ved kraftleie fra Røssåga og kraftavståelse for reguleringen av Røssvatn inkluderes i den ordning av kraftforsyningen for kommunene i Midt-Helgeland som er etablert gjennom avtalen. Man må kunne regne med at kommunenes kraftbehov vil bli dekket, ihvertfall for en god tid fremover ved kraft fra Røssåga og andre kraftutbygginger i distriktet.

Ifølge ervervslovens paragraf 23 pkt. 5 skal det i konsesjonen bestemmes at konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den leiede kraft til de fylkes- og primærkommuner som Kongen bestemmer. Hvorvidt enkelte kommuner, som er medlem av kraftlaget, kan kreve kraftavståelse etter paragraf 23 på tross av ovennevnte avtale, som ikke er behandlet av de enkelte kommuner, synes uklart. Det er f. t. neppe aktuelt å kreve slik kraftavståelse.

Vi har for øvrig intet å bemerke til søknaden og vil anbefale at den blir innvilget.»

Elektrisitetskontoret har for øvrig i brev av 7. januar 1957 til fylkesmannen fremsatt følgende:

«Vefsn kommunestyre har funnet det rimelig at konsesjonsavgiften settes til kr. 3,50 pr. HK, idet man sammenligner med at staten alt i 1924 satte den årlige avgift for Odda-verket til kr. 1,50 pr. HK. I forbindelse med konsesjon av 23. november 1956 for A/S Norsk Jernverk på kraftleie fra Røssåga er avgiften

satt til kr. 0,50 pr. kW til kommuner og kr. 0,50 til staten. Dette gjelder for en effekt på inntil 146 000 kW.

De upåregnelige følger av driften av et aluminiumsverk er formentlig langt større enn av Jernverkets drift, og dertil kommer at det effektkvantum som skal anvendes ved aluminiumsverket i første omgang er adskillig mindre enn for Jernverket. Den avgift som er fastsatt for Jernverket kan derfor neppe brukes som sammenligningsgrunnlag.

Vi antar at konsesjonsavgiften i dette tilfelle bør settes så høy som mulig, og kanskje helst til lovens maksimum. Dersom skadevirkningene viser seg å bli mindre enn antatt, kan man formentlig ta hensyn hertil ved fastsettelse av avgiftene ved videre utbygging av verket.»

For øvrig pekes det på at eventuelle skader ved driften av aluminiumsverket vil ramme foruten Vefsn kommune muligens også Drevja kommune.

Fylkesmannen i Nordland fylke har i påtegning av 27. juli 1956 til hovedstyret bemerket (jfr. fylkesmannens påtegning hertil senest av 11. januar 1957):

«Jeg tillater meg å vise til påtegning av 21 ds fra Nordland fylkes elektrisitetskontor og anbefaler konsesjon gitt.

Det bør pålegges konsesjonsavgift til de kommuner der kraftkildene ligger.

Jeg forutsetter at det blir opprettet sikkerhetsfond som nevnt i konsesjonslovens § 2, 9.

Konsesjonssøkeren bør bidra til løsning av sykehusspørsmålet i distriktet, enten med direkte tilskudd til bygging og drift eller ved konsesjonsavgift til den eller de institusjoner som til enhver tid står for drift av sykehuset. (For tiden drives sykehuset på interkommunal basis med deltagelse bl. a. av Mosjøen og Vefsn kommuner og med tilskudd av fylkeskommunen).»

Nordland fylkes skogkontor har i et brev av 9. januar 1956 til Industridepartementet bemerket:

«Som det framgår av hoslagte vedlegg har planteavlsutvalget i Nordland Landbruks-selskap innhentet uttalelser om fluorskader ved Aluminiumsverkene i Ardal og Sunndal.

De sakkyndiges uttalelser om skadevirkningene av fluorrøyken er av en sådan art at jord- og skogbruksinteresser i Vefsnområdet finner det nødvendig å forelegge disse uttalelser for de høyeste ansvarlige myndigheter.

Hvis Aluminiumsverket blir lagt til Mosjøen, mener vi at det bør forlanges garantier for at det blir gjennomført tiltak, spesielt effektive renseanlegg, for å eliminere skadevirkningene, da Vefsnområdet er det beste jord- og skogbruksdistrikt i hele Nord-Norge.

I tilfelle av at det allikevel skulle oppstå skader, forutsetter vi at Elektrokemisk A/S blir tilpliktet å betale skadeserstatning og at denne erstatning fastsettes av offentlig oppnevnt skjønnskommisjon.»

Landbruksdepartementet har i brev av 18. februar 1956 til Industridepartementet i det høve bemerket «at departementet anser saken å være av største viktighet, og mener det offentlige må fremme tiltak for å beskytte jord- og skogbrukets næringsinteresser mot skade. Det er grunn til å være på vakt mot ødeleggelsene selv om tilfellene foreløpig er relativt lokale.»



Sør-Helgeland fiskeristyre og Vefsna elveeierlag har i brev av 27. februar 1956 til Industridepartementet bedt de ansvarlige myndigheter om at konsesjonsbetingelsene for det planlagte aluminiumsverk i Mosjøen blir gitt en slik form at skadene for laksefisket blir så små som mulig.

I møte den 20. mars 1956 har Stortinget samtykket i at det opprettes kontrakt om levering av elektrisk energi til Elektrokemisk A/S i det vesentlige i samsvar med tilråding fra Industridepartementet av 22. desember 1955. I brev av 7. april 1956 til selskapet har Industridepartementet i det høve bl. a. bemerket at kontrakt om kraftleveransen vil bli utarbeidet av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet. Jfr. for øvrig St. prp. nr. 5 (1956) og Innst. S. nr. 55 for samme år.

Denne Vassdragsvesenets kontrakt av 9. august 1956 om levering av elektrisk energi til Elektrokemisk A/S' industrianlegg i Mosjøen foreligger nå undertegnet av begge parter. Følgende utdrag av kraftleiekontrakten hitsettes:

I henhold til kontraktens § 1 stiller selgeren til disposisjon for kjøperen levert i Mosjøen 400 mill. kWh pr. år og inntil 50 000 kW, 48—51 per. strøm med en spenning av ca. 128 000 V, mot at kjøperen bekoster anlegg og drift av overføringsledning fra Øvre Røssåga til Mosjøen.

For denne levering betales 1,2 øre + 7 pst. pr. kWh for kraften beregnet levert høyspent Øvre Røssåga. Da energien måles i Mosjøen, betaler kjøperen et tillegg på ca. 1,6 pst. til ovennevnte kWh-pris (1,2 øre + 7 pst. pr. kWh) til dekning av overføringstap på linjen Øvre Røssåga—Mosjøen. Kraftprisen gjelder uforandret til 1. juli 1965, men er deretter gjenstand for indeksregulering.

Driftsåret regnes fra og med 1. juli til og med 30. juni.

Leveringen tar til så snart begge parter anlegg gjør dette teknisk mulig og økes opp til kontraktskvantumet innen 3 måneder etterat aluminiumsverket har utbygd kapasitet for ca. 20 000 tonn og kraftverket har til disposisjon for aluminiumsverket 50 000 kW + normal reserve.

Fra utløpet av nevnte 3 måneders periode skal kjøperen pr. driftsår dog betale for minst  $\frac{3}{4}$  av det omkontraherte energikvantum selv om han i vedkommende driftsår ikke har tatt ut så meget. Betalingsplikten faller dog bort i den utstrekning selgeren kan omsette kraften til andre (jfr. § 5, 3).

Kjøperen kan anvende den uttatte energi til eget bruk i et hvilket som helst øyemed som ikke generer selgerens drift, men kontrakten kan ikke overdras. Heller ikke kan kjøperen uten selgerens samtykke overdra til andre energi han ikke selv behøver. Kjøperen har imidlertid rett til å overdra kontrakten til det aksjeselskap som er forutsatt kommer når aluminiumsverket er ferdigbygd (§ 6).

Selgeren er fri for ethvert ansvar for skade og tap ved avbrytelser eller innskrenkninger eller mangler ved levering som følge av force majeure, heri innbefattet vannmangel, streik, lockout, ildebrann eller andre begivenheter som selgeren ikke med rimelige midler kan forhindre. Vannmangel skal dog bare påberopes som force majeure i samme grad som vassføringen i lavvannsperioden i vedkommende

vassdrag måtte ligge under den regulerte vassføring i det bestemmende år, slik som denne til enhver tid er fastlagt av Vassdragsvesenets hydrologiske avdeling.

Kontrakten gjelder i 50 år regnet fra kraftleveringens begynnelse men den kan sis opp med 5 års varsel, dog tidligst til opphør 10 år etter kontraktens datum hvis kjøperen ikke finner anvendelse for en energimengde tilsvarende minstebetalingen.

Kontrakten faller derimot bort fra 1. juli 1970, såfremt kjøperen for utvidelse av sin bedrift selv bygger ut kraftverk i Rana-Vefsnoområdet.

Twist om kontrakten som ikke lar seg løse ved forhandlinger blir å avgjøre ved domstolene eller ved en voldgiftsrett bestående av 3 medlemmer.

Voldgiftsrettens formann skal være jurist i dømmende stilling, oppnevnt av Høysterettsjustitiarius. Formannen avgjør om de øvrige medlemmer skal ha juridisk eller teknisk utdannelse. I første tilfelle oppnevnes også disse av Høysterettsjustitiarius, i det annet tilfelle av den norske ingeniørforenings hovedstyre.

For øvrig kommer i tilfelle av voldgift bestemmelsene i lov av 13. august 1915, kapitel 32, om rettergangsmåten ved tvistemål til anvendelse.

Hva konsesjonssaken angår har Elektrokemisk A/S med Industridepartementets brev av 11. oktober 1955 mottatt et standard-utkast til konsesjonsvilkår for store kraftavtakere. Standard utkastet omfatter vilkår om: 1) Leietid, 2) Styre, 3) Overdragelse av energi, 4) Søksmål etter naboloven, 5) Norske tjenestemenn og arbeidere, 6) Norsk arbeid og materiell, 7) Trygd, 8) Kraftavståelse, 9) Avgift (uten fiksering av avgiftens størrelse), 10) Legehjelp og sykehus, 11) Husrom, tomter m. v., 12) Veier, broer og kaier, 13) Sikringsfond og forsorgsfond, 14) Kontroll, 15) Overretelse av konsesjonsvilkårene.

Med hensyn til reisning av aluminiumsverket i Mosjøen meddeler Industridepartementet i brev av 13. april 1956 til Elektrokemisk A/S etter forutgående konferanse med selskapet, at et utvalg er oppnevnt som på departementets vegne skal kontrollere at de tiltak gjennomføres som er teknisk og økonomisk forsvarlig for å forebygge at skadelig røyk og gasser unnviker fra industrianlegget.

Departementet opplyser i den forbindelse at utvalget har fått følgende mandat som det er hensikten å ta inn i selskapets kraftleiekonsesjon:

«Konsesjonæren plikter å gjennomføre de tiltak som er teknisk og økonomisk forsvarlig for å forebygge at skadelig røyk og gasser unnviker fra industrianleggene. Renseanlegg må være installert og nyttes ved igangsettningen og senere under driften.

Som rådgivende og kontrollerende organ for Industridepartementet utpeker dette et fåtallig utvalg av spesielt sakkynndige som skal etterse at slike tiltak blir gjennomført og øve kontroll med luftens, drikkevannets og kulturvegetasjonens — herunder også den naturlige trevegetasjonens — mulige innhold av skadelige røykpartikler og gasser. Utvalget skal i samråd med konsesjonæren drøfte hvilke tiltak som bør treffes og fremkomme med råd og veiledning. Skulle herunder uenighet oppstå om hva som bør gjøres blir saken å avgjøre av departementet.

Til medlemmer av utvalget må ikke oppnevnes noen som er ansatt i eller forbundet med konkurrerende bedrifter. Utvalgets medlemmer er forpliktet til å bevare taushet om drifts- og andre forretningshemmeligheter som de måtte få kjennskap til under utøvelsen av sin virksomhet. Omkostningene ved utvalget, herunder analyse m. v., refunderes av konsesjonæren.

De tiltak som på denne måte blir truffet fritar ikke konsesjonæren for erstatningsplikt for skade som allikevel måtte oppstå.»

Departementet bemerker for øvrig bl. a. at det har «mottatt en foreløpig rapport fra utvalget som konkluderer med at utvalget er tilfreds med de tiltak som er planlagt for å hindre røykskade fra verket i Mosjøen. Fra departementets side er det derfor intet i veien for at det ærede selskap straks går i gang med å realisere planene. Man forutsetter da at selskapet foretar det nødvendige for å erverve den grunn og de rettigheter som trengs og for øvrig innretter seg i samsvar med de konsesjonsvilkår som kan ventes fastsatt i kraftleiekonsesjonen. En viser her til det standardutkast som det ærede selskap har fått og som i det store og hele inneholder de bestemmelser som kan ventes endelig fastsatt.»

Hva konsesjonsspørsmålet for øvrig angår har de på saken innkomne uttalelser fra distriktet herfra vært forelagt for selskapet.

Elektrokemisk A/S har i det høve i brev hertil av 12. november 1957 fremkommet med sine bemerkninger til de punkter hvor det i saken har vært reist spørsmål om å fravike konsesjonsvilkårene i standardutkastet, eller hvor det antydes aktuelt å supplere disse bestemmelser.

Selskapet bemerker således følgende:

«Pkt. 2 og 3. Styre — overdragelse av energi. I kraftleieavtalen mellom Staten og vårt selskap av 9. august 1956 er i paragraf 6, punkt 2, truffet bestemmelse om at «kjøperen har rett til å overdra kontrakten til det aksjeselskap som er forutsatt kommer når aluminiumverket er ferdigbygget. Overensstemmende hermed ba vi i konsesjonssøknaden om tillatelse til å fremleie den leiede energi til det aksjeselskap som ville bli stiftet for drift av aluminiumverket. Dette selskap, Mosjøen Aluminium A/S, er nå stiftet, og våre rettigheter og forpliktelser etter kraftleieavtalen er overdratt til selskapet.

Under disse omstendigheter går vi ut fra at konsesjon vil kunne meddeles direkte til Mosjøen Aluminium A/S. Standardutkastets pkt. 3 vil i tilfelle kunne inntas uten endringer.

Av aksjekapitalen i Mosjøen Aluminium A/S vil vår sveitsiske partner, Aluminium Industrie-Aktien-Gesellschaft, eie  $\frac{1}{3}$  og vårt selskap  $\frac{2}{3}$ . Bestemmelsen i pkt. 2, 2. ledd, 2. passus, må derfor begrenses til  $\frac{2}{3}$  av aksjene.

*Pkt. 8. Kraftavståelse.* Etter kraftleieavtalen er det en forutsetning at den leiede energi i sin helhet skal anvendes til aluminiumverket i Mosjøen. Standardutkastets bestemmelse om kraftavståelse antas derfor å burde utelates.

*Pkt. 9. Avgift.* Vefsn kommune har krevet fastsatt en avgift til kommuner av minst kr. 3,50 pr. HK. Kravet ses begrunnet med risikoen for fluorskader på distriktene omkring Mosjøen. Nå vet vi ikke om Vefsn kommune overhodet vil være berettiget til noen andel av den avgift som måtte bli fastsatt til kommuner.

Men selv under denne forutsetning kan vi ikke forstå at den påståtte risiko for skader kan begrunne en avgift som antydnet. Av en investering i aluminiumverket i Mosjøen på ca. 150 mill. kroner anvendes 8—10 mill. til anlegg som utelukkende tar sikte på oppsamling og rensing av de skadelige gasser. Det er oppnevnt et sakkyndig kontrollutvalg som skal overvåke disse forhold. Vi viser herom til vedlagte avskrift av brev av 13. april 1956 fra Industridepartementet. I samarbeid med kontrollutvalget blir det foretatt omfattende undersøkelser og prøver av kulturvekster, skog og husdyr i distriktet. For mulige skader vil det bli ydet full erstatning etter gjeldende rett. Avgjørelsen av de erstatningsspørsmål som måtte bli reist, vil kunne skje uten regulær rettergang og i alminnelighet uten omkostninger for grunneierne. Vi viser forsåvidt til vedlagte avskrift av avtale av 23. mars 1956. Under disse omstendigheter har vi ingen tro på at kommunene omkring Mosjøen vil bli økonomisk skadelidende på grunn av aluminiumverket, men at de snarere vil bli betydelig styrket i sin økonomi ved den økede aktivitet som finner sted i distriktet, jfr. også pkt. 3 i vedlagte uttalelse fra Vefsn kommunestyre.

En avgift av den størrelsesorden som antydnet av Vefsn kommune må være utelukket allerede fordi man derved ikke vil ha tatt i betraktning lovens forutsetning om at det skal tas hensyn til de konsesjons- og reguleringsavgifter som påhviler det vannfall hvorfra kraften leveres. Ved statsreguleringen av Røssåga er pålagt avgifter til staten på kr. 0,25 (samt en engangsavgift på kr. 1 pr. nat.HK) og til kommunen på kr. 2,25 pr. nat.HK.

En avgift av den størrelsesorden som antydnet vil også såvidt vi kan skjønne være sterkt i strid med de avgifter som hittil har vært praktisert og som vanligvis skal ha utgjort tilsammen omkring kr. 2 pr. kW årlig, avhengig av hvilke avgifter som tidligere har vært pålagt kraften ved ervervs- og reguleringskonsesjon o. l.

I konsesjonen for A/S Norsk Jernverk er den årlige avgift for energien fra Røssåga fastsatt til kr. 0,50 til kommuner og kr. 0,50 til staten pr. kW. Vi tør gå ut fra at de samme satser vil bli benyttet for aluminiumverket i Mosjøen.

*Pkt. 10. Leggehjelp og sykehus.* Vi kan i tilknytning til Vefsn kommunes bemerkninger opplyse at vi har vært i kontakt med Mosjøen og Vefsn sykehus og Vefsn kommune, som under henvisning til konsesjonsloven har anmodet om et bidrag til sykehuset. Noen minnelig ordning er ennå ikke kommet i stand. Sakens stilling fremgår av vedlagte avskrift av vårt brev av 28. oktober d. å. til Helsedirektøren.

*Pkt. 11. Husrom, tomter m. v.* Under henvisning til pkt. 3 i uttalelsen fra Vefsn kommune skal vi få opplyse at den der nevnte «avtale» refererer seg til en overdragelse av et tomteareal på Gildevangen i Vefsn, hvor Vefsn kommune som selger har tatt forbehold om at vi bekoster utbyggingen «av gater, vatn og kloakk og gatelyst i området».

Det er ikke grunn til og såvidt vi kan se heller ikke hjemmel for å innta konsesjonsbestemmelser om utgifter til forsamlingshus, regulering m. v. utover de bestemmelser som fremgår av standardutkastets pkt. 11.

*Jordbruksfond.* Fremdeles under henvisning

til risikoen for fluorskader har Vefsn kommune under pkt. 4 i sin uttalelse reist spørsmål om avsetning av et jordbruksfond.

Vi anser kravet ganske ubeføyet og tør for såvidt vise til våre bemerkninger foran under pkt. 9 (avgift). Særlig urimelig synes kravet å være om Vefsn kommune er tiltenkt en del av konsesjonsavgiften. Med et jordbruksfond vil kommunen da få både i pose og sekk. Såvidt vi vet har det aldri tidligere ved kraftleie, hverken for aluminiumanlegg eller for andre industrier, vært truffet bestemmelse om fond av den art det her er spørsmål om, og det tør vel også stille seg noe tvilsomt om en slik bestemmelse vil ha hjemmel i loven.

*Det oppnevnte kontrollutvalg.* Idet vi viser til det vedlagte brev av 13. april 1956 fra Industridepartementet tør vi for ordens skyld minne om at de bestemmelser som der er inntatt om det sakkyndige kontrollutvalg er forutsatt inntatt som et konsesjonsvilkår.»

Hovedstyret skal bemerke:

Omhandlede kraftleieforhold har som nevnt vært forelagt Stortinget, og kontrakt av 9. august 1956 er opprettet mellom Elektrokemisk A/S og Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen om leie av inntil 50 000 kW fra Røssåga kraftverk for et tidsrom av 50 år, regnet fra kraftleveringens begynnelse. For utnyttelsen av kraft-kvantumet har Elektrokemisk A/S samarbeidet med Aluminium-Industrie-Aktien-Gesellschaft (AIAG) med sete i Zürich, Sveits, for reising av aluminiumsverket i Mosjøen. Dette får i første byggetrinn en produksjonskapasitet på ca. 20 000 tonn råaluminium pr. år.

Det søkes i det høve om konsesjon på leie av de nevnte 50 000 kW og for et tidsrom av 50 år. Samtidig søkes det om tillatelse til å fremleie nevnte kraftkvantum på uforandrete vilkår til det aksjeselskap som blir å stifte for drift av aluminiumsverket i Mosjøen.

Dette nye selskap — Mosjøen Aluminium A/S — er nå stiftet i henhold til Elektrokemisk A/S' brev av 31. januar 1958 til hovedstyret — jfr. vedlagte protokoll fra konstituerende generalforsamling i Mosjøen Aluminium A/S, datert 24. april 1956.

Reisingen av aluminiumsverket pågår og tiltaket er underhånden opplyst finansiert ved henholdsvis  $\frac{1}{3}$  utenlandsk og  $\frac{2}{3}$  norsk kapital som forutsatt i søknaden.

Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at det innvilges Mosjøen Aluminium A/S den her søkte kraftleiekonsesjon samt at det gis samtykke til fremleie av det kontraherte kraftkvantum til Mosjøen Aluminium A/S.

Konsesjon anbefales i tilfelle meddelt for den tid kraftleiekontrakten av 9. august 1956 står ved makt, dog ikke utover 50 år regnet fra kraftleveringens begynnelse.

Mosjøen Aluminium A/S' styre består av 5 medlemmer med 3 varamenn. De tre styremedlemmer er norske statsborgere mens de øvrige to styremedlemmer er opplyst å være utenlandske statsborgere. De tre varamenn derimot er samtlige norske statsborgere.

Aksjekapitalen i selskapet utgjør kroner 1 200 000 fordelt på 1 200 aksjer a kr. 1000 fullt innbetalt og lydende på navn. Av det samlede antall aksjer er  $\frac{1}{3}$  tegnet av AIAG mens de øvrige  $\frac{2}{3}$  av aksjene er tegnet av Elektrokemisk A/S, bortsett fra 1 aksje tegnet av en av de norske styremedlemmer.

Overdragelse, pansettelse eller annen heftelse av aksjer kan i henhold til § 3 i selskapets vedtekter ikke finne sted uten at samtlige aksjonærer er enige.

Hovedstyret vil i samsvar hermed foreslå at det fastsettes vilkår om at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og at det for et flertalls vedkommende skal bestå av norske statsborgere. Likeså at selskapets aksjer eller parter til enhver tid skal befinne seg på norske hender. Dog således at det gis dispensasjon for den  $\frac{1}{3}$  av aksjene som innehas av AIAG så lenge disse aksjer er i dette selskaps besittelse.

Hva avgiftsspørsmål angår vil hovedstyret foreslå at det fastsettes en årlig avgift til kommuner av kr. 1 pr. kW og en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til staten av den kraft hvorav der i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie, — tilsvarende de avgifter som er pålagt Falconbridge Nikkelverk A/S i dette selskaps kraftleiekonsesjoner, senest anbefalt utvidet til å omfatte en leie av i alt inntil 30 000 kW fra Kristiansands elektrisitetsverk, jfr. hovedstyrets brev av 11. januar 1958 til Industridepartementet.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de alminnelige vilkår inntatt i Industridepartementets standardutkast til vilkår for konsesjon på leie av større kraftkvanta, således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag. Inkludert er vilkår om 10 pst. kraftavståelse til kommuner da vilkår herom skal medtas i henhold til ervervsloven.

Kommunene i Midt-Helgeland skal dog ikke kunne kreve konsesjonskraft av omhandlede kraftleie, jfr. Innst. S. nr. 55 for 1956 post VI s. 130.

Det er for øvrig hovedstyrets forutsetning at det mandat som det etablerte kontrollutvalg er gitt i henhold til Industridepartementets brev av 13. april 1956 til Elektrokemisk A/S gjøres gjeldende overfor konsesjonæren som en integrerende del av den eventuelle kraftleiekonsesjon. I så fall finner en at vilkår om jordbruksfond som foreslått av Vefsn kommune for ikke rimelig. Det samme gjelder et pålegg om bygging av forsamlingshus, like-

ledes foreslått av samme kommune. Vilkår om at selskapet skal dekke utgifter til politiopp-syn kommer derimot her ikke i betraktning da Justisdepartementet i tilfelle har hjemmel for pålegg om dette i henhold til § 26 i lov om politiet av 13. mars 1936.

Hva den nevnte henvendelse fra Sør-Helge-land fiskeristyre og Vefsn elveeierlag angår er det deri berørte spørsmål vedrørende mulige skadevirkninger på laksefisket behandlet som egen sak i hovedstyrets brev av 11. januar 1958 til Industridepartementet, hvortil en hen-viser.

Erklæring fra styret i det stiftede Mosjøen Aluminium A/S i henhold til ervervslovens § 24 vil ifølge Elektrokemisk A/S' brev av 31. januar 1958 på saken bli å ettersende så snart det har vært anledning til å innhente underskrift fra styremedlemmene. Denne er-klæring fra styret er nå innkommet og legges ved med brev av 11. februar 1958 fra Elektrokemisk A/S.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyrets møte den 14. feb-ruar 1958.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår gjengis:

#### 1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrak-ten med Norges vassdrags- og elektrisitets-vesen av 9. august 1956 for Elektrokemisk A/S' leie av inntil 50 000 kW fra Røssåga kraftverk står ved makt, dog ikke utover 50 år regnet fra kraftleveringens begynnelse.

#### 2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls ved-kommende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske stats-borgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

#### 3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kon-gen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonal-bot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr.

døgn etter nærmere bestemmelse av vedkom-mende departement.

#### 4. Saksmaal etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkom-mende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredel-ser av naboloven.

#### 5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hen-syn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjeneste-menn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

#### 6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av pri-sen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske til-bud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i for-hold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når sær-lige hensyn gjør det påkrevd. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departe-mentet med de opplysninger som er nødven-dige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departe-

ment for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

#### 7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

#### 8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

#### 9. Avgift.

Av den kraft hvorav der i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie erlegges en årlig avgift av kr. 1 — en krone pr. kW — til kommuner og en årlig avgift av kr. 1 — en krone pr. kW — til staten.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

#### 10. Legehjelp og sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved fabrikanlegget beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

#### 11. Husrom, tomter m. v.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved fabrikanlegget samt ved bedriften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon.

Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomtleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes

denne av husleiemnda hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den by-messige bebyggelse på stedet som er eller påregnes å bli en følge av konsesjonærens virksomhet og innsende denne til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige veier og gater — både i og utenfor det regulerte strøk — samt grunn til oppførelse av bygninger til skole, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Kongen avstå til vedkommende kommune etter innkjøpspris med tillegg av renter og øvrige utgifter, konsesjonæren tilhørende ubebygde grunn som han ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formål utenfor dem som er betinget i foregående ledd. Såfremt det ikke oppnås enighet om overdragelsessummen, skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelse.

Kommunen kan ikke uten tillatelse av Kongen selge noen del av den således ervervede grunn.

#### 12. Veier, broer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon.

Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

#### 13. Sikringsfond og forsorgsfond.

Konsesjonæren er forpliktet til for de ham tilhørende bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune, overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av

vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

#### 14. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

#### 15. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 14 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16, § 31 og § 32.

Departementet forela med brev 18. mars d. å. hovedstyrets innstilling for Elektrokemisk A/S og uttalte:

«Man oversender vedlagt gjenpart av brev 18. f. m. fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet med hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår, idet man ber meddelt om konsesjonæren har noe å bemerke til hovedstyrets innstilling.

Konsesjonen forutsettes gitt direkte til Mossøen Aluminium A/S, jfr. Deres brev 12. november f. å. Tilsvarende kan «Elektrokemisk A/S» i punkt 1 i konsesjonsvilkårene (og i overskriften) utgå.

Mandatet for kontrollutvalget gjengitt på side 10 i hovedstyrets brev («Konsesjonæren plikter osv.) vil det etter departementets mening være naturlig å ta inn som konsesjonsvilkår under punkt 4 i tillegg til det av hovedstyret foreslåtte.

Departementet er enig med hovedstyret i at punkt 8 om kraftavståelse blir å medta, jfr. lovens § 23 punkt 5. Det er imidlertid enighet om at staten overtar leveringsplikten, som er oppfylt i og med avtalen med Midt-Helgeland Kraftlag, jfr. Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956.

Søknaden om utslippingstillatelse etter vassdragsloven behandles som nevnt av hovedstyret på side 17 som egen sak og er forelagt Fiskeridepartementet til uttalelse.

Konsesjonsvilkårene vil bli fastsatt ved kgl. resolusjon.»

Elektrokemisk A/S har i brev 30. april d. å. svart:

«Vi har med takk mottatt departementets brev av 18. mars d. å. bilagt Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår.

Vi vil ikke ha noe å innvende mot at konsesjonsvilkårene utformes som foreslått av Hovedstyret med de korreksjoner som nevnes i Deres brev. For ordens skyld skal vi dog få lov å bemerke:

*Pkt. 2. Styre.*

Vi forstår at bestemmelsen under dette vilkår om at vedkommende regjeringsdepartement kan godkjenne «andre norske banker eller selskaper» som eiere av selskapets aksjer må leses på bakgrunn av forutsetningene på side 16 i Hovedstyrets innstilling om at det vil bli gitt «dispensasjon for den  $\frac{1}{3}$  av aksjene som innehas av AIAG så lenge disse aksjer er i dette selskaps besittelse».

*Pkt. 8. Kraftavståelse.*

Vi har bemerket uttalelsen om at Staten overtar leveringsplikten etter dette punkt og at forpliktelsene er oppfylt i og med avtalen med Midt-Helgeland Kraftlag.

*Pkt. 9. Avgift*

Vi hadde håpet at aluminiumverket ville fått de samme avgifter som er fastsatt i konsesjonen for A/S Norsk Jernverk. Imidlertid forstår vi at den avgift, tilsammen kr. 2 pr. kW, som er foreslått av Hovedstyret, ikke er høyere enn den sats som vanligvis benyttes for kraftleie av denne størrelsesorden, og vi finner derfor å burde godta den foreslåtte ansettelse av avgiften til tilsammen kr. 2.

*Pkt. 10. Legehjelp og sykehus.*

Vi er nu blitt enige med Mosjøen og Vefsn sykehus om et tilskudd på kr. 300 000, og vedlegger til Deres orientering en kopi av vårt brev av i dag til Sosialdepartementet med bilag.

*Utgifter til politioppsyn.*

Under henvisning til side 17 i Hovedstyrets innstilling kan vi opplyse at vi fra 1. juli d. å. er pålagt å refundere Statens utgifter til politiforsterkning i Mosjøen i henhold til politilovens § 26. Disse utgifter dreier seg om ca. kr. 28 000 pr. år.

Vi har forøvrig bemerket at vår søknad om utslipningstillatelse etter vassdragslovens § 49 behandles som egen sak og er forelagt Fiskeridepartementet til uttalelse. Vi tør gå ut fra at nærværende konsesjon kan behandles og avgjøres uavhengig av behandlingen av nevnte søknad.»

Departementet skal bemerke:

Kraftleiekontrakten med Elektrokemisk A/S er som foran nevnt opprettet i samsvar med vedtak av Stortinget 20. mars 1956, jfr. Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956. I samsvar med proposisjonen gjorde Stortinget også vedtak om nødvendig kraftutbygging: utvidelse av nedre Røssåga, utbygging av øvre Røssåga og avtale med Midt-Helgeland kraftlag om utbygging av Kaldåga. Kraftleveringen fra Røssåga til aluminiumverket i Mosjøen er som kjent påbegynt.

Departementet vil tilrå at det i samsvar med kraftleiekontrakten blir gitt tillatelse til å leie 400 mill. kWh for hvert driftsår og inntil 50 000 kW. Tillatelsen foreslås gitt direkte til Mosjøen Aluminium A/S i samsvar med anmodningen fra Elektrokemisk A/S i brevet 12. november 1957 til hovedstyret.

Til hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår bemerkes:

I post 1, Leietid, foreslås «Elektrokemisk A/S» sløffet når tillatelsen gis direkte til Mosjøen Aluminium A/S.

Post 2, Styre. Den forutsatte dispensasjon for den tredjedel av aksjene som innehas av AIAG vil departementet foreslå gitt ved følgende tilføyelse som siste punktum i post 2, annet ledd: «Dog kan en tredjedel av selskapets aksjer tegnes og eies av Aluminium-Industrie-Aktien-Gesellschaft, Sveits».

Post 4. Søksmål etter naboloven. Mandatet for kontrollutvalget, som er gjengitt i hovedstyrets uttalelse («Konsesjonæren plikter» osv.) vil departementet anbefale blir tatt inn som konsesjonsvilkår under post 4 i tillegg til det av hovedstyret foreslåtte.

Post 8. Kraftavståelse inntil 10 pst. til kommuner skal medtas etter lovens § 23, punkt 5. Leveringen er imidlertid overtatt av staten og inngår i den avtale med Midt-Helgeland kraftlag om utbygging av Kaldåga, som er godkjent ved Stortingets vedtak 20. mars 1956, jfr. Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956.

Post 9. Avgift, jfr. lovens § 23, punkt 4. Departementet er enig i at det betinges årlig avgift kr. 1 pr. kW til kommuner og kr. 1 pr. kW til staten.

De øvrige poster i hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er som vanlig i kraftleiekonsesjoner.

Departementet viser ellers til hovedstyrets uttalelse.

Departementet vil anbefale at konsesjon blir gitt på de vilkår som er stillet opp av hovedstyret med de endringer departementet har foreslått for postene 1, 2 og 4.

Industridepartementet

tilråder:

Mosjøen Aluminium A/S gis i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillatelse til å leie 400 mill. kWh elektrisk energi for hvert driftsår og inntil 50 000 kW fra Røssåga kraftverk på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 23. mai 1958.

## 10. Porsa Kraftlag A/S.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til nedre Porsa vassfall og å regulere Porsavassdraget.)

Kgl. res. av 23. mai 1958.

Ved kgl. resolusjon av 10. november 1916 fikk A/S Porsa Kobbergruber tillatelse til å erverve nedre Porsa vassfall i Kvalsund i Finnmark, og ved kgl. resolusjon av 16. november 1917 ble Arbeidsdepartementet bemyndiget til å bortleie det staten tilhørende øvre Porsa vassfall til selskapet. Man viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for årene 1916 og 1917, side 49 flg. og side 244 flg.

Ved kgl. resolusjon av 4. august 1922 ble vassfallskonsesjonen overdratt til et nydannet selskap, A/S Porsa, samtidig som Arbeidsdepartementet ble bemyndiget til å overdra bortleien av øvre Porsa vassfall til samme selskap jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1922, side 70 flg.

Ved kgl. resolusjon av 27. juli 1939 ble konsesjonen på nedre Porsa vassfall overdratt til Hammerfest kommune. Samtidig fikk Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet fullmakt til å leie bort øvre Porsa vassfall til kommunen. Man viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1939, side 4 flg.

Porsavatn er regulert i alt ca. 11 m uten konsesjon. Porsavassdraget er utbygget med en provisorisk kraftstasjon bestående av 2 maskiner på tilsammen 1 300 kW.

Hammerfest Elektrisitetsverk (Hammerfest kommune) har nå overdratt bruksretten til sine eiendommer i Porsa og sine rettigheter i nedre Porsa vassfall til et nystartet aksjeselskap, Porsa Kraftlag A/S, bestående av Hammerfest Elektrisitetsverk, Alta Kraftlag A/L og Repvåg Kraftlag A/L.

Hammerfest Elektrisitetsverk er siden 1956 gått over fra å være kommunalt til å bli interkommunalt, og består av kommunene Hammerfest, Kvalsund og Sørøysund. Ham-

Hammerfest Elektrisitetsverk ...	kr. 420 000	dvs.	70	pst.
Alta Kraftlag A/L .....	» 120 000	»	20	»
Repvåg Kraftlag A/L .....	» 60 000	»	10	»
	<u>kr. 600 000</u>		<u>100</u>	<u>pst.</u>

Alta og Repvåg Kraftlag er andelslag med kommunene og abonnentene som andelshavere.

Hammerfest Elektrisitetsverk, som tidligere var kommunalt, er nå interkommunalt, med følgende deltagende kommuner og sameie og ansvarsforhold:

Hammerfest .....	85	pst.
Kvalsund .....	9	»
Sørøysund .....	6	»

Vi vedlegger:

1. Overenskomst mellom Hammerfest Elektrisitetsverk, Alta Kraftlag A/L og Repvåg Kraftlag A/L om stiftelse av Porsa Kraft-

merfest kommune deltar med 85 pst. Alta Kraftlag består av kommunene Alta, Talvik, Loppa og Kvænangen samt abonnentene og Repvåg Kraftlag A/L består av kommunene Nordkapp, Måsøy og Kistrand samt abonnentene.

Porsa Kraftlag A/S, som har til formål å fremme den alminnelige elektrisitetsforsyning for de tilsluttede kommuner, har planlagt å bygge ut Porsavassdraget med en kraftstasjon i fjell ca. 300 m nord-øst for Porsas utløp. I kraftstasjonen er planlagt installert 2 aggregater, hvert på 8 500 HK/7 500 kVA. Årsproduksjonen er av søkeren beregnet til ca. 46 mill. kWh.

På vegne av Porsa Kraftlag A/S har Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning i to brev av 9. januar 1957 søkt om konsesjon på erverv av bruksrett til nedre Porsa vassfall og om konsesjon på regulering av Porsavassdraget. I et tredje brev av samme dag er søkt om tillatelse til å leie øvre Porsa vassfall.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 12. mars 1958 git følgende uttalelse angående de to førstnevnte søknader:

«Med departementets påtegning av 23. januar 1957 mottok Hovedstyret til uttalelse to søknader vedrørende ovenstående fra Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsyning, begge dattert 9. s. m.

Søknaden om konsesjon på bruksrett lyder slik:

«På vegne av Porsa Kraftlag A/S, Hammerfest, tillater vi oss i henhold til lov av 14. desember 1917, nr. 16, § 5, å søke om konsesjon på bruksrett til Nedre Porsa Vannfall.

Nedre Porsa vannfall eies av Hammerfest kommune i henhold til den ved kgl. resolusjon av 27. juli 1939 meddelte konsesjon på erverv.

Porsa Kraftlag A/S er et selskap med følgende tre aksjonærer og respektive fordeling av aksjekapitalen:

lag A/S, og

1. Vedtekter for Porsa Kraftlag A/S.
2. Overenskomst mellom Hammerfest, Kvalsund og Sørøysund kommuner om dannelselse av Hammerfest Elektrisitetsverk, og Vedtekter for Hammerfest Elektrisitetsverk.
3. Erklæringer fra styret i Porsa Kraftlag A/S i henhold til konsesjonslovens § 24.
4. Oversiktskart over Porsa, tegning 8—16.

Porsa Kraftlag A/S vil bygge ut hele fallet fra Porsavatn til sjøen, hvorav Nedre Porsa vannfall utgjør nedre del. Det er i annen søknad søkt om leie av Øvre Porsa vannfall. Øvre



Porsa vannfall er fallet fra Porsavatn til Småvatna. Nedre Porsa vannfall er fallet fra Småvatna til sjøen (bilag 4). Kraften skal nyttes til alminnelig elektrisitetsforsyning i aksjonærenes områder. Kraften skal fordeles etter overenskomsten (bilag 1).

Vannfallet ligger i Kvalsund kommune. Kvalsund er deltager i Hammerfest Elektrisitetsverk, som er den største aksjonær i Porsa Kraftlag A/S, og Kvalsund kommune vil således få sitt kraftbehov dekket ved denne utbygging på like vilkår med de andre deltagerne i Hammerfest Elektrisitetsverk (bilag 2, vedtektenes § 4).

Konsesjon bes gitt for så lang tid som loven tillater.»

Ifølge overenskomst og vedtekter for Hammerfest Elektrisitetsverk har dette forandret status fra kommunalt til interkommunalt elektrisitetsverk dannet av Hammerfest, Kvalsund og Sørøysund kommuner. De har nå til formål å skaffe elektrisk kraft til folk og sammenslutninger i de tre kommuner — unnatt Refsbotnområdet og Sørøya som hører under henholdsvis Repvåg og Sørøy Kraftlag — ved bygging og drift av egne kraftkilder og ved leie av kraft. Det fremgår at kommunene deltar som sameiende interessenter i forholdet 85 — 9 — 6 pst. De er i samme forhold ansvarlige for elektrisitetsverkets forpliktelser pr. 1. juli 1956 og senere og skal i samme forhold garantere for lån som opptas. Kraften fordeles dog uavhengig av de foran nevnte forholdstall. Den omsettes på fordelaktigste måte, men med en rimelig fordeling på kraftbehovene i forsyningsområdet.

Det fremgår videre at Hammerfests innskudd utgjør det tidligere elektrisitetsverks aktiva og passiva pr. 1. juli 1956. Kvalsund og Sørøysunds innskudd anses avgjort ved at de betaler det distriktstilskudd som etter Hovedstyrets bestemmelse skal ytes ved elektrisitetsutbygginger i de to herreder i forbindelse med utbyggingen av Stor-Porsa.

Det rene driftsoverskudd skal nyttes til fondsopplegg eller på annen måte til beste for elektrisitetsverket i samsvar med vilkårene for statssøknaden.

Stiftelsesoverenskomst og vedtekter for Porsa Kraftlag A/S er vedtatt av de deltagende parter og godkjent av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen ved brev av 2. oktober 1956. Kraftlagets formål er fastlagt i vedtektenes § 1 som lyder slik:

«Porsa Kraftlag A/S har til formål å erverve retten til å nytte ut vannkraften i Porsavassdraget i Kvalsund herred og andre kraftkilder, bygge ut elektriske kraftanlegg med fjernledninger, produsere og overføre elektrisk energi til de tilsluttede elektrisitetsverk, og å delta i opprettelsen og drift av samkjøringssentraler for elektrisk strøm.»

Av vedtektene fremgår videre at aksjekapitalen er fordelt på 600 aksjer à kr. 1 000 lydende på navn. De kan overdras etter samtykke av selskapets generalforsamling med  $\frac{2}{3}$  flertall. Denne beslutning må godkjennes av Hovedstyret.

Styret består av 4 medlemmer hvorav 2 representerer Hammerfest Elektrisitetsverks interesser og 1 hver fra Alta og Repvåg Kraftlag A/L.

Selskapet er ikke — ifølge vedtektenes § 15 — basert på utbyttedeling idet forutsetningen er at eventuelt overskudd beholdes for løsning av elektrisitetsforsyningsaker. Utdeling av utbytte kan skje med Hovedstyrets godkjennelse, men bare under visse forutsetninger.

De tilsluttede elektrisitetsverker forplikter seg dessuten til, uten økonomisk ansvar for seg, å innrette sine kraftledninger for overføring av kraft til andre tilsluttede lag og for eventuell samkjøring med andre anlegg, jfr. § 16.

Av stiftelsesoverenskomsten, avsnitt II, fremgår at «Hammerfest Elektrisitetsverk (Hammerfest kommune) overlater selskapet bruksretten til sine eiendommer i Porsa og sine rettigheter i Nedre Porsa Vannfall, meddelt ved kgl. resolusjon av 27. juli 1939, vederlagsfritt så lenge selskapet eier og driver kraftverket».

Videre at det nåværende kraftanlegg i vassdraget nedlegges når nyanlegget kommer i drift. Inntil da eies og drives det av Hammerfest Elektrisitetsverk som etter nedleggningen kan fjerne og selge det etter eget ønske. Reguleringsanleggene ved Store Porsavatn overtas derimot av selskapet etter den nytteverdi det måtte ha for dette. Elektrisitetsverket overdrar videre til selskapet sin leiekontrakt med staten angående Øvre Porsa Vannfall.

Kraftfordelingen skal ifølge overenskomstens avsnitt III, for de første 35 GWh, skje i forhold til andelen i aksjekapitalen. De siste 11 GWh fordeles av styret med  $\frac{2}{3}$  flertall for 2 år om gangen. Skulle ytelsen bli mindre enn 35 GWh sikrer avtalen først Hammerfest Elektrisitetsverk 14 GWh, dernest 3,5 GWh — tilsvarende kvantum skal også leveres Alta Kraftlag — hvoretter resten inntil 35 GWh fordeles med 50 pst. til Hammerfest og 25 pst. til hver av de andre.

Aksjonærene plikter å betale sin kvote når den står til disposisjon på et passende uttakssted. Kvote kan også overføres aksjonærene imellom for kortere eller lengere tid. Det er en forutsetning i overenskomsten at samkjøring skal finne sted mellom de nedenfor nevnte kraftverker så snart og så langt det er teknisk mulig.

Av reguleringsøknaden hitsettes:

«På vegne av Porsa Kraftlag A/S, Hammerfest, tillater vi oss å søke om tillatelse i henhold til lov av 14. desember 1917, nr. 17, til å regulere Porsavassdraget i Kvalsund herred, Finnmark fylke, i den hensikt å nytte vann-

Hammerfest Elektrisitetsverk ...	kr. 420 000	dvs.	70	pst.	
Alta Kraftlag A/L .....	» 120 000	»	20	»	
Repvåg Kraftlag A/L .....	» 60 000	»	10	»	»
	<u>kr. 600 000</u>		<u>100</u>	<u>pst.</u>	

Alta Kraftlag A/L er et andelslag med Alta, Talvik, Loppa og Kvængen kommuner samt abonnentene som andelshavere. Repvåg Kraftlag A/L er et andelslag med Nordkapp, Måsøy og Kistrand kommuner samt abonnentene som andelshavere.

Hammerfest Elektrisitetsverk som tidligere var kommunalt, er nå interkommunalt med følgende deltagere og sameie- og ansvarsprosent:

Hammerfest kommune .....	85	pst.
Kvalsund kommune .....	9	»
Sørøysund kommune .....	6	»

Porsa Kraftlag A/S' formål er gitt i vedtektenes § 1, (bilag 4). I første rekke er formålet å nytte ut vannkraften i Porsavassdraget og overføre den elektriske energi til de tre aksjonærer. Kraften skal nyttes til den alminnelige forsyning.

Fordelingen av kraften er gitt i overenskomstens pkt. III (bilag 4).

Vassdraget ligger i Kvalsund kommune. Kvalsund er med i Hammerfest Elektrisitetsverk, og vil få sin kraftforsyning gjennom denne utbygging på like vilkår med de andre deltagere i Hammerfest Elektrisitetsverk, (bilag 5, vedtektenes § 4).

Planen for utbyggingen er i korte trekk:

1. Ved utløpet av Bjørnstadvatn bygges en dam som hever vannstanden i Bjørnstadvatn, Hermannvatn, Hansvatn og Innervatn til kote 285,0. Gjennom en tappetunnel senkes Bjørnstadvatn til kote 270,0. Nåværende alminnelige sommervannstand i Bjørnstadvatn er ca. 270,65.
2. Ved dammer heves vannstanden i Porsavatn til kote 226,0. Gjennom driftstunnelen senkes vatnet til kote 190,0.

Porsavatn er i dag regulert mellom ca. 209 og 220 for driften av det nåværende provisoriske verk i Nedre Porsa vannfall.

På tegningene for vedlagte plan er Porsavatn anført på kote 215,5. Dette var alminnelige sommervannstand før gjennomføring av en mindre regulering ved en dam som hevet vannstanden til kote 220,0. Denne regulering ble gjennomført i 1951. I henhold til Industridepartementets brev av 6. juni 1950, oversendt med Vassdragsvesenets brev av 10. juni 1950 til Hammerfest kommune, er reguleringen ikke underlagt konsesjon. Senkningen til ca. kote 209 er fra 1940.

Den nevnte dam av 1951 er bygget med sikte på den senere større dam.

3. Ved en ca. 1500 m lang 7 m<sup>2</sup> tunnel + trykksjakt og trykktunnel føres vatnet fram til en kraftstasjon i fjell i Kvenklubben ved Porsa. Fallet nyttes til ca. kote + 3,0. Midlere brutto fallhøyde blir 212 m, og verkets årsproduksjon er beregnet til ca. 46,5 mill. kWh. I kraftstasjonen instal-

føringen i vassdraget til drift av et vannkraftverk i Porsa.

Porsa Kraftlag A/S har følgende aksjonærer og respektive fordeling av aksjekapitalen:

leres 2 aggregater hvert på 8 500 HK-8 000 kVa.

Fallet som utbygges, Porsavatn—sjøen, betegnes i dag ved to fallkomplekser:

Øvre Porsa vannfall, fra Porsavatn til Småvatna, og

Nedre Porsa vannfall, fra Småvatna til sjøen.

I henhold til kgl. resolusjon av 27. juli 1939 og kontrakt av april 1940 mellom Vassdragsvesenet og Hammerfest kommune har sistnevnte leierettigheter til øvre fall.

I henhold til samme kgl. resolusjon har Hammerfest kommune konsesjon på erverv av Nedre Porsa vannfall.

Hammerfest Elektrisitetsverk har i dag et kraftverk i nedre fall, hvorav nyttes ca. 90 m.

I henhold til overenskomsten vedr. Porsa Kraftlag A/S (bilag 4, overenskomstens pkt. II) får selskapet bruksretten til nedre fall og leierettighetene for øvre fall. Det er søkt om slike konsesjoner. Når det nye verk kommer i drift, bortfaller det nåværende verk.

Hammerfest Elektrisitetsverk er til gjengjeld største aksjonær og kraftavtager i Porsa Kraftlag A/S (bilag 4, overenskomstens pkt. III).

Foruten de ovenfor nevnte to fall som bygges ut i ett, har en i vassdraget et nyttbart fall på ca. 50 m mellom Bjørnstadvatn og Porsavatn. Utbygging her vil kunne gi ca. 7 mill. kWh.

Nærmere beskrivelse av de planlagte reguleringsanlegg er gitt i vedlagte plan (bilag 1). Det bemerkes at i planen er behandlet to alternativer for kraftstasjonen. Det er nå avgjort at stasjonen blir lagt inne i fjell.

*Regulerings virkninger.*

Områdene rundt Porsavatn og Bjørnstadvatn som kommer under regulering, ligger såvidt vites i sin helhet på statens grunn. A/S Porsa (tidligere Porsa kobbergruber) har gruberettigheter i hele området for kraftverket. I ryggen umiddelbart sydvest for damstedet ved Bjørnstadvatn ligger nedlagte gruber. Grubeselskapet har imidlertid såvidt vites ingen eiendomsutmålinger i reguleringsområdene. En har tilskrevet grubeselskapet for klarleggelse av dette spørsmål.

Porsavassdraget er ikke laks-elv, og ikke grunnlag for ervervsmessig fiske.

Ingen skog eller dyrkningsland vil lide skade ved de foreslåtte reguleringer.

Den innvunne kraftmengde ved Porsa Kraftverk skal som opplyst ovenfor nyttes til alminnelig elektrisitetsforsyning. Vi tillater oss å søke om at kraftlaget får konsesjon for lengt mulig tidsrom, og at konsesjonsavgiften til staten blir satt lavest mulig.

Kvalsund kommune, som reguleringsforetaket ligger i, vil som ovenfor opplyst få sin

kraftforsyning fra denne utbygging. Vi tillater oss derfor også å anmode om at avgiften til kommunene sløyfes, respektive settes lavest mulig.»

Som bilag til søknaden er fremlagt kart, tegninger av dammer m. v. samt plan for utbygging av Porsa Kraftverk (Stor-Porsa) med overføringslinjer (66 kV) utarbeidet ved Finnmark fylkes Elektrisitetsforsyning og datert april 1956.

Av planen fremgår at nedslagsfeltet utgjør 80 km<sup>2</sup> etter oppmålinger i 1917—18 og at det er beliggende mellom 200 og 600 m o. h. Dels på grunnlag av egne observasjoner og dels ved sammenligning med nabovassdrag er det spesifikke avløp angitt til 45 l/sek/km<sup>2</sup> tilsvarende 3,60 m<sup>3</sup>/sek eller 113,5 mill. m<sup>3</sup> pr. år. Det regnes innvunnet magasiner tilsvarende 81 pst. herav 92 mill. m<sup>3</sup>, fordelt med 40 mill m<sup>3</sup> på Bjørnstadvatn m. v. og 52 mill. m<sup>3</sup> på Porsavatn. Ut fra bestemmende reguleringskurve for Vassbotnelv (1921—51) er regulert vassføring angitt til 3,22 m<sup>3</sup>/sek tilsvarende 89,5 pst. av årsgjennomsnittet. Årgangsyttelsen er på dette grunnlag beregnet til 5 300 kW, dvs. 46,5 GWh. Ved alternativ ideell regulering viser beregningene at årgangsyttelsen ville ha økt til 5 920 kW eller 52 GWh.

I planen anføres i denne forbindelse at sesongreguleringen ville trenge et ekstra magasin på ca. 12 mill. m<sup>3</sup> og langtidsreguleringen er på dette grunnlag beregnet å gi en årsyttelse på ca. 45 GWh. Det opplyses at denne reduksjon bare ville vært nødvendig i en tredjedel av årene. I de øvrige ville det kunne produseres minimum 46 GWh.

Det fremgår at Stor-Porsa kraftverk forutsettes å samkjøre med Hammerfest (1 050 kW) — Kåven (3 500) kW — Mattifoss (350 kW) og Repvåg (2 × 2 100 kW) kraftverker. De tre første har altså bare en maskin hver hvilket er en av grunnene til at det er foreslått å installere 2 × 8 500 hk/7 500 kVA i det nye kraftanlegg.

Om muligheten for videre utbygging i vassdraget sies kort at fallet mellom Bjørnstadvatn og Porsavatn — ca. 53 m brutto — krever bare 5—700 m trerørledning og antas å bli en meget rimelig utbygging. Yttelsen er beregnet til 840 kW eller 7,4 GWh.

Som nevnt i søknaden er valget falt på alt. 1 med kraftstasjon i fjell ca. 300 m nord-øst for Porsas utløp i Vargsundet. Dette betinger ifølge utredningen en samlet byggelengde på i alt ca. 2 320 m fra Porsavatn til sjøen, nærmere angitt slik: 1 560 m driftstunnel, 300 m trykksjakt under 35° helling, 335 m trykk-tunnel og 125 m avløpstunnel, alt med 7 m<sup>2</sup> tverrsnitt.

Det fremgår videre at kraftstasjonen bygges for to aggregater — horisontale Francis-turbiner — og legges med gulv på kote 5,0. Det regnes med å kunne nytte fallet ned til kote 3,0. Driftstunnelen legges ifølge utredningen med bunn på kote 185 ved utslaget i Porsavatn og fall på 5 ‰. Luketerskelen legges på kote 185,25. Det er regnet med midlere overvann på kote 215,0 og brutto fallhøyde angis på dette grunnlag til 212,0 m og netto fallhøyde til 210 m.

Dammen ved Bjørnstadvatn angis å bli utført som steinfyllingsdam beliggende overveiende på fjell. Kronen legges på kote 286,8 og lengden blir ca. 150 m og største høyde ca. 17 m. På tegningen er vist flomløp på østsiden av elva i dammens forlengelse. Det er dimensjonert for  $Q = 54 \text{ m}^3/\text{sek}$  og ligger på kote 285 (H.R.V.).

Hoveddammen ved Porsavatn utføres også som steinfyllingsdam, men med tetningskjerne av betong. Den blir ca. 100 m lang i alt. Flomløpet har en tilsvarende beliggenhet og dimensjoneres for  $Q = 72 \text{ m}^3/\text{sek}$ . Damkronen ligger etter tegningene på kote 228 og flomløpet på kote 226 (H.R.V.).

Sidedammen blir ca. 5 m høy og 90 m lang. Hele anlegget er beregnet å koste kr. 14 700 000, hvorav ca. kr. 2 721 000 faller på reguleringen.

Forslag til manøvreringsreglement vedligger søknaden.

Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 27. og 30. mars 1957 (nr. 73 og 76) og begge søknader har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Kvalsund herredstyre har i møte 24. mai 1957 enstemmig vedtatt å samtykke i at omsøkte konsesjon blir gitt for så lang tid loven tillater.

Hammerfest herredstyre har i møte 16. s. m. vedtatt enstemmig å gi sin tilslutning til søknaden fra selskapet om bruksrett og regulering.

Finnmark Fylkeslandbruksstyre har gjort følgende vedtak i møte 9. september s. å.:

«Fylkeslandbruksstyret tilrår at den søkte konsesjon blir gitt med forbehold av at det blir gitt tilfredsstillende erstatninger for eventuelle tap som måtte påføres grunneierne og bruksberettigede i området.»

Fylkesmannen i Finnmark viser i påtegning av 3. oktober 1957 til de foran refererte uttalelser og anbefaler søknaden.

Direktoratet for statens skoger har avgitt slik uttalelse den 22. oktober 1957:

«Saka har vært forelagt Finnmark Jordsalgskommisjon, Finnmark fylke og Industridepartementet. I brev av henholdsvis 29. mai, 8. juni og 11. september 1957 har de nevnte institusjoner gitt uttalelser om forhold vedkommende reguleringen. En fotokopi av brevene legges ved.

Dette direktorat som representant for staten som grunneier har ikke noe å innvende mot at den planlagte regulering gjennomføres. For skade og ulempe må det betales erstatning etter skjønn eller etter minnelig overenskomst.

En viser forøvrig til merknadene fra jordsalgsformannen i Finnmark om bortfeste av vassdragsrettigheter i Finnmark. Den vanlige fremgangsmåte er som kjent at Finnmark jordsalgskommisjon oppretter kontrakter på statens vegne. Kontraktene blir så innsendt hertil til approbasjon. Leieavgiftene tilfaller Finnmark skogfond.

Etter de foreliggende opplysninger skal bortleien av Nedre Porsa være foretatt av Vassdragsvesenet, (den avskrift av kontrakten som jordsalgsformannen nevner lå imidlertid ikke ved.) En har ikke i Direktoratets arkiv kunne finne materiale som forklarer hvorfor det her er gått fram på annen måte enn vanlig. Heller ikke har en kunnet finne opplysninger om hvem avgiften innbetales til. En ber om Deres uttalelse om disse forhold.»

Brevet fra Finnmark Jordsalgskommisjon ved Jordsalgsformannen er sålydende:

Jeg har gjort en del undersøkelser om eieomsforholdet i det område som tenkes regulert. Så vidt vites er det staten som eier all grunn såvel ved Porsavatn som ved Bjørnstadvatn, (umatrikulert statsgrunn).

Men A/S Porsa (tidligere Porsa Kobbergruber) er gitt konsesjon på gruvedrift i hele dette området, men drift har ikke vært foretatt i den senere tid.

Politifullmektig Fiane står oppført som forpakter av hyttetomt på en holme i Bjørnstadvatn. Ved regulering vil tomten settes under vann. Hytte er ikke oppført. Forpaktningstiden utløper 1958 og vil ikke bli fornyet.

Da de områder som settes under vann ligger relativt høyt over havet (215—285 m) kan de ikke nyttes til dyrking. Det er heller ingen skog. Området er nærmest å regne som fjellende.

I Porsavassdraget går det ikke laks eller sjørret. I vannene har det vært litt innlandsfisk, men det drives ikke ervervsmessig fiske.

Jeg vet ikke noe som taler imot at søknaden innvilges.

Ved de andre vassdrag i Finnmark som er utbygget for elektrisitetsforsyning er leiekontrakter opprettet ved Finnmark Jordsalgskommisjon og sluttet av Landbruksdepartementet. Leieinntekten går inn i Finnmark Skogfond (kfr. Kåven, Repvåg, Carbordasjokka, Kongsfjord, Gandvik o. fl.).

Porsavassdraget sees å ha vært behandlet anderledes, idet det er Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen som i henhold til kgl. resolusjon av 27. juli 1939 har sluttet kontrakt om bortleie. Jeg vedlegger en avskrift av leiekontrakten opprettet april 1940.

Det sees her at leieinntekten — kr. 1 pr. installert turbinhestekraft — skal gå til «Staten».

Jeg mener at Finnmark Skogfond må være

den rette instans under «Staten» til å motta leieinntekten også av Porsavassdraget. Og det må også svares en passe avgift av det grunnareal som disponeres.»

Finnmark fylke sier i sin uttalelse bl. a.:

«En har ikke noe å bemerke til forslaget om bortforpaktning av vassdraget. En kjenner ikke her grunnlaget for at denne forpaktning tidligere er ordnet på en annen måte enn bortforpaktning av øvrige vassdrag i Finnmark i forbindelse med kraftutbygging. En antar at det nå ikke skulle være noe til hinder for at Landbruksdepartementet foretar bortforpaktning.

En er tidligere bekjent med på grunnlag av orientering fra overingeniøren ved Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsyning at det skal være gitt konsesjon til gruvedrift i området. En har heller ingen forutsetninger for — idet en ikke har noen dokumenter om dette for hånden — til å bedømme hvordan forholdet egentlig stiller seg mellom bortforpaktning av vassdraget og konsesjon på gruvedrift. En antar dog at denne konsesjon ikke på noen måte skulle stille seg hindrende i veien for bortforpaktning av vassdraget for elektrisitetsutbygging.

Tidligere politifullmektig, nå sorenskriver Fiane, har i henhold til jordsalgsformannens oppgave forpaktning på hyttetomt på en holme i Bjørnstadvatn. Som opplyst av jordsalgsformannen utløper forpaktningstiden i 1958. En anmoder nå herfra jordsalgsformannen om å underrette sorenskriver Fiane om at forpaktningen etter utløpet ikke vil bli fornyet herfra.»

Og Industridepartementet, Bergverkskontoret, uttaler:

«Ved kgl. resolusjon av 5. mai 1922 fikk A/S Porsa tillatelse til å overta A/S Porsa Kobbergrubers bergverkskonsesjon av 4. august 1916. Selskapets gruber har ikke vært i drift siden 1931. Selskapet opprettholder imidlertid sine bergverksrettigheter i Kvalsund herred. Så vidt man kjenner til foreligger det for tiden ingen planer om gjenopptakelse av driften.

Det kanadiske selskap Invex Corporation Ltd. fikk ved Kronprinsregentens resolusjon av 23. august 1957 tillatelse til på visse betingelser å erverve mutbare anvisninger m. v. innenfor Kvalsund herred. Selskapet driver nå undersøkelser, og dersom forekomstene viser seg drivverdige regner man med at det vil bli gitt konsesjon til igangsettelse av drift.

Man antar at det av hensyn til den fremtidige gruvedrift ikke skulle være påkrevet å ta forbehold i forbindelse med et eventuelt samtykke til regulering av Porsavassdraget.»

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i sin ekspedisjon av 6. mai 1957 til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge av 13. april s. å.:

«Reguleringen berører Porsaelva, som er temmelig bratt. Fisket har ingen stor verdi. Elva vil bli delvis tørrlagt. Videre vil Porsavatnet, som har en flatevidde på ca. 1,5 km<sup>2</sup>, bli hevet til kote 226,0 og senket til kote 190,0. Dette blir derfor en meget høy regulering,

som vil gjøre vatnet meget næringsfattig. Noen stor produksjon av fisk kan en derfor ikke regne med når forholdene etter reguleringen atter har stabilisert seg.

Av andre sjøer berører reguleringen Bjørnstadvatn, som har en flatevidde på 1,03 km<sup>2</sup>, og ligger på kote 270,65, Hansvatn på kote 274,30 og med flatevidde 0,27 km<sup>2</sup>, Innervatn på kote 276,70 med flatevidde 0,78 km<sup>2</sup>, Hermannvatn på kote 278,45 med flatevidde 1,43 km<sup>2</sup>. Ved en dam ved utløpet av Bjørnstadvatn vil disse sjøene bli demmet opp til kote 285, mens Bjørnstadvatnet vil kunne senkes til kote 270. Alle disse vatn vil således utgjøre et magasin. Ved demningen vil en del områder bli satt under vatn. Det er typisk snaufjell, og særlig store produksjonsområder av betydelig verdi blir ikke tilført sjøene.

Porsavassdraget ligger meget avsides, og fisket der er ikke av større betydning. Forholdene kan likevel komme til å endre seg, og det er rimelig at en i framtida skulle kunne kreve at konsesjonæren ble tilpliktet å sette ut yngel eller settefisk av det (de) fiskeslag, i det antall og på den måte som det departement ferskvannsfisket sorterer under, måtte fastsette. Dersom det skulle bli nødvendig, bør konsesjonæren tilpliktes å koste fiskeribiologiske undersøkelser med års mellomrom. På det nåværende tidspunkt ansees slike undersøkelser ikke for å være påkrevet, og fisk behøver ikke settes ut.»

Fiskeriinspektøren forslår i henhold til denne uttalelse følgende betingelse tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 10. november 1916 fikk A/S Porsa Kobbergruber tillatelse til å erverve nedre Porsa vassfall — ca. 122 m fallhøyde — på nærmere angitte vilkår.

Den i samme forbindelse prosjekterte regulering i Porsavatn på 5 m oppdemming og 3 m senking ble erklært for konsesjonsfri, men de fastsatte konsesjonsvilkår omfattet også reguleringsanlegget med hensyn til utbyggingsfrister, teknisk kontroll og hjemfallsrett til staten, jfr. post 2, 3 og 9, se Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1916 og 1917 s. 55—57.

Denne ervervskonsesjon ble så ved kgl. resolusjon av 4. august 1922 overdratt uforandret til et nystartet selskap A/S Porsa, og senere ved kgl. resolusjon av 27. juli 1939, overdratt videre til Hammerfest kommune, dog ble post 9 om hjemfallsrett til staten frafalt og sikkerhetsstillelse på kr. 5 000 etter

post 10 i vilkårene ikke avkrevd Hammerfest kommune.

Man viser herom til Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1922 s. 70 ff. og for 1939 s. 44 ff.

I nedre fall ble i 1918 gjennomført en utbygging av ca. 90 m av fallhøyden, mens reguleringen ikke ble fullført før etter flere fristforlengelser. En dam ved utløpet av Porsavatn ble tatt av flom i 1919 og først fra 1952 ble vatnet demt til kote 220 etter at departementet den 6. juni 1950 erklærte at Hammerfest kommune kunne demme Porsavatn inntil 5 m uten reguleringskonsesjon. Senkingen har man tidligere regnet med er gjennomført til kote 209,5 fra naturlig vannstand på kote 215  $\pm$  5,5 m og samlet reguleringshøyde 10,5 m. Ansøkeren oppgir nå at vatnet reguleres 11 m mellom kotene 209 og 220 i forhold til naturlig vannstand på kote 215,5.

I 1956 gikk Hammerfest Elektrisitetsverk over til å bli interkommunalt ved at Kvalsund og Sørøysund kommuner gikk inn som sameiende interessenter med henholdsvis 9 og 6 pst. Hammerfest deltar altså med 85 pst. Ansvarsforholdet med denne fordeling gjelder fra 1. juli 1956.

Ifølge overenskomst har nå Hammerfest Elektrisitetsverk (Hammerfest kommune) overlatt et nystartet aksjeselskap, Porsa Kraftlag A/S, bruksretten til sine eiendommer i Porsa og sine rettigheter i nedre Porsa vassfall vederlagsfritt så lenge selskapet eier og driver kraftverket. Reguleringsanleggene ved Porsavatn er med i overdragelsen, mens den nåværende kraftstasjon fortsatt eies av Hammerfest Elektrisitetsverk. Den skal imidlertid nedlegges når Stor-Porsa er ferdig bygd.

Porsa Kraftlag A/S er, som omtalt foran, et aksjeselskap dannet av Hammerfest Elektrisitetsverk, Alta Kraftlag A/L — Alta, Talvik, Loppa, Kvænangen kommuner samt abonnentene som deltagere — og Repvåg Kraftlag A/L, som dannes av Nordkapp, Måsøy og Kistrand kommuner og abonnentene. Aksjekapitalen er på kr. 600 000 hvorav Hammerfest Elektrisitetsverk eier 70 pst., Alta Kraftlag A/L 20 pst. og Repvåg Kraftlag A/L 10 pst.

Porsa Kraftlag A/S har til formål å fremme den alminnelige elektrisitetsforsyning for de tilsluttede elektrisitetsverker ved samkjøring og bygging av kraftanlegg, i første rekke Stor-Porsa, samt fjernledninger hvorav nevnes Porsa—Hammerfest og Kvalsund—Smørøfjordskaidi.

Til disse utbygginger har kraftlaget ved Kronprinsregentens resolusjon av 9. november 1955 fått et forskutteringslån på inntil 11,5 mill. kroner i Utbyggingsfondet for Nord-

Norge. Ved kgl. resolusjon 10. januar 1958 er videre gitt 1,1 mill. kroner i statsstøtte til linjebygging.

Porsa Kraftlag A/S søker nå om konsesjon på bruksrett til nedre Porsa vassfall samt om tillatelse til følgende reguleringer i vassdraget:

1. Porsavatn 36 m mellom kotene 190 og 226 ved 10,5 m oppdemming og 25,5 m senking.
2. Oppdemming av Bjørnstadvatn, Hermannvatn, Hansvatn og Innervatn til kote 285 og dessuten 0,65 m senking av Bjørnstadvatn til kote 270.

Det samlede magasin blir 92 mill. m<sup>3</sup>. Etter Hovedstyrets beregninger vil dette gi en regulert vassføring i et medianår på 3,6 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende 5 850 nat.-HK i nedre Porsa vassfall.

Den regulerte vassføring i et bestemmende år blir 89 pst. eller 3,2 m<sup>3</sup>/sek. og det konsesjonsfrie magasin i Porsavatn på 12 mill. m<sup>3</sup> (5 m opp og 3 m ned) gir 29,5 pst. eller ca. 1,1 m<sup>3</sup>/sek. De tilsvarende kraftmengder i Stor-Porsa 212 m bruttofall er henholdsvis 9 050 og 3 110 nat.-HK. Tilleggsreguleringen i Porsavatn og reguleringen av Bjørnstadvatn m. fl. gir altså 5 940 nat.-HK. Hertil kommer omkring 1 500 nat.-HK innvunnet i det 53 m høye fall Bjørnstadvatn—Porsavatn til sammen ca. 7 450 nat.-HK.

Man tar som vanlig forbehold om å kunne revidere disse beregninger senere.

I tilslutning til det som er sagt ovenfor antar Hovedstyret at konsesjon på bruksrett til nedre Porsa vassfall i henhold til ervervslovens § 5 kan gis, og anbefaler søknaden herom innvilget.

Reguleringen vil medføre noe skade på fiske, men for øvrig kan man etter det foreliggende gå ut fra at skadene og ulempene vil bli meget beskjedne. Det område som berøres er unyttbart fjellterreng.

Man viser i denne forbindelse også til Hovedstyrets brev av 4. oktober 1956, hvorav avtrykk vedlegges.

Hovedstyret antar at betingelsene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1, for å gi tillatelse til omsøkte regulering er oppfylt og anbefaler også denne søknad innvilget.

Man foreslår betingelsene for erverv av bruksrett og regulering oppstilt under ett. Utkast vedlegges.

Om betingelsene bemerkes:

*Konsesjonstid m. v.*, post 16 og 17.

Bruksretten til nedre Porsa vassfall er av Hammerfest kommune overlatt Porsa Kraftlag så lenge det eier og driver kraftverket.

Hovedstyret anbefaler at begge konsesjoner gis for et tidsrom av 50 år fra konsesjonsens datum.

Med hjemmel i lov av 30. juni 1947 om endring i reguleringslovens § 10, pkt. 3 er foreslått betinget hjemfallsrett til staten også for den konsesjonsfrie regulering med tilhørende anlegg. I henhold til samme lov får vedkommende vassfallseier — i dette tilfelle Hammerfest Elektrisitetsverk — krav på driftsvann på grunnlag av den konsesjonsfrie regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse.

*Innløsningsrett*, post 18.

Reguleringslovens § 10, post 5, herom er i nevnte lov endret tilsvarende og man har derfor også betinget vanlig innløsningsrett for staten på det hele reguleringsanlegg m. v.

*Årlige avgifter*, post 13.

Det søkes om at avgiften til kommuner sløyfes, eventuelt settes lavest mulig med den begrunnelse at Kvalsund kommune, som anlegget i sin helhet er beliggende i, også vil få sin kraftforsyning fra dette. Avgiften til staten søkes satt lavest mulig.

Kvalsund kommune — og distriktet for øvrig — kommer ikke spesielt inn på avgiftsspørsmålet.

Ettergivelse av avgiften kan, i henhold til reguleringslovens § 11, pkt. 6, og ervervslovens § 2, pkt. 13, bare skje under særegne omstendigheter og for et bestemt tidsrom. Hovedstyret finner ikke at slike omstendigheter er til stede her.

For reguleringer og erverv i Nord-Norge til fremme av den alminnelige elektrisitetsforsyning har det vært vanlig å anvende lovens minstesats når det gjelder avgift til staten. Hovedstyret foreslår at den blir brukt her. Avgiften til kommuner har til dels vært satt noe høyere, avhengig av skadevirkningene og kommunenes stilling til spørsmålet. Forholdene her ligger imidlertid slik an at Hovedstyret finner å kunne anbefale at også avgiften til kommuner settes til kr. 0,10 pr. nat.-HK både for erverv av bruksrett og regulering. For øvre Porsa vassfall blir det altså å erlegge avgift av den kraft som vinnes ved reguleringen utover den kraft som har kunnet påregnes ved den konsesjonsfrie regulering.

*Kraftavståelse*, post 12,

er betinget med de vanlige satser, inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Etter reguleringslovens § 12, pkt. 15, siste ledd gjelder plikten til kraftavgivelse etter

denne lov ikke for de vassfall, hvor lignende forpliktelser er fastsatt i henhold til ervervsloven. Ved utformingen av betingelsen har man tatt hensyn hertil.

*Bruk av reguleringsvann*, post 19.

Da det er et nyttbart fall mellom Bjørnstadvatn og Porsavatn er foreslått vilkår om at eiere av bruk eller vassfall som tar i bruk reguleringsvann, men ikke trenger ervervs-konsesjon, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkningen etter de samme regler som gjelder for denne konsesjon.

*Opprettholdelse av fisket*, post 21.

Som vanlig er det betinget opprettholdelse av fisket, men for øvrig er fiskeriinspektørens forslag fulgt.

*Sikkerhetsstillelse*, post 26

er foreslått betinget med et beløp av kr. 5 000.

De øvrige betingelser går man ut fra ikke trenger nærmere omtale.

Utkast til m a n ø v r e r i n g s r e g l e m e n t vedlegges. Ansøkerens forslag er utvidet med angivelse av nedre reguleringsgrense for Hermanvatn, Hansvatn og Innervatn samt med bestemmelse om at Hovedstyret kan bestemme hvor damvokteren skal bo m. v.

Spørsmålet om hvem leieavgiften for øvre Porsa vassfall skal betales til — jfr. brev fra Direktoratet for statens skoger av 22. oktober 1957 — forutsettes tatt opp i forbindelse med behandlingen av den innsendte søknad om leie av dette fall.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 11. mars 1958.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for Porsa Kraftlag A/S til å erverve bruksrett til nedre Porsa vassfall og ytterligere å regulere Porsavassdraget i Kvalsund herred:

#### «1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse, andre norske banker eller selskaper.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

#### 2.

Utbygging av vassfallet og den tillatte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullføres og anleggets drift være påbegynt innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlig tildragelse (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt, stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag vedkommende frister oversittes.

#### 3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

#### 4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende

arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

## 6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet

finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget.

## 8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i ervervsloven og vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene henholdsvis i § 2 punkt 9 og § 12 punkt 7, begge punkters 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste, å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidsvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vassfall — Nedre Porsa vassfall — etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende



eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner.

Konsesjonæren er videre forpliktet til å avgi til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, inntil 10 pst. av den ved tilleggsreguleringen i Øvre Porsa vassfall innvunne kraftmengde (beregnet som angitt i post 13). Fordelingen av kraften bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

### 13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vassfall — Nedre Porsa vassfall — etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

For den ved tilleggsreguleringen innvunne økning av vasskraften i Øvre Porsa vassfall, skal konsesjonæren betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere konsesjonsfrie regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet. Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntre etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

### 14.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

### 15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene og vassfallets utbygging. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

## 16.

Bruksrettskonsesjonen gjelder i 50 år fra konsesjonens datum.

## 17.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene i sin helhet med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringene. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Vedkommende vassfallseier får i tilfelle krav på driftsvann på grunnlag av den konsesjonsfrie regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Godtgjørelsen fastsettes av vedkommende departement.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 18.

I det 35. år regnet fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse reguleringsanleggene i den utstrekning hvori de etter post 17 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

## 19.

Eiere av bruk eller vassfall — som ikke trenger ervervskonsesjon — som tar i bruk reguleringsvatn fra de i denne konsesjon tillatte reguleringer, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkningen etter de samme regler som er oppstilt i postene 12 og 13.

## 20.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

## 21.

Til opprettholdelse av fisket, plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

## 22.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inn til kr. 100 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 23.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 24.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 25.

Det påhviler konsesjonshaveren — i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige

ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av videnskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o. l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasing skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 26.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

## 27.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

## 28.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 27 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov om erverv av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

## 29.

Alle heftelser som hviler på reguleringsanleggene med tilhørende eiendommer faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

## 30.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneeting og innen de juridiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for regulering av Porsavassdraget.

«1.

Reguleringsgrensene er:

Porsavatn:	
Øvre kote .....	226,0
Nedre kote .....	190,0
Reguleringshøyde .....	<u>36,0 m</u>

Høydene refererer seg til F. M. nr. 10 ved lukesjakten. Dette fastmerke (jernbolt i fjell) har høyden 234,14 m o. h.

Bjørnstadvatn:

Øvre kote .....	285,0
Nedre kote .....	270,0
Reguleringshøyde .....	<u>15,0 m</u>

Hermanvatn:

Øvre kote .....	285,00
Nedre kote .....	278,25
Reguleringshøyde .....	<u>6,75 m</u>

Hansvatn:

Øvre kote .....	285,00
Nedre kote .....	274,10
Reguleringshøyde .....	<u>10,90 m</u>

Innervatn:

Øvre kote .....	285,00
Nedre kote .....	276,50
Reguleringshøyde .....	<u>8,50 m</u>

Høydene refererer seg til henholdsvis F. M. 20 høyde 287,25, F. M. 3 høyde 279,88, F. M. 4 høyde 275,10 og F. M. 5 høyde 278,78.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

## 2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.

## 3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller liknende, og at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder og temperaturer m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

## 4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

## 5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

## 6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at Porsa Kraftlag A/S meddeles konsesjon på erverv av bruksrett til nedre Porsa vassfall.

Skadene og ulempene ved de søkte reguleringer antas å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, de påregnelige omkostninger ved anlegget tatt i betraktning, og departementet vil med Hovedstyret anbefale at Porsa Kraftlag A/S overensstemmende med søknaden gis tillatelse til å regulere Porsa vassdraget.

Dersom konsesjonene blir meddelt er det forutsetningen at kraftlaget får adgang til å leie øvre Porsa vassfall. Spørsmålet om vilkårene for leie av dette fall og om hvem leieavgiften skal betales til er under behandling.

Konsesjonsvilkårene anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag med

følgende tillegg (jfr. reguleringslovens § 14, pkt. 4, annet punktum):

«For så vidt det måtte påhvile de eldre reguleringsanlegg m. v., jfr. post 17, eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulker, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 100 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.»

For beregningen av den kraft som kan kreves avstått, jfr. post 12, og av avgiften til stat og kommuner, jfr. post 13, bemerkes at den gjennomførte regulering av Porsavatn på ca. 11 m er bare 8 m erklært konsesjonsfri. Reguleringstillatelsen gjelder således 28 av de 36 meter som Porsavatn i alt vil bli regulert.

Manøvreringsreglement for reguleringen anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 tillates Porsa Kraftlag A/S å erverve bruksrett til nedre Porsa vassfall i Kvalsund herred og å regulere Porsavassdraget i samme herred på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. mai 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

## 11. A/S Norsk Aluminium Company.

*(Tillatelse til planendring, fristforlengelse og fornying av konsesjon vedrørende regulering av Høyangvassdraget.)*

Kgl. res. av 23. mai 1958.

Ved kgl. resolusjon 25. september 1936 fikk A/S Norsk Aluminium Company tillatelse til å erverve A/S Høyangfaldenes vassfall, kraftanlegg, reguleringsanlegg, reguleringsrettigheter og øvrige eiendommer og eiendomsrettigheter i Kyrkjebø herred m. v., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1936 side 70. De tillatte reguleringer omfattet bl. a. 19,0 m regulering av Uravatnet (3,7 m opp og 15,3 m ned).

og 35,0 m regulering av Harbakkevatn (6,4 m opp og 28,6 m ned).

Ved brev av 28. januar 1957 søker A/S Norsk Aluminium Company om å få øke oppdemningen av Harbakkevatn med 7,6 m mot å sløyfe all regulering av det ovenforliggende Uravatn.

Ved brev av 27. mars 1957 søker selskapet videre om 5 års forlengelse av fullføringsfristen for Dalevassdraget, og ved brev av 28. februar 1958 om fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning av søknadene ved brev av 12. mars 1958 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Fra A/S Norsk Aluminium Company er innkommet følgende søknad datert 28. januar 1957 m/bilag:

«Vi arbeider som bekjent med reguleringsarbeider i Eriksdalens vassdrag i Høyanger i Sogn, og herunder har det meldt seg et spørsmål om en mindre avvikelse fra reguleringsplanen av 1918, som ligger til grunn for reguleringskonsesjon. Saken gjelder de to øverste regulerbare vann i vassdraget, Uravann og Harbakkevatn.

Ifølge konsesjonen kan Uravann oppdemmes 3,7 m med tilsvarende magasin på 1,1 mill. m<sup>3</sup>. Etter befaring i terrenget sommeren 1956, viser det seg at denne oppdemning vil bli meget vanskelig og kostbar å gjennomføre. Damstedet ved Uravann så ut til å være vesentlig ugunstigere enn tidligere antatt med morene og til dels meget grov sten i dagen. Terrenget langs Harbakkevatn var dessuten så vanskelig, at en eventuell vei til damstedet ved Uravann ville bli for kostbar å anlegge.

Senkingen i Uravann kan ifølge konsesjonen foretas med 15,3 m med tilsvarende magasin på 2,5 mill. m<sup>3</sup>. Seismiske undersøkelser som er foretatt i høst viser imidlertid at bunnen er dekket av et ca. 10 m tykt morenelag, og noe gunstigere utslagssted for tunnelen er ikke å finne.

Som forholdene ligger an med de meget vanskelige dam- og tunnelarbeider i Uravann, finner vi det gunstigere å øke damhøyden i det nedenfor liggende Harbakkevatn, og sløyfe all regulering av Uravann.

For å få igjen det i Uravann tapte magasin på 2,5 + 1,1 = 3,6 mill. m<sup>3</sup>, må dammen i Harbakkevatn forhøyes 7,6 m over den ifølge konsesjonen fastsatte oppdemningshøyde på 6,4 m.

Noen økning av kraftproduksjonen vil ikke finne sted.

Ifølge konsesjonsbetingelsene går det opprinnelige forslag av 1914 ut på følgende data for Harbakkevatn:

Ordinær vannhøyde, kote .....	815,69
Oppdemning i meter .....	10,31
Senking i meter .....	2,69
Total reguleringshøyde i meter .....	13,00
Magasin, mill. m <sup>3</sup> .....	3,5

I 1918 ble et nytt forslag vedtatt med fornyet nivålement av vannspeilet. Data for dette forslag er følgende:

Ordinær vannhøyde, kote .....	816,60
Oppdemning i meter .....	6,4
Senking i meter .....	28,6
Total reguleringshøyde i meter .....	35,0
Brutto magasin, mill. m <sup>3</sup> .....	9,6

Den endring av 1957, som vi nå ansøker om å regulere etter er:

Ordinær vannhøyde, kote .....	816,60
Oppdemning i meter 6,4 + 7,6 .....	14,0
Senking i meter .....	28,6
Total reguleringshøyde i meter 35 + 7,6 .....	42,6
Brutto magasin i mill. m <sup>3</sup> 9,6 + 3,6 ...	13,2

Høyeste regulerte vannstand i Harbakkevatn blir etter dette:

Kote 823 + 7,6 = 830,6. Høyeste flom blir ca. kote 831,4.

Ekspropriasjonsgrensene er lagt ut etter dataene i 1918-forslaget til kote 825.

Ved den i 1918 forutsatte oppdemning (6,4 m) til kote 823 neddemmes ca. 62 mål. Ved planendringen blir det demmet til kote 823 + 7,6 = 830,6 og man demmer ned ca. 74 mål i tillegg. Vi gjør oppmerksom på at strendene er bratte og praktisk talt uten vegetasjon.

Til videre orientering oversender vi vedlagt kart over Harbakkevatn, hvor den økede oppdemning er inntegnet.

Til videre belysning oversender vi vedlagt fotografier av en oppfaring i 1928 samt forklaring av hvor fotografiene er tatt.»

I et annet brev av samme datum gis en del ytterligere opplysninger:

«På basis av reguleringsplanen av 1918 er der etter ekspropriasjonsskjønn avholdt samme år bl. a. ytet erstatning til grunneiere og bruksberettigede ved reguleringen opp til de høyeste forutsatte reguleringshøyder i magasinene plus 2 m. Når det gjelder Harbakkevatn er det således betalt erstatning for dammen og for skade ved oppdemning til kote 823 plus 2 m. Under forutsetning av at planendringen ved Harbakkevatn blir godkjent, vil vi også måtte ekspropriere den grunn som trenges til økning av oppdemningshøyden fra kote 823 til kote 830,6 + tillegg for bølgelag opp til kote 832,0, og vil videre måtte erstatte grunneiere og bruksberettigede for den økede oppdemning. Etter de naturlige forhold ved Harbakkevatn skulle denne skade neppe bli stor.

For den daværende kløvvei til Uravann ble der i 1918 ekspropriet rett til benyttelse, utbedring og utvidelse i 1 m bredde (foruten nødvendige skråninger og mur). Etter den nåværende plan blir veibredden 3½ m (foruten nødvendige skråninger og mur) og det vil i den anledning antagelig måtte betales tilleggserstatning til de berettigede på strekningen fra grensen Vik/Balestrand ved Blankevatn og frem til damstedet ved Harbakkevatn.

Harbakkevatn ligger i sin helhet i Balestrand herred, mens veien på en kort strekning mellom Høgsvann og Kaldosvatn vil krysse et snipp av Vik herred. Eiendoms- og bruksforholdene i området, spesielt ved Kaldosvatn—Langevatn, er til dels meget innviklet, med et stort antall eiendoms- og bruksberettigede både fra Balestrand og Vik herred. Ifølge en fra Sørenskriveren i Ytre Sogn mottatt oppgave er der således 113 hjemmelsinnehavere til de eiendommer planendringen

vil berøre, og hertil kommer mulige bruksberetigede i begge herreder. Under disse omstendigheter anmoder vi om at der i godkjennelsen av planendringen inntas tillatelse for oss til å påstevne skjønn etter reglene i § 16 nr. 1, 2. avsnitt i lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917.»

Etter en foreløpig gjennomlesning av søknaden ba Hovedstyret i brev av 11. februar 1957 om oversikt over hvor langt arbeidet med regulering og utbygging er kommet, og når det resterende er planlagt fullført, og henviste til betingelsene om frister i konsesjonen av 25. september 1936, post 1,3 samt side 8, annen spalte.

Man mottok så følgende brev, datert 11. mars 1957:

«Vi har mottatt Deres brev av 11. februar 1957. I begynnelsen av februar gjennomgikk vi med Vassdragsvesenets hydrologiske av-

deling, overingeniør Jerstad, de data som Vassdragsvesenet regner med for utnyttet og unyttbar vannkraft i de ovennevnte anlegg, da våre beregninger ikke helt stemte med Vassdragsvesenets tall.

Det viste seg da at Vassdragsvesenet hadde slått sammen Hovlandsvassdraget og Øreanlegget til en samlet ydelse på 18 100 kW. Videre hadde Vassdragsvesenet slått sammen Gautesdalen og Eriksdalen til en samlet ydelse på 29 100 kW og forutsatt at Gautedalens nederste vann Langevann, som ligger på kote 607,90 skulle demmes opp med en ca. 20 m høy dam for å bringe vannspeilet opp i nivå med Roesvanns kotehøyde på 627,70. Videre måtte dammen ytterligere forhøyes for å få nødvendig magasin i Langevann samt overhøyde for å ta vannet over til Roesvann gjennom en tunnel. Overingeniør Jerstad var enig med oss i at denne regulering ikke ville være praktisk gjennomførbar og at Gautesdalen må betraktes som et eget reguleringsobjekt med dammer, tunneler og kraftstasjon, uavhengig av Eriksdalen.

Etter denne konferanse får vi følgende tabell:

1) Kraftanlegg I — Øre — ferdig 1918 .....	9 500 kW
2) Kraftanlegg I — Jetland — ferdig 1924—25 .....	9 800 »
3) Kraftanlegg II — Roesvann—Styggehølen .....	21 100 »
1. byggetrinn ferdig 1939, ca. 16 000 HK, videre utbygging se rapport.	
4) Kraftstasjon III — Høgsvann—Roesvann (Bygges 1959—60) .....	2 400 »
5) Kraftstasjon IV — Norddalsvann—Høgsvann (Bygges 1959—60) .....	1 300 »
	<u>44 100 kW</u>

Videre muligheter er:

6) Overføring av Hovlandsvassdraget (til Vadheim) via Øre til Høyanger .....	8 600 kW
7) Gautesdalen: Langevann—Styggehølen .....	5 700 »
8) Daleelven fra kraftstasjon II — Styggehølen—Sjøen .....	6 900 »
	<u>21 200 kW</u>

De tre siste muligheter post 6), 7) og 8) gir bygningsteknisk mange vanskeligheter og vil bli kostbare å bygge ut.

Angående de forskjellige reguleringer som er foretatt og som skal foretas, skal vi gi følgende opplysninger:

#### Ad Kraftstasjon I — Øre.

		Bygget ferdig
Store Uldalsvann — Dam .....	HRV. k. 597	1918
Kanal .....	LRV. k. 588,3	1918
I Store Uldalsvann er det bygget en dam mot Kråkosen samt jorddam mot Farlivann. I Uldalsvannets kanal løper vannet via Farlivann og Bergstenskviavann uten regulering ned i Bergsvann, hvor der er dam .....		
	HRV. k. 578,5	1918
og inntakstunnel .....	LRV. k. 568,0	1918
Videre rørledning ned til kraftstasjon I (3 + 1 maskin) Øre .....	9 500 kW	1918

#### Ad Kråkosprosjektet.

Det ville teknisk sett være helt uforsvarlig å slippe vann fra Store Uldalsvann til en eventuell kraftstasjon i Kråkosvassdraget, da alt vann fra Store Uldalsvann og Bergsvann benyttes til kraftproduksjon i kraftstasjon I.

#### Ad Kraftstasjon I — Jetland.

Kyrevann, Blåvann, Holmevann løper uten regulering ned i Ø. Larselvvann, videre uten regulering via N. Larselvvann ned i Ø. Bredalsvann. Her er foretatt følgende regulering:

		Bygget ferdig
Dam .....	HRV. k. 799,30	1924
Tappetunnel .....	LRV. k. 771,50	1923
Herfra går vannet til N. Bredalsvann med dam .....	HRV. k. 735,50	1925
Inntakstunnel .....	LRV. k. 720,55	1922

Ca. 600 m etter utslaget i N. Bredalsvann ledes Skråbakkjetjern ned i tunnelen. Skråbakkjetjern har en liten dam.		Bygget ferdig
Videre går inntakstunnelen til rørledning til Kraftstasjon I (3 maskiner) Jetland .....	9 800 kW	1922

*Ad Kraftstasjon II — Roesvann—Styggehølen.*

Anlegget er oppdelt i flere byggetrinn.

*Byggetrinn I.*

Regulering av Stølsvann, Kaldosvann, Høgsvann, Roesvann.

Norddalsvassdraget og øvre del av Eriksdalen ble ikke regulert i dette byggetrinn.

		Ferdig
Ved Stølsvann ble slått senkn.tunnel ...	LRV. k. 740,0	1938
Ved Kaldosvann ble slått senkn.tunnel ...	LRV. k. 703,3	1938
Dam .....	HRV. k. 714,0	1938
Ved Høgsvann senkningskanal .....	LRV. k. 687,0	1939
Dam .....	HRV. k. 694,0	1939
Ved Roesvann laveste sekning .....	LRV. k. 623,5	1938
Normal vst. ....	k. 627,3	

Første byggetrinn omfatter ca. 16 000 HK og driftstunnelen ble dimensjonert for 2 rørledninger med 2 stusser i tunneluttak.

I april 1938 ble stasjonen satt i drift mens reguleringsarbeidene for byggetrinn 1 fortsatte utover 1939. Så kom krigen, og reguleringsarbeider for å stabilisere driften for 8 760 timer brukstid ble fortsatt med:

Norddalsvann senkningstunnel .....

LRV. k. 777,0	1957
---------------	------

I krigens siste år ble ingen anleggsarbeider utført, men gjenopptatt etter krigen med:

Norddalsvann dam .....

HRV. k. 804,0	1952
---------------	------

I 1946 begynte man prosjektering og innkjøp av et reservevesørgregat 16 000 HK og rørledning for Kraftstasjon II, hvor den 2nen rørstuss i inntakstunnelen skulle tas i bruk. På grunn av lang leveringstid fra norske verksteder var dette anlegg ferdig til drift først i 1955—56. Reguleringsarbeidene har fortsatt i langsomt tempo den hele tid med:

Ø. Gruvlebottenvann senknings-tunnel .....

LRV. k. 842,5	1956
---------------	------

Tunnelen er sprengt, men p. g. a. uberegnelige morenemasser må opprensning finne sted våren 1957.

Reguleringsarbeidene fortsetter med:

Øvre Gruvlebottenvann — dam .....	HRV. k. 872,0	1957
Nedre Gruvlebottenvann — dam ...	HRV. k. 811,0	1957
Senkningstunnel .....	LRV. k. 797,0	1957
Stølsvann — dam .....	HRV. k. 771,0	1958
Harbakkevann — dam .....	HRV. k. 830,6	1959
Senkningstunnel .....	LRV. k. 788,0	1958

(Ansøking om forandrede reguleringshøyder i Harbakkevann p. g. a. forholdene i Uravann).

Videre utnyttet de regulerte fall mellom Norddalsvann til Høgsvann med Kraftstasjon IV (1 300 kW) og fallet fra Høgsvann til Roesvann med Kraftstasjon III (2 400 kW). Alle de sist nevnte regulerings- og byggearbeider antas å være ferdige i løpet av 1960.»

om fristforlengelse, da vi ikke ville ta opp disse spørsmål i den tid, og de senere års abnorme leveringsterminer fra norske verk har gjort at vi først nu har fått den fulle oversikt over reguleringsforhold og byggeterminer i dette vassdrag.

Vi forutsetter at denne fristforlengelse ikke griper forstyrrende inn i eventuelle senere søknader, hvis andre utbyggingsplaner (f. eks. post 6, 7 og 8 i brev av 11. mars 1957) blir aktuelle.»

Etter konferanse med søkeren sendte denne inn søknad om fristforlengelse, datert 27. mars 1957. Søknaden lyder:

«Vi refererer til vår skrivelse av 28. januar 1957 angående forandring av plan for regulering i Eriksdalen, Høyanger—Kyrkjebø, Sogn, samt til vår skrivelse av 11. mars 1957 med en oversikt over reguleringer og utbygging av Jetlands-, Øre- og Dalevassdraget.

Under henvisning til konferanse med Vassdragsvesenet søker vi herved om fristforlengelse i 5 år for de i brev av 11. mars 1957 oppgitte reguleringsarbeider og kraftanlegg i Eriksdalsvassdraget og Norddalsvassdraget.

Som det fremgår av oversikten av 11. mars 1957 brøt krigen av en kontinuerlig søknad

Søknaden om planendring er kunngjort i Norsk Lysingsblad for 3. og 6. april 1957 (nr. 79 og 82), og har sammen med søknaden om fristforlengelse vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Kyrkjebø kommunestyre behandlet sakene i møte 5. oktober 1957 og følgende ble ført inn i møteboken:

«Det låg føre tilråding i denne saka frå ei nemnd som vart nedsett av komm.styret den 27. august 1957 d. å. til å koma med framlegg

til vedtak av kommunen. Overlækjar Kristoff hadde vore hindra i å møte i nemnda.

Nemnda gjer slikt framlegg til vedtak:

«Det blir tilrådd ei fristlenging på 5 år med regulering og utbygging av vassdraget i Eriksdalen (medrekna Nordalsvassdraget).

Når det gjeld reguleringa i Eriksdalen, så har selskapet frå før løyve til å demme opp både Uravatn og Harbakkevatn, det siste 6,4 m og ei senking på 28,6 m. Nå blir det søkt om løyve til å demme opp Harbakkevatn 14 m med same senking, og så sløyfe all regulering av Uravatn.

Ein er sjølv sagt interessert i at selskapet får høve til å regulere, på rimelegaste måte, mest mogeleg av vassdraget i Eriksdalen for å skaffe elektrisk kraft. Søknaden blir difor tilrådd, sjølv om ein er merksam på at di høgre oppdemminga er di større er fåren ved dambrot. Men etter røynsle ein vann hausten 1956 kan ein ikkje rå til at konsesjon blir gitt utan atterhald.

Den store nedbørmengda ein hadde for kring eitt år sidan gjorde at alle dei vassmagasin selskapet hadde var breiddfulle. Og på toppen av dette kom det så eit styrtregn som straks laga flaum, av di dette flaumvatnet, på grunn av dei fulle magasinane, ikkje blei regulert nokon stad. Gjennom dei etter måten store overlaupsopningane hadde flaumvatnet friare veg enn det ville ha hatt utan demningar i heileteke. Resultatet blei at Dale-elva fløynde opp og gjorde skade for kring kr. 300 000. Og det er vel ikkje sterkt sagt, at om styrtregnet hadde halde ved eit par timar til, augnar ein truleg ikkje storleiken av den skaden elva ville ha gjort. Etter flaumen dukka det difor straks opp 2 alvorlege spørsmål for Kyrkjebø kommune:

1. Kva kan gjerast for å avgrensa eller helst sleppe liknande flaumar i framtida.
2. Kven skal om så er ta kostnaden med vølingsarbeidet etter slike flaumar.

Kravet frå Kyrkjebø kommune er å få desse 2 spørsmåla avklåra før konsesjon blir gitt.

Grunnen som Dale-elva renn over er sand og laus morenegrus. Sjølv med dei gode og solide elveforbygningar vi nå har, kan vi for ettertida ikkje kjenne oss trygge for alvorlege flaumskadar. Ein meiner difor at det må bli selskapet som må ta kostnaden med ein vidare elveforbygning og kostnaden med dei skader framtidige flaumar gjer.

På bakgrunn av det som er nemnt lyt ein oppmoda departementet om å gjera sitt til at det kan kome i stand tinging mellom konsesjonssøkjaren og Kyrkjebø kommune. Og under desse tingingane ville det vere ynskjeleg at ein målsmann frå departementet kunne vere til stades.»

Nemnda sitt framlegg vart samrøystes vedteke.»

Vik kommunestyre fattet i møte 24. april 1957 følgende vedtak:

«I fall det vert ytt erstatning for skader og ulemper m. v. vil ein rå til at omsøkte regulering, planendring og freistforlengelse vert gjeve.»

Balestrand kommunestyre vedtok i møte 25. juni 1957 slik uttalelse:

«Kommunestyret har ingen merknad til at

reguleringsplanen vert endra i samsvar med søknad frå Norsk Aluminium Co.»

Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane uttaler i påskrift 14. oktober 1957:

«Jeg har ikke noe å merke til selve planene for reguleringen av vassdraget.

Eriksdalselven går tvers gjennom tettbebyggelsen i Høyanger. Den går hele veien gjennom oppfylte ører og morenegrunn. Det er et meget farlig elveleie som hele veien gjennom tettbebyggelsen helt til sjøs må forbygges. En del forbygninger er gjort. Jeg så tilfeldigvis for mange år siden arbeider som ble utført. Jeg var forbauset over den etter min mening dårlige utførelse. Jeg gjør uttrykkelig oppmerksom på at dette var et tilfeldig inntrykk. Jeg har aldri sett nøyere på forholdene. Jeg tror de tidligere utførte arbeider bør ettersees grundig.

Jeg er enig i Kyrkjebø herredstyres uttalelse sak nr. 45 i møte 5. oktober 1957 forsåvidt flommen og farene ved den angår.

De foretatte reguleringer vil slik som forholdene i vassdraget er selv med et strengt manøvreringsreglement føre til økete toppflommer. Det er der ikke noe å gjøre ved. Høyanger er avhengig av elvenes kraft og den må utnyttes. Men Eriksdalselvns forbygning gjennom tettbebyggelsen må tas opp til grundig overveielse. Den nye bro har gjort forholdene farligere.

Jeg vil råde til at Kyrkjebø kommune i samarbeid med Norsk Aluminium Co og Vassdragsvesenet tar opp planen for forbygningen av elven gjennom tettbebyggelsen til grundig overveielse. Det haster med å få forbygningene ferdig.

Jeg råder til at de søkte reguleringskonsesjoner blir gitt.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane viser i påskrift 19. oktober 1957 til de her gjengitte uttalelser og sier:

«Herfrå har ein ikkje noko å merke og vil rå til at omsøkte reguleringskonsesjonar vert gjevne.»

Disse uttalelser er forelagt søkeren som i brev av 9. november 1957 bemerker:

«Av de innkomne uttalelser er det bare Kyrkjebø herredstyres vedtak av 5. oktober d. å. som foranlediger bemerkninger fra vår side. Herredstyret har her sluttet seg til et begrunnet utkast til vedtak av en særskilt kommunal komité, hvor det bl. a. heter:

«... Det blir tilrådd ei fristlenging på 5 år med regulering og utbygging av vassdraget i Eriksdalen (medrekna Nordalsvassdraget).

Søknaden blir difor tilrådd, sjølv om ein er merksam på at di høgre oppdemminga er di større er fåren ved dambrot. Men etter røynsle ein vann hausten 1956 kan ein ikke rå til at konsesjon blir gitt utan atterhald. ... Etter flaumen dukka det difor straks opp 2 alvorlege spørsmål for Kyrkjebø kommune:

1. Kva kan gjerast for å avgrensa eller helst sleppe liknande flaumar i framtida.
2. Kven skal om så er ta kostnaden med vølingsarbeidet etter slike flaumar.



Kravet frå Kyrkjebø kommune er å få desse 2 spørsmåla avklåra før konsesjon blir gitt.»

I sakens anledning har vi innhentet en skriftlig uttalelse datert 5. ds. fra anleggets konsulenter, ingeniør Chr. F. Grøner, hvorav kopi vedlegges.

Av denne fremgår at planendringen ikke vil medføre større magasin enn det som var forutsatt i reguleringsplanen av 1918 (13,6 mill. m<sup>3</sup> i alt), og at planendringen ikke som antatt av Kyrkjebø herredstyre vil øke faren for flomskader, men tvertimot minske denne i forhold til reguleringsplanen av 1918.

Hensett hertil vil vi anse det som urimelig om planendringen som er nødvendig gjort av de vanskelige grunnforhold i Uravann, og som i forhold til hele anleggets størrelse må ansees som forholdsvis uvesentlig, skulle benyttes til å påhefte oss nye og tyngende konsesjonsforpliktelser.

Vi anmoder derfor om at planendringen godkjennes uten at der tas forbehold som foreslått av Kyrkjebø herredstyre.

Heri ligger ikke at vi avslår å forhandle med kommunen og de øvrige interesserte om en rimelig ordning av de spørsmål som er reist, og vi skal gjerne selv ta initiativet til slike forhandlinger.

Under katastrofeartede forhold, som de som førte til flommen høsten 1956, vil der kunne oppstå skader uten at disse kan føres tilbake til et reguleringsanlegg som vårt. Et nytt konsesjonsvilkår som helt eller delvis velter ansvaret for den slags hendelige ulykker over på oss kan vi ikke akseptere.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 24. april 1957:

«Saken har vært oversendt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, og jeg viser til vedlagte gjenpart av hans uttalelse, datert 4. april 1957.

Konsulenten foreslår bl. a. at det tas inn i konsesjonsvilkårene bestemmelser om at konsesjonæren kan pålegges å sette ut yngel og/eller settefisk.

I henhold til reguleringsstillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 19. november 1915 (II § 7) ble A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. pålagt bygging og drift av klekkeri. Klekkeriet har vært i drift siden 1918. Konsesjonæren har således også i de år som er gått siden første regulering satt ut yngel i de regulerte vann. Hvor meget som er utsatt hvert år har jeg ikke oversikt over.

For konsesjonæren vil det derfor ikke by på noen særlig forandring eller merkostnad om en nå innfører bestemmelse om at utsettingen skal foregå etter nærmere pålegg fra departementet, men for fiskeadministrasjonen vil det medføre at en får bedre oversikt over det som til enhver tid blir gjort til fremme av fisket i de regulerte vannområder, og jeg vil derfor be om at det i eventuell reguleringsstillatelse blir tatt inn slike bestemmelser som konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge har foreslått.»

Konsulentens uttalelse lyder:

«Harbakkevatnets naturlige vannstand ligger på kote 816,60 med et areal på 0,3656 km<sup>2</sup>. Etter konsesjon fra 1918 er vatnet tillatt regulert med 28,6 m senkning og 6,4 m oppdem-

ming. Arealen varierer fra ca. 0,17 km<sup>2</sup> ved største senkning til ca. 0,43 km<sup>2</sup> ved største oppdemming.

A/S Norsk Aluminium Company søker nå å regulere Harbakkevatnet ved ytterligere 7,6 m oppdemming. Vatnet vil da få et areal på ca. 0,51 km<sup>2</sup>.

Jeg har ikke kjennskap til den nåværende regulerings virkning på fiskebestanden. Det må antas at skadevirkningene er meget betydelige, spesielt på grunn av de ødeleggende virkninger på mange av fiskens næringsdyr. Det er også sannsynlig at reproduksjonen er blitt skadelidende. En utvidet regulering vil ytterligere forverre fiskens livsbetingelser i vatnet.

For så langt det er mulig å motvirke regulerings virkninger på fiskebestanden i vassdraget, foreslås følgende forpliktelse inntatt i konsesjonsbestemmelsene:

Til fremme av fisket i vassdraget plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk av de arter og på de steder som blir bestemt av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig, plikter konsesjonæren å anbringe gitter eller annen sperreinnretning foran tappeluker eller tunnelinntak.

Om vedkommende departement med års mellomrom finner det nødvendig å foreta fiskebiologiske undersøkelser i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 25. september 1936 fikk A/S Norsk Aluminium Company tillatelse til å erverve A/S Høyangfaldenes vassfall, kraftanlegg, reguleringsanlegg, reguleringsrettigheter og øvrige eiendommer og eiendomsrettigheter i Kyrkjebø herred m. v.

Den tillatte regulering omfatter bl. a. 19,0 m regulering av Uravatn (3,7 m opp og 15,3 m ned) og 35 m regulering av Harbakkevatn (6,4 m opp og 28,6 m ned). Nye undersøkelser i marken har vist at arbeidene med dam og tunnel ved Uravatn som ligger øverst i vassdraget, vil bli meget vanskelig, og selskapet søker derfor nå om å få øke oppdemningen av det nedenforliggende Harbakkevatn med 7,6 m mot å sløyfe all regulering av Uravatn. Samlet magasinivolum og regulert vassføring oppgis å bli som før. Ut fra begrunnelsen for planendringen antar Hovedstyret at denne vil medføre en reduksjon av byggeomkostningene.

Neddemt areal ved Harbakkevatn vil øke fra ca. 62 da til ca. 136 da, men samtidig reduseres neddemt areal ved Uravatn til 0. Da det her dreier seg om høyfjell og grunn som praktisk talt er uten vegetasjon, antas planendringen å medføre bare en helt ubetydelig øking av skader på grunn.

Når det gjelder fiske, sier konsulenten for ferskvannsfiske i Vest-Norge at en utvidet regulering av Harbakkevatn vil forverre fiskens livsbetingelser i vatnet utover de meget

betydelige skadevirkninger som må antas å følge av den tidligere tillatte regulering i dette vatn. Konsulenten nevner ikke reduksjon av skadevirkningene på fiske i Uravatn ved sløyfing av den tillatte 19 meters regulering der. Hovedstyret antar imidlertid at når det skal overveies om det skal betinges tiltak for opprettholdelse av fiske, må disse to vatn ses under ett. Det er sannsynlig at forholdene for fiske i Uravatn bedres ved å sløyfe enhver regulering der.

Når man fra før har en regulering på hele 35 m, som i Harbakkevatn, regner man vanligvis med at noen meter fra eller til spiller mindre rolle for fisket, jfr. f. eks. Fiskeriinspektørens uttalelse av 29. august 1956 gjengitt i Hovedstyrets brev til Departementet av 10. oktober 1956 angående ytterligere regulering av Blådalsvassdraget.

Hovedstyret anser det derfor tvilsomt at planendringen som helhet vil medføre økte skader på fisket, og kan ikke anbefale at det settes betingelse som foreslått av Fiskeriinspektøren.

Etter dette vil man tilrå at søknaden om planendring imøtekommes.

#### *Manøvreringsreglement.*

Reglement for Dalevassdraget er fastsatt ved kgl. resolusjon 18. september 1916. Siden da er planene endret, jfr. Departementets brev 8. mars 1924, og man vedlegger derfor utkast til ajourført reglement.

Kyrkjebø kommunestyre kommer i sin uttalelse inn på spørsmålet om reguleringens økning av høstflommene. Hovedstyret antar imidlertid at dette spørsmål har liten tilknytning til foreliggende sak idet planendringen gjenoppretter de naturlige forhold ved Uravatn og neppe forverrer den selvregulerende virkning av magasinet i Harbakkevatn.

Det kan opplyses at Kyrkjebø kommune i de siste ca. 10 år, har holdt på med et forbygningsarbeide oppover fra tettbebyggelsen i Høyanger i ca. 1 300 m lengde. Overslag kr. 600 000 hvorav kr. 150 000 i statstilskott.  $\frac{3}{4}$  av arbeidet antas ferdig.

Etter flommen 22. oktober 1956 er planlagt en forlengelse oppover på høyre bredd på 1 320 m. Overslag kr. 360 000. Det er tilsagt  $\frac{1}{3}$  statstilskott inntil kr. 120 000 på vassdragsbudsjetten til dette arbeid.

Videre oppover dalen arbeider Naco med beskyttelse av kraftledning.

Forbygningsarbeider gjennom tettbebyggelsen til utløpet i fjorden drives uten stats-tilskott av kommunen og Naco.

Når det gjelder spørsmålet om fristforlengelse er situasjonen følgende:

A/S Høyangfaldene søkte regelmessig om fristforlengelse og fristene var ved overdragelsen til A/S Norsk Aluminium Company i 1936 følgende:

Dalevassdraget (Eiriksdals- og Gautesdalsvassdragene): Utbygning og regulering skal være fullført og anleggenes drift påbegynt innen 19. november 1939.

For Kråkevassdraget var den tilsvarende frist 2. april 1937.

A/S Norsk Aluminium Company har ikke før søkt om å få disse frister forlenget. I brev av 27. mars 1957 søker selskapet om 5 års forlengelse av fristen for Dalevassdraget. Distriktet har ikke kommet med innvendinger mot denne søknad, og Hovedstyret vil tilrå at fristen for utbygging og regulering av Dalevassdraget blir forlenget til 19. november 1962.

Hovedstyret har gjort A/S Norsk Aluminium Company oppmerksom på at det trenges fornyelse av reguleringskonsesjonen hvis det skal holdes reguleringssskjønn i anledning ytterligere oppdemning av Harbakkevatn, og har mottatt søknad, jfr. selskapets brev av 28. februar d. å.

Hovedstyret vil tilrå at konsesjonen av 25. september 1936, jfr. konsesjon av 2. april 1917, fornyes på uforandrede vilkår.

Hovedstyret vil videre tilrå at det gis tillatelse til å stevne eiere og rettighetshavere til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851, § 1.

Spørsmålet om fristen for utbygging og regulering av Kråkevassdraget, forsåvidt angår den del som skal bygges ut langs vassdraget skal man senere komme tilbake til i en egen sak.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 11. mars 1958.»

Hovedstyrets forslag til nytt manøvreringsreglement for Høyangvassdraget er:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Magasin	Oppdemn. senk. i m	Reguleringsgrenser m o. h.		Høyde i m
		Øvre	Nedre	
I Øreelv:				
Trollebotnvatn, Nedre .....	6,0 / 1,0	771,0	764,0	7,0
Bergsvatn (Bergsteins—Kviavatn) .....	11,58/ 3,42	578,5	563,5	15,0
I Jetlandselv:				
Bredalsvatn, Øvre .....	16,29/23,71	810,0	770,0	40,0
Bredalsvatn, Nedre .....	23,63/14,37	755,0	717,0	38,0
Skråbakkjetjern (Skovbakkevatn) .....	2,4 / 0,6	863,0	860,0	3,0
I Eriksdalen:				
Roesvatn .....	6,3 /11,7	634,0	616,0	18,0
Høgsvatn .....	7,1 / 7,9	695,0	680,0	15,0
Norddalsvatn .....	13,45/15,55	806,0	777,0	29,0
Gruvlebottenvatn, Nedre .....	2,5 /11,5	811,0	797,0	14,0
Gruvlebottenvatn, Øvre .....	7,6 /32,4	872,0	832,0	40,0
Kaldosvatn .....	9,8 / 8,2	720,0	702,0	18,0
Stølsvatn .....	5,8 /33,2	771,0	732,0	39,0
Harbakkevatn .....	14,0 /28,6	830,6	788,0	42,6
Uravatn .....	0/0	—	—	0
Langevatn .....	4,5 / 0,0	729,0	—	4,5
I Gautesdalen:				
Langevatn .....	24,1 / 2,1	632,0	610,0	22,0
Huskovatn .....	5,2 / 1,8	689,0	682,0	7,0
Steinbottenvatn .....	0,2 /10,8	883,0	872,0	11,0
Viesbottenvatn .....	0,4 /25,6	958,0	932,0	26,0
Viesbottenvatn, Øvre .....	0/0	—	—	0
Gautesdalsvatn, Øvre .....	0,1 /25,9	1 058,0	1 032,0	26,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker ved de enkelte dammer.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lågvassføring forbi kraftverket forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i de nedenforliggende kraftstasjoner med det for øye å oppnå den størst mulige kraftytelse.

3.

Til å forestå manøvreringen foreslås en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Damvokternes boliger skal ligge i dammenes umiddelbare nærhet og være forsynt med telefon.

4.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

5.

Endring av dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Harbakkevatn og Uravatn ligger i Eirikdalsvassdragene som er en del av Dalevassdraget. Den opprinnelige ervervs- og reguleringskonsesjon er gitt ved kgl. resolusjon av 19. november 1915, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1915, side 36. Planen ble senere endret ved Arbeidsdepartementets brev av 8. mars 1924.

Som det sees har undersøkelser i marken vist at arbeidene ved Uravatn etter de opprinnelige planer vil bli meget vanskelige. Etter det som er opplyst, antas planendringen bare å medføre en helt ubetydelig økning av skader på grunn. Når det gjelder skade på fisket har konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge uttalt at en utvidet regulering av Harbakke-

vatn vil forværre fiskens livsbetingelser utover de meget betydelige skadevirkninger som antas å følge av den tidligere tillatte regulering i dette vatn. Departementet er imidlertid enig med Hovedstyret i at det er tvilsomt om planendringen i sin helhet vil medføre øket skade på fisket og kan med Hovedstyret ikke anbefale at det settes slike vilkår til fremme av fisket som foreslått av Fiskeriinspektøren.

Departementet vil med Hovedstyret tilrå at søknaden om planendringen imøtekommes.

Departementet vil videre tilrå at det fastsettes reguleringsreglement for Høyangvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med Hovedstyrets forslag.

Når det gjelder Kyrkjebø kommunes uttalelse om spørsmålet om reguleringens øking av høstflommene, viser en til Hovedstyrets uttalelse.

Angående søknaden om fristforlengelse vil departementet i samsvar med Hovedstyret tilrå at fristen for utbygging og regulering av Dalevassdraget blir forlenget til 19. november 1962.

Videre vil departementet med Hovedstyret tilrå fornyelse på uforandrede vilkår av konsesjonen av 25. september 1936 der bl. a. den rett A/S Høyangfaldene hadde fått ved kgl. resolusjon av 19. november 1915 til regulering av Dalevassdraget ble overdratt til A/S Norsk Aluminium Company.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet i henhold til bemyndigelse gi selskapet tillatelse til å stevne eiere og rettighetshavere til ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851.

Industridepartementet

tilråder:

1. Planen for regulering av Høyangvassdraget som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 19. november 1915 og endret ved Arbeidsdepartementets brev av 8. mars 1924, og som A/S Norsk Aluminium Company ved kgl. resolusjon av 25. september 1936 fikk tillatelse til å gjennomføre, tillates endret i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. mai 1958.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Høyangvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med forslag i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
3. A/S Norsk Aluminium Companys tillatelse til regulering av Dalevassdraget fornyes i samsvar med § 16 pkt. 6 i lov nr. 17 av 14. desember 1917.

4. I medhold av nevnte lov av 14. desember 1917 § 12 nr. 1, annet punktum, forlenges fristen for utbygging og regulering av Dalevassdraget til 19. november 1962.

## 12. Oldereidvassdraget m. v.

(Planendring m. v.)

Kgl. res. av 6. juni 1958.

Salten Kraftlag A/S fikk ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951 tillatelse til erverv og regulering av Oldereidvassdraget m. v. i Skjerstad herred i Nordland fylke, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951 s. 65 flg.

Tillatelsen gjelder regulering av Gjømmervatn og Børnupvatn i Oldereid elva og av Mangevatn i Skredelva samt overføring av avløpet fra Mangevatn til Oldereidvassdraget. Gjømmervatn er tillatt regulert 8,5 m, herav 2,5 m ved oppdemming og 6 m ved senking.

Ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 er reguleringstillatelsen fornyet på uforandrede vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 s. 97 flg.

Salten Kraftlag A/S har i brev av 14. mars 1957 søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Oldereidvassdraget med 25 cm ytterligere heving av Gjømmervatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 21. mai 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i saken:

«Fra Salten Kraftlag A/S har Hovedstyret mottatt følgende søknad datert 14. mars 1957:

«Idet jeg henviser til konferanse med Deres overingeniør Bang tillater Salten Kraftlag A/S seg å søke om å få heve Gjømmervatn 25 cm mer enn det er gitt tillatelse til.

Hevingen er tenkt gjennomført ved å legge 2 stk. 5" × 5" bokser på toppen av overløpsdammen. Disse vil bli lagt ned i spor laget av kanaljern som hugges ned og støpes fast i dammen. Sporene vil bli satt i en avstand av ca. 3 m.

Årsaken til at vi ønsker å heve vannstanden yderligere er at vi ved sekning av vannet har en terskel mellom sørsiden og nordre del som gjør at vi bare kan tappe nordre del ned til kote 380 mens laveste reg. vannstand er kote 376. Å sprengne en tilstrekkelig dyp kanal for å senke den nordre del ned til kote 376 vil koste kr. 250 000. Vi vil i år sprengne en kanal en meter dyp i terskelen p. g. a. vannmangel men det vil fremdeles stå igjen en 3 m høy terskel som medfører at vi reduserer vårt beregnede magasin fra 46 mill. m<sup>3</sup> til 40—42 mill. m<sup>3</sup>, dette tilsvarende 2,5—3,5 mill. kWt. og kr. 65—90 000 tapt inntekt pr. år.

En 25 cm heving av hele magasinet vil bety en økning av magasinet på ca. 2 mill. m<sup>3</sup> som tilsvarende ca. 1,5 mill. kWt. og en inntekt på ca. kr. 35 000 pr. år.

Den omsøkte heving vil medføre at ca. 20—30 000 m<sup>2</sup> vil bli neddemmet. Kraftlaget har tidligere hevet vannet 2,5 m. Innkjøp av oppdemningsrettigheter har foregått fra 1918 og utover og vi har minimum sikret oss 7 m hevsrett.

Skogen er hugget rundt vannet til 0,5 meter over den nu høyeste regulerte vannstand.

Det vil i mai d. å. bli avholdt skjønn over de skader reguleringen har voldt på fiske og skogdriften. Det ville derfor være en fordel om Hovedstyret kunne avgjøre vår søknad før dette skjønn blir avholdt.»

Hovedstyret ba søkeren fremskaffe opplysninger bl. a. om omkostningene og manøvreringsreglement. Dette ble besvart slik i brev av 10. april 1957:

«I det jeg henviser til telefonsamtale med Deres kontor vil jeg herved få komme med de ønskede tilleggsopplysninger.

Det allerede gitte manøvreringsreglement kan beholdes, vi ønsker bare å heve øvre reguleringsgrense fra kote 384,5 til 384,75.

Vi regner med å kunne utføre hevingen som vist på vedlagte tegning nr. 3646 med rødt for ca. kr. 5 000.

Det er ikke nødvendig med yderligere grunnanskaffelser da vi som nevnt i vårt brev av 14. mars d. å. tidligere har sikret oss rett til å heve vannstanden med 7—8 meter.

Den grunn som blir neddemmet er for det vesentlige myr — noe skog som allerede er hugget til en halv meter over nuv. H.R. vannstand, dessuten er det noen fjellknatter og noe sandstrand.

Det foregår ikke megen skogdrift rundt vannet. Hele sør- og vestsiden eies av staten. Oppsitterne hevder at de fløter ved i vassdraget men det opplyses også at det vesentlige av veden — når det hugges — kjøres på vinterføre over til Vesterli og Karbøl i Misværdalen.

Det vil i juni måned bli holdt skjønn langs vannet da grunneierne hevder at senkningen har ødelagt fisket og fløtningsmulighetene. Ved dette skjønn ville det være greit om vi kunne ta med den omsøkte heving av vannet — og tør derfor be Dem behandle vår søknad snarest.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 15. og 20. april 1957 (nr. 89 og 92) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Skjerstad herredstyre har i møte 24. juli 1957 enstemmig vedtatt å tilrå søknaden innvilget.

Nordland Fylke, Elektrisitetskontoret, har ikke noe å bemerke og anbefaler søknaden innvilget, og

Nordland fylke slutter seg til denne uttalelse, jfr. påtegninger henholdsvis av 5. og 8. august 1957.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 30. april 1957 avgitt følgende uttalelse:

«Hovedstyrets ekspedisjon av 10. april 1957, jnr. 514-57-V, har vært forelagt kon-

sulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge som den 23. april har skrevet slik:

«Ved ekspedisjon av 27. november 1953, jnr. 1006/53 N, ga jeg til Dem en oversikt over hvordan jeg reknert med at forholdene ved Gjømmervatnet i Oldereidvassdraget ville utvikle seg etter reguleringen. En må anta at det for fisken nærmest vil være en fordel om senkningen av deler av vatnet blir mindre omfattende enn planlagt, og en i stedet får en mindre heving slik som omsøkt nå. Jeg har derfor intet å innvende mot at Gjømmervatnet blir hevet 25 cm, mer enn nå, mens nordre del av vatnet tappes ca. 3 m mindre enn opprinnelig planlagt.»

I skriv av 27. november 1953 uttalte konsulentene følgende om reguleringsplanene for Gjømmervatnet:

«Gjømmervatnet er et ypperlig vatn, det eneste fiskeslaget der er aure av en kvalitet som er nesten enestående i Nord-Norge. Vatnet får en reguleringshøyde på 8,5 m, derav er 6 m senkning. Denne reguleringen vil tørlegge de mest produktive deler av botnen, og næringsproduksjonen vil bli mye mindre enn før. Samtidig stenges utløpet fra vatnet, og det vil miste tilførsel av småfisk fra elva nedenfor. Da det ikke fins gytelasser av særlig betydning ovafor vatnet, vil det derfor om noen år bli behov for tilskudd av settefisk. Da matmengdene i vatnet vil bli så sterkt redusert, m. a. fordi det viktigste matslaget i vatnet later til å være marflo, vil jeg tilrå at det ikke settes ut fisk de første 4 år, fordi den bestand som nå er, må antas å være stor nok etter at tilhøva blir endra. Om 4 år bør det settes ut 150 settefisk pr. år. Det må bare settes ut aure.»

Når reguleringen nå går ut på 3 m mindre senkning av nordre del av vatnet, må dette ansees som en fordel for fiskebestanden, mens 25 cm ytterligere oppdemning av vatnet vil få liten innvirkning.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951 fikk Saltdal Kraftlag A/S tillatelse til å erverve og regulere Oldereidvassdraget i Skjerstad herred på nærmere angitte vilkår. Ifølge det samtidig fastsatte manøvreringsreglement omfattet reguleringene: Børnupvatn (308,0/320,0), Gjømmervatn (376,0/384,5 hvorav 2,5 m er oppdemning) og Mangevatn (468,3/475,0). Tillatelsen ble ved kgl. resolusjon av 17. juni 1955 fornyet på uforandrede vilkår.

Mangevatn er i henhold til tillatelsen overført fra den vestenfor liggende Skredelva. Reguleringene for øvrig er også gjennomført bortsett altså fra Gjømmervatn som — for indre dels vedkommende — bare kan senkes til kote 379.

Det utbygde fall andrar til 314 m brutto og i kraftstasjonen er installert en turbin på 16 000 HK. Anlegget er bygd ut med statsstøtte og kraften fordeles til de to aksjonærer Bodø by og Skjerstad kommune. Ansvarsforholdet er henholdsvis 87,5 pst. og 12,5 pst.

Den konsederte plan regnet med i alt 58 mill. m<sup>3</sup> magasin og regulert vassføring var ansatt til 2,35 m<sup>3</sup>/sek. Reduksjonen ved at Gjømmervatn ikke kan tappes helt ned tilsvare ca. 5 mill. m<sup>3</sup>. En hevning av vatnet med 25 cm, som Kraftlaget nå søker om, gir 2 mill m<sup>3</sup> nytt magasin. Ansøkeren regner hermed å vinne inn 1,5 mill. kWh og Hovedstyret har ikke noe vesentlig å bemerke hertil.

Hevningen av vatnet medfører at ca. 20—30 mål neddemmes vesentlig bestående av myr og fjell. Hovedstyret går ut fra — i henhold til ansøkerens uttalelse — at det neddemte belte er ryddet for skog. Noen skader og ulemper av betydning vet man for øvrig ikke av at hevningen vil medføre. Under disse omstendigheter finner Hovedstyret at søknaden må kunne behandles som en planendring og anbefaler den godkjent som sådan. Den nødvendige grunn har Kraftlaget allerede sikret seg.

Øvre reguleringsgrense for Gjømmervatn i manøvreringsreglementet blir da å endre til kote 384,75.

Dokumentene følger.

Behandlet i møte 20. mai 1958.»

Departementet skal bemerke:

Ved den planlagte ytterligere heving av Gjømmervatn 25 cm vil bli neddemt et areal på ca. 20—30 mål, vesentlig myr og fjell. Man forstår søknaden slik at den ytterligere oppdemning av Gjømmervatn forutsettes å tre i steden for full gjennomføring av den tidligere tillatte senkning av vatnet.

Etter det som er uttalt av Fiskeriinspektøren må man anta at planendringen nærmest vil bety en fordel for fisket i Gjømmervatn. Det vil således ikke være nødvendig med ytterligere bestemmelser om vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget utover de som er fastsatt i reguleringskonsesjonen av 27. juli 1951.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret anbefale at den planlagte ytterligere oppdemning av Gjømmervatn på 25 cm tillates gjennomført som en endring av planen for den ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951, jfr. kgl. resolusjon av 17. juni 1955 tillatte regulering av Oldereidvassdraget m. v., idet man samtidig forutsetter at den nordre del av vatnet bare blir senket til kote 379.

Videre vil en anbefale at manøvreringsreglementet for reguleringen, fastsatt ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951, endres i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at dettes pkt. 1, første avsnitt, gis følgende nye ordlyd:

«Reguleringsgrensene er:

<i>Børnupvatn:</i>	
Øvre grense kote .....	320,0
Nedre grense kote .....	308,0
Reguleringshøyde .....	<u>12,0 m</u>

*Gjømmervatn:*

Øvre grense kote .....	384,75
Nedre grense kote .....	376,00
Reguleringshøyde .....	<u>8,75 m</u>
<i>Mangevatn:</i>	
Øvre grense kote .....	475,0
Nedre grense kote .....	468,3
Reguleringshøyde .....	<u>6,7 m</u>

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951, jfr. kgl. resolusjon av 17. juni 1955 tillatte regulering av Oldereidvassdraget m. v. i Skjerstad herred i Nordland fylke tillates endret i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 6. juni 1958.
2. Manøvreringsreglement for reguleringen, fastsatt ved kgl. resolusjon av 27. juli 1951, endres i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding.

### 13. Asker og Bærum Kraftselskap.

(Tillatelse til å regulere Gjuva, Vrenga og Høymyrselev i Buskerud fylke, og til å overføre visse deler av Høymyrselev til Vrenga).

Kgl. res. av 6. juni 1958.

Stortinget har ifølge meddelse fra dets presidentskap i møte 23. mai 1958 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Asker og Bærum Kraftselskap å regulere Gjuva, Vrenga og Høymyrselev i Buskerud fylke, og å overføre visse deler av Gjuva og Høymyrselev til Vrenga i samsvar med Industridepartementets tilråding av 7. februar 1958, med følgende endringer:

Vilkårenes post 5 går ut og postene 6—27 blir 5—26.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 121 for 1958, som samsvarer med St. prp. nr. 58 for s. å. med de endringer som er nevnt ovenfor i vedtaket:

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeier i reguleringsanleggene, gjelder konsesjon for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vass-

falleieres andeler i regulerings- og overføringsanleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras. De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i regulerings- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat. HK.

Til fylkes-, og herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet, for fallet i Vrenga i 350 dager av året, og for fallene i Numedalslågen med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet. Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen

og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

## 4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

## 5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlig tildragelse (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

## 6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50—femti kroner—for hver person.

## 7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I til-

felle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15—femten—pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særegne hensyn foreligger.

## 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende

departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen og overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16. Skjønnene kan kombineres.

## 13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 2, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 14.

Til fremme av fisket i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskesperringer foran tappelukene: konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements



bestemmelser å anordne hindring for abbores oppgang fra Hoppestadvatn. Utgifter som er forbundet med dette samt det årlige vedlikehold bæres av konsesjonæren.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeriologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

## 15.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemming.

## 16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

## 17.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

## 18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kartter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettene, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den

som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller locout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen og overføringen mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

## 23.

Anleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen og overføringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

## 24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekom-

ster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steimasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasing skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniør eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 25.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departements fastsatte regler.

## 26.

Konsesjon skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

Skog- vassdrags- og industrikomiteén viser til kraftselskapets brev til departementet av 11. januar 1957 om at finansieringen av styret er forutsatt ordnet slik at man iallfall for Bærum kommunes vedkommende får 100 pst. av den utbygde kraftmengde som tillegg til rasjoneringsgrunnlaget. Komiteén forutsetter at arbeidet ikke blir påbegynt før finansieringen på vanlig måte er godkjent av Kommunaldepartementet.

Komiteén fremholder forøvrig i tilslutning til post 15 at mest mulig av ryddingen bør være utført før neddemming finner sted.

Departementet vil rå til at reguleringstillatelse blir meddelt overensstemmende med Stortingets vedtak og at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet som komiteén ikke har hatt noe å bemerke til er sålydende:

## 1.

## Vrenga, Reguleringsgrenser.

## Sandvatn:

Nåværende vannstand kote .....	600,0
Øvre kote .....	604,0
Nedre kote .....	599,0
Reguleringshøyde .....	<u>5,0 m</u>

## Mjåvatn:

Nåværende vannstand kote .....	590,0
Øvre kote .....	594,0
Nedre kote .....	588,0
Reguleringshøyde .....	<u>6,0 m</u>

## Holmevatn:

Nåværende vannstand kote .....	559,0
Øvre kote .....	562,0
Nedre kote .....	557,0
Reguleringshøyde .....	<u>5,0 m</u>

## Blåbergvatn:

Nåværende vannstand .....	569,0
Øvre kote .....	572,0
Nedre kote .....	569,0
Reguleringshøyde .....	<u>3,0 m</u>

## Hoppestadvatn:

Nåværende vannstand kote .....	554,0
Øvre kote .....	562,0
Nedre kote .....	550,0
Reguleringshøyde .....	<u>12,0 m</u>

## Gjuva, reguleringsgrenser.

## Fiskeløysa:

Nåværende vannstand kote .....	785,0
Øvre kote .....	788,0
Nedre kote .....	784,0
Reguleringshøyde .....	<u>4,0 m</u>

## Kjørkjevatt:

Nåværende vannstand kote .....	670,0
Øvre kote .....	680,0
Nedre kote .....	669,0
Reguleringshøyde .....	<u>11,0 m</u>

## Hanavatn:

Nåværende vannstand kote .....	649,0
Øvre kote .....	653,0
Nedre kote .....	644,0
Reguleringshøyde .....	<u>9,0 m</u>

## Høymyrselva, reguleringsgrenser.

## Våtvatn:

Nåværende vannstand kote .....	579,0
Øvre kote .....	579,0
Nedre kote .....	571,0
Reguleringshøyde .....	<u>8,0 m</u>

Gjuva overføres til Holmevatn ved tunnel fra Hanavatn.

Langvassbekken tas inn i overførings-tunnelen.

Høymyrselva overføres til Holmevatn ved tunnel fra Våtvatn.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Alle kotehøyder refererer seg til Norges Geografiske Oppmålings gradteigkart.

## 2.

Det avgis til den alminnelige fløtning nødvendig vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

## 3.

Ved manøvreringen skal has for øye at den naturlige flomvassføring ikke økes. For øvrig foregår vannslippingen etter Asker og Bærum kraftverks behov.

## 4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

## 5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

## 6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

## 7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Asker og Bærum kraftselskap å regulere Gjuva, Vrenga og Høymyrselv i Buskerud fylke, og å overføre visse deler av Gjuva og Høymyrselv til Vrenga i samsvar med de vilkår og forutsetninger som er tatt inn i

Industridepartementets tilråding av 6. juni 1958.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inn-  
tatte utkast som gjeldende inntil videre.

#### 14. Tokke-Vinjevassdraget.

(Reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for statsregulering.)

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Reguleringsbestemmelser for Tokke-Vinjevassdraget og manøvreringsreglement er fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 8. februar 1957, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1957 side 48 flg.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 14. juni 1958 fattet slikt vedtak:

«Stortinget samtykker i:

- 1) at planen for statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget endres i samsvar med Industridepartementets tilråding av 11. april 1958,
- 2) at de tidligere fastsatte reguleringsbestemmelser gjøres gjeldende for tilleggsregulering i vassdraget,
- 3) at post 11 i de tidligere fastsatte reguleringsbestemmelser endres og gis følgende ordlyd:

«De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Arealene under kote 955 i Songa og under kote 876 i Bordalsvatn kreves dog ikke ryddet. I disse to magasiner skal hver vår i de 10 første år etter at vedkommende magasin tas i bruk rekved samles og fjernes.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement skal begrensede områder finryddes av hensyn til fisket og andre tungtveiende grunner.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemning av vedkommende areal.»

Vedtaket samsvarer med Innst. S. nr. 166 for 1958 som igjen er i samsvar med St. prp. nr. 80 for s. å. — hvorav planendringen fremgår — med den endring at det i reguleringsbestemmelsernes post 11 tredje ledd er tilføyet «og andre tungtveiende grunner». Storkomiteén forutsetter at det blir tiltaksskjønn for overføringen av Bora til Songa.

Departementet vil rå til at det blir fastsatt reguleringsbestemmelser i samsvar med Stortingets vedtak.

Departementet vil videre rå til at det blir

fastsatt nytt manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det utkast som er vedlagt proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

a. S o n g a d a m m e n.

Naustnutvatn:

H.R.vst. (høyeste regulerte vannstand) .....	kote 974,0
L.R.vst. (laveste regulerte vannstand) .....	» 939,0
Reguleringshøyde 35,0 m, 34,5 m opp og 0,5 m ned.	

Bjørnsbuvatn og Bufjorden:

H.R.vst. ....	» 974,0
L.R.vst. ....	» 939,0
Reguleringshøyde 35,0 m, 33,7 m opp og 1,3 m ned.	

Kilefjorden:

H.R.vst. ....	» 974,0
L.R.vst. ....	» 940,0
Reguleringshøyde 34,0 m, 33,3 m opp og 0,7 m ned.	

Store Bernutvatn:

H.R.vst. ....	» 974,0
L.R.vst. ....	» 940,0
Reguleringshøyde 34,0 m, 32,7 m opp og 1,3 m ned.	

Store Vrålsbuvatn:

H.R.vst. ....	» 974,0
L.R.vst. ....	» 947,0
Reguleringshøyde 27,0 m, 22,0 m opp og 5,0 m ned.	

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,50 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

b. V å g s d a m m e n o g K o l o s d a m m e n.

Totak:

H.R.vst. ....	kote 687,3
L.R.vst. ....	» 680,0
Reguleringshøyde 7,3 m, 1,2 m opp og 6,1 m ned.	

De maksimale flomvannstander regner man å kunne holde under samme grenser som før reguleringen.

c. S t å v a s s d a m m e n.

Ulevåvatn:

H.R.vst. ....	kote 978,5
L.R.vst. ....	» 973,0
Reguleringshøyde 5,5 m, 1,5 m opp og 4,0 m ned.	

Ståvatn:

H.R.vst. ....	kote 978,5
L.R.vst. ....	» 966,0
Reguleringshøyde 12,5 m, 7,0 m opp og 5,5 m ned.	

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,00 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## d. Kjeladammen.

Kjelavatn:

H.R.vst. .... kote 944,0  
L.R.vst. .... » 918,0  
Reguleringshøyde 26,0 m,  
19,3 m opp og 6,7 m ned.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,2 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## e. Langesædammen.

Langesævatn:

H.R.vst. .... kote 1103,0  
L.R.vst. .... » 1067,0  
Reguleringshøyde 36,0 m,  
15,9 m opp og 20,1 m ned.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 0,5 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## f. Langeiddammen.

Øvre Langeidvatn:

H.R.vst. .... kote 885,5  
L.R.vst. .... » 879,0  
Reguleringshøyde 6,5 m,  
4,65 m opp og 1,85 m ned.

Kvervesjåvatn:

H.R.vst. .... kote 885,5  
L.R.vst. .... » 880,0  
Reguleringshøyde 5,5 m,  
3,8 m opp og 1,7 m ned.

Nedre Langeidvatn:

H.R.vst. .... kote 885,5  
L.R.vst. .... » 878,5  
Reguleringshøyde 7,0 m,  
5,1 m opp og 1,9 m ned.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,00 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## g. Bordalsdammen.

Bordalsvatn:

H.R.vst. .... kote 891,0  
L.R.vst. .... » 852,0  
Reguleringshøyde 39,0 m,  
28,8 m opp og 10,2 m ned.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,50 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## h. Vadammen.

(Inntaksbasseng Vafoss.)

Vatjern:

H.R.vst. .... kote 838,0  
L.R.vst. .... » 835,0  
Reguleringshøyde 3,0 m,  
3,3 m opp.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 0,60 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## i. Vinjedammen.

(Inntaksbasseng.)

Vinjevatn:

H.R.vst. .... kote 465,5  
L.R.vst. .... » 462,0  
Reguleringshøyde 3,5 m,  
1,3 m opp og 2,2 m ned.

Ved maksimal flom vil vannstanden ikke overskride H.R.vst.

## j. Førsdammen.

Førsvatn:

H.R.vst. .... kote 846,5  
L.R.vst. .... » 828,5  
Reguleringshøyde 18,0 m,  
2,9 m opp og 15,1 m ned.

Ved maksimal flom kan vannstanden stige ca. 1,0 m over H.R.vst. Denne situasjon vil kun inntreffe helt unntagelsesvis.

## k. Overføring av Øvre Bora til Songa.

Ved en overføringstunnel fra Årnot (ca. kote 1142,60) til Vassdalen vil et felt på ca. 86,1 km<sup>2</sup> av Øvre Boras felt bli overført til Songavassdragets felt, og fallstrekningen i Øvre Bora fra Årnot (ca. kote 1142,60) til Bordalsvatn (kote 862,2) får derved redusert sitt midlere årsavløp med ca. 135 mill. m<sup>3</sup>. Vassføringen fra Årnot til Vassdalen øker med maksimalt ca. 20 m<sup>3</sup>/sek.

## l. Overføring av Gurivatn til Langeidvatn.

Ved overføringskanalen fra Gurivatns felt til Vrångevatns felt samt en demning av Gurivatn med 1,5 m over naturlig vannstand, vil et felt på 4 km<sup>2</sup> av Gurivatns felt bli overført til Vrångevatn. Derved øker midlere årsvassføring over fallene Vrångevatn—Langeidvatn—Grungevatn med ca. 4 mill m<sup>3</sup>.

## m. Overføring av Vrångevatn til Langeidvatn.

Ved en overføringskanal fra Tangevatn (Tangevatn og Øvre Vrångevatn benevnes ofte under ett for «Vrångevatn») samt en demning ved en dam ved Øvre Vrångevatns utløpsos vil et felt på i alt 5,4 km<sup>2</sup> (ekskl. Gurivatn) bli overført til Langeidvatns felt. Derved øker midlere årsvassføring over fallene Vrångevatn—Langeidvatn—Grungevatn med ca. 6 mill. m<sup>3</sup>.

Vannstanden i Øvre Vrångevatn og Tangevatn vil bli hevet til kote 897,0 til-

svarende henholdsvis 2,2 m og 1,5 m demning.

n. Overføring av Berdalsåi til Vinjevatn.

En vil foreta en overføring av et felt på 11,5 km<sup>2</sup> av Berdalsåis felt til Vinjevatn. Derved øker tilløpet til Vinjevatn med en årsvassføring på ca. 11 mill. m<sup>3</sup>.

Overføringen vil finne sted ca. 2,5 km nedenfor utløpsoset til Vingeråsvatn.

Alle høyder refererer seg til vassdragsnivellelementene L. nr. 352—359 av 1930—31. For overføringene av Øvre Bora og Vrångevatn har Vassdragsvesenets Bygningsavdeling utført nivellementer.

Oppdemnings- og senkingsgrensene skal angis ved faste og tydelige merker ved de enkelte magasiner.

Det skal manøvreres slik at vannstanden så vidt mulig normalt ikke overstiger øvre reguleringsgrense og under flom holdes under de angitte flomvannstander, jfr. dog post 3.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann, dersom ikke fremføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

Totak skal i alle år være fylt til ca. kote 686 pr. 1. juli.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i statens kraftverker i vassdraget.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet. Kanal-kontoret i Skien skal holdes underrettet om vannslippingen.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammer og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og

avleste vannstander og eventuelt observeres og noteres nedbørmengder, temperatur m. v.»

Industridepartementet

tilråder:

1. Planen for statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget endres i samsvar med Industridepartementets tilråding av 4. juli 1958.
2. Reguleringsbestemmelsene fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 8. februar 1957 gjøres gjeldende for tilleggsregulering i vassdraget.
3. Reguleringsbestemmelsenes post 11 endres i samsvar med utkast i ovennevnte tilråding.
4. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Tokke-Vinjevassdraget i samsvar med utkast i ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

## 15. Aura-Lilledalsvassdraget.

(Endring av post 9 i bestemmelser for statsregulering).

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Bestemmelser for statsregulering av Aura—Lilledalsvassdraget er fastsatt ved kgl. resolusjon av 31. juli 1953, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1953 side 96 flg.

Stortinget har i møte 10. juli 1958 samtykket i at post 9 i bestemmelsene endres i samsvar med Industridepartementets tilråding av 24. januar 1958. Vedtaket samsvarer med budsjett-innst. S. nr. 174 og St. prp. nr. 1, kap. 1204 og 3104, (1958).

I samsvar hermed vil departementet rå til at omhandlede post 9 blir gitt slik ordlyd:

«Området i Aursjømagasinet mellom kotene 842,0 og 856,0 og områdene innen de øvre  $\frac{2}{3}$  av reguleringshøyden i de andre magasiner skal ryddes for trær og busker slik:

1. Bjerkeskogen ryddes bort med lavest mulig stubbing.
2. Kratt og kjærr som er lavere enn en meter kan gjenstå.
3. Alt virke som hugges skal etter hvert fjernes fra oppdemningsfeltet eller brennes på stedet, slik at det så vidt mulig unngås at det flyter ut i sjøene.

Ryddingen i Aursjømagasinet skal være ferdig innen 1. januar 1960 og i de øvrige magasiner senest to år etter første neddemning av vedkommende areal».

Videre forutsettes — i samsvar med budsjett-innst. S. nr. 174 — at rekved samles og

fjernes hver vår i de første 10 år etter at magasinet er tatt i bruk.

Industridepartementet

tilråder:

I bestemmelser for statsregulering av Aura—Lilledalsvassdraget fastsatt ved kgl. resolusjon 31. juli 1953, endres post 9 i samsvar med Industridepartementets tilråding 4. juli 1958.

## 16. Vende vatn i Ullensvang.

(Endring av planen for den ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948 tillatte regulering av Vende vatn og overføring av avløpet til Øvre Bersåvatn i Tyssovasdraget, fornyelse av tillatelsen m. v.)

Kgl. res. av 4. juli 1958.

A/S Tyssefaldene fikk ved kgl. resolusjon av 10. mai 1906 tillatelse til å erverve Tyssefaldene i Ullensvang.

Ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 ble vilkårene for tillatelsen endret, og ved en annen kgl. resolusjon av samme dag fikk A/S Tyssefaldene tillatelse til regulering av Øvre Bersåvatn og Ringedalsvatn i Tyssovasdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1924 s. 95 flg. og s. 126 flg.

Videre fikk A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 28. april 1928 med Stortingets samtykke tillatelse til regulering av en rekke vatn i Øvre Tysse, jfr. St. prp. nr. 58, 1926 og nr. 34, 1928, Innst. S. nr. 52 for 1928 og St.forh. for s. å. s. 491 samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1928 s. 25. Reguleringsarbeidene er bare delvis utført, og fullføringsfristen er forlenget en rekke ganger, senest ved Industridepartementets brev av 24. mai 1949 til den 28. april 1952. En søknad om ytterligere forlengelse av fullføringsfristen er for tiden under behandling i Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Planen for reguleringen er tillatt endret ved departementets brev av 16. februar 1931 for så vidt angår regulering av Breiavatn.

Ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948 fikk A/S Tyssefaldene med Stortingets samtykke tillatelse til regulering av Vende vatn i Ullensvang herred og overføring av avløpet fra dette til Øvre Bersåvatn, jfr. St. prp. nr. 27, 1948,

Innst. S. nr. 56 for s. å. og St.forh. for s. å. s. 673—74 og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948 s. 37 flg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 14. juni 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 6. november 1956 fra A/S Tyssefaldene om tillatelse til ytterligere regulering av Vende vatn samt angående fastsettelse av manøvreringsreglement for den samlede regulering av Tyssovasdraget:

«A/S Tyssefaldene har etter Hovedstyrets anmodning i brev av 23. juli 1956, den 14. september s. å. sendt inn forslag til manøvreringsreglement omfattende samtlige gjennomførte reguleringer i Tyssovasdraget.

I brev tilbake av 21. september s. å. pekte Hovedstyret på at reguleringshøyden i Breiavatn og Øvre Bersåvatn var oppgitt til 45,4 m henholdsvis 18 m mot tillatt 44,4 m og 19 m. Videre ble fremholdt at nedre grense i Vende vatn var satt til kote 1252,3 mens tillatelsen av 21. mai 1948 fastsetter kote 1255. Hovedstyret ba derfor om å få innsendt søknad om tilleggskonsesjon for Vende vatn.

A/S Tyssefaldene ga følgende svar datert 31. oktober 1956:

«Vi refererer til Deres brev av 21. september d. å. om regulering av Breiavann, Øvre Bersåvann og Vende vann, og kan gi følgende opplysninger:

Reguleringshøyden for Øvre Bersåvann er som oppgitt 18 m. Det har imidlertid tidligere vært oppsatt en 1 m høy tredam ved Øvre Bersåvann, så det er vel av den grunn at senkningshøyden var 19 m. Denne dam er forlenget fjernet.

Med hensyn til Breiavann kan vi vanskelig forklare uoverensstemmelsen. Vi har imidlertid alltid regnet med en regulering mellom kote 1233,4 og kote 1188, som gir en senkningshøyde på 45,4 m. Disse tall har også vært oppgitt på våre månedlige rapporter til hydrologisk avdeling.

Hva angår reguleringshøyden for Vende vann skal vi sende en særskilt søknad om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering fra kote 1255 til kote 1252,3.

I henhold til anmodning oversender vi vedlagt et nytt forslag til manøvreringsreglement hvor vi også har tatt med Nedre Bersåvann.»

Det medfølgende nye forslag til manøvreringsreglement er følgende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

	Øvre kote	Nedre kote	Reg.høyde
	m	m	m
Ringedalsvann .....	465	418	47
Breiavann .....	1 233,4	1 188	45,4
Vende vann .....	1 268,3	1 252,3	16
Håvardsvann .....	1 228,5	1 218,5	10
Øvre Bersåvann .....	1 106	1 088	18
Nedre Bersåvann .....	1 028,5	1 023	5,5

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

## 2.

Slipping av vann fra magasinene blir foretatt etter det behov Tyssedal kraftstasjon til enhver tid har.

Det skal under manøvreringen av Håvard- og Breiavann, som tappes ned i Ringedalsvann, påsees at vannstanden i Ringedalsvann blir holdt høyst mulig av hensyn til Skjeggedal kraftstasjon, som utnytter fallhøyden mellom kote 465 og 435 i Ringedalsvann og Vetlevann kote 415,60.

## 3.

Reguleringen foretas av damvoktere, som bor i Skjeggedal og er norske statsborgere.

## 4.

Damvokterne påser at dammer og reguleringsanordninger til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over vannstandsobservasjoner og manøvrering av tappeluker og ventiler.

Avskrift av protokoll over vannmålinger og vannføringer sendes ved hver måneds utgang til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, hydrologisk avdeling.»

A/S Tyssefaldene har deretter innsendt slik søknad om ytterligere regulering av Vende vatn datert 6. november 1956:

«Vi tillater oss å søke om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Vende vatn. Ifølge konsesjonen, St. prp. nr. 27 av 1948 er tillatt nedre reguleringsgrense kote 1255 og vi søker nå om tillatelse til å senke Vende vatn til kote 1252,3. Derved oppnås et magasin på 45 mill. m<sup>3</sup> mot tidligere 39 mill. m<sup>3</sup>.

Da tunnelbunnen ved Vetlevann ligger på kote 1248,3 kan reguleringen gjennomføres straks uten ytterligere bygningsarbeider.

Som nevnt i vår søknad datert 27. mai 1947 hadde vi den gang ikke hatt den fornødne tid til å foreta de oppmålinger som trengtes for utarbeidelse av de endelige planer. Med de målinger som nå foreligger, viser det seg å være fordelaktig å øke reguleringshøyden fra 13,3 m til 16 m, idet et øket magasin i Vende vatn vil gi en bedre regulert vannføring. Avløpet fra Vende vatn blir overført til Øvre Bersåvann, og dette vann er sterkt overregulert. Særlig vil et øket magasin i Vende vatn gi gunstige reguleringsmuligheter i vannrike år og også i år med middels vannføring. Vi viser også i denne forbindelse til uttalelse fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland, jfr. proposisjon av 1948 side 9 om at det vil være hensiktsmessig med en øket senkning av Vende vatn. Vende vatns utløp kan utnyttes direkte i Mågeli kraftstasjon hvor fallhøyden er 610 m, og i Tyssedal kraftstasjon med 415 m fallhøyde.

Senkningen av Vende vatn med ytterligere 2,7 m kan ikke antas å medføre skade eller ulempe for almene interesser.

Forslag til manøvreringsreglement er innsendt, jfr. brev av 31. oktober 1956.

Vi tør be om at vår ansøknin g blir behandlet så snart som mulig.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 1. og 7. desember 1956 (nr. 281 og 286) og har sammen med forslag til manøvreringsreglement vært forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Odda herredstyre behandlet saken slik i møte 29. mars 1957:

«1. Aktieselskabet Tyssefaldene søker i skriv av 6. november 1956 om tillatelse til å senke Vende vatn ytterligere med 2,7 m til kote 1252,3. Det anføres at et økt magasin i Vende vatn vil gi en bedre regulert vannføring.

Konsesjonsnemnda uttaler at den ikke kan se at en slik senkning av Vende vatn vil skade almene interesser, og rår derfor kommunestyret til å fatte slikt vedtak:

«Odda kommune har intet å innvende mot at søknaden innvilges.»

2. Aktieselskabet Tyssefaldene søker i skriv av 19. november 1956 om ytterligere fristforlengelse med regulering av Øvre Tysso. Ifølge betingelsene for reguleringskonsesjonen av 28. april 1928, utløper fristen for fullføring av reguleringsarbeidene for Øvre Tysso den 28. april 1957.

Konsesjonsnemnda uttaler at Odda kommune tidligere har gitt uttrykk for et sterkt ønske om at disse arbeidene må bli fullført. Dette ønske er fremdeles til stede, men i betraktning av at selskapet nettopp har utbygget Mågeli kraftanlegg, finner en for tiden ikke grunn til å motsette seg en ytterligere fristforlengelse. Nemnda rår derfor kommunestyret til å fatte slikt vedtak:

«Odda kommune vil ikke motsette seg at Aktieselskabet Tyssefaldene får forlenget fristen med regulering av Øvre Tysso i inntil 5 år regnet fra 28. april 1957.»

Innst.: Konsesjonsnemndas tilråding godkjennes. Enst.

Vedt a k : Innst. enst. vedtatt.»

Ullensvang herredstyre fattet følgende enstemmige vedtak i møte 17. oktober 1957:

«Kommunen rår til at søknaden vert imøtekomen.»

Bergen og Hordaland fylker viser til herredstyrenes vedtak, jfr. påtegnin ger av 3. april og 22. oktober f. å.

En del interesserte grunneiere har avgitt følgende uttalelse i brev til Hovedstyret av 4. april f. å.:

«Underskrivne eigarar av gnr. 86, 87, 88, 89, 90 og 91 bnr. 1 og 6, 2, 3 og 4 Kvalnes, 1, 2 og 3 Meland ytre 1, 2, 3 og 7, Meland indre, 1 og 2 Brattespe, 1, 2 og 3, 4, 5 Espe, 1,2 og 3 Fresvik samtlege i Ullensvang herad segjer hermed ifrå at me har sameige oppe på fjellet millom Vende vatn og Øvre Bersavatn, frå



eggjabaret og innover til grensa mot Staten si ålmenning.

Både dei ovanfor nemnde vatn er regulert av A/S Tyssefaldene, Tyssedal, utan at me har vorte spurde om løyve til ei slik regulering og har heller ikkje teki imot noko vederlag.

I skriv av 29. september 1952 har me gitt løyve til A/S Tyssefaldene skal få rett til å leggja ein overføringstunnel frå Vendovatn til Øvre Bersavatn. Denne erklæringa måtte A/S Tyssefaldene få for at dei skulle ha høve til å reisa lån. Erklæringa gjev og tilkjenne at me er grunneigarne.

No når A/S Tyssefaldene søker om utvida regulering av Vendovatn gjer me herved krav på rimeleg erstatning for rettar og ulemper for sovel dei tidlegare som for den no utvida regulering. Gjennomslag av dette skrivet vert sendt til Ullensvang formannskap, Lofthus og A/S Tyssefaldene, Tyssedal.

18 underskrifter.»

Hovedstyret skal bemerke:

Med Stortingets samtykke fikk A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948 tillatelse til å regulere Vende- og Ullensvatn i Ullensvang herred samt å overføre avløpet til Øvre Bersavatn i Tyssovassdraget, jfr. St. prp. nr. 27 for 1948 og Innst. S. nr. 56 s. å.

Konsesjonen gjelder så lenge kontrakten (om kraftlevering) med Ullensvang varer, men er begrenset til 28. april 1988. De årlige avgifter til stat og kommuner er fastsatt til kr. 0,50 pr. innvunnet nat.-HK til hver for Tysse I og kr. 1 for de øvrige fall.

Planen som lå til grunn forutsatte en senkning av Vende- og Ullensvatn til kote 1255 (reguleringshøyde 13,15 m), men søkeren fremholdt at det ikke hadde vært tid til oppmåling for å utarbeide de endelige planer. Hovedstyret uttalte i denne forbindelse at den konsesjonsmessige side i tilfelle kunne løses ganske enkelt ved en tilleggs-konsesjon.

Med plassering av tunnelen på kote 1248,3 skulle den endelige plan være fastlagt og det søkes om tillatelse til å utvide senkningen med 2,7 m til kote 1252,3. Hermed ventes innvunnet et magasin på 6 mill. m<sup>3</sup> som Hovedstyret antar vil øke den regulerte vassføring med 0,05 m<sup>3</sup>/sek. Den tilsvarende kraftøkning i utbygde fall — Tysse I ca. 415 m og Mågeli ca. 611,2 m — blir henholdsvis ca. 278 og ca. 408 nat.-HK. I ovenforliggende nyttbare fall på tilsammen ca. 113 m innvinnes i tillegg ca. 75 nat.-HK.

Ved tillatelsen av 1948 antok Hovedstyret at det ikke ville oppstå skade eller ulempe av betydning og at det hverken foregikk ferdsel eller fløtning i vassdraget og antagelig heller ikke fiske av betydning, jfr. nevnte St. prp. s. 5. Hvilke skader og ulemper som eventuelt vil oppstå ved en ytterligere senkning forelig-

ger det ikke noe om, men de må antas å bli uvesentlige.

I henhold til foranstående finner Hovedstyret at omsøkte regulering må kunne betraktes som en planendring og anbefaler den godkjent som sådan.

Man anbefaler samtidig tillatelsen av 21. mai 1948 fornyet.

#### Manøvreringsreglement.

A/S Tyssefaldenes forslag til manøvreringsreglement omfatter de hittil gjennomførte reguleringer. Tillatelsen av 1928 (jfr. planendring av 16. februar 1931) omfatter også andre vatn samt 22m oppdemning og 20 m ytterligere senkning av Håvardsvatn. Da de endelige reguleringsgrenser i disse vatn ikke er endelig fastsatt har Hovedstyret etter omstendighetene ikke noe å innvende mot at reglementet foreløpig bare fastsettes for det som er gjennomført. Man nevner i denne forbindelse at Hovedstyret har under behandling en søknad om ytterligere forlengelse av fullførelsesfristen for reguleringen av Øvre Tysse.

Da selskapet disponerer samtlige reguleringsmagasiner og fallrettigheter i vassdraget finner man detaljbestemmelsen i forslaget pkt. 2 overflødig. Likeledes har man for de vatn som bare senkes overenstemmende med vanlig praksis kun angitt nedre reguleringsgrense, dessuten har man foretatt redaksjonelle endringer. Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 13. juni 1958.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for reguleringen av Tyssevassdraget er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

#### Ringedalsvatn:

Øvre kote .....	465,0
Nedre kote .....	418,0

Reguleringshøyde .....	47,0 m
------------------------	--------

#### Breiavatn:

Nedre kote .....	1188,0
------------------	--------

#### Vende- og Ullensvatn:

Nedre kote .....	1252,3
------------------	--------

#### Håvardsvatn:

Nedre kote .....	1218,5
------------------	--------

#### Øvre Bersavatn:

Nedre kote .....	1088,0
------------------	--------

#### Nedre Bersavatn:

Nedre kote .....	1023,0
------------------	--------

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Vannslipningen foregår etter A/S Tyssefaldenes behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påses at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene så vidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyrets for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.»

Departementet skal bemerke:

Den ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948, jfr. St. prp. nr. 27, 1948, tillatte regulering omfatter senking av Vendeatn 13,15 m ned til kote 1255, men søkeren hadde fremholdt at det ikke hadde vært tid til å foreta målinger for utarbeidelse av endelige planer for reguleringen. Departementet har i proposisjonen forutsatt at selskapet ved utarbeidelsen av de endelige planer for reguleringen også overveier muligheten av å øke senkingen av Vendeatn, slik som overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland hadde antydnet, jfr. proposisjonen side 9.

De skader og ulemper som vil voldes ved den planlagte ytterligere senking av Vendeatn 2,7 m ned til kote 1252,3 må antas å bli uvesentlige. Det foregår etter det opplyste hverken ferdsl, fiske eller fløting av betydning i vassdraget. Det er ikke fra distriktets side foreslått oppstilt noen særlige vilkår for tillatelsen.

Etter det foreliggende vil departementet med Hovedstyret anbefale den omsøkte ytterligere senking av Vendeatn godkjent som en endring av planen for den ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948 tillatte regulering og overføring.

Videre vil departementet med Hovedstyret anbefale den nevnte regulerings- og overføringstillatelse fornyet i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6.

Endelig vil departementet anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen av Tyssevassdraget i samsvar med Hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Som det fremgår omfatter dette bare den del av reguleringene i vassdraget som hittil er gjennomført.

Industridepartementet

tilrår:

1. Den ved kgl. resolusjon av 21. mai 1948 meddelte tillatelse for A/S Tyssefaldene til regulering av Vendeatn i Ullensvang herred og overføring av avløpet til Øvre Bersåvatn i Tyssovassdraget fornyes i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6 på uforandrede vilkår.
2. Planen for den under 1 nevnte regulering og overføring tillates endret i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 4. juli 1958.
3. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen av Tyssovassdraget i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

## 17. I/S Sundsfjords Kraftlag.

*(Tillatelse til erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelv, Gildeskål herred).*

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Stortinget har ifølge meddelse fra dets presidentskap i møte 18. juni 1958 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt I/S Sundsfjord Kraftlag å erverve og regulere Forsåga og å regulere og overføre Sundsfjordelv til Forsåga, Gildeskål herred, alt i samsvar med Industridepartementets tilråding av 30. mai 1958, dog med den forandring at post 23, 1. ledd, skal lyde: «Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 190 for 1958, som samsvarer med St. prp. nr. 105 for s. å. med den endring som er nevnt ovenfor i vedtaket.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Beslutning i interessentmøte som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energi til bedrift som ved røyk, giftige gassarter

eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

## 3.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbyggingsarbeidene, reguleringene og overføringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 14, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 pr. dag som vedkommende frister oversittes.

## 4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der

adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

## 7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

## 8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom kraftverket og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

## 11.

Konsesjonæren er forpliktet til for regulerings- og overføringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og overføringsanleggene, utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjon beskjefte arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

## 12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

## 13.

Såfremt kraften blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pst. av produksjonen etter en pris som i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer skal ligge 10 pst. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted, skal prisen ligge 10 pst. under en beregnet eksportpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgi gjødningsstoffer til under produksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet oppgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f.o.b med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det her omhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som alminnelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

## 14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kom-

mune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

## 15.

Konsesjonæren plikter å avgi det til den alminnelige fløtning i Sundsfjordelv nødvendige

vann, eventuelt påta seg bygging av veg eller fremføring av tømmeret, overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte i ansvar med reguleringslovens § 16.

## 16.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0, 50 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 2,50 pr. nat.hk. beregnet på samme måte.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som vannkraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

## 17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen, overføringen og vassfallets utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

## 18.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som regulerings- og overføringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen, overføringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller for-

lange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 19.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 18 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang og således videre hvert 10. år. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, overføringer, grunnstykker, rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning. Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Såfremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn hvis avgjørelse ikke kan påankes.

## 20.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra konsesjonens datum. Den kan ikke overdras. De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg, uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 21.

Eiere av bruk eller vassfall — som ikke trenger ervervskonsesjon — som tar i bruk

reguleringsvann fra de i denne konsesjon tillatte reguleringer, skal avgi kraft og betale avgifter av kraftøkningen etter de samme regler som er oppstilt i postene 14 og 16.

## 22.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

## 23.

Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

## 24.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

## 25.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemning av vedkommende areal.

## 26.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

Konsesjonæren skal stille kr. 15 000 til rådighet til almindennede virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

## 27.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn

kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 28.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 29.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 30.

Det påhviler konsesjonshaveren — i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst

mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plaserings skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 31.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 32.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 34) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 100 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.

## 33.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 31 samt unnlattelse av å stille de i medhold av post 11 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

## 34.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og regulerings- og overføringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser, som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget,

blir derhos å foreta tinglysing til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregisteret.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.

Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som nevnt i postene 18 og 19.»

Konsesjonen på erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelv er avhengig av at I/S Sundsfjord Kraftlag får adgang til å disponere fallrettighetene i Sundsfjordelv, som staten eier det alt vesentlige av. I proposisjonen er lagt frem utkast til kontrakt mellom kraftlaget og partene om overføring av vann fra Sundsfjordvassdraget, som Stortinget ikke har hatt noe å bemerke til. Utkastet er sålydende:

«1.

Direktoratet og Hovedstyret gir hermed — for så vidt angår deres rettigheter — interessentskapet rett til å føre tilløpet til Feldvatn (ca. 395 m o. h.) — derfra dog unntatt tilløpet til Sandvatn — med en tunnel til Langvatn (ca. 327 m. o. h.) og det samlede tilløp til begge disse vatna videre til Sokumvatn (ca. 333 m o. h.) for utbygging sammen med tilløpet til Sokumvatn i fallet derfra til sjøen.

2.

Interessentskapet kan ikke uten samtykke fra Direktoratet og Hovedstyret pantsette eller overdra sine rettigheter etter denne kontrakt.

3.

Den i pkt. 1 omhandlede rett til overføring er betinget av at interessentskapet får den nødvendige konsesjon på regulering og overføring, og faller bort når konsesjonen faller bort.

4.

Interessentskapet overtar statens forpliktelser overfor A/S Sjøfossen kraftlag (tidligere Gildeskål kraftlag A/S) i henhold til § 8 i kontrakt mellom dette selskap og Hovedstyret om leie av Sjøfossen, datert mai 1947. Det er således en forutsetning at statens leieinntekter fra sistnevnte selskap ikke skal reduseres som følge av overføringen av vann til Forsåga i henhold til nærværende kontrakt.

5.

Kraftanlegget med vassdrags-, regulerings- og overføringsanlegg og kraftoverføringsanlegg skal utføres med sikte på eventuell senere utnyttelse av statens gjenværende rettigheter, herunder fallet mellom Feldvatn og Langvatn og utvidelser i samband med en eventuell overføring av vann fra Arstadvassdraget — alt i henhold til planer som på forhånd er godkjent av Hovedstyret.

6.

Staten har rett til å benytte seg av interessentskapets anlegg av enhver art i samband med eventuelle utnyttelser av sine gjenværende rettigheter — herunder også fallene mellom Feldvatn og Langvatn — også etter at vannføringen eventuelt måtte være øket ved overføring av vann fra Arstadvassdraget.

Når staten i henhold hertil tar en anleggsdel i bruk, skal den betale de merutgifter — eksklusive renter — som utførelsen av vedkommende anleggsdel i henhold til pkt. 5 og statens bruk av den medfører.

7.

For sine rettigheter etter denne kontrakt, betaler interessentskapet årlig avgift til Direktoratet med kr. 24 400 og til Hovedstyret med kr. 9 600. Beløpene forfaller i sin helhet den dag overføringen av vann settes i verk. De skal betales uten påkrav.

8.

I tillegg til de beløp som er nevnt under pkt. 7 betaler interessentskapet etter avtale eller rettslig skjønn erstatning for skade og ulempe som påføres statens eiendommer og rettigheter — bortsett fra fallrettighetene. For de erstatninger som fastsettes ved rettslig skjønn stiller selskapet sikkerhet i samsvar med de til enhver tid gjeldende lovregler.

9.

I fall det senere blir innført lovbestemmelser om justering — etter et visst antall år — av årlige ekspropriasjons-erstatninger vedrørende vassdragsrettigheter, skal tilsvarende justeringsregler gjelde for de årlige avgifter som er avtalt i pkt. 7 og for de årlige erstatninger som eventuelt avtales ved minnelig overenskomst i henhold til pkt. 8.

10.

Ved for sen betaling av interessentskapets forpliktelser svares morarenter.

11.

Interessentskapet stiller og opprettholder til enhver tid sikkerhet for kr. 25 000 for riktig oppfyllelse av kontraktens bestemmelser etter nærmere bestemmelse av Direktoratet og Hovedstyret.

12.

Dersom interessentskapet ikke overholder sine forpliktelser etter denne kontrakt, har staten rett til med 3 måneders varsel å heve kontrakten.

13.

Tvist om forståelse eller gjennomføringen av denne kontrakt skal avgjøres med bindende virkning av en voldgiftsrett, bestående av tre medlemmer, hvorav hver av partene oppnevner ett og det tredje, rettens formann, oppnevnes av sorenskriveren i Salten. Voldgiftsretten bestemmer selv prosessordningen og hvem som skal betale utgiftene til voldgiftten.

14.

I tilfelle av søksmål vedtar partene Oslo forliksråd og byrett som rette verneting.



## 15.

Kontrakten skal tingslyses. Utgiftene til stempelavgift og tinglysingsgebyr dekkes av interessentskapet.

## 16.

Denne kontrakt er utferdiget i tre eksemplarer, ett for interessentskapet, ett for Direktoratet og ett for Hovedstyret.»

Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstof-aktieselskap har i brev av 9. og 12. juni 1948 protestert mot størrelsen av konsesjonsavgiften til kommuner, jfr. konsesjonsvilkårenes post 16, og mot størrelsen av den årlige avgift som skal betales for adgangen til å overføre vann fra Sundsfjordvassdraget, jfr. kontraktutkastets post 7.

Norsk Hydro finner det videre ikke rimelig at staten ved en eventuell utnyttelse av fallet mellom Feldvatn og Langvatn og andre gjenværende rettigheter i henhold til kontraktutkastets post 6 bare skal betale kraftlaget de merutgifter som statens bruk av kraftlagets anleggsdeler medfører for utførelsen av anleggsdelene og bruken av disse. Etter Hydros oppfatning bør staten i tilfelle komme i samme stilling som enhver annen brukseier, slik at den etter vassdragsreguleringslovens § 9 pkt. 5 får rett til å bli medeier i anlegget mot å betale en forholdsvis del av omkostningene for vedkommendes anlegg.

Norsk Hydro finner heller ikke bestemmelsen i kontraktutkastets post 9 om justering rimelig, idet det mener at staten ikke skal komme i en annen og gunstigere stilling enn private grunneiere som utsettes for ekspropriasjon og som ikke kan ta et tilsvarende forbehold.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 10. og 11. juni 1958 fastholdt forslaget om en kommuneavgift på kr. 2,50 pr. nat.-HK og foreslått at kontraktutkastets bestemmelser opprettholdes uforandret.

A/L Salten Kraftsamband har i brev til departementet av 13. juni 1958 sluttet seg til Norsk Hydros anførsler.

I brev av 16. juni 1958 fastholder Norsk Hydro at konsesjonsavgiften til kommunene og den pris staten har betinget seg for fallrettighetene er for høy, men «er på den annen side klar over at det i den tid som gjenstår før Stortinget trer fra hverandre, ikke er mulig å utvirke noen lempning av vilkårene», og «vil derfor bekrefte den muntlige meddelelse til statsråd Sjaastad om at vi for vårt vedkommende, om enn under tvil, er villig til å akseptere de tilbudte vilkår.»

Etter departementets mening kan hverken den i konsesjonsvilkårene fastsatte kommuneavgift eller de påklagede bestem-

melser i kontraktutkastet sies å være urimelige. En endring av konsesjonsvilkårene eller kontraktsbestemmelsene kan for øvrig ikke foretas uten Stortingets samtykke.

Man vil etter dette anbefale at I/S Sundsfjord Kraftlag meddeles konsesjon på erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelv overensstemmende med Stortingets vedtak, idet det er en forutsetning for ervervs- og reguleringskonsesjonen at kraftlaget vedtar det kontraktutkast vedrørende overføring av vann fra Sundsfjordvassdraget som er inntatt i proposisjonen.

Det er forutsatt i proposisjonen at departementet i tilfelle vil kunne samtykke i mindre planendringer.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

Langvatn:	
Øvre kote	333,2
Nedre kote	307,0
Reguleringshøyde	<u>26,2 m.</u>

Sokumvatn kan senkes 32,2 m.

til kote 301,0 m.o.h.

Feldvatn kan senkes 30,0 m.

til kote 365,0 m.o.h.

Høydene refererer seg til fremlagte forstørrelser av rektangelkart, tegning nr. 2 600.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i Sundsfjordelv nødvendige vann, eventuelt påtar konsesjonæren seg bygging av vei eller fremføring av tømmeret overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet for nedenforliggende kraftanlegg.

4.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, ob-

serveres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endring i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag tillates I/S Sundsfjord Kraftlag å erverve og regulere Forsåga og å regulere og overføre Sundsfjordelva til Forsåga, Gildeskål herred, på de betingelser og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 4. juli 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

## 18. Luostejok Kraftlag A/L.

(Tillatelse til utførsel av elektrisk energi til Finland.)

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Loustejok Kraftlag A/L har søkt om tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til utførsel av elektrisk energi, et mindre kvantum til finsk grensestrøk.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 23. juni d.å. gitt følgende uttalelse:

«Med Industridepartementets påtegnning av 2. juni 1958 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 12. april 1958 fra Luostejok Kraftlag A/L om konsesjon på utførsel av elektrisk energi til Finland.

I følge vedlagte kontraktutkast mellom Luostejok Kraftlag A/L og Karigasniemi Sähköosuuskunta (Karigasniemi elektrisitets-selskap) skal Luostejok Kraftlag A/L levere maks. 100 000 kWh pr. år til en pris av kr. 0,10 pr. kWh til Karigasniemi—Heikuras området. Luostejok Kraftlag A/L omfatter kommunene Karasjok og Kistrand. Kraftlagets representantskap bestående av kommunenes representanter og representanter fra fylkesutvalget sees i møte den 20. juni 1956 enstemmig å ha vedtatt omhandlede forslag til strømleveringskontrakt.

Finmark Fylkes Elektrisitetsforsyning har i brev av 12. mai 1958 til Fylkesmannen i Finnmark anbefalt at kontraktforslaget godkjennes. Elektrisitetsforsyningen bemerker for øvrig at det er helt naturlig å søke det område det her gjelder tilknyttet Luostejok kraftlags linjenett.

Fylkesmannen i Finmark fylke har i brev av 23. mai 1958 til departementet meddelt at han anbefaler søknaden innvilget. Fylkesmannen bemerker i det høve at «den finske bebyggelse ligger meget isolert fra den øvrige finske bebyggelse. Det dreier seg om en ganske liten levering. Det betyr lite eller intet for den vanlige forsyning i Luostejok Kraftlags område at det eventuelt forsynes strøm til Finland i henhold til det vedlagte kontraktutkast. På tilsvarende måte som ved leveransen fra Varanger Kraftlag A/L til Nuorgam-distriktet kan det anføres at det betyr meget for det praktiske samarbeide mellom Norge og Finland at denne utbygging kan komme i stand».

Det handler seg om en strømforsyning omfattende ca. 191 personer i Karigasniemi—Heikuras området beliggende like opp mot riksgrensen. Den forutsatte strømlevering svarer til ca. 525 kWh pr. år pr. person og er således beskjeden. Det nødvendige ledningsanlegg skal i sin helhet bekostes fra finsk side. I pkt. 2 i kraftleieavtalen er det tatt forbehold slik at de finske abonnenter ikke blir gunstigere stillet enn abonnenter på norsk side i tilfelle kraft-rasjonering.

Kontrakten som er bindende for begge parter i 5 år trer i kraft så snart det nødvendige ledningsanlegg er ferdig bygget og anskaffelsesbekostningen er betalt.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til Luostejok Kraftlag A/L's vedtak av 20. juni 1956 om inngåelse av kontrakten blir å godkjenne samt til at det gis kraftlaget tillatelse til utførsel av inntil 100 000 kWh pr. år til Finnland som søkt om dog ikke utover 5 år regnet ut fra det tidspunkt kraftleveringskontrakten trer i kraft.

Andre vilkår finner Hovedstyret ikke grunn til å foreslå i denne forbindelse. En går dog ut fra at Luostejok Kraftlag A/L underrettes om at det i tilfelle blir å gi melding om når ledningsanlegget for strømleveringen er å regne for ferdigbygget, og tidspunktet for kraftleveringskontraktens ikrafttreden. Kraftlaget forutsettes dessuten gjort oppmerksom på at det i tilfelle blir å søke fornyet konsesjon såfremt kraftleiekontrakten aktes fornyet utover de bindende 5 år.

Da behandlingen av saken er bedt påskynnet ekspederes den i henhold til instruksens § 14.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal tilføye at det i kontraktutkastets poster 9 og 10 er bestemt:

«Dersom foranstående kontraktvilkår ikke overholdes, kan enhver av partene si opp kontrakten med øyeblikkelig virkning.

Ellers er kontrakten gjensidig bindende i 5 år regnet fra ikrafttredelsesdagen og fornyes med 5 år ad gangen. Etter 4 års forløp kan den sies opp av begge parter med 1 — ett — års varsel.»

Departementet vil tilrå at den omsøkte tillatelse til utførsel av elektrisk energi blir gitt. Departementet antar videre at det ikke er påkrevet å begrense tillatelsens varighet. Så liten kraftmengde som det gjelder, skulle norske interesser forsåvidt være tilstrekkelig beskyttet ved adgangen etter kontraktutkastet til å si opp kontraktet. Det bør også tas i betraktning at kraften skal brukes i grensestrøk og at finnene selv betaler ledningsanlegget. Man viser også til at Varanger Kraftlag A/L ved Kronprinsregentens resolusjon av 21. juni 1957 ble gitt en tilsvarende tillatelse uten tidsbegrensning.

Departementet vil anbefale at tillatelsen blir gitt uten vilkår.

Industridepartementet

tilråder:

Luostejok Kraftlag A/L gis tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til utførsel av inntil 100 000 kWh elektrisk energi pr. år til Finnland i samsvar med utkast til kontrakt med Karigasniemi Sähköosuuskunta.

## 19. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Otrovatn i Vang herred, Oppland fylke).

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering har i brev av 7. august 1956 søkt om tillatelse til å regulere Otrovatn på Filefjell i Vang herred, 5,5 meter ved 1,5 m oppdemning og 4 m senking.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 22. mai 1958 avgitt følgende uttalelse i anledning av søknaden:

«Med Departementets påtegning av 10. august 1956 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad vedrørende ovenstående datert 7. s. m.:

«Vår forening har latt undersøke mulighetene for regulering av Utrovatn på Filefjell i Vang herred i Oppland fylke. Vedlagt følger som bilag 1: Rektangelkart i målestokk 1:100 000 med vannet og nedslagsfeltet inntegnet.

Våre undersøkelser har ført frem til en reguleringsplan som vedlegges som bilag 2, 3 og 4. Planen er utarbeidet av ingeniør A. B. Berdal, Oslo, og er datert 27. februar 1956. Den inneholder de hydrologiske data for Utrovatns nedslagsfelt.

Vår forening har latt oppta kart av Utrovatn i målestokk 1:5 000. Det vedlegges som bilag 5. Videre er opptatt detaljkart av osset og et stykke av vassdraget nedenfor elven. Disse detaljkart fremgår av bilag 3 og 4. På grunnlag av kartet over Utrovatn er oppsatt en magasinkurve som følger som bilag 6.

Overensstemmende med ingeniør Berdals plan søker vi om å få konsesjon på å demme Utrovatn opp til kote 971,00 med maksimalflom på kote 971,50. Sommervannstanden i vannet er vel 970,00 og vinterlavannstanden antas å være 969,50 (969,56 ble målt 25. mars 1955). Alle mål er basert på høyden av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens fastmerke 34 ved Utrovatns utløpsos — 969,800.

Vår søknad går videre ut på å få anledning til ved kanal å senke Utrovatn til kote 965,50. Den samlede reguleringshøyde skulle da bli 5,50 meter, hvorav 1,50 meter demning og 4,00 meter senkning regnet ut fra vinterlavannstand. Som nevnt i ingeniør Berdals plan vil reguleringsprosenten bli ca. 25 regnet etter det midlere årsavløp som kan anslås til vel 40 000 000 m<sup>3</sup>, mens magasinet blir 11 000 000 m<sup>3</sup> inklusive det nuværende selvreguleringsmagasin.

Utrovatns regulering vil komme alle fallere fra Filefjell til Drammen til gode. Det øverste fall som idag kan utnytte vannet, er Vang Kommunale Elektrisitetsverks Eidsfoss mellom Strandevatn og Vangsmjøsa. Videre vil vannet kunne utnyttes i Ryfoss/Lofoss i Vang/Vestre Slidre og i Fossheimfoss i Vestre Slidre, når disse fall blir bygget ut. Videre har vi Statens Fasel fosser nedenfor Strande-

fjord i Nord-Aurdal og Bagnsfallene i Sør-Aurdal. I alt gjør vi regning med at reguleringen vil kunne utnyttes av ca. 210 fallmeter i Valdres, når disse fall blir bygget ut. Nedenfor Sperillen, i Buskerud, vil ca. 120 meter fall straks kunne ta reguleringen i bruk. Økningen i vintervannføringen kan etter vanlig beregning settes til ca. 0,6 sm<sup>3</sup>.

Utrovatn tilhører såvidt vites, i sin helhet Nystuen, hvis advokat har meddelt at eieren er villig til å forhandle om godtgjørelse for reguleringen. Det skal være noen som har fiskerett i vannet ved siden av Nystuen.

Utrovatn ligger som tidligere nevnt 970 meter over havet. Det er ingen jordbruksinteresser her oppe frasett beite. Man kan regne med at ca. 100 dekar av grunnen rundt vannet vil bli neddemmet. Med den lave reguleringsprosenten som foreslås, kan vannet ventes fyllt hvert år av vårflommen, slik at ikke utsendet blir skjemmende i turistsesongen.

Fiskebestanden i Utrovatn består av ørret. Vi går ut fra at matforholdene for fisken ikke vil bli vesentlig endret ved den foreslåtte regulering. Skulle det vise seg at reproduksjonsforholdene for fisken skulle bli forringet, er vi som vanlig villig til å påta oss å slippe til enhver tid det kvantum settefisk som de offentlige myndigheter måtte bestemme.

Følgende reguleringsreglement foreslås benyttet:

1. Reguleringsgrensene er:

Øvre kote .....	971,00
Nedre kote .....	965,50
Reguleringshøyde .....	5,50 m.

Alminnelig vinterlavvannstand er 969,50. Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Utgangspunktet for kotehøyden er Vassdragsvesenets fastmerke 34 ved Utrovatns utløpsos på kote 969,800.

2. Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringen fra Utrovatn forminskes til skade for andres rettigheter.
3. Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
4. Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Han skal ha telefon i sin bolig.

Skulle ytterligere opplysninger om Utrovatn trenges, står vår forening gjerne til tjeneste. Man vil være takknemlig om denne regulerings sak kunne fremmes i løpet av inneværende år, slik at anlegget kunne bli ferdig til sesongen 1957—58.»

Otrovatns nedslagsfelt er i ingeniør A. B. Berdals plan angitt til ca. 40 km<sup>2</sup> og størrelsen av vatnet til ca. 2 km<sup>2</sup>. Videre fremgår at Lille Otrovatn, som ligger ca. 200—300 m nedenfor

selve utløpet, må senkes ca. 1 m for en senkning på 4 m i Otrovatn kan komme i stand. Det er regnet med 0,5 m falltap i kanalen. Den oppgis å skulle kunne føre ca. 0,7 m<sup>3</sup>/sek ved L.R.V. (kote 965,5) og ca. 1,3 m<sup>3</sup>/sek ved en vannstand på kote 966. Tegningene viser at kanalens bunn faller fra kote 964,7 til kote 964,3 og luketerskelen er angitt på kote 964,5. I alt kreves det ca. 750 m kanal.

Dammen er en masiv betongterskel og har fritt overløp i 47 m lengde.

Omkostningsoverslaget sies å grunne seg på noe mangelfullt kjennskap til grunnforholdene. Sluttsummen lyder på kr. 430 000 tilsvarende ca. 3,9 øre/m<sup>3</sup> magasin, men her er ikke medregnet utgifter til erstatninger, skjønn o. l.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 21. og 24. august 1956 (nr. 193 og 196) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Vang herredstyre har fattet dette vedtak i møte 14. november 1956:

«Ved skrivelse av 7. august d. å. til Industridepartementet har Foreningen til Bagnvassdragets Regulering søkt om tillatelse til å regulere Utrovann fra kote 971 til kote 965,5 med en samlet reguleringshøyde på 5,5 meter, hvorav 1,5 meters oppdemning og 4 meters senkning i forhold til vinterlavvannstand. Ved reguleringen regnes oppnådd et reguleringsmagasin på 11 000 000 m<sup>3</sup>.

Søknaden har vært forelagt hotelleier Knut Nystuen som er den grunneier hvis interesser mest berøres av den regulering det er søkt om. Han har ved brev av 6. september d. å. fra sin advokat uttalt at han ikke vil protestere mot reguleringen, idet han dog tar visse forbehold. Det henvises til brevet.

Under disse omstendigheter finner heller ikke herredstyret å ville motsette seg reguleringen. Det må dog være en uttrykkelig forutsetning at det gjennom konsesjonsvilkårene tas fullt ut hensyn til grunneiernes og bygdas interesser. Det er en livsbetingelse for Vang som er en typisk fjellbygd uten skog og uten industri, at den får sin berettigede del av de herligheter som oppnås ved at fjellvannene tas i bruk som reguleringsmagasin. Det kan i den forbindelse henvises til kommuneinndelingskomiteens innstilling vedkommende Vang som er inntatt i St. prp. nr. 22 for 1955 s. 65—66. Når komiteen fant å burde foreslå Vang opprettholdt som egen kommune ble det lagt stor vekt på at Vang kommune hadde et særlig inntektsgrunnlag av utslagsgivende betydning i sine kraftkilder. (Med dette uttrykk er det tydeligvis også siktet til reguleringsmagasinene). Det ble nevnt at disse ved full utbygning ville bidra sterkt til å lette kommunens eksistens og at reguleringsavgiftene allerede idag spiller stor rolle for kommunens finanser. Herredstyret går ut fra at myndighetene også ved denne og andre fremtidige vassdragsreguleringer — vil ta tilbørlig hensyn til at det er av livsviktig interesse for kommunen

at denne blir gjort delaktig i de verdier som innvinnes ved reguleringene.

Under henvisning til dette vil herredstyret uttale følgende om betingelsen for regulerings-tillatelsen:

1. I bilag 2 til søknaden uttales at reguleringsprosenten bare vil bli 25 og at vannet derfor vil bli fylt innen turisttrafikken tar til om sommeren. En går ut fra at dette spørsmål vil bli undersøkt og at regulerings-høyden vil bli redusert, dersom det skulle vise seg ikke å holde stikk.
2. Spørsmålet om regulering kan tenkes å medføre utglidning eller utrasning med fare for Nystuen høyfjellshotell har vært forelagt statsgeolog dr. Gunnar Holmsen. Det henvises til hans uttalelse av 15. oktober d. å. som vedlegges med bilag. Som det vil ses er dr. Holmsen inne på at det kan vise seg nødvendig å legge stenplastring et sted, likesom han anbefaler utlegning av sten ved strandlinjen for å forebygge utrasning ovenfor oppdemningsgrensen, der hvor det kan bli tale om dette. En vil anmode om at det i konsesjonsvilkårene inntas en bestemmelse om at reguleringsforeningen pålegges å sørge for nødvendig stenplastring og utlegning av sten etter nærmere anvisning av statsgeologen.
3. I søknaden uttales at reguleringsforeningen går ut fra at matforholdene for fisken ikke vil bli vesentlig endret ved den foreslåtte regulering. Dette stemmer ikke med de erfaringer som de fiskerisakkyndige ved forskjellige skjønn i Vang har gitt uttrykk for. En må tvertimot gå ut fra at næringsforholdene for fisken vil bli betydelig forringet. En må også regne med at reproduksjonsforholdene vil bli ødelagt eller betydelig forringet og går derfor ut fra at det i konsesjonsvilkårene som vanlig blir tatt inn en bestemmelse om at konsesjonæren pålegges å foreta utsetting av settefisk etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet.
4. Fra riksvegen Fagernes—Lærdal går det en sideveg (bilveg) til Gamlestuen sæter. Den er ikke innlagt på kartet (bilag 1), da den er bygget etterat dette ble utgitt. Vegen krysser Begna elv med en bro like nedenfor Utrovanns utfallsos (ovenfor lille Utrovann). En går ut fra at denne veg vil bli berørt av reguleringen og må be om at det blir inntatt i konsesjonsvilkårene bestemmelse om at konsesjonæren pålegges å sørge for omlegging av denne veg der hvor reguleringen gjør dette nødvendig. Når det gjelder riksvegen Fagernes—Lærdal, går en ut fra at Statens vegvesen vil vareta de interesser som knytter seg til denne, hvis den skulle bli berørt av reguleringen.
5. Det er ved Utrovann en del båtstøer og båt-naust. Konsesjonæren bør pålegges å flytte disse og sette dem i brukbar stand.
6. Hvis det ikke blir sørget for rydding av de neddemte arealer for skog, vier og kratt, vil det i lang tid etter reguleringen bli meget vanskelig å fiske med garn og den som fisker må regne med stadig å få sine garn ødelagt. Dette er et forhold som skjønnsrettene ikke alltid er tilstrekkelig oppmerksom på. Etter herredstyrets oppfatning er dette en ulempe som kan og bør

unnåås, ved at konsesjonæren blir pålagt å sørge for rydding av skog, vier og kratt. Dette er et rimelig krav og vil med de hjelpemidler man idag har til rådighet neppe medføre så store omkostninger.

7. En må regne med at reguleringen vil medføre at isvegene over elven mellom Utrovann og Strandefjord vil bli ødelagt. I den forbindelse nevnes at tre Opdalsgårder, to Sørbugårder og tre Skogstadgårder, i alt åtte gårder har vedskogteiger ved Fløgstrandfjorden og Sauevadsletten. For å kunne få utnyttet disse er de avhengige av isen over Begna elv, idet det her mangler vegforbindelse. Det blir derfor her nødvendig å legge kjørebri over elven. Hvis ikke bestemmelse herom blir tatt inn i konsesjonsvilkårene, må en iallfall be om at det blir inntatt bestemmelse om at konsesjonæren blir pålagt å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe bør i tilfelle tvist avgjøres i forbindelse med erstatningsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.
8. Konsesjonsavgiften til kommunen bør etter herredstyrets mening settes til minst kr. 3 pr. naturhestekraft.
9. Manøvreringsreglementet må utformes på en slik måte at det til enhver tid blir sikret tilstrekkelig driftsvann for Eidsfoss kraftverk.

Herredstyret mener også at det skulle være et rimelig vilkår for konsesjonen at Eidsfoss kraftverk får anledning til å nytte det regulererte vann uten at det skal betales vederlag for dette.»

Høyesterettsadvokat Nicolay Berg har den 6. september 1956 avgitt denne uttalelse:

«På vegne av Knut Nystuen som eier av Nystuen, gno. 1, bno. 1 i Vang skal jeg tillate meg å anføre følgende i anledning ovennevnte søknad:

1. Knut Nystuen eier hele Utrovann samt fallet fra utfallsoset og ned til Søla ved veien til Gamlestuen seter. Han er eneberettiget til alt fiske bortsett fra at eieren av Gamlestuen seter har en begrenset fiske rett på en bestemt strekning. Ivar I. Opdal er eier av grunnen ned til vannet fra Tenla elv og til utfallsoset, og Anders I. Opdal er eier av grunnen ned til vannet fra grinden og ned til utfallsoset.
2. Knut Nystuen tar forbehold om full erstatning for alle skader og ulemper, og tar spesielt forbehold om full erstatning hvis det skulle vise seg at grunnen under hotellbygningene skulle svikte. Han protesterer ikke mot reguleringen og er villig til å forhandle om godtgjørelse for de skader og ulemper som reguleringen påfører hans eiendom etter å ha forelagt spørsmålet for sakkyndige.
3. Knut Nystuen forlanger at han blir ansatt som damvokter og at det hvert år settes ut det fornødne antall settefisk etter fiskeriinspektørens nærmere bestemmelse. Forøvrig tar han ethvert forbehold.
4. Knut Nystuen går ut fra, at posten Utrovann under beregningen av anleggskost-

ningene kr. 15 000 kun vedrører anleggsomkostningene, og ikke erstatningen, idet beløpet isåfall ville være meningsløst lavt.»

Statsgeolog dr. Gunnar Holmens utredning av 15. oktober 1956 lyder slik:

«På oppfordring fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering i brev til meg av 28. sept. d. å. om å gi en uttalelse om hvorvidt den påtenkte regulering av Utrovatn i Vang kan medføre utglidninger foran Nystuen Høyfjells-hotell har jeg satt meg inn i resultatet av en grunnundersøkelse ved jordboring med heiarbor utført mellom vatnet og bebyggelsen på Nystuen av Steins Oppmåling.

Steins Oppmåling har forelagt meg et kote-kart med 1 m's ekvidistanse i målestokk 1:500 over området nær Nystuens bebyggelse. Kotene i vatnet når ned til 5 m's dybde under sommervannstanden. På kartet er inntegnet 17 punkter, hvor der er boret til fjellgrunnen, og hvorfra der er tatt i alt 5 jordartprøver fra forskjellige dyp. Kartet ledsakes av en plansje, merket Utrovatn, Steins Oppmåling 1956, med en grafisk fremstilling av borhullenes dybde og prøvenes beliggenhet i grunnen. Til belysning av grunnens fasthet er noen av borsøylene på plansjen forsynt med angivelse av hvor meget boret har sunket under et vilkårlig valgt antall slag av rambukkloddet på 8 kg vekt.

Til supplering av ingeniør Steins jordboringer har jeg ved personlig fremmøte på stedet ledet en prøvegravning til undersøkelse av grunnens art mellom bebyggelsen og Utrovatnets strand.

I skrivet til meg fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering opplyses, at høyeste oppdemningsgrense forutsettes å nå til 1,5 m over vinterlavvannstand, og senkningen 4,0 m under denne, henholdsvis til kote 971 og 965,5 på kartet.

Boringene viser at jorddekkets tykkelse over berggrunnen overalt er betydelig, minst i borehull 3, hvor det angis til et par meter, ellers dreier det seg om tykkelser fra 4 til 7 m. Der skjeldnes på den grafiske fremstilling av boringsresultatet mellom «hård, fast masse» (til dels også «hård, stenet masse») og «løst slam» (under vann).

Der ble i dagene 9. og 10. okt. d. å. opptatt i alt 4 prøvehuller mellom bebyggelsen og strandlinjen. Hullenes beliggenhet er inntegnet på det vedlagte kart. Foran bebyggelsen er der lagt ut en fylling av stenet grus, og hullene ble gravet hvor fyllingen er så tynn at den uten vanskelighet kunne gjennomgraves så den naturlige grunn kunne blottlegges. Hullene ble gjort så dype som mulig med anvendelse av håndredskap uten å ty til sprengning av store stener. Noen steder ble stor sten påtruffet i så liten dybde at gravingen ble oppgitt og hullet ble flyttet et par meter til side. Det største dyp ble nådd foran Gamlestova, 1,80 m, men herav var de øverste 80 cm fyllmasse. På de andre prøvesteder hindret store stener gravning til større dyp enn ca. 1 m.

Den gjennomgravete naturlig avsatte jordart under fyllingen er overalt ensartet, stenførende morenegrus. Den samme jordart viser seg også i veiskjæringen og i grøftene rundt bjørnegården. Det er en fast, stabil jordart.

De med heiarboret opptatte prøver forelå i messingsylindere av 15 cm lengde. De består av sand, til dels finkornig. Prøvesylindrene var ikke helt fylt. Det er sannsynlig, at stener i morenegruset har hindret prøvetakingen, og at den masse sylindrene inneholdt kun skriver seg fra grusets finkornige binnstoff. En enkelt prøve (borhull 17 prøve 5) bestod av knust sten. Under prøvetakingen var påtruffet løs leirglimmerskifer, enten som en løs sten ellers selve berggrunnen, og smulder av denne var trengt inn i prøvehenteren.

I boringene under vann, hullene 11, 12, 13 og 17 er ikke borets synkning for et vist antall slag påført plansjen, dog er for hullene 11 og 12's vedkommende anført «løs masse». Denne løse bunn kan under reguleringen bli vasket ut. Såfremt vatnet er fritt for is og tele når fyllingen pågår vil bølgeslaget tære på den løse bunn. Utvaskingsens størrelse beror på massens steninnhold. Det er mulig, at der er såpass meget sten i det, som er betegnet som «løs masse» at utvaskingen ikke blir nevneverdig. Skulle dette ikke være tilfelle er det tidsnok å legge ut en stenplastring på dette sted når man får se hvordan bunnen arter seg etter første gangs nedtapping.

Ved oppdemningen vil noe av bregrusets finmateriale bli utvasket av bølgeslaget ovenfor den naturlige høyvannslinje, og en ny stenstrand vil danne seg ved oppdemningsgrensen på kote 971.

Utrasning ovenfor oppdemningsgrensen er ikke å forutse, og vil i ethvert fall kunne forebygges ved utlegging av sten ved strandlinjen.»

Vestre Slidre herredstyre har fattet følgende vedtak i møte 21. september 1956:

«Utrovatn ligg i Vang herad og det vedkjem ikkje Vestre Slidre når det gjeld erstatning av grunn og skade på fiske. Derimot vil det ha verknad på vassføringa i Vestre Slidre dersom Utrovatn blir regulert. Spesielt vil ein koma til å merka det når det gjeld Slidrefjorden. Kommunestyret har ingen ting i mot at Utrovatn blir regulert dersom kommunestyret i Vang ikkje set seg i mot.»

Nord-Aurdal herredstyres vedtak i møte 29. september 1956 lyder slik:

«Nord-Aurdal kommune har ikke noe å bermerke til selve reguleringen av Utrovatnet da det i sin helhet ligger i en annen kommune.

Dersom vatnet blir regulert må imidlertid kommunestyret ta forbehold om at reguleringsavgiftene blir fordelt etter samme prinsipp som for Åbjøra, slik at de nedenforliggende kommuner blir tilgodesett.»

Sør-Aurdal herredstyre har behandlet saken i møte 12. november 1956 og gitt slik uttalelse:

«Kommunestyret har ikkje noko å innvenda mot at denne reguleringa vert gjennomført, så framt Sør-Aurdal — som elvekommune — vert tilkjent ein rimeleg del av reguleringsavgiftene.»

Elektrisitetsskontoret for Hedmark og Oppland har avgitt følgende uttalelse datert 12. desember 1956:

«Reguleringsforeningen søker om tillatelse til å regulere Utrovatn på Filefjell tilsammen 5,5 meter, nemlig 1,5 meter heving og 4,0 meter senkning i forhold til alminnelig vinter-vannstand.

Det oppnås et magasin på 11,0 mill. m<sup>3</sup>. Midlere årsavløp fra feltet anslås til 40,0 mill. m<sup>3</sup>. Magasinprosenten blir 27,5 pst. og reguleringsprosenten blir da ca. 60,0 pst.

En kan etter dette rekne med at vannet blir fylt alle år i sommerhalvåret, og dette vil skje tidlig på sommeren i de fleste år.

Herr hotelleier Nystuen, som eier Utrovatnet, Vang kommune og nedenforliggende kommuner i Valdres har ikke satt seg imot regulering av Utrovatn. Såvel herr Nystuen som kommunene har imidlertid framsatt konkrete krav om vilkår for at regulering av Utrovatn blir tillatt.

Elektrisitetskontoret viser til uttalelse fra herr Nystuen og Vang kommune, og en sier seg i det vesentligste enig i disse uttalelser.

Elektrisitetskontoret vil på disse premisser rå til at konsesjon på regulering av Utrovatn blir gitt.»

Oppland fylke slutter seg til uttalelsen fra elektrisitetskontoret, jfr. påtegning av 14. desember 1956.

Ådal herredstyre har i møte 12. november 1956 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Det har i de siste år foreligget flere saker av lignende art til uttalelse for Ådal kommunestyre. Kommunen har gitt uttrykk for at de har forståelse av den samfunnsmessige betydning disse reguleringer har. Men på den annen side finner en også grunn til å peke på de vanskeligheter disse reguleringer skaper for en del av bygdens befolkning, og mener at kommunen må tilståes en erstatning som kan svare til de skader som en blir påført. Kommunen har ikke noe å bemerke til at den ansøkte regulering blir gjennomført under forutsetning av at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til det som er anført.»

Norderhov herredstyre har i møte 11. oktober 1956 enstemmig anbefalt søknaden.

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud uttaler seg slik i påtegning av 7. januar 1957:

«Norderhov kommunestyres vedtak av 11. oktober 1956 og Ådal kommunestyres vedtak av 12. november 1956 anbefales godkjent.

Etter den foreliggende plan vil reguleringen av Otrøvatn øke vintervannføringen med 0,6 m<sup>3</sup>/s. Det er usannsynlig at denne økning vil medføre ulemper av betydning i Bagna-vassdraget eller Drammenselven.

Otrøvatn ligger i Oppland fylke og selve oppdemningen og senkningen av dette vann berører derfor ikke Buskerud fylke. I Drammensvassdragets Fellesfløtningsforenings brev av 3. ds. er også regulering av Samsjøen og Bjonevann i Ådalen nevnt. Disse reguleringer omfattes såvidt en kan se ikke av den foreliggende søknad. Men selvsagt vil den stadig pågående gjennomføring av nye reguleringer

senke flomvannføringen og dermed muligens skape visse vanskeligheter for fløtningen. Dette må det i tilfelle bøtes på ved tiltak. Vår vannkraft er og vil bli av sådan betydning, at hensynet til fløtningen ikke alene kan være avgjørende.»

Fylkesmannen i Buskerud sier i sin ekspedisjon av 14. januar 1957 bl. a.:

«I betraktning av den betydning fløtningen har for distriktet henleder jeg oppmerksomheten på det som er anført i uttalelse fra Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening, side 3, 2. avsnitt flg.

Jeg har forøvrig ikke noe å merke.»

Fellesfløtningsforeningens uttalelse av 3. januar 1957 omfatter også 2 senere innkomne søknader fra reguleringsforeningen om tillatelse til regulering av Samsjøen og Bjonevatn i Adal.

Uttalelsen lyder slik:

«Gjennom fylkesmannen i Buskerud har vi fått oversendt ansøkninger om reguleringskonsesjon fra Foreningen til Bægnavassdragets regulering. På grunn av at disse 3 reguleringer virker inn på fløtningen i hele hovedvassdraget, behandler vi disse ansøkninger under ett, og vi benytter anledningen til å understreke at de må sees i sammenheng med tidligere reguleringer i vassdraget. Vi har nemlig ment å kunne konstatere at når de forskjellige reguleringsansøkninger behandles hver for seg og sees isolert, er det vanskelig å vinne gehør for de konsekvenser som reguleringene etterhvert medfører for tømmertransporten i vassdraget.

Ingen av de 3 nevnte sjøer ligger innenfor vårt fløtningsområde, idet vårt ansvar for fellesfløtningen begynner ved Valdreshengslet i Begna elv. Vi skal derfor ikke innlate oss på reguleringenes virkninger fra magasinene og ned til hovedvassdraget, men vil bare peke på at forsinkelser med fløtningen i bivassdragene kan medføre at tømmeret ikke kommer med i fellesfløtningen i hovedvassdraget samme år, hvilket i tilfelle vil bety skade på tømmeret og økonomisk tap for de interesserte.

De magasiner som reguleringsansøkningene gjelder er såvidt sees:

Otrøvatn .....	11	mill. m <sup>3</sup>
Bjonevann .....	5,2	» »
Samsjøen .....	17	» »
	<u>33,2</u>	<u>mill. m<sup>3</sup>.</u>

Disse magasiner kommer i tilfelle i tillegg til de tidligere magasiner som er etablert, men som vi for vår del ikke har full oversikt over.

Virkningene på fløtningen er dels at strømhastigheten ved våre sorteringshengsler nedsettes, dels at fløttingsvannføringen blir så lav at vi har vanskelig for å få fullført fløtningen ned til Drammenselvans utløp i samme sesong.

Hva sorteringen angår, skal vi nevne at Hvalshengslet like nedenfor Sperillen er et kritisk punkt. Her skilles det tømmer som skal til brukene mellom Hvalshengslet og Hønefoss (Follum Fabrikker, Hofsfoss Fabrikker, Hen Træsliperi m. fl.). Ca. halvparten av

det tømmer som fløtes fra Sperillen går således til disse bruk. Det totale tømmerkvantum fra Sperillen er ca. 150 000 tylder. Herav går altså halvparten videre forbi Hønefoss og ned til Drammenselvans utløp. På veien sorteres tømmeret videre ved Movald nedenfor Follum Fabrikker, hvor også sistnevnte fabrikk får en del av sitt tømmer utsortert.

Videre foregår sortering ved Bergsjø. Hvorledes situasjonen her vil bli, er uklart for oss, men vi mener det er all grunn til å frykte for at sorteringen her vil bli ytterligere vanskeliggjort. Hvis vannføringen fra Begna i fløtingsperioden blir holdt tilbake, må Tyrifjorddammen settes tidligere og vannstanden holdes oppe i en lengere periode, hvorved strømmen i Bergsjø kan bli for liten for sortering. Dammen ved Tyrifjorden settes av Foreningen til Tyrifjordens regulering når vannstanden er på 4,10, og da slippes bare en regulert vannføring. I Bergsjø sorteres ca. 200 000 tylder tømmer inklusive det som kommer fra Randselven.

Fra Bergsjø fløtes det med vannføringer ned til ca. 70 sm<sup>3</sup>. Hvorvidt denne vannføring kan opprettholdes i fløtingsseongen, fremgår ikke av ansøkingene.

Videre foretas det sortering ved Stenberg hengsle nær Drammenselvans utløp. Sorteringsmuligheten er her på forhånd påvirket av Holsreguleringen. Under Holskjønnet ble det fastsatt et beløp for installering av strømapparater (kr. 25 000). Hvorvidt benyttelsen av strømapparater kan utvides og om den vil ha noen virkning i det hele tatt, er vanskelig å dømme om for oss.

Med hensyn til den nødvendige vannføring peker vi på at i Adalselven må vannføringen ligge over 50 sm<sup>3</sup>. Denne grense er det absolutte minimum, og det fløtes bare i nødsfall på denne vannføring. Selv om denne vannføring kan nyttes til fløting, er den for liten for sorteringen. Fra Bergsjø må vannføringen som nevnt være 70 sm<sup>3</sup>.

Vi må henstille til det ærede Vassdragsvesen å anmode Reguleringsforeningen om å fremlegge full oversikt over hvorledes vannføringene vil stille seg i hovedvassdraget når man tar alle hittil gjennomførte og nå søkte reguleringer i betraktning. Vi er klar over at vi kan engasjere teknisk bistand til dette, men vi antar at Reguleringsforeningen etter loven har plikt til å tilrettelegge disse faktiske forhold. Det ville fra vår side være ønskelig om Vassdragsvesenet når de faktiske opplysninger er tilveiebragt, kunne sammenkalle et møte hvor de livsviktige interesser blir diskutert, slik at man kan få en åpen drøftelse av situasjonen før det er for sent.

Hva de foreliggende forslag til tappingsreglementer angår, vil vi peke på at reglementet for Otrø vann intet inneholder om avgivelse av vann til fløting. Hva tappingsreglementene for Bjonevann og Samsjøen angår, fremgår det av ingeniør Berdals utredninger at det vil oppstå en meget betydelig forsinkelse av fløtingen fra skogtraktene som sogner til disse bivassdrag. Forsåvidt Samsjøen angår, vil forsinkelse inntre i så mange år og være av en slik betydning at man må regne med å avskrive fløtingen hvis det skal bli tale om å få tømmeret frem i vedkommende driftsår.

En forsinket fløting fra bivassdragene vil for øvrig på lang sikt kunne hindre en ytterligere rasjonalisering av fløtingen i hovedvassdraget. Vi føler oss derfor ikke overbevist om at kraftsituasjonen i det hele tatt er tjent med reguleringer av bivassdrag hvorfra det fløtes, når såvidt betydelige forsinkelser vil bli følgen.

Når de større interesser sees i sammenheng, måtte det derfor være et mål for Reguleringsforeningen å sørge for fremdrift av tømmeret fra bivassdragene på annen måte. Vi henviser i denne forbindelse til Vassdragslovens § 108 nr. 4.

Således som sakene for tiden ligger an, finner vår forening ikke å kunne anbefale at konsesjon blir gitt på de søkte reguleringer.»

Inspektøren for ferskvannsfisket foreslår i sin ekspedisjon av 7. november 1956 følgende vilkår vedrørende fisket:

«Til fremme av fisket i Otrøvatn og Otrøelva plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter videre å rydde de neddemte arealer for trær, busker og kratt i den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskeperring foran tappelukene.»

Med brev av 3. august 1957 forela Hovedstyret bl. a. fløtingens innvendig for ansøkeren med anmodning om uttalelse.

Reguleringsforeningens svar, datert 14. desember 1957, lyder slik for så vidt angår Otrøvatn:

«Det vi tenker å holde tilbake i Otrøvatn, må være uten betydning for Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening. Saken er nemlig den at Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening overtar tømmeret ved Urulhengslet og Valdreshengslet i nordenden av Sperillen. Herfra til Hen er det stille vann og forbi fossene mellom Sperillen og Tyrifjord er det nu overalt tømmerrenner, slik at det trenges bare en minimal vannføring til å få tømmeret frem, sammenlignet med tidligere. Videre vil vi gjerne ha meddelt at vi ikke kan finne at de foreslåtte tre små reguleringer vil kunne gjøre noe avbrekk i de muligheter vi har til å etterkomme Fellesfløtningsens anmodninger om i utslagstiden rundt Sperillen å holde 30 cm høyere vannstand enn øverste regulerte grense. Se kgl. resolusjon av 12. mai 1950.

Vi håper det som er nevnt ovenfor, er de opplysninger det ærede Hovedstyre trenger for den videre behandling av våre søknader om de tre ovennevnte reguleringer. Skulle ytterligere opplysninger trenges står vi gjerne til tjeneste.»

Hovedstyret skal bemerke:

Det er inntil nå gitt følgende reguleringstilatelser i Begnavasdraget:



Vatn.	Tillatelse gitt	Reg. grenser		Reg.h. m	Magasin mill. m <sup>3</sup>	Anm.
		Øvre kote	Nedre kote			
<i>Ylja:</i>						
Steinbusjøen og Øyan- gen . . . . .	8/10—42	1211,0	1205,7	5,3	39	Stadf. ved kgl. res. 2. august 1946.
—»—	20/2 —48	»	1202,0	9,0	45	Delv.gjennomf.
<i>Raudøla:</i>						
Øyangen (Ø. Slidre)	18/8 —16	672,0	663,7	8,3	44	Gjennomført. Stadf. ved kgl. res. 2. august 1946.
	21/11—43					
	22/6 —44					
Volbufjord . . . . .	24/8 —17	429,0	426,0	3,0	11	Gjennomført.
Olevatn . . . . .	14/7 —50	1004,2	991,2	13,0	62,2	—»—
Olevatn . . . . .	8/6 —56					
Fleinsendin . . . . .	14/7 —50	952,5	947,0	5,5	10,6	—»—
<i>Begna:</i>						
Strandefjord . . . . .	18/8 —16	358,9	351,9	7,0	75,2	—»— Stadf. ved kgl. res. 2. august 1946.
	21/1 —43					
Sperillen . . . . .	20/2 —04	154,7	152,7	2,0	80	Gjennomført.
Aurdalsfjord . . . . .	25/4 —58	306,75	303,00	3,75	11,4	Ikke gjført.
<i>Abjøra:</i>						
Tisleifjord . . . . .	21/1 —49	820,34	809,84	10,5	114,8	Gjennomført.
Storvatn . . . . .	»		821,09	3,0	13,3	—»—
Ølsjø m/Bløytj. . . . .	»	748,75	745,75	3,0	8,1	—»—
Helin . . . . .	3/6 —49		865,60	2,0	18,6	—»—
Flyvatn . . . . .	15/2 —57	859,17	853,67	5,5	58,4	Under utførelse.

For driftsårene 1947—48, 1955—56 og 1956—57 har det dessuten vært gitt tillatelse til midlertidig senkning av Slidrefjord og Vangsmjøsa henholdsvis 1,2 m og 0,75 m med samlet magasin på 26 mill. m<sup>3</sup>. I de to sistnevnte år ble videre Flyvatn tillatt midlertidig senket 2,5 m, og i 1955—56 også Olevatn. De innvunne magasiner var henholdsvis 21,4 og 16 mill. m<sup>3</sup>.

De konsederte magasiner i Begnavassdraget er således nå ca. 591,6 mill. m<sup>3</sup> og de utbyggede magasiner — heri også medregnet Flyvatn — andrar til ca. 560,2 mill. m<sup>3</sup>. Det gjenstår ca. 20 mill. m<sup>3</sup> i Ylja og reguleringen av Aurdalsfjord.

Reguleringsforeningen søker nå om tillatelse til å regulere Otrovatn øverst i Begna 5,5 m mellom kotene 965,5 og 971,0 ved 1,5 m oppdemming og 4,0 m senkning. Det innvunne magasin oppgis til 11 mill. m<sup>3</sup> som vil utgjøre 27,5 pst. av angitt midlere årsavløp.

Hovedstyret har beregnet den tilsvarende vassføringsøking under forutsetning av at det tappes for Vang kommunale Elektrisitetsverk til 0,55 m<sup>3</sup>/sek. ovenfor Strandefjord og 0,5 m<sup>3</sup>/sek. nedenfor samme.

De tilsvarende kraftmengder i utbygde fall blir:

Elv	Verk	Eier	fallh. m	Kraftøkning i nat. hk.
Begna:	Eidsfoss	Vang komm. el. verk	46,50	ca. 341
	Faslefoss II	A/S Faslefoss e. v.	19,67	» 131
	—»— III	—»— » »	10,00	» 66
	Storbrofoss	Storbrofoss Kraftanlegg	15,96	» 106
Adalselv:	Hensfoss	A/S Follum Fabrikker	24,54	» 164
	Svinefoss	—»—	8,00	» 54
	Folefoss	—«—	14,04	» 94
	Hovsfoss	—»—	1/2.11,94	» 40
	—»—	Hofsfos Træsliperi og Papirfabr.	1/2.12,02	» 40
	Hønefoss	Hønefoss og Norderhov komm.	21,34	» 142
Drammenselven:	Gravfoss	Drammens e. v.	19,70	» 131
	Embretsfoss	A/S Union	16,20	» 108
	Hellefoss Kraftverk	A/S Holmen-Hellefoss	5,28	» 35
<b>Sum</b>				<b>1 452</b>

Av de ovenfor nevnte kan neppe Faslefoss og Storbrofoss tenkes å kunne ta i bruk reguleringsvannet.

I tillegg kommer så ca. 1 645 nat.-HK i nyttbare fall hvorav ca. 570 nat.-HK er økning i Bagnfallet (medregnet Storbrofoss).

#### Skader og ulemper.

Ved 1,5 m oppdemming angis neddemt areal til ca. 100 da. Dette består av vier og kratt med noen større bjerkebusker enkelte steder og for øvrig uproduktiv morenegrus og myr, i vestenden finnes dog litt beitemark. En sideveg fra Lærdalsvegen på sydsiden av vatnet blir på kortere strekninger demmet ned. Dessuten ligger Lærdalsvegen på en ganske kort strekning så lavt at den vel må heves noe. Et par mindre hytter ved vatnet synes å ligge slik til at de må flyttes og noen båtstøer og naust antas også å bli berørt.

Oppdemmingen er lagt an med sikte på å spare Nystuen høyfjellshotell. De geotekniske undersøkelser som er foretatt viser at bygningen står på fast stabil jordart og det er således neppe fare for at grunnen vil svikte. Geologen antyder mulighet for utvasking av løsmateriale, men mener det kan forebygges ved steinplastring. Eieren av hotellet — som for øvrig også eier hele Otrøvatn — motsetter seg ikke at reguleringen blir gjennomført og er villig til å forhandle om godtgjørelse for de skader og ulemper som måtte bli påført hans eiendommer.

Hovedstyret antar at magasinet blir fylt av vårflommen de aller fleste år slik at utseendet ikke blir skjemma nevneverdig i turistseongen.

Man må sannsynligvis regne med skade på fisket og ulempe for utøvelsen av det.

Fellesfløtningsforeningen har ansvaret for fløtningen i hovedvassdraget fra nordenden av Sperillen til sjøen. Den uttaler seg under ett imot foreliggende søknad samt søknadene vedrørende Samsjøen og Bjonevatn i Adal, jfr. annen sak fra Hovedstyret i dag. Fløtningens rettigheter er sikret ved bestemmelsen i reguleringslovens § 19 som gjelder uansett om den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke. Reguleringsforeningen må derfor eventuelt regne med å avgi vann selv om nytten av magasinet for kraftproduksjonen reduseres. Etter driftsrapporter å dømme er det på ettersesongen i et ugunstig år at det er skort på vann for fløtningen. For fyllingen av Sperillen f.eks. vil en ytterligere regulering som nevnt av fløtningsforeningen ikke ha noen betydning.

I denne forbindelse nevnes at de tillatte reguleringer i Begna sammen med omsøkte regulering av Otrøvatn og den av fløtningsforeningen nevnte regulering av Bjonevatn vil utgjøre ca. 21 pst. av midlere årlig avløp ved utløpet av Sperillen (ca. 4 550 km<sup>2</sup> nedslagsfelt). Magasinet i Sperillen tilsvare bare ca. 7 pst. av årsavløpet fra det partielle felt nedenfor Aurdalsfjord.

Skjønnnet i forbindelse med den utvidede regulering av Steinbusjøen og Øyangen fastsatte bl. a. godtgjørelse for ulemper ved tapte isveger og skade på grunn av kjøving i Begna ovenfor Strandefjord. Det vil ventelig oppstå slike skadevirkninger også ved en regulering av Otrøvatn, men i mindre grad.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis er oppfylt, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1 og anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om betingelsene bemerkes:

*Konsesjonstid*, post 1 og *innløsningsrett*, post 2.

Reguleringstillatelsen foreslås gitt som ved Olevatn m. v. og Abjøra på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås tillatelsen tidsbegrenset til 50 år fra resolusjonens datum med vanlig hjemfalls- og innløsningsrett for staten til de privates andeler i reguleringsanlegget.

*Årlige avgifter*, post 3.

Vang herredstyre mener at avgiften til kommunen minst bør settes til kr. 3. Fylkets elektrisitetskontor, med tilslutning av fylkesmannen, sier seg i det vesentlige enig i herredstyrets uttalelse.

Ved tillatelsen av 14. juli 1950 på regulering av Olevatn og Fleinsendin ble avgiftene fastsatt til kr. 0,50 og kr. 2 henholdsvis til stat og kommuner. Ved den ytterligere regulering av Olevatn av 8. juni 1956 ble de samme avgifter fastsatt til kr. 0,50 og kr. 2,50. Otrøvatn og Olevatn ligger omtrent like høyt og skadevirkningene er stort sett av samme art, men av mindre omfang ved Otrøvatn.

Hovedstyret er stanset ved å foreslå at avgiftene til staten og kommuner fastsettes til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 2,50 pr. nat.-HK.

*Veger og bruer*, post 12.

Man har foreslått en tilføyelse om at konsesjonæren tilpliktes å legge om vegen til Gamlestuen seter på de strekninger denne demmes ned, samt plikt til å heve riksvegen Fagernes—Lærdal på de steder den måtte bli berørt.

*Skjønn*, post 13.

Vang kommune har fremsatt krav om tiltaksskjønn og kravet er støttet av Elektrisitetskontoret og fylkesmannen i Oppland.

Hovedstyret finner etter omstendighetene å kunne foreslå kravet imotekommet.

*Opprettholdelse av fisket*, post 15.

Man har her i det vesentlige fulgt fiskerinspektørens forslag herom.

*Sikringsarbeider*, post 16,

Med hjemmel i reguleringslovens § 12, pkt. 18 er det foreslått at konsesjonæren pålegges plikt til å utføre de sikringsarbeider ved Ny-stuen høyfjellshotell som måtte vise seg påkrevd for å hindre utvasking av grunnen.

*Rydding*, post 17.

Vang herredstyre krever rydding av skog, vier og kratt av hensyn til fisket og fiskeri-

inspektøren vil også ha med bestemmelse herom.

Hovedstyret finner at det også av hensyn til utseendet bør foretas rydding og har gitt vilkåret den form som man har praktisert i den senere tid.

*Kraftavgivelse*, post 22

er betinget med de vanlige satser inntil 10 prosent til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

*Fløtningen*, post 23,

er som foran nevnt sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19, men Hovedstyret foreslår at det vanlige vilkår, som ved de øvrige tillatelser i Begnavassdraget allikevel tas med.

*Sikkerhetsstillelse*, post 25

er betinget for et beløp av kr. 5 000.

Vedrørende Vang kommunes krav om vederlagsfritt bruk av reguleringsvannet henvises til reguleringslovens § 9 og post 23 i utkastet til betingelser.

De øvrige betingelser går man ut fra ikke trenger nærmere omtale.

*Manøvreringsreglement*.

I vedlagte utkast er tatt med bestemmelse om avgivelse av fløtningsvann. For øvrig er det stort sett i samsvar med ansøkerens forslag.

Lille Otrøvatn skal senkes ca. 1 m, men inngår ikke som reguleringsmagasin og er derfor ikke tatt med i utkastet.

Dokumentene følger.

Behandlet i møte 20. mai 1958.»

Departementet skal bemerke:

Den søkte regulering vil kunne gi en kraftøkning på 1 452 naturhestekrefter i utbygde fall i Begna, Adalselv og Drammenselven under forutsetning av det tappes for Vang kommunale Elektrisitetsverk. Det er da regnet med en vannføringsøkning på 0,55 m<sup>3</sup>/sek ovenfor Strandefjord og 0,5 m<sup>3</sup>/sek nedenfor samme. Hertil kommer ca. 1 645 naturhk. i nyttbare, men ennå ikke utbygde fall.

Anleggsomkostningene er anslått til kr. 430 000, eksklusive utgifter til erstatninger, skjønn o. l.

Ca. 100 dekar bestående av vier, kratt, morenegrus og myr samt litt beitemark vil bli neddemmet. Fisket må ventes å bli skadelidende, og et par mindre hytter og muligens noen båtstøer og naust må ventelig flyttes.

Riksveien til Lærdal vil på en kort strekning bli berørt av oppdemmingen og en side-

vei vil på kortere strekninger bli demmet ned.

Reguleringen vil sannsynligvis medføre ulemper for isveiene og skade på grunn av kjøvving. Man kan videre ikke helt se bort fra faren for utvasking av grunnen ved Ny-stuen høyfjellshotell.

Av hensyn til spørsmålet om mulig skjemet utseende i turisttiden har departementet i brev av 16. juni 1958 til reguleringsforeningen bedt om å bli tilstillet en oppstilling over når Otrøvatn tidligere har nådd alminnelig sommervannstand, når det etter reguleringen vil nå alminnelig sommervannstand og når det vil nå høyeste regulerte vannstand.

Ingeniør A. B. Berdal har på vegne av foreningen sendt departementet følgende brev datert 28. juni 1958:

«Vi viser til departementets brev av 16. ds. til Foreningen til Bagnavassdragets Regulering hvor Departementet ber om å «bli tilstillet en oppstilling over når Otrøvatn tidligere har nådd alminnelig sommervannstand, når den etter reguleringen vil nå alminnelig sommervannstand og når den vil nå høyest regulerte vannstand». Reguleringsforeningen har bedt oss utarbeide nevnte oppstilling.

Nå er forholdet det at det ikke er foretatt vannstandsobservasjoner i Otrøvatn. Fra det nærliggende Tyin foreligger også bare tilfeldige og spredte observasjoner. Vi utarbeidet derfor først en oppstilling basert på vannstandsobservasjoner i den nedenforliggende Vangsmjøsa. Selv om Vangsmjøsa ligger ca. 500 m lavere, ligger allikevel størstedelen av nedslagsfeltet høyere enn Otrøvatn. Men det er klart at den oppstilling vi på denne måte er kommet frem til viser noe for tidlige verdier.

For å få en kontroll har vi imidlertid også satt opp en oppstilling basert på observasjonene i Strandevatn i Holsvassdraget. Dette vann ligger på omtrent samme nivå som Otrøvatn.

Begge oppstillingene vedlegges. Likeså vedlegges en grafisk oppstilling av resultatene. Som det sees vil Otrøvatn i middel bli fylt ca. 1 uke senere enn man baserer seg på observasjonene fra Strandevatn i stedet for de fra Vangsmjøsa.»

Av oppstillingene fremgår det at Otrøvatn — basert på vannstandsobservasjoner i Vangsmjøsa i årene 1921—1953 — uten regulering vil nå alminnelig sommervannstand før 28. mai i 90 pst. av årene. Med den søkte regulering vil vannet i 90 pst. av årene nå sommervannstand før 20. juni og høyeste regulerte vannstand før 5. juli.

Basert på vannstandsobservasjoner i Strandevatn i årene 1919—1950 vil Otrøvatn uten regulering nå alminnelig sommervannstand før 30. mai i 90 pst. av årene. Med den søkte regulering vil vannet i 90 pst. av årene nå sommervannstand før 30. juni og høyeste regulerte vannstand før 7. juli.

Departementet antar etter dette at områdene rundt vannet ikke i vesentlig grad vil bli skjemet av nakne strender i turisttiden. De påregnelige skader og ulemper ved reguleringen må etter departementets mening i det hele tatt anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, jfr. reguleringslovens § 8 post 1.

Lovens betingelser for å gi den søkte tillatelse antas å være tilstede, og departementet vil i tilslutning til hovedstyret anbefale at tillatelse blir meddelt overensstemmende med søknaden.

Tillatelsen anbefales gitt i det vesentlige på betingelser som foreslått av hovedstyret. I post 15 har man dog brukt betegnelsen «Til fremme av fisket» i stedet for «Til opprettholdelse av fisket», jfr. skog-, vassdrags- og industrikomiteéns anførsel i Innst. S. nr. 190 for 1958 om tillatelse for I/S Sundsfjord Kraftlag til erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelva.

Videre har man som post 25 tatt med den alminnelige bestemmelse om militære foranstaltninger ved damanleggene for sprengning i krigstilfelle.

Man viser for øvrig til hovedstyrets bemerkninger til de enkelte konsesjonsbetingelser.

Reguleringsforeningen er forelagt de foreslåtte konsesjonsbetingelser og har ikke hatt noe å bemerke til disse.

De foreslåtte konsesjonsbetingelser er sålydende:

#### 1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

#### 2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10.

år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning. Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.hk.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

## 4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

## 5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis ma-

jør), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

## 6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såframt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

## 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokkale og tidsmessig utstyr.

## 11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsetting av offentlige veger og bruer, hvis

disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Etter departementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren å legge om sidevegen til Gamlestuen seter på de strekninger denne demmes ned og å heve riksvegen Fagernes—Lærdal på de steder den måtte bli berørt av oppdemningen.

## 13.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

## 14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 15.

Til fremme av fisket i Otrøvatn og Otrøelva plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk under tapperioden plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

## 16.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement å utføre de sikringsarbeider ved Nystuen høyfjellshotell som måtte vise seg påkrevd for å hindre utvasking av grunnen.

Planene skal godkjennes av departementet.

## 17.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemning av vedkommende areal.

## 18.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 19.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

## 24.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte oversstemmende med reguleringslovens § 16.

## 25.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

## 26.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 27.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 28.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 29.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

## 30.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglement for reguleringen anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Forslaget til manøvreringsreglement er sålydende:

## 1.

Reguleringsgrensene er:	
Øvre kote	971,00
Nedre kote	965,50
Reguleringshøyde	<u>5,50 m.</u>



Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F. M. 34, 969,800 m. o. h. ved vatnets utløp.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

## 2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

## 3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

## 4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

## 5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å foreta en regulering av Otrovatn i Vang herred, Oppland fylke, på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 4. juli 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

## 20. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Bjonevatn og Samsjøen).

Kgl. res. av 4. juli 1958.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering har i to brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 3. oktober 1956 søkt om tillatelse til å regulere Samsjøen i Ådal herred 6 m (4,5 m senking og 1,5 m oppdemming) og Bjonevatn i Ådal, Søndre Land og Brandbu herreder 2,5 m (1,61 m senking og 0,89 m oppdemming).

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 22. mai 1958 avgitt følgende uttalelse i anledning av søknaden: «Søknaden angående Samsjøen lyder slik:

«Vår forening har latt undersøke muligheten for en regulering av Samsjøen i Ådal herred, Buskerud fylke. Samsjøen ligger på østsiden av hovedvassdraget, ca. 5 km fra Sperillens utløpsos. Fra Samsjøen går elven Somma. Nedslagsfeltet til Samsjøens utløpsos er ca. 64 km<sup>2</sup>. Det midlere årlige avløp anslåes til ca. 30 000 000 m<sup>3</sup>. Samsjøen er fra tidligere forsynt med fløtningsdam og der fløtes herfra gjennom Somma elv ned i hovedvassdraget. (Se rektangelkart, bilag 1). Det er også fløtning i et tilløpsvassdrag til Samsjøen (Haugerudelva).

Vår forening har latt oppta kart over Samsjøen i målestokk 1:5000. Det vedlegges som bilag 2. Av dette fremgår at vannet er ca. 3 km<sup>2</sup>. Videre er oppstått magasinkurve, som vedlegges som bilag 3. På grunnlag av dette materiale og detaljkart av utløpsoset med omgivelser, har ingeniør A. B. Berdal som konsulent for vår forening, utarbeidet en reguleringsplan. Denne fremgår av de vedlagte tegninger 215/4809 og 215/5143, som vedlegges som henholdsvis bilag 4 og 5. Det tidligere damanlegg vil fremgå av vårt kart over damsted Samsjøen, som vedlegges som bilag 6.

Ved det foreslåtte anlegg vil oppnåes å regulere Samsjøen mellom kotene 200,50 og 206,50, altså med 6 meters reguleringshøyde. Alle mål er basert på bolt på østsiden av utløpsoset med antatt kotehøyde 207,27. Ingeniør A. B. Berdals redegjørelse for anlegget med omkostningsoverslag over dette medfølger som bilag 7. Kote 206,50 tilsvarer omtrent den høyeste koten Samsjøen demmes opp til idag. Kote 200,50 er ca. 4,50 meter under nuværende damstokk. Reguleringen blir således vesentlig foreslått gjennomført ved senkning.

Magasinet blir ca. 17 000 000 m<sup>3</sup>, som vil kunne utnyttes av våre medlemmer med fall nedenfor Sperillen, i alt i 129,68 fallmeter. Det nevnte magasin inkluderer det nuværende selvreguleringsmagasin. Man oppnår imidlertid ikke 3 000 hk kraftøkning ved reguleringen, og konsesjonen søkes derfor etter Vassdragslovens § 62. Fullt magasin er ca. 57 pst. av det midlere årsavløp.

Samsjøen er eget matrikelnummer i Ådal og eies av fru Tora Lie, Flaskerud gård. Det

er flere rundt vannet som har fiskerett. Det er 7 eller 8 skogeiere som har grunn ned til vannet. Finneplassen som er det eneste stedet med fast beboelse, eies av ingeniør Leif Christophersen, Oslo. Ved Finneplassen munner Haugerudelva ut. Skaden rundt vannet kan neppe tenkes å ville bli betydelig, og forholdet til fløtningen må kunne ordnes ved teknisk voldgiftsskjønn, idet man regner med å måtte avgi tilstrekkelig vann til denne.

Fiskebestanden i sjøen består såvidt vites av ørret, sik og abbor. Det fisket som drives, vil neppe bli meget influert av reguleringen. I Somma drives vesentlig fiske på den fisk som går ut under fløtningen, som regnes å ville fortsette som tidligere. Skulle det vise seg at reproduksjonsforholdene for fisken skulle endre seg i ugunstig retning, er vi villig til å kompensere dette ved slipping av yngel eller settefisk.

Isforholdene på fjorden antas ikke å ville bli berørt unntagen i utløpsoset, hvor osåpnin-gen i tappeperioden vil bli noe større enn tidligere.

Følgende manøvreringsreglement foreslås benyttet:

1. Reguleringsgrensene er:  
Øvre kote ..... 206,50 meter  
Nedre kote ..... 200,50 meter  
Reguleringshøyde ..... 6,00 meter.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner. Utgangspunktet for kotehøyden er bolt østenfor dammen med antatt høyde 207,27.

2. Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes.
3. Det avgis vann til fløtningen etter overenskomst eller etter skjønn.
4. Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
5. Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Han skal ha telefon i sin bolig.»

Av ingeniør A. B. Berdals reguleringsplan, datert 12. september 1956 med bilag fremgår at senkningen krever en ca. 360 m lang, 6 m bred kanal med luketerskel på kote 199,5. Dammen har på venstre side et ca. 14 m langt fritt overløp med krone på H.R.V. kote 206,5. Senkningskanalen er også ment å tjene som tømmerrenne.

Dammen konstrueres med 6 m bredt tømmerløp med nedsenkbar valse og med rulleluke. Etter tegningene ligger terskelen i løpet på kote 202,0 ): 1,5 m over L.R.V. kote 200,5. Det regnes med at det trengs 1 m vannstand over terskelen for å få tømmeret ut og at nødvendig fløtningsvann, etter tidligere oppgaver, utgjør ca. 3 mill. m<sup>3</sup> tilsvarende 1 m tappe-

høyde på sjøen. Det nevnes som et alternativ å legge terskelen i fløtningsløpet enda 0,5 m høyere.

Det er oppsatt følgende tabell for årene 1925—46 over når fløtningen kunne ta til med terskelen på kote 202,0 (B) og 202,5 (C) og ved nåværende dam-arrangement (A):

År	A.	B.	C.
	Fylling av 6 mill. m <sup>3</sup>	Fylling av 10,0 mill. m <sup>3</sup> Terskel k. 202,0	Fylling av 11,5 mill. m <sup>3</sup> Terskel k. 202,5
1925	15/5	28/6	25/9
1926	26/4	8/5	16/5
1927	6/5	17/5	23/5
1928	3/5	23/5	13/8
1929	13/6	1/10	10/10
1930	5/5	17/7	27/7
1931	2/5	8/5	10/5
1932	1/8	23/10	19/11
1933	12/5	15/7	8/9
1934	24/4	1/5	7/5
1935	2/5	22/6	17/8
1936	28/4	6/5	11/5
1937	20/4	24/4	26/4
1938	1/4	1/5	27/5
1939	25/4	12/5	23/5
1940	15/5	13/7	1/8
1941	23/5	15/8	26/8
1942	4/6	12/8	20/8
1943	22/4	15/5	1/6
1944	12/5	1/6	4/6
1945	12/4	1/5	4/5
1946	19/4	14/6	9/7

Omkostningsoverslaget lyder på kr. 820 000.

Søknaden vedrørende Bjonevatn er sålydende:

«Bjonevatn ligger på østsiden av hovedvassdraget, ca. 6 km syd for Nes i Adal ved Sperillens nordre ende. Vannet står i forbindelse med Sperillen ved en kort forholdsvis bratt elv på ca. 1,5 km — Bjoneelva. Nedslagsfeltet for vannet er ca. 37 km<sup>2</sup> og det regnes med et midlere årlig avløp fra vannet på ca. 20 000 000 m<sup>3</sup>.

Det er i dag fløtning fra vannet. Utløpsoset er forsynt med en fløtningsdam for nærmere 2 m oppdemning, nemlig fra kote 98,11 til ca. kote 100,00. Da den siste 1 m oppdemning skader jordbruket på Vassenden gård som ligger ved nordre enden av vannet, har fløtningen en avtale om at dammen bare skal brukes en kortere tid om våren.

Vår forening har latt undersøke muligheten for en regulering av Bjonevatn. Vår konsulent ingeniør A. B. Berdal har behandlet saken. Selve vannet er ca. 2 km<sup>2</sup> stort. Vi henviser til vedlagte rektangelkart (bilag 1) og til kart i målestokk 1 : 5 000 som vi har latt oppta over vannet (bilag 2). På grunnlag av kartet over vannet er det utarbeidet magasinkurve som vedlegges som bilag 3.

Det utarbeidede prosjekt som fremgår av tegning 4936 A (bilag 4) går ut på at vannet reguleres mellom kote 96,50 og kote 99,00, altså 1 m lavere enn det fløtningen har tillatelse til å regulere om våren nå. Det totale magasininnhold blir 5 200 000 m<sup>3</sup>, herav utgjør senkningsmagasinet fra kote 98,11 til kote 96,50 3 200 000 m<sup>3</sup>. Ingeniør A. B. Berdal har latt utarbeide en oversikt over reguleringen. Denne vedlegges som bilag 5.

Magasinet vil kunne utnyttes av våre medlemmer med fall nedenfor Sperillen, i alt i 129,68 fallmeter. Magasinet, 5 200 000 m<sup>3</sup>, inkluderer det nåværende selvreguleringsmagasin. Da man ikke oppnår 3 000 HK kraftøkning ved reguleringen, søkes konsesjonen etter Vassdragslovens § 62. Fullt magasin er ca. 26 pst. av det beregnede gjennomsnittlige årsavløp. Med den foreslåtte reguleringshøyde — 2,50 m — antas at skadene ved reguleringen ikke blir særlig store. Vi regner ikke med at fisket og tømmervelter vil bli vesentlig berørt. Derimot vil fløtningen komme litt senere igang enn tidligere på grunn av at det blir et større magasin å fylle opp enn før. Isforholdene på fjorden antas ikke å ville bli berørt unntagen muligens noe i utløpsoset, hvor man må forutsette at osåpningen vil bli noe større enn tidligere i tappeperioden.

Følgende manøvreringsreglement foreslås benyttet:

## 1.

Reguleringsgrensene er:	
Øvre kote .....	99,00
Nedre kote .....	96,50
Reguleringshøyde .....	<u>2,50 m</u>

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner. Utgangspunktet for kotehøyden er en bolt med firkantet hode på sydsiden av dammen, med høyde 100,10.

## 2.

Det skal for manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes.

## 3.

Det avgis vann til fløtningen etter overenskomst eller etter skjønn.

## 4.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

## 5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Han skal ha telefon i sin bolig.»

Av ingeniør Berdals medfølgende reguleringsplan, datert 22. august 1956, fremgår at det skal sprenge en ca. 250 m lang senkningskanal på sydsiden av elveoset med fall 1 : 500 fra kote 96,0. Det teoretiske profil viser en bredde i bunnen på 1,20 m. Oppdemningen kommer i stand ved bare å legge ned noen bjelker i bunnen av fløtningsløpet.

Det er videre angitt at nåværende fløtningsmagasin mellom kotene 98,11 og 100 er 4,3 mill. m<sup>3</sup> og at det fløtes anslagsvis 5 000 m<sup>3</sup> tømmer fra Bjonevatn. Det er pekt på at reguleringen vil føre til senere fylling av fløtningsmagasinet, men det sies samtidig at det skulle være mulig å få fløtningen i gang på en lavere vannstand enn i dag ved å slippe vann gjennom kanalen.

Det er oppstilt tabell — omfattende årene 1925—46 — over fyllingsdato for:

- A) Magasin mellom kotene 98,11 og 100
- B) Magasin mellom kotene 96,5 og 100
- C) Magasin mellom kotene 96,5 og 99

Gjennomsnittlig fyllingsdato for årrekken er angitt til:

- A) 9. mai . (med ekstremer 2/4 og 12/7 )
- B) 26. juni . (med ekstremer 28/4 og 4/11)
- C) 24. mai . (med ekstremer 13/4 og 10/10)

Vassføringsøkningen er angitt til ca. 0,3 m<sup>3</sup>/sek.

Omkostningsoverslaget lyder på kr. 100 000.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 3. og 7. november 1956 (nr. 257 og 260) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Ådal herred styre har i møte 18. desember 1956 avgitt følgende enstemmige uttalelse:

«De to steder som blir berørt av denne regulering har vært utfartsteder for Ådals befolkning i lange tider. Endel av de som har hatt særlig interesse for disse omgivelser har også anskaffet seg hytter der. En må regne med at reguleringen vil kunne forandre den naturskjønn som her har vært til stede.

Kommunestyret vil videre peke på det viktige ledd disse vann har for å få store tømmerkvantum fram til hovedvassdraget med rimelige omkostninger. For øvrig har isvegen, særlig etter at bilene ble tatt i bruk ved frakting av tømmer, spilt stor rolle.

Det må antas at isvegen etter reguleringen kan bli svært variabel, og ikke vil vise den driftssikkerhet som tidligere.

Kommunestyret anser det overveiende sannsynlig at det vil bli nødvendig å anlegge veger langs Bjonevatn og Samsjøen til erstatning for de hittil benyttede isveger, dersom vannene blir regulert. Også andre tiltak er nødvendig for best mulig å avhjelpe de skadevirkninger som må ventes å oppstå ved en eventuell regulering. Kommunestyret vil her særlig peke på utsetting av settefisk og yngel til avhjelp av skaden på fisket.

Sett hen til den store betydning det har å skaffe mer elektrisk kraft vil en — til tross for de skadevirkninger som må ventes å oppstå under reguleringen — anbefale konsesjonen gitt på disse forutsetninger:

1. At de grunneiere og andre som blir berørt får erstatning for de skader og ulemper de blir påført i henhold til skjønn etter vassdragsreguleringsloven.
2. At kommunen blir tilstått en årlig avgift svarende til kr. 3 pr. HK.
3. At det i konsesjonen foruten de vanlige konsesjonsvilkår blir tatt med en bestemmelse om utsetting av settefisk og yngel, samt en bestemmelse om at det skal treffes tiltak til vern om bygdefolkets interesser.»

Brandbu herredstyre har i møte 16. februar 1957 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Herredstyret slutter seg til uttalelsene fra Brandbu og Tingelstad almenninger.»

Brandbu almennings styre uttaler under 3. desember 1956:

«Brandbu almenning vil ikke motsette seg regulering, men går ut i fra at erstatning for skader og ulemper blir fastsatt ved skjønn.

Med hensyn til eventuelle ulemper for fløtningen, bør det innhentes uttalelse fra Vestre Bjonevasselvas Fløtningsforening.»

Tingelstad almenningsstyre uttaler i møte 12. januar 1957:

«Almenningsstyret vil på ingen måte motsette seg den planlagte regulering, men da oppdemmingen av V. Bjonevann vil berøre almenningen, må vi kreve erstatning for de skader og ulemper som dette fører med seg. Vi går ut fra at denne blir å fastsette ved skjønn.»

Søndre Land herredstyre utsatte i møte 3. august 1957 saken til etter befarings ved ordføreren og jordstyret.

I møte 21. oktober s.å. fattet så herredstyret dette enstemmige vedtak:

«Vi mener at dette vatn ikke bør reguleres mer enn det som allerede er gjort. En senkning som foreslått på 1,61 m vil få skadelige følger for isvegen på vatnet, tømmervelver, fiske m.v. En må regne med at traktorene ikke lenger kan trafikere på isen. Eiendommen Vassenden i S. Land, som berøres av reguleringen, er en stor skogeiendom, har tidligere kjørt med både hest og traktor utover vatnet og benyttet isen som tømmervelver. Det er også mange andre skogseiere i S. Land som kjører sitt tømmer på Bjonevatn. Det vil bli store ulemper for alle skogseiere i S. Land som bruker Bjonevatn til tømmervelver i tilfelle denne regulering settes iverk.»

Buskerud landbruksselskap har sendt følgende brev til fylkesmannen datert 19. desember 1956:

«I møte i Buskerud fylkeslandbruksstyre 18. desember 1956 ble som sak 104 behandlet:

«Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har gjennom fylkesmannen i Buskerud bedt om fylkeslandbruksstyrets uttalelse i anledning søknad fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering om tillatelse til å regulere Samsjøen i Ådal med 6 m mellom kotene 200,5 og 206,5 hvorav 4,5 m er senking under nåværende damstokk og Bjonevatn i Ådal med 2,5 m mellom kotene 96,5 og 99,00. Av reguleringshøyden på Bjonevatn er ca. 1,6 m senking.

Medlemmene av fylkeslandbruksstyret, Johan Chr. Ruud, Reidar Holemark og Gunnar Retvedt sammen med fylkeslandbruks-sjef Sverre Sollid og sekretær Ivar Furru, foretok befarings 21. november 1956 for å sette seg inn i forholdene. Med på befaringsen var også ordfører Nilsedalen, herredssagronom Gundhus og herredsskogmester Haugan. Buskerud fylkeslandbruksstyre vil uttale:

Av dyrket mark er det bare på bruket Vassenden at det vil bli skader og ulemper. Den dyrka jord på dette bruket ligger lågt i forhold til vannstanden i Bjonevatn, og skadene og ulempene på den dyrka jorda på bruket vil bli ganske følelige om fløtningen fra Bjonevatn skal bli senere enn det som praktiseres i dag. Ved Bjonevatn og Samsjøen er det relativt lite skoggrunn som vil bli neddemmet da det jevnt over er ganske bratte land rundt vatna. Den vesentlige skade de foreslåtte reguleringer vil medføre er forringede eller ødelagte isveger og de skader og ulemper som vil påføres fløtningen fra disse vatna og forringelse av fisket. Under forutsetning av at konsesjons-søkeren med tiltak eller på annen måte sørger for at framdriften av skogsprodukter og adkomsten til skogene ikke blir dårligere enn den er i dag, finner fylkeslandbruksstyret at fordelene ved reguleringen er større enn ulempene og vil tilrå at konsesjon blir innvilget. Styret henviser for øvrig til lov om vassdragsreguleringer § 12, punkt 18.»

Dette blir hermed meldt.»

Oppland landbruksselskap har i møte 16. januar 1957 fattet dette vedtak:

«Samsjøen ligger i sin helhet i Buskerud fylke og reguleringen der berører heller ikke Oppland.

Reguleringen av Bjonevatn vil berøre Thingelstad almenning i en viss utstrekning.

Derimot har disse reguleringer ingen jordbruksmessig betydning for vårt fylke.»

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforenings uttalelse av 3. januar 1957 som også er referert i annen sak fra Hovedstyret i dag vedrørende regulering av Otrøvatn i Vang, lyder slik:

«Gjennom Fylkesmannen i Buskerud har vi fått oversendt ansøkninger om reguleringskonsesjon fra Foreningen til Bægnavassdragets regulering. På grunn av at disse 3 reguleringer virker inn på fløtningen i hele hovedvassdraget, behandler vi disse ansøkninger

under ett, og vi benytter anledningen til å understreke at de må sees i sammenheng med tidligere reguleringer i vassdraget. Vi har nemlig ment å kunne konstatere at når de forskjellige reguleringsansøkninger behandles hver for seg og sees isolert, er det vanskelig å vinne gehør for de konsekvenser som reguleringsene etter hvert medfører for tømmertransporten i vassdraget.

Ingen av de 3 nevnte sjøer ligger innenfor vårt fløtningsområde, idet vårt ansvar for fellesfløtningen begynner ved Valdreshengslet i Begna elv. Vi skal derfor ikke innlate oss på reguleringsenes virkninger fra magasinene og ned til hovedvassdraget, men vil bare peke på at forsinkelser med fløtningen i bivassdragene kan medføre at tømmeret ikke kommer med i fellesfløtningen i hovedvassdraget samme år, hvilket i tilfelle vil bety skade på tømmeret og økonomisk tap for de interesserte.

De magasiner som reguleringsansøkningene gjelder, er så vidt sees:

Otrøvann .....	11	mill. m <sup>3</sup>
Bjonevann .....	5,2	mill. m <sup>3</sup>
Samsjøen .....	17	mill. m <sup>3</sup>
	<u>33,2</u>	<u>mill. m<sup>3</sup></u>

Disse magasiner kommer i tilfelle i tillegg til de tidligere magasiner som er etablert, men som vi for vår del ikke har full oversikt over.

Virkningene på fløtningen er dels at strømhastigheten ved våre sorteringshengsler nedsettes, dels at fløtningsvannføringen blir så lav at vi har vanskelig for å få fullført fløtningen ned til Drammenselvens utløp i samme sesong.

Hva sorteringen angår, skal vi nevne at Hvalshengslet like nedenfor Sperillen er et kritisk punkt. Her skilles det tømmer som skal til brukene mellom Hvalshengslet og Hønefoss (Føllum Fabrikker, Hofsfos Farikker, Hen Træsliperi m. fl.). Ca. halvparten av det tømmer som fløtes fra Sperillen går således til disse bruk. Det totale tømmerkvantum fra Sperillen er ca. 150 000 tylter. Herav går altså halvparten videre forbi Hønefoss og ned til Drammenselvens utløp. På veien sorteres tømmeret videre ved Molvald nedenfor Føllum Fabrikker, hvor også sistnevnte fabrikk får en del av sitt tømmer utsortert.

Videre foregår sortering ved Bergsjø. Hvorledes situasjonen her vil bli, er uklart for oss, men vi mener det er all grunn til å frykte for at sorteringen her vil bli ytterligere vanskeliggjort. Hvis vannføringen fra Begna i fløtningsperioden blir holdt tilbake, må Tyrifjorddammen settes tidligere og vannstanden holdes oppe i en lenger periode, hvorved strømmen i Bergsjø kan bli for liten for sortering. Dammen ved Tyrifjorden settes av Foreningen til Tyrifjordens regulering når vannstanden er på 4,10, og da slippes bare en regulert vannføring. I Bergsjø sorteres ca. 200 000 tylter tømmer inklusive det som kommer fra Randselven.

Fra Bergsjø fløtes det med vannføringen ned til ca. 70 sm<sup>3</sup>. Hvorvidt denne vannføring kan opprettholdes i fløtningssesongen, fremgår ikke av ansøkningsene.

Videre foretas det sortering ved Stenberg hengsle nær Drammenselvens utløp. Sorteringsmuligheten er her på forhånd påvirket av

Holsreguleringen. Under Holsskjønnet ble det fastsatt et beløp for installering av strømapparater (kr. 25 000). Hvorvidt benyttelsen av strømapparatene kan utvides og om den vil ha noen virkning i det hele tatt, er vanskelig å dømme om for oss.

Med hensyn til den nødvendige vannføring peker vi på at i Adalselven må vannføringen ligge over 50 sm<sup>3</sup>. Denne grense er det absolutte minimum, og det fløtes bare i nødsfall på denne vannføring. Selv om denne vannføring kan nyttes til fløtning, er den for liten for sorteringen. Fra Bergsjø må vannføringen som nevnt være 70 sm<sup>3</sup>.

Vi må henstille til det ærede Vassdragsvesen å anmode Reguleringsforeningen om å fremlegge full oversikt over hvorledes vannføringen vil stille seg i hovedvassdraget når man tar alle hittil gjennomførte og nå søkte reguleringer i betraktning. Vi er klar over at vi kan engasjere teknisk bistand til dette, men vi antar at Reguleringsforeningen etter loven har plikt til å tilrettelegge disse faktiske forhold. Det ville fra vår side være ønskelig om Vassdragsvesenet når de faktiske opplysninger er tilveiebragt, kunne sammenkalle et møte hvor de livsviktige interesser blir diskutert, slik at man kan få en åpen drøftelse av situasjonen for det er for sent.

Hva de foreliggende forslag til tappingsreglementer angår, vil vi peke på at reglementet for Otrøvann intet inneholder om avgivelse av vann til fløtning. Hva tappingsreglementene for Bjonevann og Samsjøen angår, fremgår det av ingeniør Berdals utredninger at det vil oppstå en meget betydelig forsinkelse av fløtningen fra skogtraktene som sogner til disse bivassdrag. For så vidt Samsjøen angår, vil forsinkelse inntre i så mange år og være av en slik betydning at man må regne med å avskrive fløtningen hvis det skal bli tale om å få tømmeret frem i vedkommende driftsår.

En forsinket fløtning fra bivassdragene vil for øvrig på lang sikt kunne hindre en ytterligere rasjonalisering av fløtningen i hovedvassdraget. Vi føler oss derfor ikke overbevisst om at kraftsituasjonen i det hele tatt er tjent med reguleringer av bivassdrag hvorfra det fløtes, når så vidt betydelige forsinkelser vil bli følgen.

Når de større interesser sees i sammenheng, måtte det derfor være et mål for Reguleringsforeningen å sørge for fremdrift av tømmeret fra bivassdragene på annen måte. Vi henviser i denne forbindelse til Vassdragslovens § 108 nr. 4.

Således som saken for tiden ligger an, finner vår forening ikke å kunne anbefale at konsesjon blir gitt på de søkte reguleringer.»

Høyesterettsadvokat R. Karlsruud, Oslo, har avgitt sålydende uttalelse datert 13. desember 1956:

«Jeg har fra Somma Elvekasse og grunneiere ved Samsjøen fått anmodning om å sende inn en redegjørelse til bruk for Vassdragsvesenets behandling av konsesjonsansøkninng fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

Somma Elvekasse forestår fløtningen fra Samsjøen og ned til Adalselven. Ifølge vedtektene for Somma Elvekasse skal fløtningen fra Samsjøen være tilendebrakt innen 1. juni hvert år, hvis mulig. Det fremgår av sakens dokumenter (ingeniør Berdals utredning av

12. september 1956) at den planlagte regulering vil komme til å medføre meget betydelige forsinkelser av fløtingen. Av den tabellariske oversikt ingeniør Berdal har gitt, fremgår at fløting i visse år ikke kan begynne før ut i august, september, oktober og november. Da det er mange år hvor forsinkelsene er så store, anser Somma Elvekasse det for utelukket heretter å kunne gjennomføre fløting fra Samsjøen. Det tømmer som fløtes, drives fra skogtraktene omkring dette bivassdrag. Det fløtes således også i Haugerudselven ned til Samsjøen. Fra Samsjøen fløtes vanligvis 8 000—10 000 m<sup>3</sup> pr. år. Elvekassen mener derfor at Reguleringsforeningen må fremkomme med et positivt forslag til hvorledes fremdrift av tømmeret heretter skal løses. Det sier seg selv at man ikke kan ha tømmeret liggende inne vinteren over i påvente av bedre fløtningsforhold. Man har heller ingen garanti for at tømmeret kan fløtes ut året etter, da det kan opptre 2 vanskelige perioder etter hverandre. Risikoen for at tømmer således blir ødelagt, er meget stor. Man kan i dette tilfelle ikke henvise grunneierne til erstatning for skaden. Det må her treffes de fornødne tiltak for at tømmerdriften kan opprettholdes.

Somma Elvekasse og grunneierne ser derfor ingen annen mulighet enn å få tømmeret kjørt med bil, og i så fall kreves det veier. Det må også understrekes at isen på Samsjøen hittil har vært benyttet for kjøring av tømmer. Spesialvirke og ved tas ikke i fløtingen. Også denne fremdrift blir umuliggjort ved reguleringen av Samsjøen.

Hva skade for øvrig angår, pekes på at Samsjøen på grunn av sin vakre beliggenhet gir utmerkede muligheter for hyttetomter. Fisket er meget rikt.

Somma Elvekasse og grunneierne imøteser forslag fra Reguleringsforeningen om hvorledes tømmerdriften tenkes ordnet, og mener at slikt forslag må foreligge før myndighetene tar stilling til konsesjonen, idet det må påvises at fremdriften av tømmeret kan opprettholdes på annen måte enn ved fløting.»

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud uttaler seg slik i påtegning av 11. januar 1957:

«Adal kommunestyres vedtak av 18. desember 1956, sak nr. 177, anbefales godkjent.

De søkte reguleringer for Samsjøen og Bjonevatn er forholdsvis små. De skal vesentlig gjennomføres ved senkning, og skadene på grunn av oppdemning antas å bli ubetydelige, likeså ulempe for ferdselen. Eventuelle skader på fisket kan kompenseres ved slipping av settefisk. Naturskjønheten vil vesentlig bli påvirket i påsken, da vannene må antas å være uttappet, men snedekket. I sommertiden vil de antagelig i alminnelighet være fylt. Heller ikke dette hensyn kan tillegges større betydning.

Fløtingen i disse bivassdrag omfatter etter oppgavene ca. 8 000—10 000 m<sup>3</sup> pr. år fra Samsjøen og ca. 5 000 m<sup>3</sup> pr. år fra Bjonevatn. Det kreves henholdsvis ca. 3 mill. og 4—5 mill. m<sup>3</sup> vann hertil, men magasinene antas allikevel i alminnelighet å være fylt før vinterperiodens begynnelse. Vanskeligheten for fløtingen antas vesentlig å ligge i at fløtingssesongen vil bli forsinket. Hvilken reell betydning dette har, er det vanskelig å uttale

seg om og derfor også om de tiltak, som må gjennomføres av denne grunn. Det antas, at forholdet til fløtingen enten må ordnes ved et frivillig voldgiftsskjønn eller ved et forhåndsskjønn i henhold til Vassdragslovens § 104 m. v.

Det er ikke særlig store kraftmengder, som innvinnes ved disse reguleringer. I alt kan det dreie seg om vel 2 000 effektive HK i samtlige kraftverk nedenfor Sperillen. Men verdien av denne kraft kan anslås til kr. 250 000 pr. år levert ved stasjonsveggen. Fordelene ved reguleringene antas derfor betydelig å overstige ulempe.»

Fylkesmannen i Buskerud sier i sin uttalelse av 14. januar 1957 bl. a. følgende:

«I betraktning av den betydning fløtingen har for distriktet som helhet og også på strekningen ned til Sperillen og til Tyrifjorden og videre, henleder jeg spesielt oppmerksomheten på det som er anført av Drammensvassdragets felles fløtningsforening i dens uttalelse side 3, 2. avsnitt flg.

Jeg har for øvrig ikke noe å merke.»

Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland har 6. november 1957 avgitt slik uttalelse:

«Samsjøen ligger i sin helhet i Buskerud fylke, og Elektrisitetskontoret avgir derfor ingen uttalelse om dette reguleringsprosjekt.

Vestre Bjonevatn ligger for nordre dels vedkommende i Brandbu og Søndre Land kommuner.

Brandbu kommunestyre og de to grunneiere i denne kommune som har interesser ved Bjonevatn, nemlig Brandbu og Tingelstad almenninger vil ikke motsette seg at vatnet blir regulert som omsøkt, men en forbeholder seg rett til full erstatning for eventuelle skader og ulemper.

Søndre Land kommunestyre finner ikke å kunne anbefale den omsøkte utvidede regulering, idet en viser til skader som antas å ville oppstå på isveger, tømmervelter og fiske m. v. Elektrisitetskontoret vil uttale:

Ved utløpet av Bjonevatn er det i dag en fløtningsdam, som regulerer vannstanden mellom kotene 98,11 og 100. Den siste meter av reguleringen (mellom kotene 99 og 100) nyttes bare en kort tid om våren.

Reguleringsforeningen søker nå om tillatelse til å regulere vatnet mellom kotene 96,50 og 99. Søknaden går altså ut på en senkning av vannstanden på 1,61 m og en hevning på 0,89 m. Så vidt en forstår søknaden og forslaget til manøvreringsreglement er det forutsetningen at hevning av vannstanden over kote 99 skal falle bort dersom nærværende søknad imøtekommes.

Elektrisitetskontoret finner å måtte rå til at søknaden imøtekommes, da en antar at skader på isveger m. v. vil bli av forholdsvis begrenset omfang. En forutsetter at eventuelle skader og ulemper for oppsitterne ved vatnet blir fastsatt ved skjønn på vanlig måte.»

Oppland fylke slutter seg til denne uttalelse, jfr. påtegning av 9. november s. å.

Fløtingens og høyesterettsadvokat R. Karlsruds innvendinger ble 3. august 1957

forelagt ansøkeren med anmodning om uttalelse.

Reguleringsforeningens svar, datert 14. desember 1957, lyder slik for så vidt angår Bjonevatn og Samsjøen:

«Med hensyn til fløtningen fra Samsjøen kan vi meddele at sjøen ligger 7 km fra hovedvassdrag. Skulle det bli vanskeligheter med fløtningen etter at reguleringen er gjennomført, vil det ikke være på noen måte uoverkommelig å få tømmeret fra Samsjøen ned i hovedvassdraget pr. bil i rimelig tid. Fløtningen i hovedvassdraget på den tid det her gjelder er ferdig i oktober måned i vanlige år. Det vil sikkert fremkomme krav om bidrag til flere veier ved Samsjøen og også om bidrag til transport av virke, hvis det skulle bli vanskeligheter. Vår forening venter at slike krav vil bli opptatt under skjønnsforretningene og at de vil bli avgjort der. Til belysning av saken vedlegges kopi av ingeniør A. B. Berdals skrivelse til oss av 2. oktober 1957. Den skrivelsen av 12. september 1956 som ingeniør Berdal refererer til, medfulgte vår konsesjonssøknad. Vi har intet imot å gå til de tiltak med lukearrangement etc. som ingeniør Berdal foreslår i sitt brev av 2. oktober 1957, hvis man skulle finne dette nødvendig.»

Med hensyn til fløtningen i hovedvassdraget på grunn av de foreslåtte, ovennevnte reguleringer, vil vi få lov å peke på at vannet fra Samsjøen og Bjonevatn nå går som brøtningsvann i korte perioder, slik at fløtningen nedenfor må ha liten eller ingen hjelp av vann fra disse vassdrag.»

Ingeniør Berdals brev av 2. oktober har følgende innhold:

«I Deres brev av 9. august d. å., hvormed det fulgte gjenpart av advokat Karlsruks brev av 13. desember 1956 til Fylkesmannen i Buskerud, spør De om vi mener det vil være nødvendig med veier eller opptrekksmaskineri for å klare tømmerdriften fra Samsjøen.»

I vår redegjørelse vedrørende denne reguleringen, datert 12. september 1956, er det i tabell B angitt når fløtningen ville kunne tatt til i årene 1925—1946 dersom vannet da hadde vært regulert med nedre reguleringsgrense på kote 200,5 og terskelen i fløtningsløpet på kote 202. Som De vil se, ville man i 2 av de 22 årene først kunne starte fløtningen i oktober. Spesielt ville året 1932 vært ugunstig.

I stedet for å bygge veier eller opptrekk for derved å kunne bringe tømmeret ned på et tidligere tidspunkt, kunne man senke lukearrangementet og kanalen foran dette en halv meter. Før fløtningen kunne starte, måtte man da først fylle opp et magasin på 8,5 mill. m<sup>3</sup> og nedenfor angir vi når dette ville vært gjort i den nevnte årrekken. Forutsetningen er her naturligvis at den minstevannføring som trenges for fløtningen er som antatt i vår ovennevnte redegjørelse.

1925 .....	28/5
1926 .....	4/5
1927 .....	10/5
1928 .....	12/5
1929 .....	22/8
1930 .....	10/6
1931 .....	6/5

1932 .....	14/10
1933 .....	19/6
1934 .....	28/4
1935 .....	9/6
1936 .....	3/5
1937 .....	23/4
1938 .....	17/4
1939 .....	4/5
1940 .....	28/5
1941 .....	24/7
1942 .....	10/7
1943 .....	8/5
1944 .....	19/5
1945 .....	20/4
1946 .....	19/5

Fremdeles ville man i 1932 først kunnet foreta fløtningen i oktober. Alle de andre 21 årene ville den kunne foregå langt tidligere.

En slik senkning av kanal- og lukearrangementet en halv meter antar vi vil koste 30 000—40 000 kroner. Skulle det senkes enda en halv meter, hvorved man i 1932 kunne begynne å fløte 20. september vil omkostningene stige anslagsvis med ytterligere 40 000 kroner.»

Inspektøren for ferskvannsfisket foreslår i sin ekspedisjon av 13. desember 1956 — etter innhentet uttalelse fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske — følgende vilkår tatt med i en eventuell konsesjon:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Konsesjonæren plikter videre å rydde de neddemte arealer for trær, busker og kratt i den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig.

Før å hindre utvandring av fisk under tappeperioden plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste opsetting og vedlikehold av fiskeperre foran tappelukene.»

Hovedstyret skal bemerke:

I annen sak fra Hovedstyret i dag vedrørende Otrovatn i Vang er gitt en oversikt over hvilke reguleringer m. v. som er tillatt i Begnavassdraget, og som det vises til i denne forbindelse.

Reguleringsforeningen søker nå om tillatelse til ytterligere regulering av vassdraget slik:

- 1) Samsjøen: 6 m regulering, 4,5 m senkning og 1,5 m oppdemning, mellom kotene 200,5 og 206,5, og
- 2) Bjonevatn (vestre): 2,5 m regulering, 1,61 m senkning og 0,89 m oppdemning mellom kotene 96,50 og 99,00.

Samsjøen og den vesentligste del av Bjonevatn ligger i Adal herred, Buskerud fylke, resten av Bjonevatn (6—7 pst.) ved Vassen den i nord ligger i Søndre Land og Brandbu herreder, Oppland fylke.

Etter fremlagte magasinkurver svarer omsøkte reguleringer til henholdsvis 17,2 og 5,2 mill. m<sup>3</sup> som utgjør ca. 57 og ca. 26 pst. av midlere årlige avløp. Hovedstyret regner med at de effektive magasiner, etter fradrag for gjenliggende landis og naturlige magasiner, blir 16,4 respektive 4,8 mill. m<sup>3</sup>. De nåværende fløtningsdammer gir ca. 3 mill. m<sup>3</sup> i Samsjøen mellom kotene 205 og ca. 206,5 og 4—5 mill. m<sup>3</sup> i Bjonevatn mellom kotene 98,11 og ca. 100.

Det hydrologiske materiale er mangelfullt, men Hovedstyret antar at vassføringsøkningen — beregnet på den i loven forskrevne måte — kan settes til 1,1 m<sup>3</sup>/sek. nedenfor Sperillen fordelt med 0,85 m<sup>3</sup>/sek. fra Samsjøen og 0,25 m<sup>3</sup>/sek. fra Bjonevatn.

Den tilsvarende kraftmengde i tilsammen ca. 121 m utbygde fall i Adalselva og nedenfor — jfr. for øvrig nevnte sak om Otrøvatn — blir da ca. 1 780 nat.-HK. Heri bidrar Samsjøen med ca. 1 375 nat.-HK og Bjonevatn med ca. 405 nat.-HK. Til dette kommer ca. 220 nat.-HK i Gjeithusfoss og Døvikfoss som enda ikke er utbygd. Kraftinnvinningen utgjør ikke i noe enkelt fall 500 nat.-HK. Man tar forbehold om å kunne revidere disse økningsberegninger senere.

Tillatelsen søkes i begge tilfelle gitt i henhold til vassdragslovens § 62 med den begrunnelse at man ikke oppnår 3 000 HK kraftøkning ved reguleringen.

Etter det som er fremkommet i saken vil reguleringene medføre skadevirkninger og ulemper for fløtningen spesielt i bielvene, ferdselen på de to sjøer og tømmervelteplasser rundt disse. Dessuten antas fisket også å bli skadet.

Under disse omstendigheter antar Hovedstyret at reguleringene ikke kan gjennomføres uten konsesjon i henhold til reguleringsloven, jfr. dennes § 3, pkt. 2 b).

For Samsjøens vedkommende viser de fremlagte data i gjennomsnitt at fløtningen blir forsinket 1½ til godt og vel 2 måneder avhengig av hvilket alternativ som velges (terskel i fløtningsløpet på kote 202 eller kote 202,5). I ugunstigste fall går forsinkelsen helt opp i over 3 måneder. Under disse omstendigheter synes det tvilsomt om fløtningen kan opprettholdes i Somma. Forholdene blir ikke i den grad vanskeliggjort ved Bjonevatn, men det må også her regnes med en forsinkelse på 2 til 6 uker. I tillegg til dette kommer så reguleringens mulige innvirkning på fløtningen i hovedvassdraget. Fellesfløtningsforeningen hevder den er stor og finner ikke å kunne anbefale at konsesjon blir gitt.

Med hensyn til fellesfløtningsforeningens innvendinger vises til det Hovedstyret har an-

ført i saken vedrørende Otrøvatn i Vang. Man tilføyer at om det eventuelt skulle komme i stand en avtale slik at tømmeret ble transportert med bil til hovedvassdraget vil det i henhold til ovennevnte lovs § 19 kunne forlanges avgitt fløtningsvann idet denne lovbestemmelse gjelder generelt hele det nedenforliggende vassdrag som berøres.

Skadevirkningene for øvrig synes å bli beskjedne. Det vil demmes ned noe skog og litt dyrket mark både ved Samsjøen og Bjonevatn. Jordbruksinteressene må imidlertid antas å være uvesentlige, jfr. uttalelsene fra Buskerud og Oppland landbruksselskap. Beite synes heller ikke å ha noen verdi. Strendene er ellers stort sett bratte og bare; et naust blir antagelig berørt, men annen skade på hytter e.l. skulle man ikke behøve å regne med. Utseen-det, i alle fall rundt Samsjøen, må i enkelte år påregnes å bli skjemet ved nakne strender.

Det vedlegges avskrift av rapport fra befaring ved en av Hovedstyrets ingeniører.

Søknadene er anbefalt av distriktet bortsett fra Søndre Land herredstyre som for Bjonevatns vedkommende avslår fordi det bl.a. frykter for store ulemper for tømmertrafikken på isen og velteplasser for tømmeret.

Det er omlag 3—4 pst. av vatnet som ligger i Søndre Land. Hovedstyret antar at en regulering her på 2,5 m neppe vil ha en slik ødeleggende virkning på isvegene som fremholdt. At det derimot kan oppstå vanskeligheter med å ha tømmer liggende på isen om våren ser man ikke bort fra.

Hovedstyret finner at betingelsene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 for å gi tillatelse er oppfylt — for Bjonevatns vedkommende dog under tvil — og anbefaler begge søknader innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om disse bemerkes:

*Konsesjonstid*, post 1 og *innløsningsrett*, post 2.

De tidligere reguleringstillatelser for Begnavassdraget er gitt på ubegrenset tid for kommuner, og Hovedstyret foreslår det samme her. Konsesjonstiden for private falleiere foreslås satt til 50 år fra konsesjonens datum med vanlig hjemfalls- og innløsningsrett for staten.

*Årlige avgifter*, post 3.

Adal herredstyre har, for å anbefale søknaden, forutsatt at den årlige avgift til kommuner settes til kr. 3 pr. HK.

Reguleringene betyr inngrep i almene interesser og kraftinnvinningen er forholdvis beskjeden. Hovedstyret vil støtte kommunens krav og foreslår avgiften til kommuner satt



til kr. 3 pr. innvunnet nat.-HK. Avgiften til staten foreslåes satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK som ved de fleste reguleringer i Begna (Abjora, Raudøla og Ylja).

*Skjønn, post 13.*

Ådal herredstyre forlanger tiltak til vern om bygdefolkets interesser og Buskerud landbrukselskap forutsetter at søkeren ved tiltak eller på annen måte sørger for at fremdriften av skogsprodukter og atkomst til skogene ikke blir dårligere enn den er i dag.

Hovedstyret foreslår oppstilt det vanlige vilkår om plikt for konsesjonæren til å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringene fører med seg for bygdefolkets interesser.

I post 23 nedenfor har man tatt med særskilt betingelse vedrørende fremføring av tømmeret.

*Opprettholdelse av fisket, post 15.*

Man har i det vesentlige tatt inn fiskerinspektorens forslag, men avsnittet om rydding er tatt ut. Det er oppstilt nærmere retningslinjer for denne i post 16.

*Kraftavgivelse, post 21*

er betinget i henhold til loven med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

*Fløtningen, post 23.*

Foruten reguleringslovens vanlige bestemmelse om plikt til å avgi det nødvendige vann til den alminnelige fløtning i vassdraget har Hovedstyret også funnet grunn til å betinge at konsesjonæren eventuelt påtar seg bygging av veg eller fremføring av tømmeret til hovedvassdraget fra Bjonevatn og Samsjøen etter overenskomst eller skjønn.

*Sikkerhetsstillelse, post 24*

er betinget for et beløp av kr. 10 000.

De øvrige foreslåtte betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Utkast til manøvreringsreglement omfattende begge vatn vedligger. Ansøkerens forslag inneholder intet om at vassdragenes lavvassføring ikke må forminske til skade for andres rettigheter. Dette er nå tatt med. Utkastet inneholder bestemmelse om avgivelse av fløtningsvann m. v., jfr. betingelsen post 23.

Dokumentene følger.

Behandlet i møte 20. mai 1958.»

Departementet skal bemerke:

De søkte reguleringer vil gi en kraftøking i utbygde fall i Ådalselva og nedenfor på ca.

1 780 nat.-HK, hvorav ca. 1 375 nat.-HK kan tilskrives reguleringen av Samsjøen og ca. 405 nat.-HK reguleringen av Bjonevatn. Hertil kommer i alt ca. 220 nat.-HK i ennå ikke utbygde fall.

Anleggsomkostningene er anslått til kr. 820 000 for reguleringen av Samsjøen og kr. 100 000 for reguleringen av Bjonevatn.

Når det gjelder reguleringenes skadevirkninger, er det særlig forholdet til fløtningen, som påkaller oppmerksomheten, idet reguleringene vil kunne medføre relativt store forsinkelser og andre ulemper for fløtningen. Videre antar man at det vil bli noen ulemper for ferdselen på de to vann og for tømmervelteplassene rundt vannene. Fisket må også ventes å bli skadelidende, derimot blir skaden på jord og skog etter det opplyste forholdsvis liten. Utseendet ved vannene, i et hvert fall ved Samsjøen, må påregnes å bli noe skjemma enkelte år på grunn av nakne strender.

Departementet er enig med Hovedstyret i at søknadene må behandles etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917, og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at de søkte reguleringstillatelser blir meddelt.

Tillatelsene anbefales gitt i det vesentlige på betingelser som foreslått av Hovedstyret. En viser spesielt til post 23 om forholdet til fløtningen og til post 13 om tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringene fører med seg for bygdefolkets interesser. I post 15 har man dog brukt betegnelsen «Til fremme av fisket» i stedet for «Til opprettholdelse av fisket», jfr. skog-, vassdrags- og industrikomiteéns anførsel i Innst. S. nr. 190 for 1958 om tillatelse for I/S Sundsfjord Kraftlag til erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelv.

Videre har man som post 24 tatt med den alminnelige bestemmelse om militære foranstaltninger ved damanleggene for sprengning i krigstilfelle.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering har på departementets forespørsel i brev av 19. juni 1958 meddelt at de eldre damanlegg ved Samsjøen og Bjonevatn vil inngå i de nye reguleringsanlegg. Departementet har derfor som post 29 tatt med en bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å sørge for at eldre heftelser på de tidligere damanlegg fjernes eller viker prioritet for de forpliktelser som er pålagt i konsesjonen, jfr. vassdragsreguleringslovens § 14 pkt. 4, annet punktum.

I brev av 16. juni 1958 har man meddelt reguleringsforeningen at de eldre anlegg må erverves av konsesjonæren.

Man viser for øvrig til Hovedstyrets bemerkninger til de enkelte konsesjonsbetingelser.

Reguleringsforeningen er forelagt de fore-

slåtte konsesjonsbetingelser og har ikke hatt noe å bemerke til disse.

De foreslåtte konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringene eller blir medeier i reguleringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning. Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,00 pr. nat.hk.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne

øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringene innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såframt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det

adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske sel-skaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

## 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelige fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgang for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

## 10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsetting av offentlige veier og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

## 13.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

## 14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 15.

Til fremme av fisket i Samsjøen, Bjonevatn og elvene fra disse plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk under tapperioden plikter konsesjonæren, dersom ved-

kommende departement finner det nødvendig og etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste oppsetting og å vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

## 16.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest to år etter første neddemning av vedkommende areal.

## 17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

## 18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringene innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringene, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne

fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringene, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

## 23.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann.

Eieren påtar seg dessuten eventuelt bygging av vei eller fremføring av tømmeret fra Bjonevatn og Samsjøen til hovedvassdraget overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes blir å erstatte i samsvarende med reguleringslovens § 16.

## 24.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

## 25.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 26.

Det påhviler konsesjonshaveren — i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plasing skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 27.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 28.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

## 29.

For så vidt det måtte påhvile de eldre reguleringsanlegg, eldre panteheftelser, servitut-ter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forplikt-

elser, derunder mulker, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tilates å forbli stående.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt stor inntil kr. 100 pr. dag som løper inntil saken er ordnet.

## 30.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.»

Manøvreringsreglement for reguleringene anbefales fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Forslaget til manøvreringsreglement er sålydende:

## 1.

Reguleringsgrensene er:

*Bjonevatn:*

Øvre kote	99,00
Nedre kote	96,50
Reguleringshøyde	<u>2,50 m.</u>

Høydene refererer seg til bolt med firkantet hode på sydsiden av dammen, med høyde 100,10.

*Samsjøen:*

Øvre kote	206,50
Nedre kote	200,50
Reguleringshøyde	<u>6,00 m.</u>

Høydene refererer seg til bolt østenfor dammen med angitt høyde 207,27.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

## 2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann. Dessuten påtar konsesjonæren seg eventuelt bygging av vei eller fremføring av tømmeret fra Bjonevatn og Samsjøen til hovedvassdraget overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

## 3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvass-

føringen forminskes til skade for andres rettigheter.

## 4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

## 5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sin bolig.

Industridepartementet

tilrårder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å foreta en regulering av Samsjøen i Adal herred og Bjonevatn i Adal, Brandbu og Søndre Land herreder på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 4. juli 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

## 21. A/S Rolløya Elektrisitetsverk.

*(Tillatelse til erverv av fallrettigheter og til regulering av Nord-Forsåelv i Ibestad herred).*

Kgl. res. av 18. juli 1958.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 14. juni 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av søknader av 9. august 1956 fra A/S Rolløyas Elektrisitetsverk om konsesjon på henholdsvis erverv av vassfall i og regulering av Nord-Forsåelv i Ibestad herred i Troms fylke:

«Til Hovedstyret er det kommet inn følgende søknader datert 9. august 1956 fra A/S Rolløyas Elektrisitetsverk:

«Under henvisning til Deres brev av 26. juni d. å. (Deres ref. 580—1956—V,RK/GF) tillater vi oss herved å søke om konsesjon for erverv av fallet i Storelva mellom Mevatn og sjøen.

En viser forøvrig til innsendte konsesjons-søknad av 30. juni d. å. for drift av Forså kraftverk, samt byggetillatelse som er meddelt i brev av 8. desember 1954. (Deres ref. 4779 E-54 OFj/OS/Hv/ til oss.) En vedlegger avskrift av kontrakt mellom A/S Rolløya Elektrisitetsverk og samtlige grunneiere.

Styret erklærer videre at det ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold til selskapets bestyrelse og grunnkapitalen er norsk, fordelt på aksjer som eies av forbrukerne. Håper disse opplysninger er tilstrekkelig for Deres behandling av saken.)

Den andre søknaden som gjelder reguleringen, er sålydende:

«Under henvisning til Deres brev av 26. juni d. å. (Deres ref. 580—1956—V,RK/GF) tillater vi oss herved å søke om konsesjon for regulering av Storelva.

En viser til innsendte konsesjonssøknad av 30. juni d. å. for drift av Forså kraftverk, samt byggetillatelse som er meddelt i brev av 8. desember 1954. (Deres ref. 4779 E-54 OFj/OS/Ho/ til oss.

En tillater seg å søke om å demme reguleringsmagasinet med overløpsterskel på kote — 240,0. Kart av reguleringsmagasinet vedlegges i 5 eksemplarer.

Videre vedlegges avskrift av kontrakter mellom A/S Rolløya Elektrisitetsverk og samtlige grunneiere.

Styret erklærer videre at det ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold til selskapets bestyrelse og grunnkapitalen er norsk, fordelt på aksjer som eies av forbrukerne. Håper disse opplysninger er tilstrekkelige for Deres behandling av saken.»

I brev av 26. februar 1958 er regulerings-søknaden supplert med følgende opplysninger:

«Kostnadsoverslag av 21. februar 1954:	
1. Reguleringsdam Mevatn ... kr.	175 000
2. Inntaksdam Lillevatn .....	» 55 000
3. Turbinrørledning .....	» 360 000
4. Kraftstasjonsbygning .....	» 150 000
5. Tilrigging .....	» 250 000
6. Turbin .....	» 180 000
7. Generator .....	» 175 000
8. Transformator .....	» 30 000
9. Instrument- og apparatanlegg .....	» 75 000
10. Lokaltransport .....	» 30 000
11. Administrasjon .....	» 60 000
12. Renter i byggetiden .....	» 60 000
<b>Sum kr. 1 600 000</b>	

Reguleringen antas ikke å medføre skade for ferdsel, fløtning, forandringer i naturforholdene eller lignende, derimot kan muligens reguleringen antas å medføre en viss skade på fisket.

Det totale areal som vil bli oversvømmet ved reguleringen er ca. 1 000 dekar. Magasinet ligger i en høyde av 240 m o. h. og grunnen består av myr og delvis skogmark. En må regne med en viss skade på skog og beite.

Mevatn tjener også som inntaksdam og det har overløp uten regulering. Lillevatn faller således ut av bildet.»

Reguleringssøknaden ble kunngjort i Norsk lysingsblad den 17. og 20. mars 1958. Begge

søknadene er forelagt distriktet til uttalelse og det er herunder gjort oppmerksom på kommunens forkjøpsrett i h. t. konsesjonslovens § 7.

I bestad formannskap uttaler ifølge særutskrift fra møte 29. april 1958:

«Søknaden anbefales.

Vedtaket er fattet etter kommunelovens § 22 da saken haster og det nå ikke kan sammenkalles kommunestyremøte p. g. a. medlemmenes fravær på fiske.»

Troms Landbruksselskap uttaler følgende i brev datert 31. mai 1958:

«Da de områder som berøres av reguleringen for det vesentligste består av fjell og sumpet myr og derfor har jordbruksmessig mindre betydning finner fylkeslandbruksstyret å kunne gi omsøkte ekspropriasjon sin anbefaling.»

Troms Fylkes Kraftforsyning uttaler i brev av 29. mai 1958:

«Det er nødvendig å demme opp Mevann og Sandvann i Storelva på Nord-Forså til kote 240 for å få tilstrekkelig stort magasin til effektiv utnyttelse av vannføringen i elva ved utbygging av fallet fra Lillevann til sjøen. Vi vil derfor tilrå herr fylkesmannen å anbefale at Rolløya Elektrisitetsverk blir gitt den søkte konsesjon for regulering av Storelva.»

Fylkesmannen i Troms påtegnr den 31. mai 1958:

«Det er herfra intet å bemerke.»

Fiskerikonsulenten for Nord-Norge uttaler følgende den 14. april 1958:

«Det er meget vanskelig på grunnlag av de tilsendte dokumenter å gjøre seg opp noen mening om den planlagte utbygning av Storelva i Ibestad, idet bare kart over reguleringsmagasinet følger med. Etter det jeg kan se, er det ingen opplysninger om de sjøene som tenkes regulert, hverken over flate vidder eller andre forhold. Jeg er ikke kjent i strøket, og har derfor innhentet en del opplysninger fra kjentfolk.

Etter det jeg kan forstå, blir det ved utløpet av Mevatnet bygd en dam med overløp kote 240. Ved denne dammen vil et areal på ca. 1 000 da bli satt under vatn, og det blir en sammenhengende sjø av Mevatn, Finnvatn og Sandvatn.

Det område som neddemmes, er en del bjørkeskog og noe fjell, men mest myr. I de første åra kan det derfor ventes god tilgang på mat for fisken på det neddemte område.

Rør er det viktigste fiskeslaget, men det fins noe aure. Vekten av røren er opp til 1 kg, men den er vanlig langt mindre. Sjøene reknes ikke for å være særlig verdifulle fiskevatn.

Det er sannsynlig at særlig bestanden av aure vil ha vanskelig for å holde seg etter reguleringen. Det er få brukbare gytebekker. Ved utsetting av yngel eller settefisk skulle det være mulig å holde oppe en brukbar bestand. Det vil derimot være tvilsomt om det er

nødvendig med utsetting av rør. Det bør derfor tilpliktes konsesjonæren å sette ut yngel eller settefisk av det slag, i det antall og på den måte som måtte fastsettes av det departement ferskvannsfisket sorterer under. Blir det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget, bør omkostningene dekkes av konsesjonæren.»

Inspektøren for ferskvannsfisket viser den 22. april 1958 til fiskerikonsulentens uttalelse og anfører:

«Av de områder som neddemmes ved reguleringen er endel bevokset med bjørkeskog. For å kunne drive garnfiske i reguleringsområdet er det nødvendig å pålegge konsesjonæren å foreta snauhugst på den grunn som blir satt under vann, samtidig som det vil være ønskelig med finrydding på nærmere bestemte felter.

Jeg tillater meg å foreslå at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære omkostningene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer for trær og større busker, og etter bestemmelse fra vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfisket. Ryddingen skal være fullført senest 2. år etter første neddemning.»

Fiskeriuttalelsene er forelagt a n s ø k e r e n som uttaler følgende i brev av 3. mai 1958:

«Ved overenskomst av 17. april 1957 mellom grunneierne og verket har verket forpliktet seg til å sette ut 2 000 stk. ørretyngel pr. år i minst 10 år i oppdemningsområdet.

Vi er enig i at denne bestemmelse medtas i konsesjonsvilkårene forsåvidt angår fisket.

De neddemte arealer er allerede ryddiggjort av grunneierne for trær og busker. Vi mener derfor at det skulle være unødvendig å innta i konsesjonsvilkårene bestemmelse om at konsesjonæren plikter å foreta sådan ryddiggjøring. Men finner de høyere instanser det nødvendig, skal vi ikke motsette oss at bestemmelsen inntas. Vi ønsker bare å gjøre oppmerksom på det faktiske forhold.

Ved den foretatte rydding vil det være anledning til å drive fiske med garn i langt større utstrekning enn noen gang før i demningsområdet.

Vi vil gjerne bemerke at fiske etter rør og ørret i de vatn som oppdemmes, tidligere har vært helt ubetydelig. Hvis det årlig har vært oppfisket ett hundre stykker av nevnte fiske-slag tilsammen, må dette være absolutt toppen. Vi mener at den omstendighet at området nå oppdemmes for kraftforsyning, ikke kan medføre at fiskespørsmålet plutselig får slik betydning som Fiskerikonsulenten for Nord-Norge og inspektøren for Ferskvannsfisket synes å mene.

Det fremsatte forslag:

«Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære omkostningene til disse undersøkelser»

bør etter vår bestemte mening ikke medtas i konsesjonsvilkårene.

Hvis bestemmelsen skal medtas, er det å forrykke proposisjonene langt ut over enhver antydning.

Vi vil henvise til påtegning på nærværende brev av formannen i Ibestad viltnevnd, herr lensmannsbetjent Rolf Roll-Hanssen, som er født og oppvokset på stedet, og som har det aller-beste kjennskap til forholdene.»

Denne uttalelse lyder slik:

«Ibestad viltnevnd ved undertegnede formann vil bekrefte at de opplysninger som er gitt i nærværende brev, er faktiske og korrekte i enhver henseende.

Vi vil uttale som vår mening at når Rolløyas Elektrisitetsverk har gått med på å sette ut 2 000 stk. ørretyngel årlig i minst 10 år i demningsområdet, så må ethvert rimelig krav om opprettholdelse av fiskebestanden være dekket.»

Fiskerikonsulenten for Nord-Norge bemerker hertil i brev datert 19. mai 1958 følgende:

«Det er ved enhver regulering uheldig å låse fast det antall fiskeyngel som skal settes ut, slik som det øyensynlig er gjort i avtale mellom A/S Rolloyas Elektrisitetsverk og grunneierne. Det er vel også all grunn til å rekne med at reguleringen vil bli varig, og en begrensning av det tidsrom fisk skal settes ut til minst 10 år, er en meget uheldig bestemmelse. Jeg kan ikke tilrå at bestemmelsen om utsetting av fisk i forslaget herfra av 14. f. m. blir endret.

Etter min mening er det beste bevis på at kraftlaget forstår lite av hva en kan vente seg av ettervirkninger på grunn av reguleringen denne henstilling om at det skal være nok av bestemmelser om fisket når det blir fastlåst hvor mye yngel som skal settes ut. Det synes derfor for meg å være nødvendig med adgang til å foreta undersøkelser av vassdraget, dersom dette skulle bli nødvendig. En slik undersøkelse kan være til stor nytte også for konsesjonæren, og en kan lett unngå at vassdrag blir dårlig utnyttet. Jeg kan derfor ikke tilrå at bestemmelsen om at omkostningene ved slike undersøkelser bør dekkes av konsesjonæren, skulle kunne falle ut av konsesjonen. Det vil i tilfelle bare dreie seg om beskjedne beløp.

Det har herfra ikke vært reist krav om rydding, og av hensyn til fisket antas ytterligere rydding å være unødvendig. Sjøene reknes, som nevnt herfra i uttalelse av 14. f. m. ikke for særlig verdifulle fiskevatn. Men vassdraget har en nokså sentral beliggenhet i fylket, og en bør søke å opprettholde fiskeproduksjonen i den utstrekning dette er mulig og økonomisk forsvarlig.»

Inspektøren for ferskvannsfisket fastholder i påtegning 27. mai 1958



det forslag til utforming av konsesjonsvilkår m.h.t. fisket som han satte fram i sitt brev av 22. april 1958.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Rolløyas Elektrisistetsverk er ifølge vedtektene et uansvarlig aksjeselskap med formål å forsyne Rolløya med elektrisk kraft. Aksjene oppgis å være eid av abonnentene.

Selskapet eier fra før et kraftverk i Sør-Forsåelva og det er i dette installert ca. 600 HK.

Nå har selskapet bygd ut Nord-Forså kraftverk med en installasjon på 1 500 HK. Dette utnytter kraften i Nord-Forsåelva som ligger et par kilometer øst for Sør-forsåelva. Det er i den anledning søkt om konsesjon vedrørende fallrettighetene under gnr. 82, bnr. 1, 3, 9, 12 og 13 av Forså Indre i Ibestad som er ervervet i henhold til kontrakt av 30. september 1954, jfr. tilleggskontrakt av 17. april 1957. Dette skal være samtlige fallrettigheter mellom Mevatn og sjøen.

Dessuten søkes det om tillatelse til å demme opp Mevatn som ligger på kote 231,3, Finnavatn på kote 232 samt Sandvatn på kote 236 til kote 240 ved hjelp av en dam ved utløpet av Mevatn. Det herved innvunne magasin rommer 5,8 mill. m<sup>3</sup> og gir en vassføringsøking på 0,35 m<sup>3</sup>/sek.

I det 237 m høye fall ned til sjøen svarer denne til en kraftøking på 1 100 nat.-HK. Her-til kommer lavvassføringen på 0,05 m<sup>3</sup>/sek. slik at kraftmengden i alt kommer opp i 1 260 nat.-HK. Man tar som vanlig forbehold om korrigering av disse beregninger.

Det er opplyst at det i alt er gått med ca. 1,9 mill. kroner i utgifter. Ifølge øverslaget av 21. februar 1954 som er på 1,6 mill. kroner til bygningsmessige arbeider pluss utstyr, er reguleringsdammen oppført med en utgift på kr. 175 000.

Ansøkeren antar at reguleringen ikke medfører skade for ferdsel, fløtning, forandringer i naturforholdene eller lignende. Det blir noen skade på fisket. Herom vises for øvrig til det som er sitert ovenfor i uttalelsene fra bl. a. fiskerikonsulenten i Nord-Norge.

I alt blir det demt ned 1 000 dekar, vesentlig myr men også noe skogmark og det regnes med en viss skade på skog og beite.

Hovedstyret anser imidlertid skadene og ulempene for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen medfører — herunder hensyn tatt til omkostningene. Betingelsene skulle således være til stede for å kunne gi tillatelse til å demme Mevatn, Finnavatn og Sandvatn opp til

kote 240, jfr. reguleringslovens § 8, 1, og man anbefaler regulerings søknaden imøtekommet.

Videre rår Hovedstyret til at det gis konsesjon på erverv av fallrettighetene i medhold av konsesjonslovens § 2. En forutsetning for konsesjonen må være at vedtektenes bestemmelser om aksjene må kompletteres slik at de kommer i samsvar med vilkåret i post I, 1, jfr. ervervslovens § 2, post 1, idet selskaps vedtektsbestemmelse — som ligger ved i avskrift lyder slik for § 2's vedkommende:

«Aksjekapitalen utgjør kr. 22 340 fordelt på aksjer a kr. 25 lydende på navn og fullt innbetalt og med adgang til å utvide aksjekapitalen.»

Hovedstyret foreslår at betingelsene for erverv og regulering som vanlig slås sammen, jfr. vedliggende utkast.

Om betingelsene bemerkes:

*Frister m. v.*, post I, 2.

Kraftverket ble satt i drift 12. desember 1957 og reguleringsanlegget var også ferdig på det tidspunkt. De vanlige fristbestemmelser for påbegynnelse- og fullføring er derfor ikke tatt med. Posten kommer således bare til å inneholde det vanlige forbud mot stans osv.

*Kraftavgivelse*, post I, 8.

Det er som vanlig betinget inntil 10 pst. kraftavståelse til kommuner og 5 pst. til staten.

*Årlige avgifter*, post I, 9.

Som avgifter til stat og kommuner foreslås henholdsvis kr. 0,10 og kr. 0,50 pr. nat.-HK av kraftmengden som er de samme satser som for A/S Rødøy—Lurøy Kraftverks ervervs- og reguleringskonsesjon av 23. mai 1957 samt A/L Ballangen Kraftlags reguleringskonsesjon av 18. november 1955.

Det er ikke grunnlag til å betinge godtgjørelse en gang for alle til staten.

*Konsesjonstid*, post I, 11 og II, 1 m. v.

Konsesjonen foreslås gitt for et tidsrom av 50 år regnet fra igangsettingen den 12. desember 1957 med innløsningsrett for staten etter 35 år.

*Fiske*, post II, 6.

Etter det som er uttalt i saken finner Hovedstyret å burde foreslå at man i det vesentlige følger forslaget fra fiskeriinspektøren.

*Sikkerhetsstillelse*, post III, 1

er betinget med et beløp på kr. 1 000, jfr. reguleringslovens § 12, 16. De øvrige foreslåtte vilkår trenger formentlig ingen nærmere redegjørelse.

Da regulerings- og utbyggingsarbeidene er fullført, finner man ikke grunn til å ta med vilkår om «varer i stedet for penger», erstatning av forsorgsutgifter og legehjelp.

Det foreligger ikke noe forslag til manøvreringsreglement. Hovedstyret finner det allikevel ubetenkelig at det nå — uten den vanlige forutgående distriktsbehandling — blir fastsatt et manøvreringsreglement. Inntaket ligger som ovenfor nevnt i selve reguleringsmagasinet og vannet føres direkte ut i sjøen.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 13. juni 1958.»

Hovedstyrets utkast til felles vilkår for konsesjonene på erverv og regulering samt forslag til manøvreringsreglement for reguleringen er sålydende:

«I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuert stanses eller kontinuert innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 8, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departementet en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

6.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten be-

regning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 7.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

## 8.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs-kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris

ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller staten kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

## 9.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

## 10.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vassfallenes utbygging. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 11.

Når 50 år er forløpet fra 12. desember 1957 tilfaller vassfallene med alle de innretninger

hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjonen med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekkostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 12.

I det 35. år etter 12. desember 1957 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 11 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fra-drag for amortisasjon i forhold til den for-løpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens be-kostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

## II.

## 1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 12. desember 1957. Den

kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 2.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter I. post 9 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I. post 8, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

## 3.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

## 4.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

## 5.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av reguleringen skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 6.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut i reguleringsområdet yngel og/eller settefisk i det antall, av den art og på det sted som vedkommende departement bestemmer. Omkostningene med utsettingen bæres av konsesjonæren.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske un-

dersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære omkostningene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer for trær og større busker, og etter bestemmelse fra vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfisket. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemning.

### III.

#### 1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

#### 2.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

#### 3.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. III post 6) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

#### 4.

Overtredelse av foranstående poster I. 1, I. 7 og III. 2 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

#### 5.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse

av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniør eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

#### 6.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregisteret.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes post I. 11 og 12.»

Utkast til manøvreringsreglement:

1.

Reguleringsgrensene er:

	HRV	LRV
Mevatn .....	240,0	231,3
Finnvatn .....	240,0	232,0
Sandvatn .....	240,0	236,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvassføringen så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter A/S Rolløya Elektrisitetsverks behov.

3.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Tvst om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet vil etter det foreliggende ned hovedstyret anbefale at søknaden fra A/S Rolløyas Elektrisitetsverk om konsesjon etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 på erverv av fallrettighetene i Nord-Forsåelv mellom Mevatn og sjøen imøtekommes.

Ifølge kjøpekontrakten av 30. september 1954 og illeggskontrakt av 17. april 1957 skal selskapet levere tilsammen 6 kW til grunneierna. Departementet antar at disse heftelser må anses for å være av mindre betydning og at de må kunne tillates å bli stående også etter at vassfallet ved hjemfallsretens inntreden er gått over til staten, jfr. ervervslovens § 2, pkt. 21.

Den søkte regulering av Nord-Forsåelv er bereknet å gi en kraftøkning på ca. 1 100 nat.-

HK i det fall på 237 m til sjøen som er utbygd i Nord-Forså Kraftverk.

Kraft- og reguleringsanlegget er allerede fullført og er opplyst å ha kostet 1,9 mill. kroner, hvorav til reguleringsanlegget en mindre del.

Ved reguleringen vil bli neddemt ca. 1 000 dekar grunn rundt Mevatn, Finnvatn og Sandvatn, vesentlig myr, men også noe skog. Skog og beite må antas å bli skadet ved reguleringen. Dessuten reknes med skade på fisket.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er tilstede for å gi den søkte reguleringskonsesjon.

Tillatelsene til erverv og regulering anbefales gitt på de av Hovedstyret foreslåtte felles vilkår.

Departementet er således bl. a. enig i at det i reguleringskonsesjonen bør tas inn vilkår av hensyn til fisket i samsvar med hovedstyrets utkast, som i det vesentlige er i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren, jfr. pkt. II, 6 i de foreslåtte vilkår.

Dersom ervervskonsesjon blir gitt vil departementet sørge for at selskapets vedtekter blir sendt inn til departementet til nærmere behandling og godkjenning, jfr. vilkårenes post I, 1, siste ledd.

Endelig vil departementet anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 tillates A/S Rolløya Elektrisitetsverk å erverve fallrettigheter i samt å regulere Nord-Forsåelv i Ibestad herred i Troms fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 18. juli 1958.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

## 22. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.

(Om fornyelse av den meddelte konsesjon på regulering av Matre- og Haugdalsvassdragene.)

Kgl. res. av 18. juli 1958.

I samsvar med Stortingets vedtak i møte 26. juni 1953 fikk Bergenshalvøens kommunale kraftselskap ved kgl. resolusjon av 17. juli 1953 konsesjon på erverv og regulering

av Matre- og Haugsdalsvassdragene. Man viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1953 side 83 flg., jfr. St. prp. nr. 21 for 1953 og Innst. S. nr. 154 for s. å.

I brev til departementet av 21. juni 1957 har Bergenshalvøens kommunale kraftselskap søkt om tillatelse til å endre planene for regulering av Haugsdalsvassdraget. Planendringene består dels i ytterligere reguleringer av vatn som er tillatt regulert, dels i forskyvning av øvre og nedre reguleringsgrense for enkelte vatn og dels i regulering av et nytt vatn. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 14. juni 1958 anbefalt søknaden innvilget.

Den samlede kraftøking er beregnet til ca. 14 500 nat.-HK, og da departementet antar at planendringene og tilleggsreguleringene må bli å se under ett, må saken i henhold til § 7 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 bli å forelegge for Stortinget.

I brev til departementet av 6. mai 1958 søker Bergenshalvøens kommunale kraftselskap om fornyelse av konsesjonen av 17. juli 1953. Kraftselskapet opplyser at 1-årsfristen i vassdragsreguleringslovens § 16 pkt. 6 for påstevning av skjønn, av forskjellige grunner er oversittet, bl. a. fordi reguleringsgrensene for de forskjellige vann har vært under revisjon. For Haugsdalsvassdraget er skjønn forutsatt holdt kommende høst, mens slikt skjønn for Matrevassdraget må utskytes ytterligere.

Departementet har telefonisk meddelt kraftselskapet at søknaden om tillatelse til å foreta planendringer og tilleggsregulering må forelegges for Stortinget, og at den derfor ikke kan bli behandlet før tidligst til høsten. Kraftselskapet ønsker imidlertid allikevel konsesjonen av 1953 fornyet, for om mulig å få tilstevnt regulerings-skjønn som forutsatt.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i nevnte brev av 14. juni d. å. anbefalt at fornyelse blir meddelt.

Departementet finner det ubetenkelig å fornye tillatelsen, og vil anbefale at fornyelsen skjer på uforandrede vilkår. Det forutsettes at herved intet er foregrepet med hensyn til departementets senere standpunkttagen til de omsøkte planendringer m. v.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av § 16 pkt. 6 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 fornyes den ved kgl. resolusjon av 17. juli 1953 meddelte tillatelse for Bergenshalvøens kommunale kraftselskap til å regulere Matre- og Haugsdalsvassdragene.

### 23. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen fra kr. 14 175 000 til kr. 21 262 500.)

Kgl. res. av 18. juli 1958.

På generalforsamling 25. april 1957 besluttet Christiania Spigerverk å utvide selskapets aksjekapital fra kr. 14 175 000 fordelt på 202 500 aksjer à kr. 70, til kr. 21 262 500, fordelt på 303 750 aksjer à kr. 70.

Ifølge aksjeinnbydelse av 26. april 1957 fant offentlig tegning sted i tidsrommet 20. mai—1. juni 1957. Selskapets tidligere aksjonærer hadde fortrinnsrett til tegning av nye aksjer, slik at to gamle aksjer ga rett til tegning av en ny.

Selskapet har konsesjon på erverv av Svelgenvassdraget i Sogn og Fjordane fylke, og departementet ble oppmerksom på utvidelsen av aksjekapitalen ved gjennomgåelsen av de årlige oppgaver over aksjonærer m. v., innsendt med selskapets brev av 18. februar 1958.

Departementet gjorde i brev av 25. mars 1958 Christiania Spigerverk oppmerksom på at selskapet etter § 36 annet ledd i lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 ikke kunne utvide aksjekapitalen uten tillatelse av Kongen, og ba om at søknad om tillatelse til utvidelsen måtte bli innsendt. I brev av 11. april 1958 har så Christiania Spigerverk søkt om tillatelse til å foreta omhandlede utvidelse av aksjekapitalen. I brev til aksjonærene av april 1957 har selskapet gitt slik orientering om bakgrunnen for kapitalutvidelsen:

«Vi viser til vedlagte aksjeinnbydelse i anledning den forestående kapitalutvidelse, og tillater oss nedenfor å gi en orientering om forslagets bakgrunn.

Siden Christiania Spigerverk i desember 1954 sendte ut sin melding til aksjonærene om økning av aksjekapitalen fra 9,450 mill. kroner til 14,175 mill. kroner, har meget hendt i vårt Konsern.

Det er på Vestlandet at den største utvikling har funnet sted. De siste 2 år har vi hatt anledning til inngående å studere Rødsand Grubers og Bremanger Smelteværks muligheter.

Diamantboringer har vist at våre malmreserver er betydelig større enn tidligere antatt, og vi finner derfor at det er en naturlig konsekvens å øke Rødsand Grubers kapasitet ikke bare til 90 000 ton konsentrat, som vil bli nådd allerede i 1958, men til ca. 120 000 tonn, med mulighet for senere å øke til ca. 150 000 tonn årlig. Det vi ikke selv makter å smelte, kan med letthet selges på verdensmarkedet til tilfredsstillende priser.

I Follavassdraget har vi sikret oss vannrettigheter som kan få betydning for Rødsand Gruber og konsernnet for øvrig.

Ved Bråstad Gruber har også utviklingen gått tilfredsstillende, og vi undrsøker nå en naboforekomst. Videre er undrsøkelsene av

Solnør-forekomsten ved Ålesund stort sett avsluttet. Forekomsten kan med fordel åpnes senere.

Ved Bremanger Smelteverk har vi funnet det rasjonelt og riktig å bygge den nye rjernsovn vesentlig større enn planlagt for 2 år siden. Denne ovn, som vil bli på 20 000 kW, vil alene kunne produsere ca. 10 000 tonn mere enn hva den nåværende ovn i Svelgen og leiesmeltingsovn på Ardalstangen tilsammen produserer, og produksjonsprisen ved drift av den nye ovn vil bli lavere enn produksjonsprisen på de 2 gamle. Vi er derfor blitt enige med A/S Ardal og Sunndal Verk om at leiesmeltingen på Ardalstangen skal opphøre fra 1. mars 1959. Som følge derav må vi bl. a. bygge et moderne sinterverk i Svelgen i tillegg til det pågående arbeide med større kai og med enkelte mindre prosjekter.

Det er til gjennomføring av disse anlegg og fortsatt sikring av en god likviditet i vårt Konsern at vi foreslår for våre aksjonærer å gå til denne kapitalutvidelse.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i ekspedisjon til departementet av 29. april 1958 anbefalt at søknaden blir innvilget.

Departementet skal bemerke:

Post 2 annet ledd i leiekontrakt av 6. september/6. oktober 1957 mellom Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og Christiania Spigerverk om bortleie av statens vassdragsrettigheter og anlegg i Svelgenvassdraget er etter endring godkjent av departementet 25. mars 1958 sålydende:

«Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller andre norske banker eller selskaper. Industridepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse for mindre aksjeposters vedkommende. Bestemmelse herom skal inntas i selskapets vedtekter.»

I henhold til denne bestemmelse har departementet ved brev av 23. juni 1958 samtykket i at tre utenlandske aksjonærer etter kapitalutvidelsen eier i alt 244 aksjer i selskapet.

Departementet har ikke noe å bemerke til den foretatte kapitalutvidelse og vil anbefale at tillatelse til utvidelsen blir meddelt. Man vil imidlertid presisere at tillatelsen til utvidelse av aksjekapitalen ikke gir selskapet adgang til å oppta nye utenlandske aksjonærer uten særskilt tillatelse av departementet i henhold til bestemmelsen i ovennevnte leiekontrakt.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av § 36 annet ledd i lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom

av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk å utvide selskapets aksjekapital fra kr. 14 175 00 til kr. 21 262 500, ved utstedelse av 101 250 aksjer à kr. 70.

## 24. Fortun-Grandfastevassdragene.

(Endring av planen for regulering.)

Kgl. res. av 1. august 1958.

A/S Ardal og Sunndal Verk fikk ved kronprinsregentens resolusjon av 25. januar 1957 tillatelse til å erverve og regulere Fortun-Grandfastevassdragene m. v. i Sogn og Fjordane og Oppland fylker.

I reguleringen inngikk bl. a. Storevatn i Lom, som etter planen skulle reguleres ved 4 m oppdemning og 11 m senking.

I brev av 2. mai 1958 har selskapet søkt om at konsesjonen og manøvreringsreglementet må bli endret slik at oppdemningen blir sløfvet og senkingen utvidet til 16 m.

Søknaden er sålydende:

«Ved resolusjon av 25. januar 1957 ble Verket gitt konsesjon til regulering av Fortun-Grandfastevassdragene. I reguleringen inngår blant annet Storevatn i Grandfastevassdraget. Øvre og nedre reguleringsgrense for dette vann er i manøvreringsreglementet satt til henholdsvis 1264 og 1249, hvilket representerer 4 m hevning og 11 m senkning i forhold til nåværende vannstand 1260. Samlet reguleringshøyde er således 15 m.

Regulering av Storevatn inngår også i planene for Herva Kraftverk, jfr. Verkets konsesjonssøknad av 3. oktober 1957. I disse planer er forutsatt at Storevatn skal heves 8 m og senkes 16 m, samlet reguleringshøyde 24 m.

Første byggetrinn av Fortun-Grandfasteutbyggingen påregnes tatt i bruk i løpet av første halvår 1959. Reguleringen av Storevatn inngår i første byggetrinn, og reguleringsarbeidene er i gang.

For at reguleringsarbeidene ved Storevatn skal passe inn i det som er planlagt med henblikk på Herva Kraftverk er det behov for en endring av bestemmelsen i Fortun-Grandfastekonsesjonen om den nedre reguleringsgrense slik at denne settes til 16m, overensstemmende med planen for Herva Kraftverk. Det blir i så fall overflødig å foreta noen hevning av Storevatn av hensyn til Fortun-Grandfastareguleringen. Den regulering som er fastsatt ved konsesjonen, 4 m hevning og 11 m senkning, gir et magasin på 64 mill. m<sup>3</sup>. 16 m senkning uten hevning gir 60 mill. m<sup>3</sup>, hvilket for nærværende kan ansees tilstrekkelig. Vi bemerker at Storevatn er fullstendig opploddet og at det derved er konstatert at vannet uten vanskelighet kan senkes 16 m.

På grunnlag av det foranstående tillater vi oss å søke om en endring av konsesjonen og manøvreringsreglementet for Fortun-Grandfasta slik at øvre reguleringsgrense settes til 1260 og nedre reguleringsgrense til 1244.

Denne endring vil neppe ha noen merkbar betydning for reguleringens skadevirkninger.



Storevatn ligger i et meget godt terreng. Ved skjønnnet sommeren 1957 ble det ikke påpekt andre skader enn mulig skade på fiske. Det ble opplyst at vannet hadde vært fiske-tomt inntil det ble satt ut yngel for en del år tilbake. Med grunneiernes og rettighetshaver-nes samtykke ble det avgitt alternative takster for de reguleringsgrenser som det er søkt om med henblikk på Herva Kraftverk. Noen direkte taksering av skadene ble ikke foretatt, hverken for disse grenser eller for dem som er fastsatt i den gjeldende konsesjon, da skjønnsretten for begge alternativer fastsatte erstatninger etter bestemmelsene i regulerings-lovens § 16, pkt. 4.»

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har avgitt følgende uttalelse av 26. juli 1958:

«Den konsesjonssøknad av 3. oktober 1957 vedrørende Herva Kraftverk som er nevnt i verkets brev av 2. mai d.å. har vært forelagt distriktet og de avgitte uttalelser vedlegges. Man har ikke funnet det nødvendig å forelegge nærværende planendringssøknad for distriktet.

Storevatn ligger i Lom kommune, og som det sees, motsetter ikke kommunestyret seg søknaden om utviding av reguleringen fra 4 m heving og 11 m senking til henholdsvis 8 m og 16 m. Av skadevirkninger nevnes neddemming av verdifulle beitestrekninger og skjemmet utseende.

Etter dette antar Hovedstyret at planendring fra 4 m heving og 11 m senking til ingen heving og 16 m senking vil være en fordel hva skadevirkninger angår. Beitestrekningene blir spart, og skjemming av landskapets utseende skulle bli tilnærmet det samme for de to alternativer.

Hovedstyret antar at betingelsene (jfr. St. prp. nr. 15 (1956) side 23, annen spalte) er til stede for å kunne samtykke i endring av reguleringsgrensene for Storevatn til:

Øvre: kote 1260 og nedre: kote 1244, og vil tilrå at søknaden herom imøtekommes.

Planendringen medfører ingen forandring av den tidligere fastsatte kraftøkning ved regulering av Storevatn, jfr. Hovedstyrets brev av 5. september og 6. november 1957.»

Departementet skal bemerke:

A/S Årdal og Sunndal Verk har 3. oktober 1957 bl. a. søkt om ervervs- og reguleringskonsesjon vedrørende utbygning av de øvre fall i Grandfastavassdragene (Herva kraftverk). I planen for denne utbygning inngår bl. a. en utvidelse av reguleringen av Storevatn, med oppdemning 8 m og senking 16 m. Saken er for tiden til uttalelse i Hovedstyret.

Foreløpig søker imidlertid selskapet om tillatelse til å utvide senkingen til 16 m mot å

sløyfe oppdemningen, en tillatelse som departementet med Hovedstyret mener må kunne gis ved en endring av planen for Fortun-Grandfastareguleringen. Som det fremgår er planendringen ikke forelagt for distriktet. Den foran nevnte mere vidtgående søknad om tilleggsregulering av Storevatn ved 8 m oppdemning og 16 m senking har imidlertid ikke møtt motstand i distriktet. Planendringen vil, etter hva Hovedstyret anfører, bety en fordel når det gjelder skadevirkningene.

Departementet vil anbefale at planendringen blir godkjent og at pkt. 1 i manøvreringsreglementet for reguleringen av Fortun-Grandfastavassdragene for Storevatns vedkommende blir endret i samsvar med søknaden. Øvre reguleringsgrense blir da kote 1260 og nedre reguleringsgrense kote 1244, reguleringshøyde 16 m.

Industridepartementet

tilråder:

1. Planen for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. januar 1957 meddelte tillatelse til regulering av Fortun-Grandfastavassdragene endres i samsvar med Industridepartementets tilråding av 1. august 1958.
2. Post 1 i det ved ovennevnte resolusjon fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen endres som angitt i Industridepartementets forannevnte tilråding.

## 25. A/S Norsk Jernverk.

(Tillatelse til erverv av fallrettigheter i Andfiskvassdraget i Nord-Rana.)

Kgl. res. av 19. september 1958.

Bergverkselskapet Nord-Norge A/S fikk ved kgl. resolusjon av 7. september 1928 konsesjon til bergverksdrift i Mofjellet m. v. i Nord-Rana herred. Ved kgl. resolusjon 7. februar 1930 fikk selskapet konsesjon på erverv av vannfallsrettigheter i Andfiskåen, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1930, side 26 flg. Begge konsesjoner er gitt for et tidsrom av 50 år fra 7. september 1928.

Ved kgl. resolusjon 15. oktober 1937 fikk Bergverkselskapet Nord-Norge A/S tillatelse til å regulere Fiskeløsvatn i Andfiskvassdraget. Selskapet hadde tidligere foretatt en mindre regulering av Fiskeløsvatn og av Andfiskvatn i samme vassdrag uten konsesjon.

Ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 ble A/S Norsk Jernverk under visse forutsetninger og på nærmere angitte vilkår meddelt tillatelse til:

- a) å ekspropriere det som trengtes av vann, eiendom og rettigheter for øvrig for vannforsyning av jernverksanlegget i Mo m. v. fra Andfiskvassdraget,
- b) å pålegge eiere og rettighetshavere i fast eiendom å finne seg i servitutten over eiendommene for å hindre forurensning av vannet,
- c) å regulere Andfiskvatn og Fiskeløsvatn.

Herom vises nærmere til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 side 81 flg.

Følgende forutsetninger ble stilt opp for tillatelsen under a):

- «1. Hvis ekspropriasjon blir nødvendig overfor Bergverkselskapet Nord-Norge skal A/S Norsk Jernverk være forpliktet til å sørge for levering av kraft og vann for fortsatt, eventuelt utvidet, drift av Bergverkselskapets anlegg. Mulig tvist om utstrekningen av denne levering avgjøres av vedkommende departement.
2. A/S Norsk Jernverk skal være forpliktet til å la andre, herunder Mo ladested og Nord-Rana kommuner, være med om vannforsyningen så vidt ledningens yteevne tillater det og mot en høvelig avgift som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.
3. For de eiendommer og rettigheter som omfattes av Bergverkselskapet Nord-Norges ervervstillatelse av 7. februar 1930 kan ekspropriasjon bare gjennomføres for tidsrommet inntil utløpet av konsesjonstiden, altså inntil 7. september 1978.
4. A/S Norsk Jernverk overtar de forpliktelser som følger av nevnte ervervstillatelse av 7. februar 1930 post 9 og 10 inntil selskapet selv får ervervstillatelse.
5. A/S Norsk Jernverk skal være forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved vannforsyningsanleggene ansatte arbeidere og deres familier.»

Post 9 i ervervstillatelsen av 1930 inneholder bestemmelse om avståelse av inntil 10 pst. konsesjonskraft til kommuner og inntil 5 pst. til staten. Post 10 i tillatelsen fastsetter plikt for konsesjonæren til å betale en årlig avgift til stat og kommuner på kr. 1 pr. nat.-HK til hver.

I det departementsforedrag som ligger til grunn for den kgl. resolusjon av 20. mai 1949 er det anført følgende vedrørende nødvendigheten av konsesjon på fallrettighetene i Andfiskvassdraget:

«Da en ekspropriasjon av vannet i vassdraget i det foreliggende tilfelle ikke vil kunne tjene formålet uten i forbindelse med retten til å utnytte det i Jernverket, vil selskapet også måtte erverve de nødvendige fallrettigheter, enten ved innløsning i samsvar med vassdragslovens § 132 eller ved avtale med Bergverkselskapet Nord-Norge. Et slikt erverv vil gå inn under konsesjonsloven av

1917. Selskapet vil i tilfelle være pliktig til å søke konsesjon, og må i henhold til ervervslovens § 2 pkt. 22 underkaste seg de i Bergverkselskapet Nord-Norges ervervskonsesjon fastsatte betingelser.»

Etter at avtale om overdragelse av fallrettighetene er kommet i stand mellom partene 28. mai 1952, søkte A/S Norsk Jernverk 17. oktober 1955 om tillatelse til å erverve de fallrettigheter i Andfiskvassdraget som Bergverkselskapet Nord-Norge hadde fått konsesjon på ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 19. april 1958 avgitt følgende uttalelse angående søknaden:

«A/S Norsk Jernverk har innsendt følgende søknad datert 17. oktober 1955:

«A/S Norsk Jernverk søker om tillatelse etter § 2 nr. 22 i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, til å overta rettigheter gitt Bergverkselskapet Nord-Norge A/S ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 til erverv av vannfallsrettigheter i Andfiskåen i Nord-Rana.

Ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 fikk A/S Norsk Jernverk tillatelse til regulering av Andfiskvatn og Fiskeløsvatn i Andfiskvassdraget i Nord-Rana og til overføring av vannet til selskapets anlegg i Mo m. v. (Tillatelsen er inntatt i Meddelte Vassdragskonsesjoner 1949 s. 81 flg.)

Allerede ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 hadde imidlertid Bergverkselskapet Nord-Norge A/S fått konsesjon på erverv av vannfallsrettigheter i Andfiskåen. (Tillatelsen er inntatt i Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1930 s. 26 flg.) I Industridepartementets foredrag til den kgl. resolusjon av 20. mai 1949 forutsattes det derfor at A/S Norsk Jernverk ervervet de nødvendige fallrettigheter i vassdraget, enten ved innløsning i samsvar med vassdragslovens § 132 eller ved avtale med Bergverkselskapet Nord-Norge. I henhold hertil har det senere vært ført forhandlinger mellom A/S Norsk Jernverk og Bergverkselskapet Nord-Norge med sikte på en overtakelse av bergverkselskapets vannfallsrettigheter i Andfiskåen. Disse forhandlinger resulterte i en overenskomst av 28. mai 1952 som vedlegges i avskrift. I henhold til overenskomstens pkt. 3 avsto bergverkselskapet samtlige ervervede rettigheter i Andfiskvassdraget til A/S Norsk Jernverk og ved skjøte av 19. mars 1954, som også vedlegges i avskrift, ble rettighetene endelig overdratt til selskapet.

Da A/S Norsk Jernverk således nå har overtatt samtlige de vannfallsrettigheter som omfattes av Bergverkselskapet Nord-Norges ervervstillatelse av 7. februar 1930, tillater man seg å søke om at også tillatelsen av 7. februar 1930 må bli overdratt til selskapet.

Da den opprinnelige konsesjon er gitt i medhold av reguleringslovene av 1917, tør man gå ut fra at det ikke blir spørsmål om å oppstille særlige betingelser for overdragelse av

tillatelsen. Tillatelsen anmodes gitt for tiden inntil utløpet av Bergverkselskapet Nord-Norges konsesjonstid, 7. september 1978.

A/S Norsk Jernverks styre har sete i Norge, og samtlige styremedlemmer er norske statsborgere. Erklæring fra styret som omhandlet i konsesjonslovens § 24 vedlegges.

Skulle ytterligere opplysninger ansees nødvendig, tør man be seg underrettet.»

Den avtale av 28. mai 1952 som er kommet i stand mellom Jernverket og Bergverkselskapet har følgende innhold:

- «1. Grunnlag: I 1917 ervervet de daværende eiere av Mo-fjellet gruber retten til å utbygge og utnytte vannkraften i Andfiskåga og til å oppdemme Andfiskvann 6 m lodrett over middels vannstand. Sammen med Mofjellet gruber ble disse vassdragsrettigheter solgt til Bergverkselskapet, som i 1928 fikk konsesjon på ervervelsen og utnyttelsen av vassdraget inntil 7. september 1978.  
Jernverket har ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 fått adgang til ekspropriasjon av disse vassdragsrettigheter.
2. Minnelig ordning: I forhåndsforhandlinger mellom partene og i innstillingen fra departementet er det forutsatt at det skal føres forhandlinger mellom Bergverkselskapet og Jernverket om en minnelig overenskomst. Etter de drøftelser som i henhold hertil har funnet sted, erklærer partene seg enig om følgende ordning:
3. Vannforsyning til Jernverket: Bergverkselskapet avstår samtlige sine hittil ervervede rettigheter i Andfiskvassdraget til Jernverket og samtykker i at Jernverket leder vannet bort fra Andfiskvann gjennom tunnel i Mo-fjellet fram til Svabo, selv om dette medfører at Andfiskåga tørrlegges og at de bestående kraftstasjoner ved denne elv derved blir fratatt sitt driftsgrunnlag, samtidig som Bergverkselskapet da må gi avkall på sin mulighet for å nyttiggjøre den ennå ikke utbygde vannkraft i Andfiskåga. Ved denne ordning vil Jernverket oppnå forsyning med et beregnet årlig kvantum på ca. 104 mill. m<sup>3</sup> uforurenset vann og vil for disse vannmengder få en fallhøyde fra 226 m o. h.
4. Elektrisitetsforsyning til Bergverkselskapet: Som erstatning for den kraft Bergverkselskapet nå disponerer ved Holmfossen og Sagrabben kraftstasjoner leverer Jernverket 600 kW elektrisk kraft til Bergverkselskapet. Kraften leveres ved Sagrabben, 300 kW nedtransformert til 220 V og 300 kW nedtransformert til 6 000 V eller om Jernverket foretrekker det 220 V 50 per. 3-fas. vekselstrøm. Fra Jernverkets side er det intet til hinder for at Bergverkselskapet på samme måte som ved disponeringen av sin nåværende egen kraftproduksjon anvender de nevnte 600 kW til eget eller annet industrielt formål ved Andfiskåga eller selger kraften. Bergverkselskapet gir avkall på nå eller i fremtiden å få noen annen skadeserstatning fra Jernverket enn det som er fastlagt i denne kontrakt.
5. Ennå ikke utbygget vannkraft: Den ennå

ikke utbyggede vannkraft i Andfiskåga som unndras Bergverkselskapets utnyttelse når vannet ledes bort fra Andfiskvann til Jernverket, beregnes til 5 200 nat.-HK. Som erstatning for denne ikke utbyggede vannkraft i nærheten av Mo i Rana, nær isfri havn og industritomter, betaler Jernverket en kontant godtgjørelse til Bergverkselskapet med et samlet beløp av kr. 156 000. I den utstrekning Bergverkselskapet får behov for mer enn 600 kW til industrielt formål i tiden fra Røsåga Kraftverk opptar drift og inntil Bergverkselskapets konsesjonstid utløper 7. september 1978, påtar Jernverket seg å levere Bergverkselskapet inntil 2 400 kW elektrisk kraft etter en pris av kr. 90 pr. kW-år. Av denne kraftpris skal  $\frac{1}{3}$  være fast, mens  $\frac{2}{3}$  skal være gjenstand for indeksregulering på grunnlag av det statistiske sentralbyrås engros-prisindeks, således at denne del av kraftprisen reguleres i samme forhold som engrosprisindeksen stiger og faller. Regulering kan kreves av begge parter, men bare dersom engros-prisindeksen stiger eller synker med mer enn 5 pst., og regulering kan ikke foretas oftere enn annet hvert år. Utgangspunktet er indekstallet ved kontraktsavslutningen. Den nevnte kraft skal leveres nedtransformert til 220 V ved Sagrabben.

6. Vannforsyning til Bergverkselskapet: Da Bergverkselskapet foruten sin kraftforsyning også får sin forsyning med ferskvann fra Andfiskåga til flotasjon og andre industrielle formål ved Sagrabben, påtar Jernverket seg levering av 25 se./l uforurenset fersk vann til Bergverkselskapet. Jernverket har rett til å ordne denne vannforsyning enten ved rørledning fra Mo eller Andfiskvann eller ved å slippe tilstrekkelig vann i elveleiet. I siste tilfelle skal inntaksdammene ved Holmfossen og Sagrabben holdes fulle, og vannet leveres her også til brannvern. Vedlikehold av dammene påhviler da Bergverkselskapet, som plikter å holde dem tette.
7. Damanlegg: Inntil kraftleveringen fra Røsåga til Bergverkselskapet etter pkt. 4 og 6 blir gjennomført, foretas vannslippingen fra Andfiskvann etter anvisning av Bergverkselskapet. Fra 1. januar 1951 overtar Jernverket vedlikeholdet av dammene ved Andfiskvann og Fiskeløsvann.
8. Avgifter: Fra 1. januar 1951 overtar Jernverket betalingen av alle offentlige avgifter vedrørende reguleringen av Andfiskvassdraget samt alle erstatninger til grunneierne ved vassdraget. Erstatning for den ikke utbyggede vannkraft i henhold til kontraktens pkt. 5 erlegges til Bergverkselskapet i tre terminer à kr. 52 000, nemlig 1. januar 1950, 1. januar 1951 og 1. januar 1952, idet betalingen dog ikke skjer før det foreligger heftefritt skjøte på de av Jernverket ervervede rettigheter.
9. Sikringen av Bergverkselskapets kraftbehov: Jernverket påtar seg å gjennomføre jevn levering av erstatningskraften (600 kW) til Bergverkselskapet inntil konsesjonstidens utløp for Bergverkselskapet 7. september 1978. I tilfelle av at kraftmangel skulle intreffe for Jernver-

ket, har Bergverkselskapet preferanse på denne kraftforsyning. Jernverket tar dog de forbehold for driftsstans på grunn av force majeure, reparasjoner og ettersyn som gjelder i vanlige kraftleveringskontrakter.

10. Sikring for Jernverkets tunnel gjennom Mofjellet: For det tilfelle at Bergverkselskapet ved kontinuerlig forfølgning av de malmforekomster som nå bearbeides, skulle komme i nærheten av Jernverkets tunnel gjennom Mofjellet, fastsettes følgende bestemmelser til sikring av tunnelen.

Langs hele tunneltrasseens forløp anordnes en sikkerhetssone med en radius på 25 m fra tunnelens sentrum. Innenfor denne sone kan Jernverket forlange gruvearbeidet stoppet. Skulle den sperrede tunnelsonen komme til å omfatte malm som Bergverkselskapet i henhold til Bergverksloven har rettigheter til og ville komme til å nå ved kontinuerlig forfølgning av de forekomster som nå bearbeides, avgjøres det ved overenskomst eller skjønn hvorvidt Jernverket skal betale erstatning herfor, og i tilfelle erstatningens størrelse. Hvis det i fremtiden oppstår divergens mellom partene angående spørsmålet om Bergverkselskapet er kommet fram til slike malmpartier ved direkte forfølgning av forekomster som nå bearbeides, skal Bergmesteren i Nordlandske distrikt avgjøre om åpningen av slike partier er et resultat av tunneldriften eller diamantboringene fra tunnelen, således at sperringen av disse partier i tunnelsonen skal skje uten erstatning, eller om det må antas at Bergverkselskapet ville utbygge disse malmpartier ved den fremtidige ordinære utvikling av gruvearbeidene, således at det oppstår et økonomisk mellomværende i anledning av sperringen.

Bergverkselskapet gir Jernverket adgang til å holde seg kjent med gruve-

driften og gruvekartene. Jernverket har rett til å forlange gruvearbeider innstillet, som Jernverket måtte mene kan sjenere eller bringe tunnelarbeidet i fare. Jernverket erstatter Bergverkselskapet for alle derved oppståtte ulemper eller tap, med mindre det dreier seg om arbeider som Jernverket har rett til å forlange innstillet uten erstatning i den sperrede tunnelsonen.

11. Sikring av gruve driften: Skulle lekkasjevann fra tunnelen bevirke skade eller ulempe for gruve driften, betaler Jernverket erstatning herfor etter overenskomst eller skjønn.
12. Nye malmforekomster: Nye malmforekomster som måtte bli påvist ved Jernverkets tunnelanlegg eller boreriger fra dette, skjerpes av Jernverket. Eventuell drift av slike forekomster forutsettes å skulle overlates Bergverkselskapet og kan bare finne sted etter særskilt avtale mellom de to parter. Driften må ikke i noen henseende sjenere tunnelanlegget eller dets drift.
13. Ansvarsforhold: Mulig ansvar som anleggsarbeidene eller reguleringen av vassdraget måtte medføre for Bergverkselskapet i dets egenskap av konsesjonær, overtas av Jernverket fra det tidspunkt da anleggsarbeidet tok til.
14. Kontraktstid: Bergverkselskapets og Jernverkets forpliktelser og rettigheter i følge denne avtale gjelder, hvor ikke annet er sagt, fra 28. februar 1949, da Bergverkselskapet ga prinsipielt samtykke til at Jernverkets anleggsarbeider ved Andfiskvann kunne begynne, og inntil Bergverkselskapets konsesjon utløper 7. september 1978.»

Av det vedlagte skjøte, datert 19. mars 1954, fremgår at overdragelsen omfatter følgende eiendommer og rettigheter:

«G.nr. 17, b.nr. 5:	Holmfossen .....	av sk. m. 0,22
» 17, » 11:	Andfiskelv .....	» » » 0,10
» 17, » 13:	Skoganfoss, øvre .....	» » » 0,07
» 17, » 15:	Skoganfoss, nedre .....	» » » 0,05
» 17, » 16:	Skoganfoss, midtre .....	» » » 0,05
» 17, » 33:	Sagrabben .....	» » » 0,01
» 17, » 34:	Ågemoen .....	» » » 0,01
» 17, » 44:	Damstryket .....	» » » 0,01
» 18, » 2:	Holmfossen .....	» » » 0,22
» 18, » 16:	Andfiskmark .....	» » » 0,30
» 19, » 9:	Andfiskvann III .....	» » » 0,35
» 19, » 10:	Andfiskvann IV .....	» » » 0,35
» 19, » 11:	Andfiskvann II .....	» » » 0,35
» 19, » 12:	Andfiskvann I .....	» » » 0,10»

Salget oppgis å omfatte «alle selskapets eiendoms- og andre rettigheter i og til vannet og vassdraget samt dets utnyttelse og regulering».

Hovedstyret pekte i brev til søkeren på at skjøtet ikke er i samsvar med de eiendomsservitutter som Bergverkselskapet hadde fått konsesjon på i 1930, jfr. for øvrig nedenfor.

I sitt svar 2. januar f.å. sier søkeren bl. a.:

«Årsaken til avvikelserne mellom de matrikelnumre som er ført opp i skjøtet av 19. mars 1954 mellom Bergverkselskapet Nord-Norge A/S og A/S Norsk Jernverk og i kgl. resolusjon av 7. februar 1930, er at skjøtet bare omfatter de vassdragsrettigheter i Andfiskvassdraget som er nødvendige for Jernverket, mens den kgl. resolusjon også omfatter Bergverkselskapets øvrige eiendommer (skog, jord, anlegg, boliger m. v.). Da Bergverkselskapet således bare overdro en del av sine rettigheter, ble det i 1953 foretatt en rekke skylddelinger som medførte endringer i både gårdsbenevnelse og skyldmark. De benevnelser m. v.

som er angitt i skjøtet av 19. mars 1954, er satt opp i samsvar med dette.»

Hovedstyret henvendte seg på ny til selskapet med brev av 4. november 1957 og ba om en uttalelse om hvorvidt det skulle være nødvendig å foreta skylddeling for g.nr. 18, b.nr. 4, Wilhelmshaug.

Man mottok svar datert 18. januar 1958, hvori det bl. a. sies:

«Vi har fra Bergverkselskapet Nord-Norge A/S mottatt bekreftet utskrift, datert 15. januar 1958 av Rana Sorenskriveris pantebok, hvorav det framgår at eiendommen ikke støtter til elven, og at det derfor ikke tilligger denne noen rettigheter som må overdras til Jernverket.»

Det er innsendt nødvendig erklæring — datert 17. oktober 1955— fra A/S Norsk Jernverks styre i henhold til ervervslovens § 24, 2. og 3. ledd.

Søknaden har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Nord-Rana herredstyre har på møte 21. desember 1955 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Rådmannens innstilling vedtas med sådan tilføyelse:

Det er en forutsetning at Nord-Rana kommune gis anledning til uttak av vann fra Jernverkets vannanlegg til samme pris som til enhver tid gjelder for Mo kommune, og at kommunen får rett til å utta vann til det sivile behov for Åga- og Hauknesområdet fra Ågavassdraget.

Rådmannens innstilling lyder siik:

«Nord-Rana kommune har intet å bemerke til at den ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 meddelte konsesjon til Bergverkselskapet Nord-Norge A/S blir overført til A/S Norsk Jernverk.»

Mo bystyre har på møte 31. januar 1956 vedtatt enstemmig følgende innstilling fra kommunekontorsjefen:

«Mo bystyre har intet å innvende mot at rettigheter gitt Bergverkselskapet Nord-Norge A/S ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 til erverv av vannfallsrettigheter i Andfiskåen i Nord-Rana overtas av A/S Norsk Jernverk i henhold til avtale av 28. mai 1952 mellom partene.»

Nordland fylkes elektrisitetskontor henviser i sin uttalelse av 7. februar 1956 til kommunestyrenes vedtak og har for øvrig intet å bemerke til søknaden, og Fylkesmannen i Nordland slutter seg til denne uttalelse i påtegning av 3. mars 1956.

Hovedstyret skal bemerke:

Bergverkselskapet Nord-Norge A/S som ved kgl. resolusjon av 7. september 1928 fikk konsesjon på erverv og drift av Mofjellets Gruber, fikk i forbindelse med dette i medhold av ervervslovens § 4 ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 konsesjon på erverv av vassfallsrettigheter m. v. i Andfiskå på nærmere angitte vilkår. Fallrettighetene omfattet strekningen Småvatna—sjøen i alt ca. 511 m som også er nyttbart for kraftutbygging, men oppdelt med ca. 278 m fra Småvatna til Andfiskvatn og ca. 233 m fra dette til sjøen.

Tillatelsen omfattet følgende eiendommer:

*G.nr. 17. Hauknes.*

B.nr.	4 Luneng .....	skyld	0,07
»	5 Holmfossen .....	»	0,22
»	6 Sagrabben .....	»	0,30
»	9 Ågmoen .....	»	0,27
»	10 Sagelven .....	»	0,02
»	11 Andfiskelven .....	»	0,10
»	13 Skoganfoss øvre .....	»	0,07
»	15 Skoganfoss nedre .....	»	0,05
»	16 Skoganfoss midtre .....	»	0,05

*G.nr. 18. Andfiskå.*

B.nr.	2 Holmfossen .....	skyld	0,22
»	4 Wilhelmshaug .....	»	0,05
»	6 Andfiskmark .....	»	3,49

*G.nr. 19. Andfiskvatn.*

B.nr.	9 Andfiskvatn 3 .....	skyld	0,35
»	10 Andfiskvatn 4 .....	»	0,35
»	11 Andfiskvatn 2 .....	»	0,35
»	12 Andfiskvatn 1 .....	»	0,10

Dessuten var ifølge kontrakt gitt forskjellige rettigheter som plass for kraftledninger, turbinrør, vannrenne og adkomst m. v. over g.nr. 17, b.nr. 1 samt plass for dam m. v. på g.nr. 18, b.nr. 3.

Tillatelsen var gitt for 50 år fra 7. september 1928.

Man viser for øvrig til «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1930, s. 26—39.

Bergverkselskapet iverksatte deretter to mindre reguleringer av Fiskeløsvatn, 1 m senking og 2 m oppdemming. Senkingen er utført i henhold til uttalelse fra Arbeidsdepartementet av 31. januar 1934 om fritagelse for konsesjonsplikt og oppdemmingen i henhold til tillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. oktober 1937, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» 1937 s. 110—117. Dessuten ble utført en mindre regulering av Andfiskvatn som heller ikke ble ansett å være konsesjonspliktig uten at det har vært avgitt noen er-

klæring herom. Reguleringsvannet ble tatt i bruk i selskapets to kraftstasjoner nederst i vassdraget: Sagrabben (ca. 24 m) og Holmfossen (ca. 29 m) med en installasjon på henholdsvis 332 og 258 kW.

En vesentlig del av de her omtalte vann- og eiendomsrettigheter — nærmere bestemt det som trengtes for vannforsyningen av jernverket i Mo m. v. — fikk A/S Norsk Jernverk ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 tillatelse til å ekspropriere i medhold av vassdragslovens § 17. Planen var å føre vannet fra Andfiskvatn gjennom Mofjellet til et fordelingsbasseng og derfra til trykkutjevningsskammer — en høydedifferens på ca. 121 m — for videre fordeling. I medhold av samme lovs § 18 ble samtidig tillatt selskapet, for å hindre forurensning av vannet, å pålegge eiere og rettighetshavere i fast eiendom å finne seg i servitutter over eiendommene, innenfor rammen av nærmere angitte bestemmelser.

Ekspropriasjonstillatelsen ble gitt under bl. a. forutsetning av at A/S Norsk Jernverk skulle være forpliktet til levering av kraft og vann for fortsatt, eventuelt utvidet, drift av Bergverkselskapets anlegg. Videre skulle jernverket være forpliktet til å la andre — herunder Mo ladested og Nord-Rana kommuner — være med om vannforsyningen så vidt ledningens yteevne tillot det mot en høyelig avgift, i mangel av overenskomst fastsatt ved skjønn. Det ble gitt adgang til bare å gjennomføre ekspropriasjonen for tidsrommet inntil 7. september 1978 angående eiendommer og rettigheter som var omfattet av Bergverkselskapets ervervstillatelse av 7. februar 1930. Jernverket ble dessuten forpliktet til å overta de i nevnte konsesjon pålagte avgifter av kr. 1 pr. nat.-HK til henholdsvis stat og kommuner.

Jernverket fikk samtidig konsesjon på 10,5 m regulering av Andfiskvatn mellom kotene 231,10 og 241,60 samt ca. 3 m regulering av Fiskeløsvatn. Tillatelsen inkluderte de reguleringer som var utført tidligere i begge vatn. Reguleringstillatelsen ble med hensyn til reguleringstid og innløsningsrett for staten gitt i samsvar med de tidligere konsesjoner i vassdraget. Avgiftene til stat og kommuner på kr. 1 til hver skulle — angående fallet Andfiskvatn—sjøen — erlegges på grunnlag av den kraftmengde som fallet representerte etter hvert som reguleringen ble gjennomført. For øvrig avgiftsplikt etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft ble tatt i bruk. Nord-Norge A/S var forutsatt å skulle betale reguleringsavgiftene så lenge det brukte reguleringsvann.

I henhold hertil har A/S Norsk Jernverk utbygd magasiner i vassdraget på tilsammen

27,8 mill. m<sup>3</sup>. Dette gir en regulert vassføring på 2,0 m<sup>3</sup>/sek. i et bestemmende år.

Spørsmålet om fallrettighetene i Andfiskåga forelå ikke den gang til behandling, men Hovedstyret forutsatte at Jernverket senere ervervet disse, enten ved innløsning etter vassdragslovens § 132 eller ved avtale med Bergverkselskapet, og uttalte herunder:

«Et slikt erverv vil gå inn under konsesjonsloven av 1917. Selskapet vil i tilfelle være pliktig til å søke konsesjon, og må i henhold til ervervslovens § 2 pkt. 22 underkaste seg de i Bergverkselskapet Nord-Norges ervervskonsesjon fastsatte betingelser.»

Avtale om overdragelse av fallrettighetene m. v. er nå kommet i stand og undertegnet av partene 28. mai 1952. Etter denne skal Jernverket levere 600 kW preferansekraft til Bergverkselskapet samt påta seg å levere ytterligere inntil 2 400 kW til industrielt bruk for selskapet til en pris av kr. 90 pr. kW år — for ¾ vedkommende regulerbar etter engrosprisindeks — samt betale kr. 156 000 for de etter kontrakten ikke utbygde 5 200 nat.-HK. Bergverkselskapet er sikret 25 l/sek. uforurenset ferskvann, og videre skal alle avgifter vedrørende reguleringen av vassdraget samt erstatninger til grunneiere gå over på Jernverket fra 1. januar 1951. Kontrakten utløper 7. september 1978 o: samtidig med Bergverkselskapets ervervskonsesjon.

I henhold hertil søker Jernverket nå om tillatelse i medhold av ervervslovens § 2, pkt. 22, til å overta Bergverkselskapets konsederte vassfallsrettigheter i Andfiskåen.

Under henvisning til det som er anført foran anbefaler Hovedstyret at nevnte ervervskonsesjon av 7. februar 1930 tillates overdratt A/S Norsk Jernverk på uforandrede vilkår, bortsett fra post 1 om styre m. v. som foreslås gitt samme ordlyd som ved Jernverkets konsesjon av 23. november 1956 på kraftleie fra Røssåga, nemlig:

«Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.»

Plikten til å bygge ut vassdraget i henhold til post 3 må, etter det som foreligger, anses oppfylt, jfr. departementets brev til Hovedstyret av 15. mars 1930.

Vannforsyningsspørsmålet som Nord-Rana herredstyre reiser vedkommer etter Hoved-

styrets mening ikke denne sak. Spørsmålet må dessuten anses løst ved de forutsetninger som ble oppstilt ved ekspropriasjonstillatelsen av 20. mai. 1949.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 18. april 1958.»

Bergverkselskapet Nord-Norge A/S's konsesjon av 7. februar 1930 er gitt på følgende vilkår:

«Foruten de ved kgl. resolusjon av 7de september 1928 fastsatte betingelser for selskapets konsesjon til bergverksdrift, som forutsettes gjort gjeldende i den utstrekning de kan finne anvendelse, fastsettes følgende

#### betingelser:

##### 1.

Majoriteten av selskapets aktier eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket eller som sitter inne med aktie- (part-) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde, alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

##### 2.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse brukes til annet enn til det i andragendet angitte formål.

##### 3.

Uthygning av vannfallene må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggenes drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune

etter post 9 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100,00 — et hundre kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

##### 4.

Konsesjonæren skal ved vassdragets utbygning og kraftanleggenes drift melde de til enhver tid ledige plasser til nærmeste offentlige arbeidskontor.

##### 5.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulde overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

##### 6.

Efter departementets bestemmelse kan det pålegges konsesjonæren helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget.

##### 7.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter som

forsynes med kraft fra anleggene å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommuner (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggningsarbeidene og opførelse av kraftstasjonene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

## 8.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris be-

regnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

## 10.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. natur-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallene etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. natur-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

## 11.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 9 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 8, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert



enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

## 12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 13.

Når 50 år er forløpet fra 7de september 1928, tilfaller vannfallene med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanleggene erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger, bygninger og innretninger, som hører til kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

## 14.

I det 35te år fra 7de september 1928 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 12 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

## 15.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

## 16.

Konsesjonæren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

## 17.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser på vedkommende eiendomserhvervelser som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de juridiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers post 13 og 14 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av postene 13 og 14.

## 18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene og deres drift pådras likeoverfor

andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes en sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

## 19.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelse av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 20.

Undlatelse av å stille de i punktene 7 og 18 omhandlede fond samt overtredelse av bestemmelsene i punktene 8 og 19 medfører tap av konsesjonen hvis forholdet ikke blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/S Norsk Jernverk får konsesjon på erverv av bergverkselskapets tidligere fallrettigheter i Andfiskvassdraget. Etter § 2 pkt. 22 i lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 må den nye erverver «i et hvert tilfelle underkaste seg de i den opprinnelige konsesjon fastsatte betingelser». Til konsesjonen kan det dessuten knyttes betingelser om hvem som er berettiget til å erverve aksjer i selskapet, om retten til å pantsette aksjer m. v., jfr. tredje punktum i § 2 pkt. 22.

Departementet vil anbefale at ervervstillatelsen blir gitt på samme vilkår som bergverkselskapets vassfallskonsesjon med slik endring av post 1 som foreslått av Hovedstyret.

I bergverkselskapets vassfallskonsesjon er det forutsatt at de betingelser som er fastsatt for selskapets konsesjon av 7. september 1928 til bergverksdrift, skal gjøres gjeldende for vassfallskonsesjonen i den utstrekning de kan finne anvendelse. Bergverkskonsesjonen inneholder — foruten betingelser som utelukkende tar sikte på bergverksdriften — også alminnelige bestemmelser om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere, forsikring i norske selskaper, naturfredning og om plikt for konsesjonæren til å sørge for geistlig betjening, legehjelp, sykehus, politioppsyn, sunt og for-

svarlig husrom m. m. Ved overdragelsen av vassfallskonsesjonen til jernverket kunne det være hensiktsmessig å ta med bare de av betingelsene i bergverkskonsesjonen som vil kunne få anvendelse. En slik utvelgelse av bestemmelser synes imidlertid vanskelig å kunne foretas med sikkerhet, og departementet vil derfor anbefale at det oppstilles som en forutsetning for jernverkets konsesjon at betingelsene i bergverkselskapets konsesjon til bergverksdrift skal gjelde for jernverkets ervervskonsesjon i den utstrekning de kan finne anvendelse.

I departementets tilråding som ligger til grunn for kgl. resolusjon av 20. mai 1949 er det bl. a. på side 82 i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 anført følgende:

«Det er i anleggsbeskrivelsen fremholdt som nærliggende å utnytte vannverkets vassføring i et ca. 100 m høyt fall (fra fordelingsbassenget til trykkreduksjonskammeret) til kraftproduksjon ved installering av aggregater inne i fjellet. Man kan på denne måte få ca. 2 000 kW i 2. byggetrinn med rimelige omkostninger. Det er i planen ikke regnet med noen forberedelse til dette, men muligheten for en senere utnyttelse er til stede selv ved full drift av vannverket.»

På side 88 er det videre anført:

«Det må antas å være på det rene at det driftsvann som innvinnes ved de forutsatte reguleringer vil kunne brukes til kraftproduksjon i slikt omfang at det under alle omstendigheter vil nødvendiggjøre tillatelse etter vassdragsreguleringsloven i forbindelse med en eventuell konsesjon på erverv av det fall hvori selskapet kan utnytte reguleringene.»

I anledning av Hovedstyrets foran inntatte bemerkning om at plikten til å bygge ut vassdraget må anses oppfylt i og med at den utbygning Bergverkselskapet Nord-Norge har foretatt er godkjent av departementet, skal departementet fremheve at dette gjelder en godkjennelse av bergverkselskapets utbyggingsplikt. Den kan neppe ha gyldighet overfor Jernverket hvis overtakelse av fallrettighetene forutsetter at vannet i fallene ledes bort fra bergverkselskapets kraftstasjoner. Når det er på det rene at det er rasjonelt å foreta en utbygning etter den nye trasé som Jernverket har gitt vannet, står det for departementet som klart at det er dette fall utbyggingsplikten gjelder for Jernverkets vedkommende.

Angående Jernverkets plikt til å betale avgift og avgi konsesjonskraft bemerkes følgende:

Etter pkt. 4 i forutsetningene for Jernverkets ekspropriasjonstillatelse skal Jernverket overta de forpliktelser som følger av post 9

og 10 i vilkårene for bergverkselskapets ervervstillatelse inntil Jernverket selv får ervervskonsesjon. Det bør imidlertid være en forutsetning for den ervervskonsesjon som nå foreslås gitt, at Jernverket overtar forpliktelsen til å betale avgifter og avgi kraft på det samme grunnlag inntil dets egen kraftstasjon kommer i drift.

Det spørsmål om vannforsyning som Nord-Rana herredstyre har reist er til en viss grad løst ved post 2 i forutsetningene for ekspropriasjonstillatelsen av 20. mai 1949. Man antar ellers at det etter den forståelse av ervervslovens § 2 post 22 som har vært lagt til grunn ved tidligere konsesjonsmeddelelser, ikke er adgang til å oppstille nye vilkår, utover det som lovbestemmelsen uttrykkelig hjemler.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 tillates A/S Norsk Jernverk å erverve Bergverkselskapet Nord-Norge's vassfallsrettigheter i Andfiskvasdraget i Nord-Rana herred på de betingelser og under de forutsetninger som er oppstillet i Industridepartementets tilråding av 19. september 1958.

## 26. Karmsund Kraftlag.

(Ekspropriasjon av vassfall i Vikedalsvassdraget i Rogaland. Forlengelse av utbyggingsfrist.)

Industridepartementets avgjørelse 12. november 1958.

I medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 § 151, pkt. 2, forlenger departementet den frist som ved kgl. resolusjon av 29. november 1946, jfr. kgl. resolusjon av 8. august 1947 angående tillatelse for Karmsund Kraftlag til ekspropriasjon etter lovens § 148 av vassfall i Vikedalsvassdraget, er fastsatt for utbygging av vassfallet, til den 29. november 1963.

Det er et vilkår for fristforlengelsen at Kraftlaget yter eventuell tilleggserstatning til de tidligere eiere av den eksproprierede fallstrekning i samsvar med reglene i lovens § 151, pkt. 2.

## 27. L/L Tussa Kraft.

(Regulering av Tussavassdraget. Endring av manøvreringsreglementet.)

Industridepartementets avgjørelse 19. november 1958.

Høstmarks ingeniørkontor har i brev av 8. september d. å. til Hovedstyret for Vassdrags-

og Elektrisitetsvesenet opplyst at et nytt nivellement av Tussavassdraget viser at Tussavatns normalvannstand ligger på kote 646,0 mot tidligere oppgitt kote 644,0. I brev til samme av 22. oktober d. å. har kontoret meddelt at F.M. 3 (bolt) etter det nye nivellement får høyden 656,60.

Overensstemmende med det nye nivellement korrigeres det ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. juni 1957 fastsatte manøvreringsreglement for Tussavatn og Blådalsvatn, slik at post 1 i reglementet kommer til å lyde:

«Reguleringsgrensene er følgende:

Tussavatn ytre del:

Normalvannstand kote .....	646,0
Øvre grense kote .....	654,0
Nedre grense kote .....	611,0

Reguleringshøyde 43,0 m

Tussavatn indre del:

Normalvannstand kote .....	646,0
Øvre grense kote .....	654,0
Nedre grense kote .....	622,0

Reguleringshøyde 32,0 m

Blådalsvatn kan senkes 20 m fra nåværende normalvannstand, betegnet med kote 997,6, til kote 977,6.

Høydene refererer seg til F.M. 3 (bolt) på høyre side av overløpet med høyden 656,60.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.»

## 28. Arendal komm. Elektrisitetsverk.

(Regulering av Uldalsvassdraget i Aust-Agder. Planendring m. v.)

Kgl. res. 14. november 1958.

Arendal komm. Elektrisitetsverk fikk ved Kronprinsregentens resolusjon 22. mars 1957 tillatelse til regulering og utbygging av Uldalsvassdraget i Aust-Agder fylke. Tillatelsen omfattet bl. a. regulering av Ljosevatn.

Ved brev av 12. august 1958 til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet er det søkt om tillatelse til å endre planen forsåvidt angår Ljosevatn slik:

«I henhold til Kronprinsregentens resolusjon av 22. mars 1957 er det fastsatt følgende manøvreringsreglement for Ljosevatn:

Øvre reguleringsgrense	kote + 2,80
Nedre —»—	» ÷ 0,20

Reguleringshøyde 3,00 m.

Reguleringsdammen har fast overløp. Ved største påregnelige flom vil vannstanden stige ca. 0,8 m over reguleringsgrense.

Kote + 2,80 tilsvarer Vassdragsvesenets kote 223,06.

Manøvreringsreglementet er i overensstemmelse med vår søknad om konsesjon av 23. juli 1955 pkt. 5 som var sålydende:

«Rett til oppdemming av Ljosevatn året rundt med samme stemmehøyde som fløtningsforeningen nå har. Nåværende damkroner vil tilsvare øvre reguleringsgrense kote + 2,8 (NVE's kote 223,06) nedre reguleringsgrense kote ÷ 0,2 (NVE's kote 220,06) reguleringshøyde 3 m.»

Det er nå opptatt nytt kart over Ljosevatn.

Under arbeidet hermed fremkom opplysning

#### L j o s e v a t n.

Øvre reguleringsgrense .....	kote 222,56	(+ 2,30)
Nedre —»— .....	» 220,06	(÷ 0,20)
Reguleringshøyde .....	2,5 m	(2,5 m)

Reguleringsdammen har bunnløp og flomløp samt fast overløp på kote 222,56. Når vannstanden når øvre reguleringsgrense skal bunnløp eventuelt flomløp åpnes så meget at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense.»

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i brev av 4. november avgitt følgende uttalelse:

«Arendal komm. Elektrisitetsverk søker i brev av 12. august d. å. om å få endret øvre reguleringsgrense for Ljosevatn fra kote 223,06 til kote 222,56.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad for 23. og 27. august d. å. (nr. 194 og 197) og har vært forelagt distriktet på vanlig måte.

Ljosevatn ligger i Vegusdal herred, og kommunestyret anfører at planendringen reduserer skadene og tilrår derfor søknaden imøtekommet. Fylkesmannen har ikke noe å bemerke til dette.

Hovedstyret viser til den rapporten fra overingeniør H. Sperstad som fulgte Hovedstyrets brev av 4. desember 1956 (side 3 nederst) og vil tilrå at søknaden imøtekommes.»

Den rapport fra overingeniør H. Sperstad som Hovedstyret henviser til lyder forsåvidt Ljosevatn angår slik:

«Ved L j o s e v a t n har fløtningen nå en nåledam som etter planen skal erstattes av en massiv overløpsdam. Dette vil medføre høyere flomvannstander, og det var særlig det innvendingene fra grunneierne dreide seg om. Blant annet vil et par skogsveier bli delvis neddemt. Skaden på dyrket mark må betegnes som liten, og ulempene for skogsdriften bør kunne avhjelpest ved tiltak.»

De p a r t e m e n t e t vil etter det foreliggende anbefale at det blir gitt tillatelse til den omsøkte planendring og av manøvreringsreglementets avsnitt om Ljosevatn i post 1 endres slik:

om at Fløtningen ikke hadde gjort bruk av sin oppstemningsrett fullt ut, men kun hadde benyttet oppstemming til kote + 2,30 (NVE's kote 222,56).

Da den nye oppmåling av Ljosevatn viser at magasinet blir uvesentlig mindre ved reduksjon av tappehøyden med 0,5 m til kote + 2,30 (NVE's kote 222,56), og dette ikke vil ha noen praktisk innvirkning på regulert vannføring ved Hanefossen samtidig som skader på omliggende terreng reduseres, tillater vi oss å søke Hovedstyret om følgende forandring i manøvreringsreglementet:

#### «L j o s e v a t n.

Øvre reguleringsgrense .....	kote 222,56
Nedre reguleringsgrense .....	» 220,06
Reguleringshøyde .....	2,5 m

Reguleringsdammen har bunnløp og flomløp samt fast overløp på kote 222,56. Når vannstanden når øvre reguleringsgrense skal bunnløp eventuelt flomløp åpnes så meget at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense.

Høyden refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerker.»

#### Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den ved Kronprinsregentens resolusjon 22. mars 1957 gitte tillatelse til regulering og utbygging av Uldalvassdraget tillates endret slik at øvre reguleringsgrense for Ljosevatn blir kote 222,56.
2. Det fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen endres i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 14. november 1958.

### 29. Vestfold Kraftselskap.

(Erverv av Øvre og Nedre Gravenfoss i Numedalslågen.)

Kgl. res. 14. november 1958.

Ved kgl. resolusjon 5. juni 1908 fikk A/S Skollenborg tillatelse til å erverve Øvre og Nedre Gravenfoss i Numedalslågen som omfattet følgende eiendommer i Sandsvær, Buskerud: Gnr. 110, bnr. 28 og 30, gnr. 111, bnr. 3 og gnr. 119 bnr. 2 og 3 samt en strandrett tilliggende gnr. 110, bnr. 1 som senere er utskilt som gnr. 110, bnr. 45.

Ovennevnte eiendommer er ved skjøte tgl. 18. september 1954 overført til Vestfold Kraftselskap. Skjøtet omfatter dessuten endel gårds- og bruksnummer som kan overdras uten konsesjon.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i brev av 4. november 1958 avgitt følgende uttalelse i anledning Vestfold Kraftselskaps søknad om konsesjon:

Høyesterettsadvokat P. Irgens Odberg, Sandefjord, har innsendt følgende søknad datert 4. mai 1955:

«På vegne av Vestfold Kraftselskap, Tønsberg, tilater jeg meg under henvisning til lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16, dens § 2 pkt. 22, å søke om konsesjon til ervervelse av de vannfall, kraftanlegg og andre faste eiendommer som selskapet har overtatt fra det nu oppløste «A/S Skollenborg.»

De faste eiendommer og anlegg har følgende gårds- og bruksnummer:

Gravenfoss gnr. 110 bnr. 28, 30, 44, 45, 48, og 52.

gnr. 111 bnr. 3, 4, 5, og 6, og gnr. 119 bnr. 2 og 3,

av samlet skyld mark 6,64 i Øvre Sandsvær i Buskerud fylke.

Samtlige disse eiendommer benyttes i forbindelse med Gravenfoss kraftstasjon, som er bygget av A/S Skollenborg og omfatter selve fallene og tomter m. v. til anleggets bebyggelse av enhver art.

A/S Skollenborg fikk ved kgl. resolusjon av 5. juni 1908 konsesjon på ervervelse av det vesentlige av disse eiendommer, nemlig

gnr. 110 bnr. 28 og 30

gnr. 111 bnr. 3,

gnr. 119 bnr. 2 og 3.

Disse bruk omfatter selve vassdragsrettighetene i Øvre og Nedre Gravenfoss, mens de øvrige bruksnummer — hvorpå A/S Skollenborg ikke hadde konsesjon, såvidt jeg kan se — er tilkjøpt senere til veier, tomter til funksjonær- og arbeiderboliger m. v. Antagelig kunne ervervelse av disse arealer skje uten konsesjon.

Gravenfoss kraftstasjon har i realiteten tilhørt Vestfold Kraftselskap siden det ble startet som et interkommunalt selskap i 1920 med Vestfold fylke og fylkets byer som parthavere (Tønsberg er dog senere gått ut). Fylket kjøpte da Treschow-Fritzøes kraftverk med kraftstasjoner i Siljan og samtidig samtlige aksjer i A/S Skollenborg — også av Treschow-Fritzøe. A/S Skollenborg har imidlertid vært opprettholdt som eget selskap helt til nu, da selskapet er oppløst og eiendommene overført til Vestfold Kraftselskap.

Da Vestfold Kraftselskap er et interkommunalt fortagende — stiftet med hjemmel i kommuneloven — turde det være et spørsmål om konsesjon trenges. Da det etter § 2 nr. 22 ikke — så vidt jeg forstår — kan bli tale om andre betingelser enn de som den kgl. resolusjon av 5. juni 1908 inneholder, er dette spørsmål uten betydning. Av de der nevnte betingelser er det bare bestemmelsene om bruken av norske arbeider og norske materialer som passer for en kommunal innretning.

Jeg tillater meg etter dette under henvisning til lov av 14. desember 1917 nr. 16 § 2, pkt. 22, å søke om konsesjon for Vestfold Kraftselskap til ervervelse av ovennevnte eiendom.

Som bilag vedlegges:

1. Gjenpart av kgl. resolusjon av 5. juni 1908, hvorved «Aktieselskabet Skollenborg» er meddelt konsesjon.
2. Gjenpart av skjøte fra Aktieselskabet Skollenborg i likv. til Vestfold Kraftselskap av 9. september, tgl. 18. september 1954.»

Et følgebrev til søknaden lyder slik:

«På vegne av Vestfold Kraftselskap tillater jeg meg hoslagt å oversende andragende om konsesjon for kraftselskapet til ervervelse av Aktieselskabet Skollenborgs tidligere eiendom kraftstasjonen Gravenfoss med tilliggelser, idet jeg henviser til Deres skrivelse til kraftselskapet av 31. desember 1952.

På selve kraftstasjonen med fosserettighetene hadde Aktieselskabet Skollenborg tidligere konsesjon meddelt ved kgl. resolusjon av 5. juni 1908. Denne konsesjon gjalt gnr. 110 bnr. 28 og 30, gnr. 111 bnr. 3 og gnr. 119 bnr. 2 og 3. Noen nærmere beskrivelse av disse eiendommer går jeg derfor ut fra er unødvendig.

På de øvrige bnr. kan jeg ikke se at Aktieselskabet Skollenborg hadde konsesjon — antagelig fordi det ikke var påkrevet. Når det nu søkes om konsesjon også for ervervelsen av disse bnr., fordi der på skjøtet er gjort anmerkning om manglende konsesjon, skulle der vel hvis det var riktig sendes med en beskrivelse. Men alle disse bruk er små-parseller som er kjøpt til av hensyn til driften av kraftstasjonen, til bebyggelse med funksjonær- og arbeiderboliger, veier o. s. v. Og skylddelingsforretningene viser i grunnen ingen ting annet enn grensene mot naboene.

Hvis De imidlertid mener at noen nærmere beskrivelse eller dokumentasjon av disse bruks utseende er nødvendig, tør jeg imøtse Deres meddelelse, så skal jeg få de kommunale myndigheter der oppe til å skaffe en slik beskrivelse.»

Av skjøtet ses at eiendommene er betalt med 2 mill. kr.

Overfor søkeren har man pekt på at søknaden ikke nevner noe om den vann- og strandrett tilhørende gnr. 110, bnr. 1, Myhre, som omfattes av A/S Skollenborgs konsesjon.

I svarbrev datert 1. oktober d. å. heter det:

«Jeg viser til tidligere korrespondanse, deriblandt Deres skrivelse av 14. oktober 1957, og skal ytterligere bemerke:

Det som det etter Deres forannevnte skrivelse er spørsmål om, er om den i ervervs-konsesjonen av 5. juni 1908 for A/S Skollenborg medtatte vann- og strandrett under gnr. 110, bnr. 1, Myhre i Sandsvær Øvre, er med i overdragelsen til Vestfold Kraftselskap.

I ervervs-konsesjon av 5. juni 1908 er etter den meg oversendte avskrift innbefattet gnr. 110 bnr. 28, der er utgått fra bnr. 1, ved skylddelingsforretning av 19. januar 1898, avhjemlet 21. januar 1898. Videre bnr. 30, der er utskilt fra bnr. 5 ved skylddeling avholdt 4. januar 1899, tinglyst 13. januar 1899, inntatt i pantebok nr. 28 s. 442.

Begge disse bruk er medtatt i skjøtet fra A/S Skollenborg til Vestfold Kraftselskap.

Videre omfatter konsesjonen av 5. juni 1908

«en eiendommen gnr. 110 bnr. 1 tilliggende vann- og strandrett, håndgitt ved kontrakt av 25. mai 1898 fra Paul T. Myhre», uten at noe bestemt bruksnummer er oppgitt.

Er så denne rettighet overdradd V. K. ?

Av de overdradde bruksnummer har vi nr. 45 av skyld 0,55 mark, utgått fra bnr. 1 ved skylddeling av 28. oktober og 2. november, tinglyst 15. november 1910 (pantebok nr. 33 s. 303). Skjøte på dette bruk til A/S Skollenborg fra Paul T. Myhre er utstedt 3. februar, tgl. 7. mars 1911 (pantebok 33 s. 403).

Beskrivelsen av det ved denne skylddeling fraskilte stykke og rettigheter er overensstemmende med vedlagte avskrift, hvortil henvises.

Når De hevder at min skrivelse av 31. august 1957 ikke beviser at den i ervervskonsesjonen av 5. juni 1908 medtatt vann- og strandrett under gnr. 110 bnr. 1 er medtatt i overdragelsen til Vestfold Kraftselskap, er det kanskje riktig, idet jeg har uttrykt meg litt mangelfullt, men jeg kan ikke se annet enn at bnr. 45, som altså er fraskilt bnr. 1 etterat o.r.sakfører Herman Krogh skrev sitt brev av 4. juni 1908, representerer den vann- og strandrett under gnr. 110 bnr. 1 som er nevnt i konsesjon av 1908.

Jeg har sett igjennom pantebøkene på soren-skriverkontoret og kan ikke finne at der eksisterer annet bruk i Øvre Sandsvær som A/S Skollenborg hadde hjemmel til, og da bnr. 45 er fradelt i 1910, bør det ikke være tvil om at det da er disse rettigheter som ved denne skylddelingsforretning var utskilt som eget bruksnummer.

Jeg kan iallfall ikke se at det skulle være andre rettigheter som Vestfold Kraftselskap skulle ha over bnr. 1 enn de som omfattes av skylddelingsforretningene vedkommende bnr. 28 og bnr. 30 og de som omfattes av bnr. 45.»

Søknaden har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Øvre Sandsvær herredstyre har i møte 9. mars 1956 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Kommunen har intet å bemerke til at Vestfold Kraftselskap får konsesjon for ervervelse av Gravenfoss kraftanlegg med tilhørende anlegg, under forutsetning av at de konsesjonsbestemmelsene som har vært gjeldende for A/S Skollenborg blir gjort gjeldende for Vestfold Kraftselskap.»

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke uttaler følgende i påtegning 13. april s. å.:

«Vedtaket kan ikke anbefales godkjent.

Ervervslovens § 2, punkt 22 bestemmer:

«Til videre overdragelse av vannfallet utkræves konsesjon, selv om den nye erhverver er norsk kommune. Erhververen maa i ethvert tilfelle underkaste sig de i den oprinnelige konsesjon fastsatte betingelser. Til konsesjonen kan dessuten knyttes de betingelser som er omhandlet ovenfor under post 1. Er erhververen en norsk kommune, kan Kongen helt eller delvis frafalle de betingelser som er fastsatt i den oprinnelige konsesjon.»

Med konsesjon menes her konsesjon etter ervervsloven av 1917, og det er sådan konsesjon, som Vestfold Kraftselskap nå må meddeles. Dette burde vel forsåvidt allerede vært ordnet i 1920, da Vestfold overtok aksjene i A/S Skollenborg. Dette var, som det også framheves i den foreliggende konsesjons-søknad, i realiteten en avhendelse av Gravenfoss kraftanlegg, og var således underkastet konsesjon.

Konsesjonsbestemmelsene av 1908 dekker ikke bestemmelsene i ervervsloven av 1917. Det er således ikke tilstrekkelig når Ø. Sandsvær herredstyre forutsetter, at de konsesjonsbestemmelser, som har vært gjeldene for A/S Skollenborg, blir gjort gjeldende for Vestfold Kraftselskap.»

Saken ble deretter behandlet slik av Øvre Sandsvær herredstyre i nytt møte 25. september 1956:

«Elektrisitetsforsyningen i Buskerud har i påtegning av 13. april d. å. meddelt at kommunestyrets vedtak av 9. mars d. å. ikke kan godkjennes i sin nåværende form og gjør oppmerksom på ervervslovens § 2 punkt 22, og mener at det ikke er nok når Øvre Sandsvær kommunestyre forutsetter at de konsesjonsbestemmelser som har vært gjeldene for A/S Skollenborg blir gjort gjeldende for Vestfold Kraftselskap.

Saken har vært forelagt kommunens juridiske rådgiver o.r.sakfører Nils Sagaas som anfører at han mener kommunestyrets vedtak dekker det som er nødvendig, i det ervervslovens § 2 punkt 22 bestemmer at det bare kan knyttes de betingelser som er nevnt i samme § punkt 1, nemlig slike som tar sikte på å hindre opphoping av aksjer i et selskap på enkeltes hender samt å forhindre at kapitalen i et selskap kommer på utenlandske hender. For øvrig kan det ikke stilles andre betingelser enn de opprinnelige.

Videre har saken være forelagt El.verkets styre som under sak nr. 49/56 anbefaler at kommunestyret fatter slikt vedtak: «Kommunen har intet å bemerke til at Vestfold kraftselskap får konsesjon for ervervelse av Gravenfoss kraftanlegg med tilhørende anlegg under forutsetning av at de opprinnelige konsesjonsbestemmelser som har vært gjeldende for A/S Skollenborg og de rettigheter som gjelder etter lov av 14. desember 1917 blir gjort gjeldende for Vestfold kraftselskap.»

Formannskapet foreslår slikt vedtak:

«Elektrisitetsverkstyrets forslag bifalles.»

Enst. vedtak:

«Formannskapets forslag bifalles.»

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke uttaler hertil i påtegning av 3. oktober s. å.:

«Det spørsmål, som Ø. Sandsvær herredstyre har behandlet i sak nr. 142/56, antar en vil bli endelig avgjort av vedkommende departement i forbindelse med konsesjonsmeddelelsen. Forøvrig henvises til uttalelse herfra av 13. april 1956.»

Fylkesmannen i Buskerud viser til de avgitte uttalelser, jfr. påtegning av 16. oktober 1956.

Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge sine lover, approbert med endringer senest ved kgl. resolusjon 23. juni 1947, er Vestfold kraftselskap dannet av Vestfold fylke og byene Svelvik, Holmestrand, Horten, Åsgårdstrand, Sandefjord, Larvik og Stavern. Fylkets andel i selskapet utgjør ca. 56%.

Dets formål er å skaffe kommunene den til enhver tid nødvendige kraft. Selskapet har overtatt i henhold til kjøpekontrakt av 29. juni 1920 de tidligere Treschow-Fritzøe tilhørende anlegg og rettigheter og vil om nødvendig overta andre kraftkilder og foreta nødvendige utbygginger m. v.

Videre, ifølge lovene, leverer Vestfold Kraftselskap elektrisk kraft bare til de deltagende kommuner og til staten, men har adgang til, hvis almennyttige formål fremmes eller økonomiske hensyn krever det, å levere kraft også direkte til private foretagender.

De foran nevnte rettigheter til Treschow-Fritzøe gjaldt flere mindre kraftverker i Siljanvassdraget og representerte en samlet ytelse på ca. 15 200 kw. Samtidig overtok selskapet fra samme også alle aksjer i A/S Skollenborg. Dette selskaps eiendommer og rettigheter omfatter Øvre og Nedre Gravenfoss i Numedalslågen hvor det er utbygd 17 m fall med en installasjon på 15 000 HK, samt tomter m. v. til anleggets bebyggelse. Vassfallrettighetene var konsedert ved kgl. resolusjon 5. juni 1908.

Selskapet søker nå om konsesjon i h. t. ervervslovens § 2 pkt. 22 på overtagelsen av vassfallet m. v.

Hovedstyret anbefaler søknaden innvilget, men anser det bare nødvendig å ta med gnr. 110, bnr. 28, 30 og 45; gnr. 111, bnr. 3 samt gnr. 119, bnr. 2 og 3 da det er disse som i virkeligheten omfattes av den tidligere konsesjon.

Med hensyn til spørsmålet om det er ervervsloven av 14. desember 1917 eller loven av 12. juni 1906 — etter hvilken den opprinnelige konsesjon er gitt — som skal legges til grunn ved overdragelsen, vises til kgl. resolusjon 4. august 1922 angående overdragelse av nedre Porsa vassfall m. m. til A/S Porsa, se Meddelte vassdragskonsesjoner for 1922 s. 70—74. I siste tilfelle gjaldt det overdragelse av en konsesjon gitt etter loven av 18. september 1909 og Justisdepartementet uttalte at det ikke var noe til hinder for at et nytt selskap ble gitt tillatelse til å erverve de nevnte vassfall på samme vilkår som etter den opprin-

nelige konsesjon. Det sa videre at om spørsmålet om adgangen til å oppstille nye vilkår skulle bedømmes etter § 2, post 12 i den eldre konsesjonslov av 18. september 1909 eller etter § 2, post 22 i den någjeldende neppe var av særlig praktisk betydning, men det riktige var formentlig å avgjøre det etter den eldre lov.

Dette er da også i samsvar med tidligere praksis — bl. a. B. K. K.'s overtagelse av Matre-Haugsdalsvassdragene, St. prp. nr. 21 for 1953 — og Hovedstyret antar at det er de tidligere fastsatte vilkår som må legges til grunn, men at det er anledning til å frafalle visse vilkår, idet erververen her er norske kommuner. Vilkårenes post 1, 2, 3, og 9 om styre og aksjekapital må selvsagt falle bort og det samme gjelder også post 10 som lyder slik:

«Vedtagelsen av ovennevnte betingelser blir saa snart aktieselskapet er dannet at meddele av selskapets samlede bestyrelse.»

Likeledes blir post 6 overflødig, jfr. lov av 28. juni 1931 om forandringer i konsesjonslovene § 23a om innførsel eller utførsel av elektrisk energi.

Vilkårene for øvrig blir å bibeholde uforandret, dog slik at «aktieselskapet» erstattes med Vestfold Kraftselskap. Betingelsene blir da følgende:

#### 1.

Vestfold Kraftselskap skal såvel ved utbyggingen av vassfallene som ved anleggets drift bare anvende norske funksjonærer og arbeidere.

Vedkommende myndighet kan dog tilstede unntagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i vedkommende selskaps tjeneste erlegges til statskassen en konvensjonalbot, stor kr. 50 — femti kroner.

#### 2.

Vestfold Kraftselskap forplikter seg til ved utbyggingen av vassfallene og anleggets drift å anvende norsk materiell, for så vidt sådant her kan erholdes av like god beskaffenhet, likeså hurtig og til en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — pst. overstiger den pris, hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av to av vedkommende departement oppnevnte menn. Omkostningene herved bæres av kraftselskapet.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede unntagelser fra denne regel, når særegne omstendigheter gjør det påkrevd.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang en konvensjonalbot av inntil kr. 500 etter vedkommende departements nærmere avgjørelse.

## 3.

Vestfold Kraftselskap har å underkaste seg de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

## 4.

Konsesjonen blir å tinglyse ved selskapets verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer m. v. er beliggende.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at konsesjon blir meddelt overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Indusridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 tillates Vestfold Kraftselskap å erverve Øvre og Nedre Gravenfoss i Numedalslågen, utgjørende følgende eiendommer i Øvre Sandsvær, Buskerud, medtatt i skjøte fra A S Skollenborg i likv. tgl. 18. september 1954: Gnr. 110, bnr. 28, 30 og 45, gnr. 111, bnr. 3 og gnr. 119, bnr. 2 og 3, på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 14. november 1958.

### 30. Førde komm. Elektrisitetsverk.

(Fornyet konsesjon på regulering av Jølster-  
vatn i Jølster herred m. v.)

Kgl. res. 12. desember 1958.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 29. november 1958 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 2. oktober 1957 fra h.r.advokat Erik Dahlen, Bergen, om fornyelse av den ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 gitte konsesjon for Førde kommunale Elektrisitetsverk på regulering av Jølstervatn i Jølster herred i Sogn og Fjordane fylke:

«Fra høyesterettsadvokat Erik Dahlen er innkommet følgende søknad, datert 2. oktober 1957:

«Jeg tillater meg med dette å meddele at jeg har overtatt behandlingen av denne sak for Førde komm. Elektrisitetsverk.

Jeg viser til Hovedstyrets skriv til Førde komm. Elektrisitetsverk av 30. mai 1956 hvor det gjøres oppmerksom på at det må påstevnes skjønn hvis forholdet angående erstatninger til de skadelidende grunneiere rundt Jølstervatn ikke er ordnet varig ved de inngåtte avtaler. Det gjøres videre oppmerksom på fristbestemmelsen i vassdragsreguleringslovens § 16, 6, og at søknad om eventuell fornyelse av konsesjonen kan sendes Industridepartementet eller direkte til Hovedstyret.

Jeg går ut fra at Hovedstyret er kjent med avtalen av 2. mars 1951 mellom Førde komm. Elektrisitetsverk på den ene side og Jølster Kraftlag og Jølster kommune på den annen side. Etter denne avtale, som støtter seg til kommunens avtale med en rekke grunneiere, har kommunen garantert overfor grunneierne for mulig skade og ulempe som måtte være en følge av reguleringen. Dette gjelder de grunneiere som kommunen har avtale med om regulering av Jølstervatn. Det eneste som Førde komm. Elektrisitetsverk skal svare for er den skade som måtte skyldes «teknisk feil ved/og/eller dårlig ettersyn av nåledammen ved Vassenden». Noen slik skade antas ikke å foreligge. Det er visstnok i alt 63 grunneiere som ikke har underskrevet avtalen om reguleringen.

Førde komm. Elektrisitetsverk har etter dette gått ut fra at Jølster kommune ville ordne opp overfor grunneierne når det gjelder mulig krav på erstatning, og har erklært seg villig til å stå som skjønnsrekvirent. Verket har derfor forholdt seg avventende. Imidlertid har Jølster kommune og Jølster Kraftlag nå tatt skritt til voldgiftsbehandling i henhold til avtalen med Førde komm. Elektrisitetsverk uten at det klart framgår hva det er Jølster kommune og Jølster Kraftlag ønsker avgjort ved voldgiftsretten. Det som hittil foreligger er bare at Jølster kommune og Jølster Kraftlag har henvendt seg til sorenskriveren i Sunnfjord for å få oppnevnt oppmann i voldgiftsretten. Den framstilling som i den anledning er gitt til sorenskriveren i Sunnfjord, hvor kommunen og kraftlaget også kommer inn på realiteten, gir imidlertid ikke noe klart uttrykk for hvilke spørsmål det er meningen å forelegge voldgiftsretten. På den annen side har i alt 14 grunneiere uttatt forliksklage til Jølster forliksråd ved overrettssakfører Andr. Hodnefjeld, Florø, mot Førde komm. Elektrisitetsverk den 25. juni d. å., og klagen gjelder det forhold at Elektrisitetsverket skal tilpliktes å holde skjønn. Saken er behandlet i forliksrådet 3. juli d. å. og henvist til retten. Jeg har imidlertid henstilt til overrettssakfører Hodnefjeld å utsette videre skritt i påvente av Jølster kommune og Jølster Kraftlags stevning til voldgiftsretten, idet jeg gjerne vil se om verkets plikt til å holde skjønn blir berørt i stevningen. Overrettssakfører Hodnefjeld skal ta spørsmålet om utsettelse opp med sine parter.

Førde komm. Elektrisitetsverk er klar over at det har plikt til å holde skjønn etter den kgl. resolusjon, men har — som det vil forstås — forholdt seg avventende da kommunen har plikt til å holde grunneierne skadesløs, bortsett fra de skader som måtte være en



følge av teknisk feil eller dårlig ettersyn. Som situasjonen nå ligger an, har imidlertid verket bestemt seg for å holde skjønn overfor grunneiere — i alt 63 — som ikke har undertegnet avtalen med kommunen. Da fristen, som påpekt av Hovedstyret, for å påstevne skjønn er utløpt, tillater jeg meg med dette på vegne av Førde komm. Elektrisitetsverk å søke om fornyelse av konsesjonen. Jeg søker samtidig om samtykke til at eiere og rettighetshavere stevnes til ekspropriasjonsskjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i loven av 9. juli 1851 (§ 1), jfr. lov om rettergangslovens ikrafttreden § 15.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad for 13. og 16. januar d.å. (nr. 10 og 13) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Jølster herredstyre fattet i møte 16. mai d.å. følgende vedtak:

«Førde komm. Elektrisitetsverk fekk ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 løyve til å regulere Jølstravatn. Den øvre reguleringsgrense vart sett til kote 207,35 og den nedre til kote 206,10. I den søknaden som låg til grunn for løyvet vart det sagt at tappinga skulle «foregå etter behovet i Brulandsfoss med minimal vassføring på 5 m<sup>3</sup>/sek.

Søknaden som er dagsett 1. september 1951 har aldri vore sendt Jølster herad til fråsegn. Jølster herad meiner difor at den kgl. resolusjon av 30. mai 1952 ikkje kan vera gyldig og at det i den føreliggande sak ikkje er spursmål om oppattnying av reguleringsløyve, men om ein ny søknad som må realitetshandsamast. Ein viser elles til fråsegn frå Jølster heradstyre — sjå skriv av 18. oktober 1956 frå Hovedstyret for Vassdragsvesenet til Industridepartementet, der nemnde fråsegn er referert.

Jølstravatn som er omlag 42 km<sup>2</sup> ligg i Jølster herad. Jølster er ei rein jordbruksbygd med omlag 2 800 ib. Omlag 50 pst. av gardane i bygda ligg ned til Jølstravatnet, til det kjem gardane som ligg langs elva Jølstra.

Gardane er jamtover små. Det vert drive vanleg jordbruk utan spesialdrift av noko slag. Jølstervatn og «Jølstra» er frå gammal tid gått inn i bygdelivet som ein naturleg lekk. Vassdraget sin største økonomiske verdi ligg i aurefisket. I fråsegn av 22. november 1957 segjer fiskeriinspektøren for ferskvannsfisket m. a.: «Jølstervatnet er Vestlandets beste fiskevatn — — —». Auren er sers fin. Dette gjeld begge typer av aure som finns i vatnet. Den største typen kan nå ei vekt på 10—12 kg. Det segjer seg sjølv at fisket gjennom tidene har vore drive so vel til husbruk som til sal. Av oppgåvor frå likningsmyndigheitene går det fram at ein tildels har hatt store skattbare innkomor av fisket. Den verkelege verdi av fisket ligg sjølvsagt over dei tal skattemyndigheitene har. Fisket har ogso hatt sin verdi i samband med turistferdsla og hotellverksemd.

Det er å frykte for at ei regulering av Jølstervatn — slik som søkt om — vil endre næringsgrunnlaget og gytetilhøva for fiske-setnaden og skape vanskar for sjølve fisket (not). Det er ei kjend sak at auren gyter i

vatnet på grunnar ned til 2 m djupn. Ei regulering på 1,25 m kan difor få stor innverknad på gytetilhøva. Den store typen av aure gyter helst i «Jølstra» og det er mykje sannsynleg at slik som manøvreringa av magasinet vert praktisert vil det gå hardt ut over denne typen av aure. Ein er kjend med at fiskeriinspektøren i dei seinare år har drive etterrøkjingar i samband med fisket i «Jølstra» og Jølstravatnet under den regulering som har vore, — heradstyret må inn-trengjande be om at saka pånytt vert lagt fram for fiskeriinspektøren, då ein meiner at fråsegna av 22. november 1951, når det gjeld vesentlege punkt, ikkje stemmer med dei faktiske tilhøva.

Ein vil nemna at rettstilhøva i Jølstravatn når det gjeld fiske med not og garn er «spesielle», da dei einskilde gardar frå gammalt av har hatt sine egne fiskeplassar som høyrde garden til. Desse serlege tilhøva har vore teke omsyn til, og dei er ikkje skipla, ved jordskifte i den nyare tid.

Når det gjeld demningsskadane er ein ikkje einug i påstanden frå Førde komm. Elektrisitetsverk «at skadene er ubetydelige». Etter 7-års regulering er røynsla den at skadane kan verta «betydelige». I Jølster må ein til alle tider av året rekne med store nedbørs-mengder på kort tid. Om slike nedbørsmengder kjem på full dam, vil ein lett få store flaumskader. Ein har soleis røynsla for det frå flaumen i oktober 1956 og i januar 1957.

Når det gjeld utviklinga i regulerings-saka vil heradstyret få lov å opplyse:

I 1932 søkte Førde komm. Elektrisitetsverk om løyve til ein mindre regulering av Jølstravatn med damanlegg på Vassenden. Grunnen var at i vinterhalvåret — når vassføringa i elva var lita — kunne ikkje Førde komm. Elektrisitetsverk på langt nær dekke den kraftmengd som abonnementane hadde krav på. Det kom istand tingingar millom Førde komm. Elektrisitetsverk og Jølster herad om ei slik regulering. I desse tingingar var m. a. overingeniør Hysing med. Jølster herad stilte seg velviljug til ei regulering. Overingeniør Hysing rådde ifrå, då han meinte at slik som tilhøva var rundt Jølstravatnet og elva Jølstra, var det uråd å vita kva ein kunne måtte svare for i form av krav om godtgjerdsle for skade og ulempe.

I 1951 reiste Førde komm. Elektrisitetsverk saka på nytt. Grunnen var den same som i 1932, berre med den skildnad at vanskane no var so mykje større. Jølster stilte seg ogso no imøtekomande og det kom igong tingingar om avtale om regulering og vidare samarbeid.

Resultatet av tingingane var avtale av 2. mars 1951 millom Førde komm. Elektrisitetsverk og Jølster kraftlag og Jølster herad og ein del grunneigarar i Jølster herad. Avtala gjeld for 10 år og kan etter den tid segjast opp.

Når det gjeld desse avtalor vil ein strike under at føresetnaden var at reguleringa skulle nyttast til bate for Førde komm. Elektrisitetsverk sin kraftstasjon i Brulandsfossen, — berre for den og den reint lokale kraftforsyning. Det var grunnen til at Jølster herad strakte seg so langt dei gjorde. Heradstyret vil strika under at heradet sitt ansvar berre kan dekke det ansvar som fylgjer av føresetnaden for avtale om regulering, og for

dei grunneigarar som har skrive under på avtala om regulering av Jølstervatn. Vidare gjeld ikkje heradet sitt ansvar for lenger tid enn avtala er gyldig.

Då det ikkje vart noko resultat av tingingane millom Førde komm. Eelektrisitetsverk og Jølster herad i 1932, gjekk Jølster herad seinare inn som parthaver i L/L Firdakraft (1947). Etter at L/L Firdakraft kom igong med kraftlevering og Jølster kraftlag har fått bygt ut linenettet innan bygda, har Jølster herad sin kraftforsyning frå L/L Firdakraft. Jølster herad er difor i dag ikkje interessert i ein regulering ov utbygging av Jølstravatn og utbygging av Jølstra.

Jølster heradstyre meiner at sjølv om konsesjonssøknaden frå Førde komm. Elektrisitetsverk vert innvilga, må manøvreringa av magasinet verta fastlagt slik at ein kan unngå flaumskader. I det høvet må ein krevja at manøvreringsreglementet som vart fastlagt i samband med konsesjonen av 30. mai 1952 må takast opp til revisjon og fastleggjast ut frå den nye situasjon ein har fått i og med at Stakaldefossen er utbygt og den røynsle ein har etter 7 års drift av nåledammen. Det må treffast tiltak slik at fisken, uten hinder, kan koma seg frå elv (Jølstra) til Jølstravatn. Regulanten må påleggjast å setja ut settjefisk for å halde oppe begge fiskestammer og elles settje i verk tiltak av omsyn til fisket som fiskeriinspektøren finn turvande.

Regulering av Jølstervatn vil utan tvil verta til skade og ulempe for folket i Jølster som eit heile. Ein må ogso rekna med at ved ei større regulering vil naturvenleiken rundt vatnet verta skjemd. Heile reguleringa er i dag til bate for interessor som er Jølster herad heilt uvedkomande, men heradet står likevel med eit ikkje rett lite ansvar. Heradstyret finn det difor rimeleg at Førde komm. Elektrisitetsverk vert pålagt å svara ei avgift til Jølster herad på minst kr. 3 pr. nat.-HK. Vidare finn heradstyret det rimeleg at Førde komm. Elektrisitetsverk vert pålagt å levere billeg kraft til Jølster herad. Prisen på denne kraft må ikkje settjast over kostprisen. Det må venteleg ogso takast avgjerd om dei ymse tilhøve i det tilfelle at avtala millom Førde komm. Elektrisitetsverk og Jølster herad vert sagt opp.

Heradstyret vil ogso gjera merksam på at det i Jølster er fleire private kraftverk som lid skade på grunn av reguleringa. Det vilde vera rimeleg om desse fekk skadebot i form av kraft frå Førde komm. Elektrisitetsverk.

Heradstyret vil oppmode om at eventuelt erstatningsskjønn får høve til å konstituere seg som tiltaksskjønn.»

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane uttaler i påskrift 15. juli d.å.:

«Kommunekontoret i Jølster opplyser at den i heradstyrevedtaket i sak nr. 4, 16. mai 1958 nevnte «Nemndetilråding» er den samme som ordførers brev til Vassdragsvesenet datert 16. mai 1958.

Jeg viser til mine brever til Vassdragsvesenet 21. juni 1956 og 25. juni 1956.

Det er riktig at jeg i sin tid frarådet at Førde Elektrisitetsverk gikk til regulering av

Jølstervatn. Elektrisitetsverkets kraftstasjon i Brulandsfoss har bare 19 m fall og en installasjon på 1 200 kW. Jeg syntes det var en for stor risiko for denne lille kraftstasjon å gå til regulering av det store Jølstervatn. Dessuten var der dengang ikke bygget kraftledning mellom Brulandsfossen og Jølster så der ikke kunne leveres kraft som erstatning, og det var kraft Jølstringene var interessert i.

Da Elektrisitetsverket 1. september 1951 sendte søknaden om tillatelse til å regulere Jølstervatn var stillingen en helt annen. Da var det avgjort at kraftledningen fra Førde til Jølster ville bli bygget i tilknytning til samkjøringsnettet, og L/L Svultingen hadde besluttet å bygge Stakaldefossen så det ble betydelige kraftmengder som stod bak reguleringen.

Når det gjelder mulig skade på fisket så må de spesielt sakkyndige uttale seg om det. Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at reguleringen ligger innenfor de høyvannstander og lavvannstander som alltid har forekommet i Jølstervatnet.

Hva angår fiskens gang gjennom dammen, så kan den vel ikke hindres, når fiskeriinspektørens påbud følges. Reguleringshøyden er maksimum 1,25 m og hastigheten er ikke større hverken i lukeløpet eller når der er åpninger i nåledammen enn at fisken kan gå gjennom. Stengt er dammen aldri.

Når det gjelder flomstigningen i Jølstervatnet vil jeg gjøre oppmerksom på at flomløpet ved bygging av nåledammen og opprensning i elven nedenfor er meget mer effektivt enn før. Dertil kommer det store lukeløp som også kan benyttes som flomløp. En annen ting er at der ved flomslippingen må tas hensyn til den flom der blir i elven nedenfor.

At reguleringen skal være skjemmende for naturskjønnheten kan ikke være riktig. Reguleringen ligger innenfor de vannstandsvariasjoner der alltid har vært, og altså innenfor den strand hvor der ikke er vegetasjon.

At der i Jølster herred «er fleire private kraftverk som lid skade på grunn av reguleringa» kjenner jeg ikke til, og jeg tror det må være en feiltagelse

Når det gjelder de i anledning reguleringen inngåtte avtaler finner jeg det ikke nødvendig at jeg uttaler meg om dem.

Ellers har jeg ikke noe å merke.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane sier seg i ekspedisjon av 25. juli d.å. enig i overingeniørens uttalelse og rår til at konsesjon blir gitt — på vilkår som før.

Førde kommunestyre tilrår i møte 6. februar d.å. søknaden på det beste.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 8. august d.å.:

«Førde kommunale Elektrisitetsverk ble den 30. mai 1952 meddelt tillatelse til å foreta en 1,25 m regulering av Jølstervatn i Jølster herred, Sogn og Fjordane fylke. Det er i denne anledning anordnet en nåledam i forbindelse med bru over Jølstra, og det er videre på elvas nordre (høyre) side sprengt ut et reguleringsløp og så vidt jeg vet er dette løp forsynt med reguleringsluker. Både nåledammen og reguleringsløpet er ordnet slik at regule-

ringen av Jølstervatnet kan utvides fra 1,25 til 1,5 m.

Så vidt jeg forstår gjelder søknaden om fornying av reguleringskonsesjonen kun den 1,25 m reguleringshøyde som Førde Elektrisitetsverk fikk tillatelse til å foreta i 1952.

Jeg viser i denne forbindelse til uttalelse herfra av 22. november 1951. Gjenpart av denne uttalelse følger vedlagt. Ellers viser jeg til konsesjonsbetingelsen av 30. mai 1952, post 13.

Fra vårfloppen tar til ca. 15. april og hele sommeren renner vannet som det har gjort fra gammel tid. Dammen blir satt 1. oktober. I sommertiden kan fisken vandre opp og ned som før, men vanskeligheten oppstår under og etter settingen av dammen.

Det er hertil kommet klager over at settingen av dammen foregår for raskt og at elveleiet av denne grunn blir tørrlagt og fisken liggende på det tørre og dør i store mengder. En vil antakelig kunne avverge dette dersom settingen blir utført i løpet av en ukens tid. Vannføringen vil da avta smått om senn, og fisken vil ha lettere for å komme unna og beholde livet.

Jeg tør derfor foreslå at det i manøvreringsreglementet inntas bestemmelse om at settingen av dammen skal foregå over et tidsrom av 6 dager.

Ellers har jeg intet å innvende mot at Førde kommunale Elektrisitetsverk får fornye reguleringskonsesjonen av 30. mai 1952. Punkt 13 i reguleringsbetingelsene bibeholdes.»

Høyesterettsadvokat H. Edv. Norstrand har sendt inn følgende brev, datert 9. august d. å.:

«Reguleringen av Jølstervannet ble tatt i bruk 1. oktober 1951 til tross for at konsesjonen først forelå den 30. mai 1952.

Etter at konsesjonen forelå er det ved siden av nåledammen bygget en tappekanal. Den er følgelig bygget uten konsesjon og således ikke medtatt i manøvreringsreglementet for regulering av Jølstervannet. Tappekanalen blir brukt etter damvokterens skjønn. Det har vist seg at bruken har en voldsom virkning på flomvassføringen i elven (Jølstra). Bruken av tappekanalen etter damvokterens skjønn er meget farlig. Den er en trusel mot almene interesser og menneskeliv, da flommen truer trafikken på broer og veier, også riksveien.

På vegne av 14 av grunneierne ved vannet og Jølstra skal jeg nå etter foretatt forliksmekling utta stevning mot Førde komm. Elektrisitetsverk. Saken gjelder at verket, til tross for stadige purringer, ennå ikke etter 7 års forløp med årlige store skader for oppsitterne har foranlediget avholdt skjønn til fastsettelse av den erstatning, som de er berettiget til. Disse 14 grunneiere har, blant andre, ikke undertegnet avtalen om at erstatningen skal avgjøres ved voldgift.

På vegne av mine mandater tillater jeg meg å henstille til det ærede Hovedstyre å forby Førde komm. Elektrisitetsverk til å bruke tappekanalen, inntil det ved kgl. resolusjon blir fastsatt manøvreringsreglement for kanalen. Da tappekanalen skal tas i bruk igjen den 1. oktober fk., tør jeg be om at forbudet blir nedlagt før denne tid.

Jeg ber en eventuell søknad fra verket om manøvreringsregler forelagt for grunneierne og Jølster herredsstyre.»

Dette brev er forelagt ansøkeren som i brev av 18. september d. å. bemerker:

«Da Hovedstyret kjenner forhistorien gjennom de dokumenter som foreligger i samband med konsesjonssøknaden, skulle det ikke i og for seg være nødvendig å svare på advokat Norstrands brev. Jeg nevner allikevel at Førde komm. Elektrisitetsverk etter den garantierklæring som foreligger fra Jølster kommune, har gått ut fra at Jølster kommune skulle ordne opp med grunneierne, og at skjønn derfor i og for seg var unødvendig. Det er imidlertid nå meningen å holde skjønn så snart konsesjonen i tilfelle er gitt. Fjorten grunneiere har nå ved advokat Norstrand anlagt sak ved Sunnfjord herredsrett med påstand på at verket skal dømmes til å holde skjønn og kjennes uberettiget til vannslipping fra Jølstervann for ny konsesjon med manøvreringsreglement foreligger.

Før så vidt angår tappekanalen, er denne med i den beskrivelse som i sin tid fulgte søknaden om konsesjon, og jeg henviser hertil. Det kan neppe være tvil om at tappekanalen inngår i konsesjonen, og dette bekrefter overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane.

Etter den situasjon som nå er oppstått, vil det være meget ønskelig om Hovedstyret nå avgjør konsesjonsspørsmålet snarest.»

Hovedstyret skal bemerke:

Førde komm. Elektrisitetsverk fikk ved kgl. resolusjon 30. mai 1952 tillatelse til å regulere Jølstervatn mellom kotene 206,10 og 207,35, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1952, side 79—88. Ved inngått avtale av 2. mars 1951 med Jølster Kraftlag og Jølster kommune har elektrisitetsverket gått ut fra at forholdet til grunneierne var i orden, og har ikke begjært skjønn i tide.

Det viser seg imidlertid nå at det blir nødvendig å holde skjønn, og elektrisitetsverket søker derfor om fornyelse av konsesjonen.

Når det gjelder de fordeler reguleringen fører med seg har man samme forhold nå som i 1952 idet det da ble regnet med at utbyggingen av Stakaldefossen ville komme i den nærmeste fremtid. Vassføringssøkingen i de to kraftverkene i Brulandsfossen og Stakaldefossen antar Hovedstyret, ut fra det hydrologiske materiale som nå foreligger, kan settes til 3,95 m<sup>3</sup>/sek. tilsvarende ca. 3 300 nat.-HK i de utbygde fall på henholdsvis 19,5 m og 43,0 m.

Når det gjelder skader og ulemper, er det ikke fremkommet ting denne gang som ikke Hovedstyret tok hensyn til ved behandlingen i 1951—52, og man viser til det som den gang ble anført, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1952, side 83.

Man anbefaler etter dette den søkte fornyelse gitt på betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon 30. mai 1952, dog slik at konsesjonstid og innløsningsfrist regnes fra 30. mai 1952.

Når det gjelder manøvreringsreglement, vil Hovedstyret ut fra Fiskeriinspektørens uttalelse foreslå at pkt. 2 gis følgende tilføyelse:

«Manøvreringen av dammen skal foregå slik at vassføringsendringene i elva blir så jevne som mulig. Settingen av dammen skal foregå suksessivt i løpet av 6 dager.»

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. november 1958.»

I brev av 8. desember 1958 har hovedstyret videre uttalt seg spesielt angående den av h.r.advokat H. Edv Nordstrand nevnte tappekanal. Man hisetter følgende utdrag av brevet:

«Tappekanalen var nevnt i den plan som lå til grunn for konsesjonen av 30. mai 1952, og man antar at den omfattes av den da gitte tillatelse. Den muliggjør en bedre utnyttelse av magasinet, og kan ved lave vannstander bedre oppgangsmulighetene for fisk i Jølstra. Økt fare kan kanalen eter vår mening bare medføre hvis reglementet brytes. Anlegget er ellers også underlagt offentlig tilsyn.

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 fikk Førde komm. Elektrisitetsverk på nærmere vilkår tillatelse til regulering av Jølstervatn i Jølster herred i Sogn og Fjordane fylke, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952 s. 79 flg. Samtidig ble fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen.

Tillatelsen gjelder regulering av Jølstervatn 1,25 m mellom kotene 207, 35 og 206, 10, og vassføringsøkingen ville kunne nyttes i to kraftstasjoner, nemlig Brulandsfoss og Stakaldefossen.

Som det fremgår akter elektrisitetsverket nå å holde skjønn overfor de grunneiere i Jølster — etter det opplyste ialt 63 — som ikke har underskrevet den i søknaden nevnte avtale med Jølster kommune om reguleringen. I medhold av en fornyet konsesjon vil det selvsagt være adgang til å innstevne enhver som måtte bli skadelidende ved reguleringen.

Da skjønn i henhold til konsesjonen av 30. mai 1952 ikke er blitt begjært innen 1 år fra konsesjonens datum vil reguleringen nå ikke kunne fremmes uten ny konsesjon, jfr. reguleringslovens § 16, pkt. 6, første punktum.

Departementet vil etter det foreliggende i tilslutning til hovedstyret anbefale at konsesjonen av 30. mai 1952 for Førde komm. Elektrisitetsverk fornyes. Departementet står fritt når det gjelder fastsettelsen av vilkårene for

en eventuell fornyelse, og kan herunder bl. a. ta hensyn til uttalelsen av 16. mai 1958 fra Jølster herredsstyre i anledning av den foreliggende søknad om fornyelse.

Jølster herredsstyre har i nevnte uttalelse bl. a. krevd at elektrisitetsverket skal tilpliktes å sette ut settefisk i Jølstervatn til opprettholdelse av fisket.

I post 13 i vilkårene for konsesjonen av 1952 er betinget plikt for konsesjonæren til — om vedkommende departement finner det nødvendig — å bygge fisketrapp forbi reguleringsdammen. Fiskeinspektøren foreslår nå denne bestemmelse i vilkårene opprettholdt, idet han samtidig foreslår en endring av manøvreringsreglementet av hensyn til fisket.

Jølster kommune har for øvrig krevet at manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon av hensyn til faren for flomskade, at kommuneavgiften blir forhøyet til 3 kr. pr. nat.-HK og at Førde komm. EV må bli pålagt å levere billig kraft til kommunen og erstatning i form av kraft til private kraftverk. Endelig kreves vilkår om tiltaksskjønn.

Hovedstyret henviser til den vurdering av skader og ulemper som ble gitt i anledning av den tidligere regulerings søknad og finner det ikke nødvendig å endre vilkårene.

Etter det foreliggende vil departementet med Hovedstyret anbefale tillatelsen av 30. mai 1952 fornyet på uforandrede vilkår, idet den i vilkårenes post 1 og 2 fastsatte konsesjonstid og innløsningsstid forutsettes å skulle regnes fra 30. mai 1952.

Videre vil en anbefale manøvreringsreglementets pkt. 2 gis den av Hovedstyret foreslåtte tilføyelse, som bygger på forslaget fra Fiskeriinspektøren.

#### Industridepartementet

t i l r å r :

1. Den kgl. resolusjon av 30. mai 1952 meddelte tillatelse for Førde kommunale Elektrisitetsverk til å foreta en regulering av Jølstervatn i Jølster herred i Sogn og Fjordane fylke fornyes i medhold av vassdragsreguleringslovens § 16, pkt. 6 på uforandrede vilkår.

Den i vilkårenes pkt. 1 og 2 fastsatte konsesjonstid og innløsningsstid blir å regne fra 30. juni 1952.

2. Det ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen endres i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 12. desember 1958.

### 31. Narvik kommune.

(Regulering av Lille Fiskeløsvatn i Nygårds-  
vassdraget i Ankenes).

Kgl. res. 12. desember 1958.

Narvik kommune har ved brev av 6. mai 1957 innsendt søknad om tillatelse til å regulere Lille Fiskeløsvatn i Nygårdsvassdraget, Ankenes herred.

Narvik kommunale Elektrisitetsverk har tidligere fått flere konsesjoner på regulering av vassdraget. Ved den siste konsesjon som ble gitt 31. august 1956 ble det fastsatt nytt manøvreringsreglement som omfatter samtlige reguleringer som til da var gjennomført.

I anledning den foreliggende søknad har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse:

Etter vedtak i bystyret 15. april 1957 har Narvik kommune den 6. mai s. å. søkt om konsesjon på regulering av ovennevnte vatn.

Søknaden lyder slik:

«Narvik kommune tillater seg i henhold til reguleringsloven av 14. desember 1917 med tillegg og endringer av 21. mai 1920 og 13. mars 1925 i ærbødighet å andra om å bli meddelt konsesjon på regulering av Lille Fiskeløsvann i Nygårdsvassdraget i Ankenes herred.

Arbeidene omfatter senkning av Lille Fiskeløsvann ved tunnel og oppdemning av vannet ved bygging av dam.

Hensikten med reguleringen er å utnytte den regulerte vannføring i Nygård kraftanlegg.

Det er foretatt målinger og undersøkelser, og som bilag vedlegges de i reguleringslovens § 5 forlangte opplysninger i den utstrekning de kan skaffes.

Vi går ut fra at de målinger og undersøkelser som foreligger er tilstrekkelig til å gi den nødvendige oversikt over forholdene nå og over de forandringer som reguleringen medfører.

Angående de øvrige paragrafer i reguleringsloven bemerkes:

#### § 9 pkt. 2.

Narvik kommunale Elektrisitetsverk utnytter i Nygårdsvassdraget 255 m av fallet fra det regulerte vann til utløpet i havet.

#### § 10.

Søkeren er et kommunalt elektrisitetsverk. Konsesjon på den nåværende regulering av vassdraget er gitt på ubegrenset tid. Det anmodes derfor om at konsesjonen på regulering av Lille Fiskeløsvann gis på ubegrenset tid.

#### § 11.

Det søkes om at avgiften til stat og kommune settes så lavt som mulig.

#### § 12.

Det søkes om at konsesjonsbetingelsene blir fastsatt lempeligst mulig. Ang. § 12's forskjellige punkter bemerkes:

#### pkt. 4.

Det blir ingen større ansamling av arbeidere da anleggsarbeidene blir av et relativt beskjedent omfang.

#### pkt. 6.

Anleggsarbeidene vil ikke forårsake noe øket vedlikehold av veier og broer.

#### pkt. 8.

Da de skader som forvoldes må ansees for å bli forholdsvis ubetydelige, søkes det om fritakelse for innbetaling til dette fond.»

Opplysninger i henhold til reguleringslovens § 5 b-g er gitt i bilag 1 slik:

#### «§ 5 b. Fordeler.

Ved regulering av Lille Fiskeløsvann får man øket den regulerte vannføring til Nygårdsvassdraget med ca. 2 mill. m<sup>3</sup> pr. år. Dette tilsvarer ca. 1,2 mill. kwh pr. år.

#### § 5 c. Skader på ferdsel, fløting, fiske etc.

Det fiske som drives i Lille Fiskeløsvann er såvidt man kjenner til, helt ubetydelig. Da vannet er såvidt lite og reguleringshøyden forholdsvis stor, må man anta at fisket blir ødelagt.

Det må antas at reguleringen av Lille Fiskeløsvann ikke vil være av nevneverdig betydning for den ferdsel som måtte finne sted over vannet.

Det blir ikke fløtet i vassdraget.

Ved vannet ligger det 3 hytter, og man må regne med at disse må flyttes.

#### § 5 f.

Av feltet fra Fiskeløsvann til havet utnyttes 255 m i Nygård kraftanlegg som eies av Narvik kommunale Elektrisitetsverk.»

Av bilag 2 fremgår at reguleringsgrensene er kotene 472,0/455,0 hvorav 2 m er oppdemning i forhold til alminnelig sommervannstand. Det er regnet med å innvinne 2,83 mill. m<sup>3</sup> netto magasin (2,91 mill. m<sup>3</sup> brutto), og Lille Fiskeløsvatns nedbørfelt oppgis til 2,2 km<sup>2</sup> med et årlig avløp på 2,9 mill. m<sup>3</sup>.

Omkostningene ved reguleringsarbeidene er kalkulert til ca. kr. 300 000.

Videre fulgte med søknaden tegninger av dam og senkningsanordning, kart over vatnet med innlagte dybdekoter ned til kote 455 samt magasinkurve. Det fremgår herav at tunnelen blir ca. 100 m lang ( $F = 4 \text{ m}^2$ ) og utslaget er lagt på kote 454,0. Dammen er planlagt som massivdam ca. 22 m lang og med fast overløp på kote 472,0 i 6,5 m lengde.

I det innsendte forslag til manøvreringsreglement heter det i post 2:

«Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftverkets behov.»

I brev av 8. juli 1957 til Ingeniør Kinck's Vandbygningsskontor hvorav Hovedstyret har mottatt avskrifter, meddeler ansøkeren bl. a. at så vidt vites ligger hele området på statens høyfjell og videre at de tre hytteeiere som blir berørt har leiet grunn.

Brevet slutter slik:

«Ved bunnmålingene i 1956 ble brukt en antatt kotehøyde på vannet på 470 m o. h. Det er nå satt ned en jernplugg som vist på vedlagte kopi. I forhold til den antatte kotehøyden har den kote 471,97. Den virkelige kotehøyden i forhold til fastemerker ved Jernvann er kote 441,295. Dette nivellement er gjennomført 5. juli 1957.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysningsblad 7. og 15. august 1957 (nr. 180 og 187) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

A n k e n e s k o m m u n e s t y r e har i møte 29. oktober 1957 fattet dette vedtak:

«Konsesjon tilrås med forbehold om ansvarsfrihet for kommunen for mulige erstatningskrav som følge av reguleringen.»

N o r d l a n d F y l k e. E l e k t r i s i t e t s k o n t o r e t har ikke noe å bemerke til søknaden og anbefaler den innvilget, jfr. ekspedisjon av 1. november 1957, og

F y l k e s m a n n e n i N o r d l a n d slutter seg til denne uttalelse i påtegnning av 11. s. m.

Direktoratet for statens skoger har avgitt uttalelse datert 17. mars 1958. Uttalelsen, som også gjelder overføring av Kobberfjellvatn og Brudesløret til Nygårds-vassdraget som Narvik kommune har inne søknad om, lyder slik:

«Etter innhentet uttalelse fra skogforvalteren i Troms vil ovennevnte regulering og overføring etter dette direktorats mening i noen grad påføre såvel fisket som statens grunn rundt vatna endel skade og ulempe.

Direktoratet finner derfor å måtte forbeholde seg erstatning — om nødvendig etter skjønn — for den mulige skade som måtte påføres fisket og grunnen rundt vatna ved overføringen og reguleringen.

Når det gjelder erstatningsspørsmålet antar en imidlertid at dette må kunne la seg ordne i minnelighet gjennom direkte forhandlinger med E-verket eller Narvik kommune.

Direktoratet har ved skriv av idag bedt skogforvalteren i Troms om å oppta forhandlinger med kommunen for om mulig å komme fram til en overenskomst.

En vil i tilfelle gi Hovedstyret underretning såsnart det foreligger en ordning.»

I n s p e k t ø r e n f o r f e r s k v a n n s f i s k e t viser i sin ekspedisjon av 28. oktober 1957 til følgende uttalelse av 17. s. m. fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge.

«Lille Fiskeløsvatn er ca. 0,4 km<sup>2</sup> og har et samlet nedslagsområde på ca. 2,2 km<sup>2</sup>. Vatnet ligger i høyfjellsterreng på kote 470. Det er temmelig djupt, og ikke særlig næringsrikt. Det eneste fiskeslaget er aure av meget god kvalitet. Størrelsen er vanlig 0,5—1 kg, tidligere har fisken vært opp til et par kg. Vatnet har gitt grunnlag for sportsfisket.

Ved den omsøkte regulering vil vannstanden bli hevet 2 m og senket 15 m, tilsammen 17 m regulering. Dette vil få meget alvorlige følger for fiskebestanden. Næringsforholdene vil bli omtrent ødelagt, idet de neddemte områder ikke vil gi erstatning for de deler av botnen som tørrellegges. En vil videre få utgravninger av løsmasse, så det kan ikke ventes noen større fiskeproduksjon etter at reguleringen har virket en tid.

Det er fra før ikke særlig gode gytemuligheter for auren i vatnet. Ved reguleringen kan en vente at det vil bli utgravninger, så fisken vil få vansker med å nå fram til de gamle gyteplassene. Skal det derfor kunne opprettholdes noen fiskebestand i vatnet, må det settes ut yngel eller settefisk etter pålegg fra det departement ferskvannsfisket sorterer under. Blir det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av vatnet, bør omkostningene dekkes av konsesjonæren.»

Fiskeriinspektøren foreslår deretter følgende vilkår vedrørende fiske dersom tillatelse blir gitt:

«Til fremme av fisket plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

H o v e d s t y r e t skal bemerke:

Reguleringen av en rekke vatn i Nygårds-vassdraget er foretatt i henhold til tillatelse meddelt ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928, jfr. St. prp. nr. 94 for s. å. med senere godkjendt planendring av 10. juli 1937. Ved kgl. resolusjon av 31. august 1956 fikk Narvik kommune videre konsesjon på ytterligere regulering i vassdraget og samtidig ble fastsatt nytt manøveringsreglement. Dette omfatter samtlige reguleringer som inntil nå er gjennomført og reguleringsgrensene er angitt i kraftverkets nye generalplan. Man viser i denne forbindelse til «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1956 s. 141—150.

Det er gitt konsesjon på samtlige utførte reguleringer i vassdraget.

Samlet netto magasin er nå angitt til 93,4 mill. m<sup>3</sup> tilsvarende 52,2 pst. av det midlere årsavløp Hovedstyret tidligere har regnet med. Den omsøkte regulering av Lille Fiskeløsvatn — 2 m oppdemning og 15 m senkning mellom kotene 441,33 og 424,33 (i det nye generalplan) vil gi ca. 2,85 mill. m<sup>3</sup> netto magasin. Etter

Hovedstyrets beregninger øker dette den regulerte vassføring med 0,05 m<sup>3</sup>/sek. fra 5,55 til 5,6 m<sup>3</sup>/sek. Kraftinnvinningen i det 254 m høye utbygd bruttfall blir ca. 170 nat.-HK.

Etter det som foreligger vil oppdemningen medføre at tre hytter på leiet grunn må flyttes. Skadevirkningen på grunn for øvrig ved reguleringen må antas å være av mindre betydning, herunder tatt i betraktning vatnets avsides beliggenhet.

Ifølge uttalelsen fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge har vatnet gitt grunnlag for sportsfiske og det eneste fiske-slaget er ørret av meget god kvalitet. Reguleringens omfang er imidlertid såpass stort at man må regne med at fisket nærmest blir helt ødelagt.

Hensett hertil mener Hovedstyret at den omsøkte regulering kommer inn under bestemmelsen i reguleringslovens § 3, nr. 2 litra b og at søknaden derfor blir å behandle etter denne lov.

Vilkåret i lovens § 8, nr. 1 for å gi konsesjon antas oppfylt og Hovedstyret anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser. Disse er i alt vesentlig overensstemmende med dem som er oppstilt ved forannevnte tillatelse av 31. august 1956.

Om betingelsene bemerkes:

*Konsesjonstid*, post 1.

De øvrige reguleringskonsesjoner i Nygårds-vassdraget er gitt på ubegrenset tid, og det samme foreslås nå.

*Arlige avgifter*, post 2.

Ved konsesjonen av 1928 ble disse fastsatt til kr. 0,50 og kr. 0,75 pr. innvunnet nat.-HK., mens avgiften til kommuner ved tillatelsen av 1956 ble forhøyet til kr. 1,50. Det var her særlig hensynet til skade på fiske og forholdsvis liten innvunnet kraftmengde som spilte inn. Det er stort sett de samme hensyn å ta nå og Hovedstyret foreslår avgiften satt til kr. 0,50 og kr. 1,50 pr. nat.-HK. til stat og kommuner.

*Frister*, post 4.

Man har kjennskap til at arbeidene allerede er påbegynt og i vilkåret er derfor tatt inn en fullførelsesfrist på 7 år.

*Veier og bruer*, post 11.

Ansøkeren mener at arbeidene ikke vil forårsake økt vedlikehold av veier og bruer. Begge de tidligere konsesjoner har vilkår om dette og Hovedstyret finner det derfor riktig at det tas med også her.

I vilkåret om fisket, post 13 har man i alt vesentlig fulgt fiskeriinspektørens forslag.

Någjeldende manøveringsreglement for Nygårds-vassdraget er supplert med det nye magasin og med bestemmelse med hensyn til lavvassføringen mellom dette og Øvre Jernvatn. Utkast vedlegges.

Hovedstyrets forslag til betingelser og manøveringsreglement lyder:

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis

major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

## 5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Så fremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

## 8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

## 11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utsrekning fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene ved vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og



bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvarende med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

## 13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

## 14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

## 15.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

## 16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

## 17.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

## 19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas

fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 20.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

## 22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av videnskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser o.l. virker minst

mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plaserings skjer i samråd med vedkommende kommuner.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 1.

Reguleringsgrensene er følgende:

## Store Trollvatn.

Normalvannstand kote .....	257,0
Øvre reguleringsgrense kote .....	259,0
Nedre reguleringsgrense kote .....	250,0
Reguleringshøyde	9,0 m

## Nedre Nygårdsvatn.

Normalvannstand kote .....	250,0
Øvre reguleringsgrense kote .....	259,0
Nedre reguleringsgrense kote .....	250,0
Reguleringshøyde	9,0 m

## Øvre Nygårdsvatn.

Normalvannstand kote .....	253,8
Øvre reguleringsgrense kote .....	259,0
Nedre reguleringsgrense kote .....	253,8
Reguleringshøyde	5,2 m

## Setervatn.

Normalvannstand kote .....	254,55
Øvre reguleringsgrense kote .....	259,00
Nedre reguleringsgrense kote .....	254,55
Reguleringshøyde	4,45 m

## Nedre Jernvatn.

Normalvannstand kote .....	282,80
Øvre reguleringsgrense kote .....	298,50
Nedre reguleringsgrense kote .....	264,80
Reguleringshøyde	33,70 m

## Øvre Jernvatn.

Normalvannstand kote .....	284,80
Øvre reguleringsgrense kote .....	298,50
Nedre reguleringsgrense kote .....	284,80
Reguleringshøyde	13,70 m

## Sirkelvatn.

Normalvannstand kote .....	270,0
Øvre reguleringsgrense kote .....	273,0
Nedre reguleringsgrense kote .....	256,0
Reguleringshøyde	17,0 m

## Fiskeløsvatn.

Normalvannstand kote .....	340,50
Øvre reguleringsgrense kote .....	347,50
Nedre reguleringsgrense kote .....	324,50
Reguleringshøyde	23,00 m

**Skitdalsvatn.**

Normalvannstand kote .....	373,1
Øvre reguleringsgrense kote .....	379,0
Nedre reguleringsgrense kote .....	361,0
Reguleringshøyde	18,0 m

**Lille Fiskeløsvatn.**

Normalvannstand kote .....	439,33
Øvre reguleringsgrense kote .....	441,33
Nedre reguleringsgrense kote .....	424,33
Reguleringshøyde	17,00 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

Ved Jernvatn skal reguleringsinnretningen i flomløpet være åpnet helt før vannstanden overstiger kote 298,50.

Ved de andre magasiner er forutsatt faste overløp hvis krone ligger på øverste reguleringsgrense. Vannstanden under flom vil derfor stige noe over øvre reguleringsgrense.

Luken i overføringstunnelen mellom Nygårdsvatn og Store Trollvatn skal manøvreres således at vannstanden i Store Trollvatn ikke overstiger kote 260,00.

## 2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. Heller ikke må lavvassføringen mellom Lille Fiskeløsvatn og Øvre Jernvatn minskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftverkets behov.

## 3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

## 4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

## 5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

## 6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyrets innstilling og har intet å bemerke til de forslåtte utkast til betingelser og manøvreringsreglement. Spesielt vil en fremheve at en med Hovedstyret finner at reguleringen kommer inn under reguleringslovens § 3, nr. 2 litra b, og at vilkåret i samme lovs § 8, nr. 1 for å gi tillatelse må antas å være tilstede.

## Industridepartementet

## tilråar:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Narvik kommune å regulere Lille Fiskeløsvatn i Nygårdsvassdraget i Ankenes kommune i det vesentlige i samsvar med søknad fremlagt med brev av 6. mai 1957 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. desember 1958.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen av Nygårdsvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet. Dette trer istedenfor manøvreringsreglement fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 31. august 1956.

**32. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.**

(Tilleggsreguleringer m. v. av Haugsdalsvassdraget.)

Kgl. res. av 19. desember 1958.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 6. desember 1958 samtykket i at det meddeles Bergenshalvøens kommunale kraftselskap tillatelse til å foreta endringer i planene for den ved kgl. resolusjon av 17. juli 1953 tillatte regulering av Haugsdalsvassdraget og til å foreta tilleggsregulering av vassdraget, alt i samsvar med Industridepartementets tilråding av 5. september 1958.

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 257 for 1958, som igjen samsvarer med St. prp. nr. 116 for s. å.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

## «1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

## 2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av lågvassføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

## 3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

## 4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

## 5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- og statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

## 6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

## 7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

## 8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke spenstoff, verktøy og andre arbeidsredskaper).

Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

## 9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

## 10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

## 11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

## 12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier, rene.

## 13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen yngel og/eller settefisk i det antall, av den art og på det sted som vedkommende departement bestemmer. Omkostningene med utsettingen bæres av konsesjonæren.

For så vidt mulig å hindre fisk i å gå ut av vatna plikter konsesjonæren — dersom vedkommende departement finner det nødvendig — innen reguleringen tas i bruk å anbringe gittere foran tappeluker og tunneler i den årstid der ikke er fare for isdannelse på gitterene.

Hvis vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta undersøkelser for å fastslå den årlige utsetting er konsesjonæren forpliktet til å dekke omkostningene hermed.

Konsesjonæren skal ryddiggjøre de neddemte arealer.

## 14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

## 15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt. For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

## 16.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og

tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

## 17.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommunene eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

## 18.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

## 19.

Det påhviler konsesjonshaveren, i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

## 20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

## 21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

## 22.

Raske økinger i vassføringen fra Gobotvatn skal varsles i Haugsdalen i så god tid i forveien som mulig og på den måte som departementet til enhver tid bestemmer.»

Det er i proposisjonen forutsatt at ryddingen av de neddemte arealer, jfr. vilkårenes post 13, siste ledd, fullføres senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Vilkårenes post 12 om forsorgsutgifter er forutsatt å falle bort dersom bestemmelsene herom i reguleringslovens § 12 pkt. 7 blir opphevet.

Det er videre forutsatt at tilleggsreguleringen blir behandlet på samme måte som den tidligere tillatte regulering når det gjelder grunneierens krav om å bli tilgodesett — med prøvning for reguleringskjønnet av spørsmålet om det tidligere er betalt for lite m. v.

Departementet har forutsatt at kraftselskapet gjør all mulig fortgang med tilbakeføringen til de opprinnelige eiere av eiendommer som kraftselskapet ikke selv har behov for. Flertallet i Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité viser til Innst. S. nr. 154 for 1953, hvor komitéen uttalte følgende om denne sak:

«I spørsmålet om tilbakeføring av eiendommer til de opprinnelige bruk, mener komitéen at det må tas opp og gjennomføres i den utstrekning dette kan skje under hensyntagen til anleggets utbygging og verkets behov for tomter».

Komitéen mener at denne tilbakeføring helst bør være gjennomført fra den tid kraftverket er utbygd.

Departementet vil rå til at det meddeles tilatelse i samsvar med Stortingets vedtak.

Man vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er pålydende:

## «1.

Reguleringsgrensene er:

G o b o t v a t n :	
Øvre kote .....	536,5
Norm. v.st. kote .....	516,0
Nedre kote .....	516,0
Reguleringshøyde .....	20,5 m
	20,5 m oppdemning.

S t o r e v a t n :

Øvre kote .....	703,0
Norm. v.st. kote .....	692,8
Nedre kote .....	671,0
Reguleringshøyde .....	32,0 m
	21,8 m senkning, 10,2 m oppdemning.

S v a r t e v a t n :

Øvre kote .....	781,0
Norm. v.st. kote .....	752,0
Nedre kote .....	733,0
Reguleringshøyde .....	48,0 m
	19,0 m senkning, 29,0 m oppdemning.

H j o r t e t j e r n :

Øvre kote .....	781,0
Norm. v.st. kote .....	782,3
Nedre kote .....	760,0
Reguleringshøyde .....	21,0 m

H j o r t e v a t n :

Øvre kote .....	790,0
Norm. v.st. kote .....	785,0
Nedre kote .....	765,0
Reguleringshøyde .....	25,0 m
	20,0 m senkning, 5,0 m oppdemning.

S k j e r j e v a t n :

Øvre kote .....	815,0
Norm. v.st. kote .....	798,5
Nedre kote .....	763,5
Reguleringshøyde .....	51,5 m
	35,0 m senkning, 16,5 m oppdemning.

S m a l e v a t n :

Øvre kote .....	820,0
Norm. v.st. kote .....	813,9
Nedre kote .....	803,0
Reguleringshøyde .....	17,0 m
	10,9 m senkning, 6,1 m oppdemning.

N e d s t e v a t n :

Øvre kote .....	585,0
Norm. v.st. kote .....	585,0
Nedre kote .....	582,0
Reguleringshøyde .....	3,0 m
	3,0 m senkning.

Samtlige dammer utføres med faste overløp. Vannstanden i de enkelte vatn stiger derfor noe over øvre reguleringsgrense under flom. De tillatte reguleringsgrenser, skal angis med faste og tydelige merker ved de enkelte magasiner.

## 2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at den tidligere flomvassføring i Haugsdalselva så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps behov.

## 3.

Raske økinger i vassføringen fra Gobotvatn skal varsles i Haugsdalen så god tid i forveien som mulig og på den måte som departementet til enhver tid bestemmer.

## 4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo, og at de skal ha telefon i sine boliger.

## 5.

Det skal påseses at flomavløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Om det forlanges skal det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og eventuelt observeres og noteres nedbørmengder, temperatur m. v.

Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

## 6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

## 7.

Forandringer i dette reglement kan foretas av Kongen, etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å foreta endringer i planene for ved den kgl. resolusjon av 17. juli 1953 tillatte regulering av Haugsdalsvassdraget og å foreta tilleggsregulering av vassdraget, alt på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 19. desember 1958.

Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Haugsdalsvassdraget overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding innatte utkast som gjeldende inntil videre.

## 33. Odda Smelteverk A/S.

*(Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen til kr. 8 000 000 samt for The British Oxygen Co. Ltd., London til å overta samtlige de nye aksjer pålydende tilsammen kr. 3 000 000.*

Kgl. res. av 19. desember 1958.

Ved kgl. resolusjon 3. oktober 1924 fikk Odda Smelteverk A/S tillatelse til å leie 20 000 eventuelt inntil 100 000 el.-HK, fra A/S Tyssefallene. Tillatelsen var bl. a. betinget av at selskapets styremedlemmer og aksjonærer skulle være norske.

Ved kgl. resolusjon 12. august 1937 fikk det engelske selskap The British Oxygen Co. Ltd. tillatelse til å erverve inntil 1698 av Odda Smelteverks 1700 aksjer på nærmere angitte vilkår.

Ved kgl. resolusjon 11. august 1939 fikk Odda Smelteverk A/S tillatelse til å forhøye sin aksjekapital fra 1 700 000 til 2 500 000 kroner, bl. a. på betingelse av at majoriteten i selskapets styre skal være norske statsborgere. Samtidig fikk The British Oxygen Co. Ltd. tillatelse til å overta samtlige de nye aksjer.

Ved kgl. resolusjon 18. april 1952 fikk Odda Smelteverk A/S tillatelse til å forhøye aksjekapitalen ytterligere til kr. 5 000 000 fordelt på 5 000 aksjer à kr. 1 000 som The British Oxygen Co. Ltd. fikk tillatelse til å overta.

Det foreligger nå søknad av 13. august 1958 om tillatelse til å utvide aksjekapitalen til kr. 8 000 000 fordelt på 8 000 aksjer à kr. 1 000, samt for The British Oxygen Company Ltd. til å overta samtlige nye aksjer, pålydende tils. kr. 3 000 000.

Søknaden som er innkommet fra høyesterettsadvokat Peter P. Stabell er sålydende:

«Paa vegne av Odda Smelteverk A/S og The British Oxygen Company Ltd., London søker jeg herved under henvisning til § 36, 2. ledd og § 37 nr. 1 i koncessionsloven av 14. desember 1917, om tillatelse for Odda Smelteverk A/S til at forhøye aktiekapitalen fra kr. 5 000 000 til kr. 8 000 000 fordelt paa 3000 aktier à kr. 1 000 samt for The British Oxygen Company Ltd. til at overta samtlige nye aktier.

Kapitalforhøielsen, som finder sted for at styrke selskapets finansielle stilling, skal ske ved konvertering av gjæld paadradd i forbindelse med de utvidelser som er foretat av Odda Smelteverk A/S's anlæg. Forhøielsen vil ikke medføre nogen ændring med hensyn til aktionærforholdet.»

Industridirektoratet har 8. september d.å. avgitt uttalelse slik:

«I begynnelsen av 1955 la Odda Smelteverk A/S frem et program for utvidelser og moderniseringer ved verket for utførelse i årene 1955—57. Grunnlaget for programmet var den økte kraftleveranse fra Tyssefallene ved utbygging av Mågelivassdraget, som ble regnet



effektiv fra 1. januar 1957, og som ville gi 50 pst. øking i krafttilgangen til selskapet.

Programmet gikk ut på utvidelse av kai med kraner, ny taubane, nytt råmaterialelager, nytt knuse- og sikteanlegg, to nye kalkovner og utvidelse av anlegg for dicyandiamid og den totale kostnad beløp seg i første omgang til ca. 12.9 mill. kroner.

Senere ble planens kostnader korrigerert til ca. kr. 9.9 millioner.

I brev av 2. mai 1955 underrettet Industridirektoratet selskapet om at spørsmålet om investeringene hadde vært forelagt Handelsdepartementet og Valutarådet som gikk med på at de planlagte utvidelser fant sted under forutsetning av at den nødvendige kapital i sin helhet ble tilført fra Storbritannia uten at bedriften opptok lån i Norge. Etter dette ble planen satt i verk og er nå så vidt en vet fullført.

Selskapet ønsker nå ved utvidelse av aksjekapitalen og overføring av samtlige nye aksjer til The British Oxygen Company Ltd. å konvertere den gjeld til sistnevnte selskap som det har stiftet i forbindelse med ovennevnte utvidelser og moderniseringer.

Under henvisning hertil og til at Odda Smelteverk tidligere har fått tillatelse til å uvide aksjekapitalen på tilsvarende grunnlag og tillatelse for The British Oxygen Co. Ltd. til å overta de nye aksjer samt til at The British Oxygen Co. Ltd. allerede eier den alt overveiende del av Odda Smelteverk A/S's nåværende aksjer, finne en ikke grunn til å motsette seg at søknaden blir imøtekommet.

Til tillatelsen vil det være naturlig å knytte de samme vilkår som til tidligere gitte tillatelser for Odda Smelteverk A/S til å utvide aksjekapitalen og tillatelser for The British Oxygen Co. Ltd. til å overta nye aksjer.»

Hovedstyret for vassdrags og elektrisitetsvesenet som har avgitt følgende innstilling datert 16. desember 1958:

O d d a k o m m u n e s t y r e uttaler i møte 26. november 1958:

«Odda kommunestyre behandlet saken i møte den 26. november 1958 og gjorde, etter konsesjonsnemndas tilråding, slikt vedtak:

«Odda Kommune har ikke noe å innvende mot at Odda Smelteverk A/S forhøyer aksjekapitalen fra kr. 5 000 000 til kr. 8 000 000 og at The British Oxygen Company Ltd. overtar samtlige nye aksjer og at tillatelsen gis på samme vilkår som ved tidligere aksjeforhøyelser».

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker har ikke noe å bemerke ifølge påtegning 13. desember 1958.

H o v e d s t y r e t skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 11. august 1939 fikk A/S Odda Smelteverk tillatelse til å forhøye sin aksjekapital fra kr. 1 700 000 til kr. 2 500 000 fordelt på 2500 aksjer à kr. 1000. The British Oxygen Company Ltd., London

fikk samtidig tillatelse til å overta de nye aksjer.

Tillatelsen ble meddelt på følgende betingelser:

«1. Tillatelsen utløper samtidig med den A/S Odda Smelteverk ved kongelig resolusjon av 3. oktober 1924 meddelte kraftleiekonsesjon altså senest 3. oktober 1984.

2. Alle rettstvister som måtte oppstå mellom The British Oxygen Company Limited på den ene side som aksjeeier i A/S Odda Smelteverk og staten eller norske rettssubjekter på den annen side, avgjøres ved norske domstoler og etter norsk rett.

The British Oxygen Company Limited skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket, som i de ovenfor nevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte oppnevne noen representant, oppnevnes denne med bindende virkning for selskapet av fylkesmannen i Hordaland.

3. Majoriteten i A/S Odda Smelteverks styre skal være norske statsborgere.»

Ved kgl. resolusjon 18. april 1952 fikk A/S Odda Smelteverk tillatelse til å forhøye aksjekapitalen fra kr. 2 500 000 til kr. 5 000 000 med 5000 aksjer à kr. 1 000, og The British Oxygen Company Ltd. fikk tillatelse til å overta de nye aksjer. Tillatelsen ble gitt på samme vilkår som tillatelsen av 11. august 1939.

Under henvisning til det som er nevnt i søknaden om grunnlaget for kapitalforhøyelsen, og da The British Oxygen Company Ltd. allerede eier alle aksjene unntatt to, finner Hovedstyret at det ikke kan være noen betenkelighet ved å anbefale søknaden imøtekommet.

Til tillatelsen forutsettes knyttet de samme vilkår som til tillatelsene av 11. august 1939 og 18. april 1952.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det blir meddelt tillatelse til den omsøkte utvidelse av aksjekapitalen i Odda Smelteverk og til The British Oxygen Co. Ltd.s overtakelse av de nye aksjer.

Tillatelsen anbefales gitt på de samme betingelser som ble knyttet til kgl. resolusjon av 11. august 1939 og som er tatt inn i Hovedstyrets foranstående uttalelse.

Industridepartementet

tilrår:

1. Odda Smelteverk A/S tillates å forhøye sin aksjekapital fra kr. 5 000 000 til kr. 8 000 000 fordelt på 8000 aksjer à kr. 1 000.
2. Det tillates The British Oxygen Company Ltd., London, å overta samtlige de nye aksjer.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 19. desember 1958.

**34. Nordland Portland Cementfabrik A/S.**

*(Erverv og regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord. Ytterligere fristforlengelse.)*

Departementets avgjørelse 20 desember 1958.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, pkt. 3 og lov nr. 17 av samme dag § 12, pkt. 1 og bemyndigelse gitt ved kongelig

resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

Den senest ved departementets skriv av 30. januar 1954 fastsatte frist for fullføring av den samlede utbygging og regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord, jfr. avsnitt I post 3 i vilkårene for det ærede selskaps konsesjon av 8. april 1921 på erverv og regulering av vassdraget, forlenges herved ytterligere til den 8. april 1963.

---